

Jaarstukken 2023

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
Analyse resultaat	5
Leeswijzer	8
Overzicht van baten en lasten per programma	10
Onze aantrekkelijke leefomgeving	12
Passend wonen	21
Vitaal platteland	28
Nieuwe energie	38
Een toekomstbestendig sociaal domein	46
Sport en cultuur bewegen je!	61
Werken en leren	71
Veiligheid	83
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	89
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	94
Paragrafen	97
Bedrijfsvoering	98
Wet open overheid	106
Grondbeleid	107
Lokale heffingen	116
Weerstandsvermogen	121
Verbonden partijen	124
Financiering	136
Onderhoud kapitaalgoederen	140
Reserves	145
Jaarrekening	150
Balans per 31-12	151
Overzicht van Baten en Lasten	154
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	156
Toelichting op de balans	159
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	171
Toelichting overzicht van baten en lasten	172
Incidentele baten en lasten	174
Gebeurtenissen na balansdatum	177
Overzicht taakvelden	178
Rechtmatigheidsverantwoording	180
WNT	181
Overzicht kredieten	182
Sisa	184
Controleverklaring	213
Bijlagen	219
Bijlage 1: Verplichte beleidsindicatoren	220

INLEIDING

Hierbij bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2023 aan. Een financiële en beleidsverantwoording van alle activiteiten die we ons met de programmabegroting voornamen.

In 2023 is veel werk verzet en is er veel bereikt, ondanks de aanhoudende moeilijkheden die we ondervinden bij het vervullen van vacatures. Dit betekent wel dat we niet altijd in staat zijn alle opdrachten en taken even voortvarend op te pakken als dat we zouden wensen. Wel is in 2023 de opvang en begeleiding van Oekraïense ontheemden op een structurele wijze ingebed in onze organisatie.

Financieel laat de jaarrekening een positief resultaat zien van € 5.533.000. Dit voordeel is incidenteel. Dit komt vooral door extra ontvangen extra rijksbijdragen waaronder de bijdrage voor de opvang van ontheemde Oekraïners en niet verdeelde prijscompensatie.

De stijgende prijzen blijven de lasten verder opdrijven, terwijl we daar in de inkomsten maar ten dele voor worden gecompenseerd. Dit naast het huidige scenario, waarin we vanaf 2026 ruim € 8 miljoen minder inkomsten krijgen van het Rijk, zorgt ervoor dat een sluitende meerjarenbegroting onder druk staat.

Burgemeester en wethouders van Berkelland.

ANALYSE RESULTAAT

Resultaat

Het resultaat over 2023 is € 5.533.000.

Saldo rekening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	-6.801	-9.362	-8.877	-9.406
020 Passend wonen	-2.443	-3.786	-3.919	-4.219
030 Vitaal platteland	-341	-1.486	-1.558	-1.421
040 Nieuwe energie	-190	-1.978	-2.401	-2.291
050 Een toekomstbestendig sociaal domein	-30.286	-31.368	-32.881	-32.599
060 Sport en Cultuur	-4.989	-4.846	-5.026	-4.976
070 Werken en leren	-18.004	-15.436	-16.880	-16.582
080 Veiligheid	-4.712	-5.263	-5.492	-5.471
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	-20.270	-19.464	-20.669	-20.080
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	95.772	93.091	98.155	102.577
Gerealiseerd resultaat	7.738	102	451	5.533

Analyse

Het gerealiseerde resultaat is het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

	Bedrag x € 1.000	Incidenteel (I)/Structureel (S)
Bouwleges	-297	I
Opvang ontheemde Oekraïners	2.453	I
Sterke sociale basis	866	I/S
WMO	-1.011	I/S
Jeugd	-2.351	I/S
SPUK GALA combinatiefunctionarissen	251	S
Zwembaden	-222	S
Actieve deelname arbeidsmarkt	298	I
Ziektekostenvergoeding zieke medewerkers	500	I/S
Toeristenbelasting	314	I/S
Algemene baten en lasten	2.156	I/S
Algemene uitkering	1.487	I/S
Onvoorzien	200	I
Diverse verschillen < 200.000	438	I/S
Verwacht resultaat	451	I
Totaal	5.533	

Toelichting

- Bouwleges**
 2022 had een bijzonder hoge opbrengst door enkele grote projecten, zoals het Staring College, in 2023 lag de opbrengst meer op gemiddeld niveau. We zagen in aantallen ongeveer evenveel vergunningaanvragen, alleen van kleinere omvang. Ook zijn er eind

2023 nog veel aanvragen gedaan onder het "oude regime" die in 2024 pas tot inkomsten leiden.

- **Opvang ontheemde Oekraïners**

In 2023 is het aantal Oekraïense ontheemden dat we opvangen binnen de gemeente Berkelland meer dan verdubbeld: van 130 naar 270. Hier zijn ook de inkomsten vanuit de rijksmiddelen in meegestegen. De uitgaven in 2023 werden voor het grootste deel nog bepaald door de eerste basisbehoeften en het realiseren van extra opvanglocaties. Door de snelle instroom hebben we niet op hetzelfde tempo kunnen inzetten op uitbreiden van het voorzieningenniveau op het gebied van psychosociale ondersteuning, extra inzet op arbeidstoeleiding, taallessen en meer gerichte ondersteuning op het financieel en administratieve vlak. In 2023 is de groei van het aantal ontheemden percentueel sneller gestegen dan de inzet op personeel.

- **Sterke sociale basis**

Dit voordeel komt met name doordat wij al gemaakte uitgaven 2023 alsnog onder SPUK IZA en GALA hebben kunnen onderbrengen. Doordat we op een laat moment de subsidieverlening hebben ontvangen is deze niet begroot en levert een voordeel op van € 765.000.

- **WMO**

In de begroting van 2023 is een stelpost van € 888.675 opgenomen, deze stelpost is niet ingevuld. Bij de Regionale Inkoop heeft in juli 2023 een herijking plaatsgevonden, deze is niet meegenomen in de begroting 2023. Samen met de Jeugd is dit geschat op € 1.536.000

- **Jeugd**

In de begroting van 2023 is een stelpost van € 874.333 opgenomen als bezuiniging, deze stelpost is niet ingevuld. Bij de Regionale Inkoop heeft in juli 2023 een herijking plaatsgevonden, deze is niet meegenomen in de begroting 2023. Daarnaast wordt er in de Regionale Inkoop gewerkt met een bandbreedte, wat voor 2023 een nadeel van € 140.000 oplevert.

- **SPUK GALA combinatiefunctionarissen**

Vanaf 2023 ontvangen wij de rijksvergoeding Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK GALA). De baten voor de combinatiefunctionarissen zijn in 2023 niet geraamd, waardoor er een groot positief resultaat ontstaan is. Dit heeft als oorzaak het feit dat de beschikking na de bestuursrapportage is binnen gekomen. Met de inkomsten van deze vergoeding kunnen wij de kosten voor de combinatiefunctionarissen dekken.

- **Zwembaden**

De aangevraagde SPUK middelen hebben wij totaal begroot, maar niet volledig toegekend gekregen. Daarnaast hebben wij meer beschikt dan verwacht. Zoals gemeld in de bestuursrapportage hadden wij in 2023 te maken met een flinke indexatie als gevolg van stijgende energieprijzen in 2022. Wij hebben de prijsindexatie in de begroting van het programma sport niet opgenomen, omdat wij in afwachting waren van de prijsontwikkeling.

- **Actieve deelname arbeidsmarkt**

Voor deze activiteit geldt per saldo een onderschrijding van € 294.700. Deze onderschrijding wordt met name veroorzaakt doordat de uitvoerings- en trajectkosten € 226.000 lager bleven dan begroot. Er was weliswaar een bestandsstijging (de doelgroep binnen onze gemeente werd groter), maar naar aanleiding daarvan was de begroting tussentijds reeds gewijzigd. Daarnaast bleek dat er € 81.000 meer aan middelen voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening te zijn binnengekomen dan we op grond van eerdere landelijke berichtgeving mochten verwachten. Verder gelden een aantal kleinere over- en onderschrijdingen die leiden tot een financieel voordeel van € 294.700.

- **Ziektekostenvergoeding medewerkers**

Voor zieke medewerkers krijgen we een vergoeding van het UWV. Deze inkomst is niet geraamd in de begroting 2023.

- **Toeristenbelasting**

Met ingang van 2023 is er een voorlopige aanslag toeristenbelasting opgelegd voor het lopende jaar. In voorgaande jaren zijn de baten voor de jaren voorzichtig ingeschat. Door de nieuwe methodiek ontstaat er eenmalig een hogere bate dan geraamd.

- **Algemene uitkering**
Ongeveer € 700.000 van dit overschot komt uit de in december uitgekeerde bijdrage voor de energietoeslag en de omgevingswet. Ongeveer € 600.000 is het gevolg van wijzigingen in de aantallen en de bedragen op basis waarvan de algemene uitkering wordt berekend. Het restant van € 200.000 is het gevolg van nabetalingen over 2021 en 2022.
- **Algemene baten en lasten**
In 2023 is geen beroep gedaan op het beschikbare onderzoeksbudget van € 57.000. Verder staat hier nog voor € 1,8 miljoen aan niet verdeelde prijscompensatie voor bijvoorbeeld de gestegen energieprijzen. Voor € 250.000 staan hier nog onverdeelde lasten die voortvloeien uit taakmutaties. Waaronder dekking voor leerlingenvervoer van Oekraïners, taallessen voor ontheemden. Er is een nadeel van € 45.000 op de te compenseren BTW van verbonden partijen doordat de verrekening van de BTW met Fijnder niet meer via deze post verloopt, iets wat nog wel begroot was.
- **Onvoorzien**
Jaarlijks ramen we € 200.000 voor onvoorziene kosten. Dit jaar is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.
- **Diverse verschillen < € 200.000**
In deze specificatie hebben we de grootste verschillen van dit jaar in kaart gebracht. De jaarrekening kent meerdere afwijkingen, zowel voor- als nadelig. Per saldo hebben deze toch een redelijke omvang. Bij de programma's wordt nader ingegaan op deze mutaties.

LEESWIJZER

Financiële kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de raad de jaarstukken vaststelt die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit programma's en paragrafen.

De programma's zijn een samenhangende verzameling van activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. Hieraan zijn prestatie indicatoren gekoppeld (bron: waarstaatjegemeente.nl). In het BBV staat ook dat per programma een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten moet worden opgenomen. In deze samenvatting is net als in het jaarrekening-gedeelte een overzicht opgenomen waarin alle programma's op een rij staan. Naast het BBV staan in de Financiële verordening gemeente Berkelland 2023 regels over budgetbewaking en rapportage.

Indeling Jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. In het jaarverslag wordt vooral aandacht geschonken aan het gevoerde beleid en de daarbij behorende baten en lasten. De jaarrekening gaat meer in op de financiële positie van de gemeente.

Jaarverslag

Het jaarverslag is ingedeeld in 10 programma's, 8 verplichte paragrafen en 1 niet verplichte paragraaf. Binnen het programma kennen we speerpunten en activiteiten. De speerpunten geven aan wat we willen bereiken. De activiteiten geven aan wat we gaan doen/of hebben gedaan om dit te realiseren. In het jaarverslag zijn de teksten van de begroting opgenomen. Bij de activiteiten is een toelichting opgenomen hoe het met deze activiteiten is gegaan. Hierbij maken we gebruik van 2 indicatoren, kwaliteit en geld. Bij activiteiten waar iets te melden is over de planning doen we dit bij de indicator kwaliteit. De indicator kwaliteit gaat daarmee over hoe de activiteit is uitgevoerd op inhoud en in de tijd. Is gedaan wat gedacht werd, is er meer gedaan of is er minder gedaan, is het sneller of langzamer gegaan.

De indicator geld gaat over het budget, is dit voldoende gebleken of is er overgebleven.

Om snel te zien hoe het met de indicatoren is gesteld, maken we gebruik van 3 kleuren. Hierna geven we per kleur aan wat dit betekent:

De indicator kwaliteit geeft aan hoe het gaat met de activiteit. Afwijkingen in de planning worden ook bij dit onderdeel benoemd.

G Niets bijzonders, in de meeste gevallen zal er ook geen verdere toelichting staan.

O Kleine aanpassing.

R Afwijking met impact.

De indicator geld geeft aan hoe het met de uitputting van de budgetten staat. Ook hier gebruiken we de 3 kleuren. Voor geld hebben we de volgende criteria gehanteerd.

G Een afwijking van minder dan € 50.000.

O Een afwijking tussen de € 50.000 en € 100.000.

R Een afwijking groter dan € 100.000.

Beleidsindicatoren

In bijlage 1 zijn beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren die nu zijn opgenomen zijn verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'Waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zo als de vergelijking met Nederland.

Jaarrekening

De jaarrekening is hoofdzakelijk financieel van aard en bestaat uit de balans van de gemeente plus een uitgebreide toelichting hierop. Verder is een overzicht van baten en lasten opgenomen en is een onderbouwing gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen. Tenslotte is de verplichte bijlage Sisa verantwoording toegevoegd.

Lezen van tabellen

De tabellen in de begroting geven de bedragen weer x € 1.000 (duizenden euro's) tenzij anders vermeld. Door afrondingsverschillen kan een optelling maximaal duizend euro afwijken. Ook in de tekstuele toelichting worden bedragen afgerond op duizend euro. De lasten worden weergegeven met een – (min), de baten met een + (plus). Een programma met een negatief saldo betekent, dat er meer lasten in het programma zitten dan baten. Om de cijfers in de tabellen leesbaar te houden zijn bij de omschrijvingen afkortingen gebruikt.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving				
Lasten	-21.550	-21.578	-25.126	-22.712
Baten	10.396	11.785	12.940	12.193
Onttrekkingen	4.846	828	3.309	1.724
Storting	-493	-397	0	-612
Totaal 010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	-6.801	-9.362	-8.877	-9.406
020 Passend wonen				
Lasten	-6.200	-7.082	-10.257	-7.241
Baten	4.054	3.194	4.637	3.774
Onttrekkingen	363	102	1.701	245
Storting	-659	0	0	-997
Totaal 020 Passend wonen	-2.443	-3.786	-3.919	-4.219
030 Vitaal platteland				
Lasten	-1.148	-1.501	-4.397	-1.334
Baten	689	1	1.230	880
Onttrekkingen	192	15	1.609	188
Storting	-74	0	0	-1.155
Totaal 030 Vitaal platteland	-341	-1.486	-1.558	-1.421
040 Nieuwe energie				
Lasten	-956	-1.978	-4.637	-2.093
Baten	106	0	2.236	1.100
Onttrekkingen	660	0	0	0
Storting	0	0	0	-1.299
Totaal 040 Nieuwe energie	-190	-1.978	-2.401	-2.291
050 Een toekomstbestendig sociaal domein				
Lasten	-36.515	-32.813	-38.921	-41.989
Baten	5.993	1.399	5.519	9.169
Onttrekkingen	1.108	45	1.129	221
Storting	-872	0	-609	0
Totaal 050 Een toekomstbestendig sociaal domein	-30.286	-31.368	-32.881	-32.599
060 Sport en Cultuur				
Lasten	-6.279	-5.963	-6.654	-6.266
Baten	477	85	913	882
Onttrekkingen	863	1.032	741	435
Storting	-50	0	-26	-26
Totaal 060 Sport en Cultuur	-4.989	-4.846	-5.026	-4.976

070 Werken en leren				
Lasten	-29.928	-28.879	-32.134	-30.290
Baten	12.433	10.811	12.240	12.314
Onttrekkingen	-3	2.632	3.814	2.133
Stortingen	-506	0	-799	-738
Totaal 070 Werken en leren	-18.004	-15.436	-16.880	-16.582
080 Veiligheid				
Lasten	-4.894	-5.376	-6.161	-5.655
Baten	162	114	502	151
Onttrekkingen	20	0	167	34
Totaal 080 Veiligheid	-4.712	-5.263	-5.492	-5.471
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering				
Lasten	-21.237	-21.623	-25.620	-23.657
Baten	2.616	1.877	2.012	2.722
Onttrekkingen	2.393	474	3.132	1.101
Stortingen	-4.042	-192	-192	-245
Totaal 090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	-20.270	-19.464	-20.669	-20.080
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Lasten	-2.737	-5.024	-5.585	-2.208
Baten	98.510	98.114	103.740	104.784
Totaal 100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	95.772	93.091	98.155	102.577
Gerealiseerd resultaat	7.738	102	451	5.533

ONZE AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Een aantrekkelijke, klimaatbestendige en biodiversere leefomgeving Wat speelt er?

- Een goede fijne en toekomstbestendige leefomgeving draagt bij aan het levensgeluk van onze inwoners. Het wonen in Berkelland wordt door onze inwoners ook gewaardeerd met een ruime 8. Dit willen we graag zo houden en zo mogelijk zelfs verbeteren. Daarom moeten we moeten blijven investeren in een aantrekkelijke, klimaatbestendige en biodiversere leefomgeving. Daarbij blijven inzetten op de kracht van de samenleving en samenwerking met onze inwoners, buurten, wijken is van groot belang. Met onze wijk- en kerngerichte benadering spelen we samen in op de wijk- en kernspecifieke behoeften van onze inwoners. Daarbij denken we niet alleen aan de puur fysieke inrichting, maar hebben we ook aandacht voor de sociale aspecten binnen deze leefomgeving. Daarbij zijn onze gebiedscontactpersonen de verbindende schakel. Zij zijn voortdurend in contact met onze inwoners, buurten en wijken. Zij horen en zien veel en slaan de brug tussen samenleving en overheid. Voorop staan reële verwachtingen over en weer met aandacht, waardering en zo nodig ondersteuning voor de vele initiatieven en activiteiten in onze samenleving. We weten elkaar steeds beter te vinden, maar polarisatie, conflicten en intolerantie liggen op de loer. We laten ons daardoor niet uit het veld slaan, maar blijven inzetten op het interactieve samenspel tussen inwoners.
- We hebben de afgelopen tijd met een nieuwe werkwijze in de openbare ruimte gewerkt, 'ambitiegericht beheer' genoemd, waarbij inwoners, wijken en buurten een centrale rol spelen. We kijken op basis van thema's, zoals schoon en veilig, biodiversiteit, klimaatadaptatie, bewegen en recreatie en ontmoeten wat inwoners het belangrijkste vinden in hun wijk of buurt. We bepalen samen hoe we hun leefomgeving inrichten.
- We gaan in 2023 ook verder met het verbeteren van het groen- en speelvoorzieningenonderhoud en gebruiken daarvoor nog de daarvoor beschikbaar gestelde tijdelijke middelen. We gebruiken deze middelen ook om het groen zo vorm te geven dat het onderhoud structureel goedkoper wordt. Dit helpt ons om binnen de beschikbare structurele budgetten voor groenonderhoud te blijven. Daarbij is veel aandacht voor biodiversiteit en ecologie. Daar waar mogelijk en in overleg met onze inwoners richten we de openbare ruimte biodivers in en passen we ecologisch beheer toe.
- Wij moeten onze leefomgeving aanpassen aan de klimaatverandering (klimaatadaptatie). We zullen moeten leren omgaan met plotselinge grote hoeveelheden water (hevige regenval en binnenkomend water vanuit het buitenland), langere droogteperiodes en meer hogere (extreme) temperaturen.
- Nederland wil naar een circulaire economie (een economie waarin reststoffen volledig opnieuw worden hergebruikt). Voorbeeld daarvan is het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof 'VANG'. Gemeenten zijn daarbij belangrijke partners, omdat zij verantwoordelijk zijn voor inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Berkelland wil voldoen aan de landelijke doelstelling uit het programma, en minder dan 100 kilogram restafval per inwoner inzamelen en verwerken. Corona heeft in Berkelland net als in heel Nederland ertoe geleid dat er juist meer restafval bij huishoudens is opgehaald. Onze inspanningen blijven gericht op het verminderen van restafval en maximaal hergebruik van grondstoffen.
- De geplande invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2023 heeft consequenties voor onze processen, informatisering/ automatisering, manier van werken en uiteindelijk onze dienstverlening naar onze inwoners. Daarnaast wordt de Omgevingswet door de regering gezien als instrumentarium voor een onontkoombare aanpak voor natuurverbetering en een basis voor vergunningverlening. Hierbij gaat de regering uit van een gebiedsgerichte aanpak.

Speerpunt

Opstellen omgevingvisie. (010.010)

Wat willen we bereiken?

Beschrijven van de maatschappelijke opgave en de te beschermen kernkwaliteiten van de gemeente Berkelland.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen omgevingsvisie (010.010.010)

De omgevingsvisie is dé basis voor beleidskeuzes. Onze planning is er op gericht voor eind 2023 de Omgevingsvisie vast te stellen. Deze heeft een sturende werking op alle ontwikkelingen binnen het fysieke domein in de gemeente. In februari 2022 heeft de raads werkgroep een overdrachtsdocument aangeboden, aan de gemeenteraad wat als uitgangspunt en basis wordt gebruikt. Veel van de in andere programma's genoemde opgaven komen terug in de Omgevingsvisie.

Kwaliteit

■ De concept omgevingsvisie is door de raad vastgesteld en het adviestraject Commissie Mer en de ter inzage legging is gestart.

Geld

■ De keuzes in het besluitvormingstraject en het adviestraject van de commissie MER hebben in 2023 iets meer dan €45.000 meer gekost dan we bij de start in 2019 hadden begroot.

Opstellen transitieplan omgevingsplan.

Eén gemeente dekkend Omgevingsplan vervangt uiterlijk 2029 al de gemeentelijke bestemmingsplannen, verordeningen en beleidskaders op de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie biedt houvast en uitgangspunten voor het op te stellen Omgevingsplan. Op basis van een op te stellen transitieplan zullen we stapsgewijs, tot 2029, toewerken naar uniformering en integrale opname in het Omgevingsplan.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Wijk- en kerngericht werken. (010.020)

Wat willen we bereiken?

- We sluiten aan bij de werkelijke behoefte in onze samenleving en ondersteunen wijken en kernen op de manier die het best bij hun past.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan voortdurend met onze inwoners en organisaties in gesprek over wat er speelt in de wijken en kernen, zodat onze activiteiten daarop aansluiten. (010.020.010)

Het wijk- en kerngericht werken is een vaste werkwijze geworden binnen onze gemeente waarbij er veel aandacht uitgaat naar onze samenleving. We kijken in wijken en kernen verder dan één domein. We proberen zo veel mogelijk in te spelen op de behoefte, kennis en het eigen kunnen van onze samenleving in de diverse kernen en wijken. Ervaring leert ons dat we hierdoor geen

geld of tijd besparen. Sterker nog: deze werkwijze kost tijd en geld, maar doorgaans levert het resultaat van het gelopen proces daarna wel een integrale oplossing en meer draagvlak op in de samenleving.

Kwaliteit

■ Het gebiedsgerichte werken heeft zich in 2023 verder geprofessionaliseerd waarbij de regie op het gebied verder ontwikkeld wordt. Met de regisseurs ruimte en de gebiedswethouders zijn processen verder ingericht. Veel aandacht is gegaan naar een verbeterde interne samenwerking. Daarnaast vinden wekelijks afstemmingsoverleggen plaats in kernteams, met de gebiedswethouders vinden wekelijks of tweewekelijks stafoverleggen plaats. Ook is samen met de gemeenteraad gewerkt aan een participatievisie die haar afronding nadert.

Geld

We ondersteunen initiatieven uit wijken, buurten en kernen. (010.020.020)

Dit willen we onder andere doen via een vervolg op het Berkellands Naoberfonds dat nu 4 jaar actief is en op veel waardering vanuit onze samenleving kan rekenen. Onze gebiedscontactpersonen geven ondersteuning op vragen, processen en initiatieven vanuit de samenleving. Onze contactpersonen werken gebiedsgericht en zorgen voor verbinding tussen inwoners, instanties en gemeente.

Kwaliteit

■ Er vinden intensieve overleggen plaats met de diverse belangenverenigingen. We kijken welke ondersteuning gewenst is en proberen hier gezamenlijk vorm aan te geven. In 2023 zijn we naast Rekken ook aan de slag gegaan met 'Dorpendeals' in Gelselaar en Beltrum. De bewoners stellen met alle belanghebbenden een plan op om de leefbaarheid in en de sociale verbondenheid van het dorp te verbeteren. De provincie Gelderland verstrekt evenals wij hiervoor subsidie. Het dorp zelf financiert veelal in vrijwilligersuren.

Naast het uitvoeren van concrete projecten in en met onze samenleving werken we o.a. met het Naoberfonds. Doel is om inwoners te stimuleren om initiatieven te nemen en uitvoeren die de Berkellandse samenleving verbeteren, versterken en de leefbaarheid vergroten.

Tot 1 juni 2023: 7 aanvragen werden gehonoreerd, 1 aanvraag werd afgewezen met als reden dat het de leefbaarheid niet vergroot en 5 aanvragen zijn nog in behandeling.

Geld

■ Er is € 380.000 onttrokken vanuit de nog resterende gelden Samen investeren in Berkelland (reserve) voor de lopende projecten van wijk en kerngericht werken.

Speerpunt

Een klimaatbestendige leefomgeving. (010.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijke leefomgeving die is aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen. (010.030.010)

Een schone, groene, duurzame, toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, vergroot de aantrekkelijkheid van Berkelland voor onze inwoners, maar ook voor nieuwkomers en toeristen. Dat willen we graag zo houden en verbeteren.

We moeten echter ook nog steeds de toring naar de nering zetten en met de beschikbare middelen het onderhoud uitvoeren. Daarom gaan we door met maken van zo onderhoudsintensief mogelijk openbaar groen. Meer (ruig) gras en struiken en minder perken bijvoorbeeld. Uiteraard wordt daarbij gekeken naar plekken die daarvoor het meest in aanmerking komen, maar het beeld van het openbaar groen zal blijven veranderen. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de kwaliteit van ons groen onder grote druk staat. Zo hebben we bijvoorbeeld te maken met bomen- en plantensterfte door droogte. Daarom heeft het nemen van klimaatadaptieve maatregelen onze grote aandacht.

Een deel van het groenonderhoud gebeurt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het overige besteden we uit. We proberen daar waar mogelijk wensen van inwoners en ondernemers te respecteren en blijven ook met hen in gesprek om mogelijkheden van hun inzet daarbij te bespreken.

In 2022 is het Beleidsplan Spelen en Bewegen in de openbare ruimte (2022-2031) door de gemeenteraad vastgesteld en de komende jaren wordt hier volop uitvoering aan gegeven.

Kwaliteit

■ De kwaliteit van het onderhoud van groen staat onder druk door beperkte onderhoudsbudgetten. Om binnen de onderhoudsbudgetten het groen in de dorpen en op de begraafplaatsen te kunnen onderhouden, zijn veel groenvakken omgevormd naar goedkoper te beheren groentypen. Het gaat vooral om het omvormen van gazons naar bloemrijk gras (ecologisch). Ook is de oppervlakte met de duurste groentypen, zoals vaste planten en hagen, verminderd. Dit heeft invloed op hoe de omgeving er uitziet.

Geld

■ Eigenlijk zouden we een (klein) tekort moeten presenteren, omdat bijvoorbeeld de brandstofkosten en het onderhoud van machines duurder uitpakte dan geraamd. Maar door een eenmalige positieve boeking (het aankoopbedrag van een problematische kraan is na gerechtelijke procedures aan ons teruggestort) komen we op een positief saldo terecht van € 188.000.

We houden integraal rekening met de gevolgen van klimaatverandering zoals (extreme) wateroverlast, droogte en hitte.

Het is fijn leven in onze gemeente en dat willen we zo houden. Dat betekent dat we onze leefomgeving moeten aanpassen op de gevolgen van de klimaatverandering. We moeten onze leefomgeving (zowel onze kernen als ons buitengebied) bestendig maken tegen hevige regenval, droogteperiodes en hoge temperaturen. We zijn daarbij afhankelijk van veel andere partners in het gebied. We moeten hen aanspreken, met hen samenwerken en zelf doen wat we kunnen als gemeente en gemeenschap. Samen met het waterschap en andere partners zetten we ons actief in zoals overeengekomen in de Aanpak Droogte Achterhoek. We proberen onze inwoners te verleiden tot klimaat adaptieve activiteiten (zoals bijvoorbeeld meer groen en minder steen, waterinfiltratie en -berging op hun eigen percelen).

Kwaliteit

Geld

We voeren het watertakenplan uit. (010.030.030)

We hebben een watervisie samen opgesteld met het Waterschap Rijn en IJssel en op basis daarvan een uitvoeringsplan dat ten einde loopt (Watertakenplan 2019-2023). We kijken waar het huidige plan op basis van de visie en actuele ontwikkelingen geactualiseerd en aangepast moet worden. Duidelijk is dat klimaatadaptie daarbij voorop staat; met name de aspecten (extreme) wateroverlast en droogte. In 2023 leggen we de gemeenteraad daarom een nieuw herijkt Watertakenplan inclusief kostenraming voor. Deze nieuwe (meerjarige) kostenraming voor onderhoud en investeringen is de basis voor de (toekomstige) hoogte van de rioolheffing.

We werken integraal samen met alle collega's in de openbare ruimte, het waterschap en onze inwoners. Waterinfiltratie (onder andere afkoppeling) en tijdelijke waterberging (in plaats van afvloeiing) zijn daarbij speerpunten. Uiteraard blijft een robuuste afvoer van vuilwater (riool) onze kerntaak waarbij we op basis van risicogestuurd beheer zo efficiënt en effectief mogelijk te werk gaan.

De rioolheffing zoals die in het actuele Watertakenplan 2019-2023 is opgenomen, stijgt normaliter, naast de prijsinflatie, jaarlijks met 2% om zo naar een kostendekkend tarief in 2030 te komen. Tot die tijd is het tarief niet kostendekkend en gebruiken we ook de egalisatievoorziening riool (reserve) om de noodzakelijke investeringen en onderhoud aan het riool te kunnen financieren.

Kwaliteit

 Het rioolbeheer is conform planning uitgevoerd.

Er is gewerkt aan het opstellen van een nieuw Watertakenplan 2024-2034 dat op 6 december 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Geld

 Er is € 162.000 minder uitgegeven dan binnengekomen. Er was extra geld uit de voorziening gereserveerd voor meer reiniging en inspectie van vrijvervalriolering. Hieraan is onder andere door marktomstandigheden en capaciteitsproblemen toch minder besteed. Het overschot vloeit dus weer terug in de rioolvoorziening.

Speerpunt

Mobiliteit. (010.040)

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland zijn voor iedereen bereikbaar.
- Veilige en makkelijk berijdbare wegen en paden zowel in het buitengebied als in de kernen, die aantrekkelijk zijn voor inwoners en bezoekers.

Wat gaan we daarvoor doen?

We houden Berkelland bereikbaar.

We richten ons op goede doorstroming zodat we snel van A naar B komen. Goed en betrouwbaar regulier openbaar vervoer vinden we ook daarom onmisbaar voor onze inwoners. We zetten ons in voor het behoud van verbindingen in het openbaar vervoer en voor verbetering van het openbaar vervoer. Wat ons betreft komt er geen 'Noordtak' van de Betuwelijn door ons mooie landschap.

Kwaliteit

 Ook in 2023 is er (regionaal) gewerkt en gelobbyd voor dit doel.

Geld

We onderhouden onze infrastructuur (wegen en paden). (010.040.010)

De Berkellandse wegen- en padenstructuur is niet alleen mooi, zij moet ook veilig zijn. We hebben als grote plattelandsgemeente een relatief groot aantal kilometers wegen en paden te onderhouden en te vervangen (rehabiliteren). We doen dat op basis van het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau 'Overwegend laag'.

De laatste jaren is het gemiddelde kwaliteitsniveau nipt op peil gehouden door onderhoud te plegen met incidentele middelen. Dat vinden we niet langer verantwoord. We willen een plus maken in het wegenbeheer om op het afgesproken kwaliteitsniveau te blijven. Daarom willen we het budget voor structureel onderhoud verhogen met € 500.000 per jaar. Bij meevallers in de gemeentelijke begroting willen we het budget verder aanvullen met € 300.000 per jaar. We maken een omslag naar een vorm van beheer waarbij de keuze voor een investering of onderhoud altijd gebaseerd is op een goede afweging tussen kosten (langjarig bezien), prestaties (o.a. gebruik en aanzien van de weg) en risico's (o.a. hoe lang kan weg nog veilig gebruikt worden). De komende jaren richten we ons niet alleen op onderhoud, maar ook op rehabilitatie van wegen, fietsverbindingen en paden.

Van klompen- en kerkenpaden wordt veel gebruikgemaakt en ze worden gevonden en gewaardeerd door toeristen. We zetten in op voortzetting van de ondersteuning aan klompenpaden. We hebben aandacht voor de positie van de oude en nieuwe N18 in Eibergen, met oog voor het onderliggende wegennet. Veranderend weggebruik, bijvoorbeeld veroorzaakt door groter wordende landbouwvoertuigen en elektrische fietsen, vraagt om aandacht voor verkeersveiligheid. We gaan het bermbeheer buitengebied op een nieuwe leest schoeien. De bempalen worden overbodig zodra het RVO, zoals afgesproken, gebruik gaat maken van de gedigitaliseerde kadastrale grenzen.

Kwaliteit

Onderhoud wegen

We onderhouden onze infrastructuur op het kwaliteitsniveau 'overwegend laag'. De onderhoudsvraag stijgt echter uit boven de beschikbare middelen. Over 2023 is dat verschil gegroeid en dat zal ook in 2024 het geval zijn. Ondanks de structurele toevoeging aan het onderhoudsbudget van € 500.000. De inflatie heeft dat proces versneld.

Geld

 Het saldo laat een positief resultaat zien van € 194.000. Dat komt echter door een overschot op (nog) niet uitgegeven geld, maar gereserveerd geld (o.a. voor het opheffen van de NABO -niet actief beveiligde overweg- in Ruurlo) en een restant van de reserve groot onderhoud wegen samen in totaal € 589.000. We hebben dus eigenlijk een overschrijding van € 395.000. Deze kwam voort uit hoge elektriciteitskosten voor verlichting (€ 165.000). Daarnaast hebben we meer moeten doen aan straatreiniging (€ 190.000): 2023 was één van groeizaamste jaren die we meegemaakt hebben. Door een combinatie van vocht en warmte bleef het onkruid maar groeien en hebben we veel meer beheersingsrondes moeten inzetten om het te beheersen. Ook heeft het materieel van de gladheidbestrijding veel onderhoud en reparatie nodig gehad, is er meer uitgegeven aan zoutinkoop als gevolg van het nieuwe contract o.a. een extra eenmalig bedrag voor de strategische zoutvoorraad (samen € 40.000)

N.B. Er is een structureel geraamd tekort op het budget groot onderhoud wegen om het gekozen onderhoudsniveau te kunnen handhaven. Door elk jaar minder onderhoud dan benodigd uit te voeren, is de onderhoudsachterstand in 2023 verder opgelopen.

Speerpunt

Van Afval Naar Grondstof. (010.050)

Wat willen we bereiken?

- Huishoudelijk afval wordt op een duurzame wijze hergebruikt of verwerkt.
- We zamelen niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner in.

- Geen zwerfafval.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan gericht zwerfafval tegen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval. (010.050.020)

We weten waar zwerfafval het meest voorkomt en proberen met acties op maat het zwerfafval terug te dringen.

Kwaliteit

Met de huidige inzet houden we de hoeveelheid zwerfafval (zeer) beperkt.

Geld

We werken een nieuw grondstoffenplan (Van Afval naar Grondstof 2023-2027) uit in maatregelen waarbij we inzetten op zoveel mogelijk grondstofhergebruik en zo min mogelijk restafval. (010.050.010)

Vanuit de landelijke doelstelling 'Van afval naar grondstof' (VANG) richten we ons op het verbeteren van de kwaliteit van afvalstromen. Uiteindelijk streven we ernaar om zoveel mogelijk kwalitatieve reststoffen als grondstof te hergebruiken zodat er niets of maar een heel klein deel restafval overblijft. Onze doelstelling is om minder dan 100 kilo huishoudelijk restafval per inwoner in te zamelen. We zitten nu nog een eind van de doelstelling van minder dan 100 kilo restafval per inwoner vandaan. We gaan, samen met de gemeenteraad, op zoek naar een methode die deze doelstelling gaat realiseren. Er zijn meer wegen die ons naar deze doelstelling kunnen leiden waarmee ook verschillende kostenplaatjes gemoeid zijn. We onderzoeken of zelf ophalen op een duurzame en economisch verantwoorde wijze uitvoerbaar is.

Kwaliteit

Een deel van het ingezamelde PMD (15%) is afgekeurd en voor het verwerken van het afgekeurde PMD worden kosten in rekening gebracht.

Geld

De kosten voor het afgekeurde PMD bedroegen ongeveer € 100.000. Deze kosten waren niet opgenomen in de begroting 2023.

We hebben minder binnengekregen (o.a. aan oud papier inkomsten) en meer uitgegeven (o.a. meer vergoeding aan verenigingen) dan geraamd. We komen hierdoor ten opzichte van de begroting ongeveer € 50.000 tekort. Zie ook paragraaf lokale heffingen.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023.

Activiteit 010.010.010: In de bestuursrapportage van 2023 is een bedrag van € 833.000 beschikbaar gesteld voor de projecten in het kader van de omgevingswet. Deze toewijzing betrof een technische wijziging.

Activiteit 010.020.010: Bij de bestuursrapportage van 2023 is € 320.000 onttrokken vanuit de nog resterende gelden Samen investeren in Berkelland (reserve).

Activiteit 010.030.010: Bij de bestuursrapportage van 2023 is € 310.000 onttrokken vanuit de nog resterende gelden Samen investeren in Berkelland (reserve) ten gunste van speelvoorzieningen.

Activiteit 010.030.030: Bij de bestuursrapportage 2023 is € 100.000 onttrokken vanuit de

voorziening riolering voor het opstellen van het nieuwe watertakenplan 2024 – 2034. Daarnaast was er € 70.000 onttrokken uit de voorziening riolering voor de inhuur van een medewerker riolering. Tot slot was er € 577.000 toegevoegd aan de voorziening vanwege lagere door te berekenen rente en achterblijvende investeringen.

Activiteit 010.040.010: Bij de bestuursrapportage 2023 is het volledig resterende bedrag van € 759.000 uit de egalisatiereserve voor groot onderhoud wegen onttrokken. Daarnaast is het budget voor groot onderhoud wegen geïndexeerd met € 190.500.

Activiteit 010.050.010: In de begroting 2023 hebben we nog rekening gehouden met een egalisatiereserve voor afval. Volgens de regelgeving moet deze reserve worden omgezet in een voorziening. Dit heeft ertoe geleid dat in de bestuursrapportage 2023 de storting in de reserve is vervangen door een toevoeging aan de voorziening.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
010.010.010 Iedereen wordt op tijd geïnformeerd over de Omgevingswet	-379	0	-833	-455
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	-565	-350	-808	-618
010.020.020 Subsidieren wijken en kernen	-24	-25	-25	-29
010.030.010 We beheren ons openbaargroen en de begraafplaatsen	-2.337	-1.615	-2.108	-1.922
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	-2.231	-2.636	-3.433	-2.962
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	-4.040	-4.079	-5.225	-4.974
010.050.010 Afval scheiden	-3.794	-2.835	-2.860	-3.094
010.050.020 Zwerfafval	-66	-54	-54	-7
010.500.010 Loonkosten	-5.312	-5.420	-5.685	-5.685
010.700.010 Rente en afschrijving	-2.802	-4.564	-4.096	-2.966
Totaal Lasten	-21.550	-21.578	-25.126	-22.712

Baten				
010.010.010 Iedereen wordt op tijd geïnformeerd over de Omgevingswet	0	0	0	4
010.020.010 Ontwikkeling wijken, buurten en kernen	0	0	138	50
010.020.020 Subsidieren wijken en kernen	0	0	0	0
010.030.010 We beheren ons openbaargroen en de begraafplaatsen	381	344	344	347
010.030.030 We beheren onze waterhuishouding	6.659	7.618	7.875	7.145
010.040.010 We onderhouden onze infrastructuur	433	256	727	627
010.050.010 Afval scheiden	2.809	3.513	3.802	4.048
010.050.020 Zwerfafval	114	54	54	-27
Totaal Baten	10.396	11.785	12.940	12.193
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-11.154	-9.793	-12.186	-10.519
Onttrekkingen				
010.050.010 Afval scheiden	0	0	0	0
010.710.010 Reserves	4.846	828	3.309	1.724
Totaal Onttrekkingen	4.846	828	3.309	1.724
Stortingen				
010.710.010 Reserves	-493	-397	0	-612
Totaal Stortingen	-493	-397	0	-612
Mutaties reserves	4.353	431	3.309	1.113
Gerealiseerd resultaat	-6.801	-9.362	-8.877	-9.406

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Van Afval naar Grondstof
- Watertakenplan Berkelland 2019-2023
- Beleidsplan spelen en bewegen

PASSEND WONEN

Wat speelt er?

Speerpunten

Passend wonen in Berkelland. (020.010)

Wat willen we bereiken?

- We faciliteren het toevoegen van woningen naar behoefte. Deze behoefte ligt zowel in 'reguliere woningen' als 'woningen voor aandachtsgroepen'. Onder aandachtsgroepen scharen we bijvoorbeeld senioren, inwoners met een beperking, arbeidsmigranten en inwoners met een woonwagencultuur.
- Randvoorwaarden en beleid op orde brengen. We hebben te maken met verouderd wonen & zorgbeleid, een nieuwe regionale woonagenda, de invoering van de omgevingswet en een aflopende woonvisie. De komende jaren brengen we daarom ons beleid en bijhorende uitvoeringsinstrumenten zoals verordeningen en beleidsregels op orde, anticiperend op de omgevingswet.
- Dat onze inwoners zo lang mogelijk, met eventuele ondersteuning, zelfredzaam en gezond blijven en daardoor zelfstandig kunnen wonen in een huis. In een duurzame en vitale omgeving die veiligheid en comfort biedt.
- Voldoende verpleeghuisplekken wanneer een zelfstandige woonsituatie niet passend is bij de zorgvraag.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren. (020.010.060)

- Waar nodig zetten we grondbeleid in om te sturen op woningbouw. Dit wordt per casus/project afgewogen.
- We herijken de nota Grondbeleid en stellen een Nota Kostenverhaal op die inspelen op de mogelijkheden van de Omgevingswet.

Kwaliteit

Geld

De grondexploitaties van de diverse complexen in 2023 geven inclusief de bedrijventerreinen, die op het programma Werken en leren staan, een positief resultaat. Het voordeel over dit boekjaar is na aftrek van de vennootschapsbelasting € 395.000. Het voordelig resultaat wordt in eerste instantie toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Afhankelijk van het risicoprofiel wordt eventuele "overwinst" van deze reserve afgeroomd naar de algemene reserve of andere reserves die nog niet het plafond hebben bereikt.

We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie. (020.010.040)

- We stellen begin 2023 een hernieuwde regionale woonagenda vast.
- We stellen in 2023 een woonzorgvisie op.
- We stellen in vervolg op de regionale woonagenda een hernieuwde lokale woonvisie of woonkoers, binnen de kader van de omgevingsvisie, op. De woonzorgvisie kan hier onderdeel van zijn. Het eind 2022 of begin 2023 herijkte beleid op arbeidsmigranten wordt opgenomen in het nieuwe woonbeleid.
- We stellen nieuw woonwagengebeleid op in 2023 en nemen dit beleid op in het woonbeleid.
- We maken prestatieafspraken met ProWonen en de huurdersverenigingen in het licht van de afschaffing van de verhuurderheffing en het grotere investerend vermogen dat ProWonen hierdoor krijgt.

- We stellen na actualisatie van ons woon(zorg)beleid een (regionale) huisvestingsverordening op.
- We zijn gestart met het optimaliseren van het proces rondom wooninitiatieven en woonzorginitiatieven. We streven naar een betere dienstverlening door meer overzicht te creëren en meer structuur aan te brengen. Hierdoor willen we initiatiefnemers sneller helderheid bieden of een initiatief wel of niet kansrijk is.

Kwaliteit

De vernieuwde Regionale woonagenda Achterhoek 2023-2030 is begin 2023 vastgesteld. In het kader van de conceptwet regie versterking volkshuisvesting is gestart met de regionale huisvestingsverordening. Het plan van Aanpak is aan de thematafel Wonen en Vastgoed aangenomen en fase 1 (bureauonderzoek) is opgestart. De prestatieafspraken en de geactualiseerde uitvoeringsagenda met ProWonen en de Huurdersverenigingen zijn getekend. We zetten in op de realisatie van meer flexwoningen, daarnaast worden er 621 sociale huurwoningen verduurzaamd naar energielabel A. De wonen, welzijn en zorgvisie is doorgeschoven als gevolg van een veranderd Rijksbeleid. De Wet regie versterking volkshuisvesting en Woondeal B hebben hier invloed op. Uiteindelijk zal het volkshuisvestingsprogramma een overzicht bieden van al ons woonbeleid. Het optimalisatieproces rondom woningbouwinitiatieven loopt door in 2024, met het kavelpaspoort/intentiedocument willen we meer regie voeren op toekomstige nieuwe woningen. Het toewijzingsbeleid voor woonwagendstandplaatsen is gereed en vastgesteld door het college. Het proces om te komen tot een nieuwe woonzorgvisie is opgestart maar nog niet afgerond. Dat loopt door tot in ieder geval 2024 en heeft te maken met vertragingen bij het Rijk rondom Woondeal B. De herijking van de woonvisie, het volkshuisvestingsprogramma, is om dezelfde reden nog niet opgestart.

Geld

Geen bijzonderheden.

We voegen nieuwe woningen toe. (020.020.040)

- We streven naar een jaarlijks constante en gemiddelde toevoeging van 100 tot 120 nieuwe woningen, inclusief woonzorgwoningen. Dit bereiken we door onze plancapaciteit te prioriteren. In 2020 zijn er op basis van oude plancapaciteit, het ontwikkelen van woningen duurt doorgaans enkele jaren, 127 woningen toegevoegd en in 2021 110 woningen.
- We zeggen ja-mits tegen (flex)woningbouwplannen die aansluiten bij de (toekomstige) behoefte van onze inwoners en ambitie voor het aantrekken van nieuwe Berkellanders. Dit doen we op basis van vastgesteld beleid.
- Op basis van marktverkenningen herijken we jaarlijks onze opgave en sturen bij waar nodig. In kleine kernen geldt het principe van 'naam en rugnummer'. De behoefte moet aangetoond zijn door de initiatiefnemer voordat we aan de slag gaan.
- We geven ruimte aan nieuwe woon(zorg)initiatieven en CPO-initiatieven met een (toekomstige) zorgachtergrond. De verwachting is dat er vraag is naar geclusterde woonvormen. De nieuwe woon- en zorgstrategie geeft ons hier meer inzicht in. Vanuit een regisserende rol proberen we het lokale woon- en zorglandschap te reguleren.
- Bij woonzorg initiatieven geldt ook dat de lokale behoefte moet zijn aangetoond door de initiatiefnemer.

Kwaliteit

In 2023 zijn circa 67 woningen aan de woningvoorraad van Berkelland toegevoegd. Het aantal is een totaal van initiatieven die via beleid mogelijk zijn, aangevuld met projecten uit de woningbouwopgave. Daarnaast lopen ruimtelijke procedures voor circa 200 nieuwe woningen. Ook geven we vorm aan de opgave rondom flexwoningen, de locatiecriteriën zijn door de raad vastgesteld en is een locatiekeuzeonderzoek uitgevoerd. Met ProWonen zetten we in op de

realisatie van meer flexwoningen. Dit bekrachtigen we in de prestatieafspraken. Dit allemaal heeft geleid tot 3 locaties voor flexwoningen, in Borculo, Neede en Ruurlo.

In 2023 zijn we ook in gesprek geweest met zorgorganisaties en ontwikkelaars voor de realisatie van woon en zorgvastgoed. Er zijn plannen in voorbereiding voor ouderen (nultreden, geclusterd en zorggeschikt) en andere aandachtsgroepen zoals mensen met een handicap of geestelijke problematiek.

Geld

■ Het budget binnen deze activiteit is project geld, bedoeld voor de hele raadsperiode. Het overschot van 2023, wordt overgezet naar 2024.

We zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in een duurzame en toekomstbestendige bestaande woningvoorraad. (020.010.010)

- We stimuleren met verschillende (financiële) instrumenten woningeigenaren om de woning te verduurzamen.
Denk hierbij aan (financiële) ondersteuning door lening vormen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en het (Agem) energieloket. Het initiatief komt vanuit het programma Nieuwe energie.
- Ook haken we actief aan bij overige initiatieven om woningen en wijken te verduurzamen zoals in prestatieafspraken met ProWonen.
- We ondersteunen inwoners door leningen beschikbaar te stellen voor starters (via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) en inwoners die hun woning willen verduurzamen (via het Agem energieloket).
- We gaan door met 'Heerlijk Thuis in Huis'. We willen graag tijdig bewustwording vergroten bij onze inwoners over het langer zelfstandig wonen. Bij inwoners van 80 jaar en ouder nodigen we onszelf uit met seniorenhuisbezoeken om in gesprek te gaan over welzijn en het zelfstandig wonen. Daarnaast bieden we de mogelijkheid om inwoners van 50 jaar en ouder te coachen op het gebied van comfort, veiligheid en duurzaamheid. Dit kan ook leiden tot doorstroming op de woningmarkt.
- We beheren woonwagenlocaties.

Kwaliteit

■ De starterslening met haar bijbehorende voorwaarden behoort tot een van de meest gunstige van de Achterhoek en Lochem. Afgelopen jaar zijn er ongeveer 13 startersleningen uitgegeven (peil: oktober 2023). Dat is meer dan in 2022.

In het kader van Heerlijk Thuis in Huis zijn er in 2023 door vrijwillige wooncoaches 220 Woongeluksgesprekken gevoerd met inwoners van 50+ in de gemeente Berkelland.

Wooncoaches zijn met inwoners in gesprek gegaan over langer veilig, comfortabel en duurzaam thuis wonen. Inwoners hebben na afloop een persoonlijk en vrijblijvend adviesrapport ontvangen met tips, mogelijke oplossingen en beschikbare diensten in de gemeente Berkelland.

Geld

■ De kosten van het project Heerlijk Thuis in Huis worden voor 50% gedekt uit een bijdrage van de Regio Achterhoek en voor 50% uit de reserve Bestuurlijke claims.

Speerpunten

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020)

Wat willen we bereiken?

- Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en

opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder dit speerpunt en activiteit samengevoegd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven ons inzetten voor een goede dienstverlening rondom wonen. (020.020.030)

Er zijn veel doorlopende zaken in het programma wonen die jaarlijks terugkomen. Denk hierbij aan vergunningverlening, welstandstoezicht en het heffen van leges. De kosten en opbrengsten van deze doorlopende zaken zijn onder deze activiteit samengevoegd.

Kwaliteit

Geld

2022 had een bijzonder hoge opbrengst door enkele grote projecten, zoals het Staring College, in 2023 lag de opbrengst meer op gemiddeld niveau. We zagen in aantallen ongeveer evenveel vergunningaanvragen, alleen van kleinere omvang. Ook zijn er eind 2023 nog veel aanvragen gedaan onder het 'oude regime' die in 2024 pas tot inkomsten leiden.

Speerpunten

We werken door aan de integrale wijkontwikkeling in Neede Noordoost. (020.020)

Wat willen we bereiken?

- In Neede Noordoost werken we met ProWonen en bewoners aan een integrale wijkaanpak door verschillende onderwerpen tegelijk te verbeteren. Dit om woningen én het samenleven in de wijk toekomstbestendig te maken. Denk aan gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame toekomstgerichte openbare ruimte.

Kwaliteit

Geld

Sociale wijkontwikkeling.

Kwaliteit

Geld

We stimuleren een duurzame woningvoorraad. (020.030.010)

Kwaliteit

■ Het subsidieportaal voor de integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost is in april 2023 geopend. In 2023 zijn er circa 10 subsidies uitgekeerd. Daarnaast zijn circa 20 verzoeken positief beoordeeld.

Geld

■ In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is € 15,4 miljoen beschikbaar gesteld voor dit project. Kosten die betrekking hebben op de volkshuisvesting worden gedekt door bijdragen van eigenaren en door subsidies van Rijk en Provincie. De gemeente draagt voor dit onderdeel € 578.000 bij. Daarnaast komen er nog extra uitvoeringskosten voor onze rekening. De kosten die betrekking hebben op de volkshuisvesting en die extra uitvoering verantwoorden we binnen dit programma.

Daarnaast wordt er flink geïnvesteerd in de openbare ruimte. Deze kosten zijn volledig voor rekening van de gemeente. De verantwoording hiervan vindt u bij de kredieten.

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 020.010.060: In de Berap 2023 is € 137.000 geraamd voor vennootschapsbelasting.

Activiteit 020.030.010: In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is krediet beschikbaar gesteld voor dit project. Deels landen die kosten in de exploitatie. Het grootste deel wordt bij de kredieten verantwoord.

Activiteit 020.500.010: In de Berap 2023 is € 146.000 bijgeraamd op loonkosten als uitvloeisel van de laatste CAO.

Activiteit 020.700.010: In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is als onderdeel van Neede Noord Oost ook krediet van € 370.000 beschikbaar gesteld voor het afboeken van een schoolgebouw.

Activiteit 020.710.010: De gemeentelijke bijdrage in de volkshuisvesting- en de uitvoeringskosten worden gedekt uit de reserve Bestuurlijke claims. Dit maakt onderdeel uit van het raadsbesluit van 4 juli 2023.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad	-47	-68	-70	-40
020.010.020 Woningbouw Braak-Haaksbergseweg	-2	0	0	0
020.010.040 We vernieuwen en optimaliseren themabreed ons beleid en strategie	-30	-50	-50	-58
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	-1.425	-886	-1.043	-1.978
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	-146	-271	-335	-317
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	-120	-600	-600	-218
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	-273	-783	-3.156	-238
020.500.010 Loonkosten	-4.116	-4.207	-4.409	-4.329
020.700.010 Rente en afschrijving	-40	-218	-594	-63
Totaal Lasten	-6.200	-7.082	-10.257	-7.241
Baten				
020.010.010 we zetten voor alle doelgroepen in op goed wonen in duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad	33	43	43	45
020.010.060 We gebruiken onze gemeentelijke grondpositie om adaptief te kunnen programmeren	2.122	1.021	1.021	2.332
020.020.010 We exploiteren gemeentelijke gronden	0	0	0	0
020.020.030 Goede dienstverlening rondom wonen	1.857	1.617	1.646	1.251
020.020.040 We voegen nieuwe woningen toe	6	0	0	66
020.030.010 integrale wijkontwikkeling Neede Noordoost	36	513	1.926	81
Totaal Baten	4.054	3.194	4.637	3.774
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.147	-3.888	-5.620	-3.467

Onttrekkingen				
020.710.010 Reserves	363	102	1.701	245
Totaal Onttrekkingen	363	102	1.701	245
Stortingen				
020.710.010 Reserves	-659	0	0	-997
Totaal Stortingen	-659	0	0	-997
Mutaties reserves	-296	102	1.701	-752
Gerealiseerd resultaat	-2.443	-3.786	-3.919	-4.219

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Woonvisie gemeente Berkelland 2020-2025
- Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030

VITAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied Wat speelt er?

- Op het platteland komen steeds meer grote opgaven samen die allemaal ruimte vragen. Denk hierbij aan; klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, recreatie en toerisme, de landbouwtransitie en de daarmee gepaarde transformatie van stallen en erven. Het is een uitdaging al deze opgaven op een goede manier samen te brengen op het platteland en daarmee ons platteland vitaal te houden.
- De agrarische sector is een belangrijke pijler in ons buitengebied. De sector wordt de komende jaren voor grote uitdagingen gesteld, onder meer door de stikstofproblematiek. De rijksoverheid werkt hiervoor aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De provincie Gelderland is hierbij als uitvoerende partij aan zet. Een transitie naar een meer duurzame landbouw is hierbij noodzakelijk om de stikstofdoelen te halen. Tegelijkertijd zorgen de vele stoppers in Berkelland voor nieuwe ruimtelijke uitdagingen door onder meer de vrijkomende agrarische bebouwing.
- Berkelland heeft een prachtig coulisselandschap dat een fijne leefomgeving biedt voor onze inwoners en een visitekaartje is voor bezoekers. Tegelijkertijd zien we dat de natuur, het landschap en de biodiversiteit van verschillende kanten onder druk staat.
- Toeristen en recreanten weten de Achterhoek, en daarmee ook Berkelland, steeds vaker te vinden. Hier zijn we blij mee, want dit zorgt voor de instandhouding van voorzieningen, werkgelegenheid en bovenal voor reuring. Bij ontwikkelingen in de vrijetijdsector is het belangrijk dat er een goede balans blijft tussen het wonen, werken en recreëren in ons (buiten)gebied en dat de recreatiedruk, en de impact daarvan op onze omgeving en samenleving, niet te groot wordt.

Speerpunt

Een meer duurzame vorm van landbouw in Berkelland. (030.010)

Wat willen we bereiken?

- Een intensievere samenwerking met onder meer LTO, VKA en Marke om agrariërs te ondersteunen richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.
- Een sterkere verbinding tussen inwoners en agrariërs.
- Meer lokale initiatieven gericht op duurzame vormen van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren en onderzoeken de mogelijkheden voor een nieuw vrijwillig kavelruil project. (030.080)

De vrijwillige kavelruil is integraal van opzet en hierdoor zullen we ook doelen op gebied van natuur, landschap, water, duurzaamheid en recreatie meenemen. Dus naast huiskavelvergroting en het toewerken naar minder veldkavels zal er ook grond geruild kunnen worden om bijvoorbeeld nieuwe natuur in te richten. Het huidige kavelruilproces loopt af. Er is behoefte aan een vervolg. We onderzoeken de mogelijkheden hiervoor.

Kwaliteit

■ Het kavelruilproject is op 31 december 2023 afgerond. In totaal is er 358 hectare geruild. De ambitie was destijds 250 hectare. Het kavelruil project is hiermee een succes geworden. Daarnaast zijn we aan het werk om een nieuw kavelruilproces rondom Stelkampsveld op te starten. Hiervoor zijn we in gesprek met de provincie Gelderland.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners. (030.010.020)

We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de verbinding tussen agrariërs en inwoners te stimuleren. Dit doen we al bijv. door het korte ketens project en de organisatie van de Berkellanddag, we onderzoeken wat er nog meer voor mogelijkheden zijn en hoe wij initiatieven als gemeente kunnen ondersteunen.

Kwaliteit

■ Onderdeel van het plan van aanpak duurzame landbouw zal ook de versterking van de verbinding tussen agrariër en inwoners zijn. Het plan van aanpak wordt in 2024 afgerond en daarna start de uitvoering.

Daarnaast hebben we meegewerkt aan het opstellen van een Foodstrategie Achterhoek. Platform Achterhoek Food is een samenwerkingsverband met als doel het samenbrengen van allerlei duurzame en gezonde initiatieven die voedsel gerelateerd zijn en het steunen van nieuwe (innovatieve) plannen. Zo ontstaat een brede bewustwording dat gezond, duurzaam en regionaal voedsel ons verbindt én zorgt voor een mooie, aantrekkelijke regio om in te wonen, werken en recreëren.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We zetten het project korte ketens door. (030.010.010)

Hierbij doorlopen we met een aantal agrariërs een serie masterclasses waarbij we ze helpen met het maken van businesscases voor het produceren en vermarkten van hun producten direct aan de consument. Hierbij wordt ook wereldwijde kennis over nieuwe verdienmodellen gedeeld. Er is behoefte aan deze masterclasses, dus we willen een vervolg geven aan de 1e en 2e tranche.

Kwaliteit

■ We hebben het tweede project van Korte Ketens afgerond. De dialoog tussen boeren en burgers over een duurzame agrarische bedrijfsvoering was onderdeel van dit project. Hierbij werden internationale methodes getoetst en een Achterhoekse pilot uitgewerkt.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We zoeken de samenwerking met partijen als de VKA, LTO en de Marke gericht op ondersteuning van agrariërs richting een meer duurzame vorm van landbouw, zoals kringlooplandbouw.

In 2022 is er een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden die de gemeente Berkelland heeft om agrariërs te ondersteunen richting een meer duurzame landbouw. De denkrichtingen uit dit onderzoek zullen verder onderzocht worden en waar mogelijk opgepakt worden. Dit doen we samen met partijen als de VKA, LTO en de Marke. Zij hebben de kennis en expertise in huis om aan te geven wat er nodig is vanuit de gemeente om agrariërs te ondersteunen richting een duurzame landbouw. We haken aan bij de gebiedsgerichte uitwerking van de provincie Gelderland van het NPLG.

Kwaliteit

■ In 2023 is gestart met het plan van aanpak duurzame landbouw Berkelland. Deze zal in 2024 verder worden afgerond en in uitvoering gaan. Een van de adviezen uit het onderzoek in 2022 was het aanstellen van een contactpersoon buitengebied. Hier is al uitvoering aan gegeven en na werving in 2023 en begin 2024, is in maart 2024 de contactpersoon gestart.

We werkten samen met regiopartners actief mee aan het opstellen van het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) en het Regio Arrangement van de provincie Gelderland. Daarnaast werken we als regiopartners aan het opstellen van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek.

Geld

■ Bij deze activiteit hoort geen budget.

Speerpunt

Toekomstbestendige (agrarische) erven. (030.010)

Wat willen we bereiken?

- Minder leegstaande gebouwen door sloop- en/of hergebruik.
- Reductie van 30% asbestdaken in 2026 (kern en buitengebied) ten opzichte van 2022.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit. (030.040.010)

Met de uitvoering van het plan van aanpak willen we ruimte bieden voor andere verdienmodellen in leegstaande (agrarische) gebouwen en stimuleren we sloop van oude stallen en schuren. Hiervoor werken we aan diverse nieuwe regelingen en instrumenten en voeren we weer opnieuw keukentafelgesprekken met agrariërs.

Kwaliteit

■ In 2023 is de subsidieregeling 'Groen voor Rood' vastgesteld en is de subsidieregeling 'sloop overvloedige bebouwing' verruimd. De evaluatie van het Rood voor Rood beleid is uitgevoerd. Daarnaast zijn we begonnen met het proces om te komen tot een sloopvoucherregeling en de herijking van het functieveranderingsbeleid. Het WATEA-traject (keukentafelgesprekken) is ook in 2023 voortgezet. Tot en met 2023 zijn er circa 175 keukentafelgesprekken gevoerd en circa 110 begeleidingstrajecten aangevraagd. In 2023 zelf zijn er 19 gesprekken en 12 begeleidingstrajecten geweest.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We voeren het plan van aanpak voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit. (030.040.020)

Met het plan van aanpak zetten we in op het saneren van 30% van oppervlakte aan asbestdaken in Berkelland eind 2026. Hiervoor hebben we 3 instrumenten ontwikkeld: de subsidieregeling asbestdaken, de beschermingspakketten voor verwijdering van kleine asbestdaken in combinatie met gratis stort en de (gratis) keukentafelgesprekken in combinatie met kortingsvouchers voor vervolgstappen. Daarnaast zetten we verschillende communicatiemiddelen in om eigenaren te informeren en instrueren en ze te motiveren en overtuigen om de sanering aan te pakken.

Kwaliteit

■ De subsidieregeling 'verwijderen asbestdaken' loopt goed door. In 2023 zijn er circa 80 aanvragen geweest. Er is in 2023 ongeveer 45.000m² verwijderd. Er is nog 914.000m² aan asbestdaken in Berkelland.

Circa 20 eigenaren van een klein asbestdak hebben in 2023 gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot een gratis pakket beschermingsmiddelen / gratis stort. Aanvragen lopen gelijkmatig door.

Tot en met 2023 zijn er vanuit het WATEA-traject circa 60 begeleidingstrajecten met betrekking tot asbest aangevraagd. In 2023 waren er 9 begeleidingstrajecten.

Geld

■ We zien dat de subsidieregeling verwijderen asbestdaken financieel goed doorloopt. In 2023 is er circa € 84.000 uitgegeven. Er is nog ongeveer € 368.000 van de € 600.000 over. Voor zowel kleine asbestdaken als de WATEA asbestvouchers is nog veel over in het budget. De aanvragen lopen mooi door, maar het gaat telkens om slechts relatief kleine bedragen, waardoor de begrote € 400.000 (voor elk project € 200.000) naar verwachting niet zal opraken. Mogelijk komen we bij u als raad in de toekomst hierop terug, bijvoorbeeld met het voorstel om een gedeelte van deze budgetten over te hevelen naar de subsidieregeling verwijderen asbestdaken.

Speerpunt

Behoud en versterking van ons coulisselandschap en verhoging van de biodiversiteit. (030.020)

Wat willen we bereiken?

- Voor elke biotoop in Berkelland een verhoging van natuurwaarden in 2026 ten opzichte van 2021.
- Een vergrote bewustwording bij inwoners over de biodiversiteit en maatregelen die men kan nemen ter versterking van de biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschap en het behoud van landschapselementen. (030.020.010)

Onder deze activiteit valt onder meer de uitvoering van de landschapsregeling 2019-2023. Maar ook de uitvoering van de motie bomen en bosjes, waarbij de nadruk voor de komende jaren ligt op: Een boom voor elk huishouden.

Kwaliteit

■ Er zijn 14 landschapsprojecten vanuit de landschapsregeling afgerond in 2023. Dit zijn vooral kleinschalige projecten bij voornamelijk particulieren en buitenlui zoals aanleg van poelen, houtsingels, houtwallen, bomenrijen, knotbomen en hoogstamfruitboomgaarden. Dit is ongeveer 2km aan landschapselementen. De landschapsregeling is nu afgerond. Bij elkaar is er in de afgelopen 4 jaar 8km aan landschapselementen aangelegd.

Er is 3 hectare akkerrand ingezaaid bij agrariërs en particulieren. In 2023 is ongeveer 7 strekkende kilometer berm van gemiddeld 3 meter breed uitgezet en hersteld. Ook is circa 5 strekkende kilometer aan uitgezette berm aangeplant met struiken en/of bomen.

Het plan meer bomen in Berkelland bestaat uit 4 onderdelen: het gedenkbos, actie Boomwensplekken, inplanten van bermen en voor elke Berkellander een boom. Deelproject 1 en 2 zijn afgerond. Voor de wensbomen hebben we in 2023 de bomen die dood zijn gegaan vervangen. Deelproject 3 loopt nog door, in 2023 zijn weer diverse bermen ingeplant buiten de kom. Deelproject 4, Elke Berkellander een boom, is in 2023 gestart. In het najaar van 2023 kregen alle woonadressen in Borculo, Geesteren, Gelselaar en Haarlo een uitnodiging om een boom of struik te bestellen voor de eigen tuin of balkon. De deelname was boven verwachting: ongeveer de helft van de huishoudens heeft zich hiervoor aangemeld. In februari 2024 zijn 2169 bomen en struiken uitgedeeld.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We maken een uitvoeringsagenda voor het biodiversiteitsplan en voeren deze uit. (030.030.010)

Eind 2021 is het biodiversiteitsplan vastgesteld. In het voorjaar van 2022 is een contourennota opgesteld waar in grote lijnen is aangegeven wat de activiteiten zijn om de biodiversiteit in Berkelland te verhogen. De contourennota is de basis voor een uitvoeringsagenda waar aan gewerkt wordt. Deze zal daarna in de komende jaren uitgevoerd worden.

Kwaliteit

■ In 2023 is een uitvoeringsagenda biodiversiteit samen met diverse partners opgesteld. Met verschillende projecten uit de uitvoeringsagenda biodiversiteit is gestart:

Zo hebben we een start gemaakt met het project “Groenblauwe Dooradering Berkelland”. We hebben € 130.000 ontvangen van de provincie Gelderland om in 2024 meer houtsingels, houtwallen, poelen en hoogstamfruitbomen aan te leggen op grote erven en tuinen.

Er is tot op heden in Berkelland 67 ha kruidenrijk grasland besteld binnen het project '100ha kruidenrijk grasland'. Er is 52 hectare kruidenrijk grasland ingezaaid en 15 hectare in bestaand grasland doorgezaaid. Er is dit jaar nog ruimte om 30 hectare in te zaaien en/of door te zaaien.

Er is een communicatiebureau ingeschakeld om een communicatiestrategie op te stellen voor meer bewustwording rondom biodiversiteit.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader. (030.020.020)

Het leaderprogramma heeft goed gedraaid in Berkelland de afgelopen jaren, met veel mooie initiatieven die geholpen zijn. In 2023 start het nieuwe leader programma waar de Achterhoek weer aan mee wil doen.

Kwaliteit

■ Het Leaderprogramma is in 2022 afgerond, de laatste projecten hebben nog voldoende tijd om uitgevoerd en financieel afgerond te worden. Ondertussen zijn de voorbereidingen voor een nieuwe periode in 2023 gestart. In december heeft de provincie naast vijf andere gebieden, de Lokale Ontwikkelingsstrategie Achterhoek vastgesteld. De Achterhoek had het hoogst aantal punten. Doordat het totale EU-budget verdeeld moet worden over meer gebieden dan alleen de Achterhoek, is het bedrag voor de Achterhoek lager. Dat betekent dat er minder projecten tot stand kunnen komen. De verwachting is dat voor LEADER vanaf april 2024 projecten kunnen worden aangevraagd.

Geld

■ In 2023 hebben we gewacht op de besluitvorming. Daardoor is er in 2023 geen sprake geweest van openstelling en zijn er geen uitgaven geweest. Tot einde tijd 2027 verwachten we het beschikbare budget uit te kunnen geven.

Speerpunt

Het toeristisch-recreatief aanbod in Berkelland is versterkt. (030.030)

Wat willen we bereiken?

- Het aantal vitale dagattracties en verblijfsaccommodaties is vergroot.
- De toeristische infrastructuur is doorontwikkeld.
- De toeristische informatievoorziening en gastheerschap is verder geprofessionaliseerd.

- De toeristische-recreatieve ontwikkelpotentie van Berkel, kernen en bijbehorende buitengebieden is beter benut.
- De zichtbaarheid van het vrijetijdsaanbod van Berkelland is vergroot.
- Jong en oud ontmoeten elkaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsagenda 'Beleef het in Berkelland 2021-2024 uitvoeren. (030.030.010)

In 2021 is 'Beleef het in Berkelland' vastgesteld inclusief een uitvoeringsprogramma voor de periode 2021-2024. In het uitvoeringsprogramma staat beschreven welke acties de komende jaren worden opgepakt en uitgevoerd waarmee wordt bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen en speerpunten uit 'Beleef het in Berkelland'.

Kwaliteit

■ We hebben ook in 2023 weer doorgewerkt aan projecten uit de uitvoeringsagenda 'Beleef het in Berkelland'. Zo is in januari 2023 door de raad het beleidskader verblijfsrecreatie vastgesteld. Het derde klompenpad 'het Bruilse pad' is gerealiseerd en in Neede zijn de kerkenpaden geïntegreerd in het Achterhoekse fietsroutenetwerk. Door studenten van het Saxion is gekeken naar de ontwikkelpotentie van de Berkel. De conclusies worden geïntegreerd in de nieuwe uitvoeringsagenda. We hebben de jaarlijkse drukbezochte netwerkdag georganiseerd met aandacht voor goede voorbeelden en review management. Bij Achterhoek Toerisme is de regiocoördinator voor Berkelland gestart.

Daarnaast zijn we partner in de uitvoering van allerlei projecten uit de Regionale Vrijetijdsagenda Achterhoek. Zo is regionaal bijvoorbeeld een onderzoek vitaliteit dagattracties uitgevoerd en een Convention Bureau opgericht voor zakelijk toerisme.

Geld

■ Er zijn geen bijzonderheden.

Wat mag het kosten

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 030.010.030: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor het project integrale kavelruil overgeheveld vanuit 2022.

Activiteit 030.020.010: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor de projecten landschapsregeling, bomen en kleine bossen, gedenkbos en landschap Berkelland overgeheveld vanuit 2022.

Activiteit 030.030.010: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor de projecten in het kader van vrije tijds economie overgeheveld vanuit 2022.

Activiteit 030.040.010: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor de sloopbonusregeling overgeheveld vanuit 2022.

Activiteit 030.040.020: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor de subsidie asbest overgeheveld vanuit 2022. Activiteit 030.040.010:

Activiteit 030.710.010: In de Bestuursrapportage is het restantbudget voor de projecten in dit programma overgeheveld vanuit 2022, met dekking uit de reserves.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	-99	0	-63	-48
030.010.020 We onderzoeken mogelijkheden voor stimulering van meer verbinding tussen agrariërs en inwoners	-28	-26	-94	-25
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	-31	0	-115	-45
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	-166	-223	-974	-255
030.020.020 We ondersteunen projecten en initiatieven in het kader van Leader	-25	-484	-484	-13
030.020.030 Biodiversiteitsplan uitvoeren	0	-500	-500	-3
030.030.010 de uitvoeringsagenda "beleef het in Berkelland" uitvoeren	-587	-174	-749	-745
030.040.010 We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit	-9	0	-478	-8
030.040.020 We voeren het plan voor de stimulering van de sanering van asbestdaken uit	-106	0	-841	-93
030.500.010 Loonkosten	-94	-91	-95	-95
030.700.010 Rente en afschrijving	-3	-4	-4	-3
Totaal Lasten	-1.148	-1.501	-4.397	-1.334

Baten				
030.010.010 We zetten het project korte ketens door	99	0	63	48
030.010.030 We doorlopen een kavelruilproces om een betere landbouwstructuur te organiseren	31	0	115	45
030.020.010 stimuleren aanleg nieuwe natuur en landschap	45	0	252	44
030.030.010 de uitvoeringsagenda "beleef het in Berkelland" uitvoeren	441	1	425	553
030.040.010 We voeren het plan van aanpak voor de aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing uit	73	0	375	189
Totaal Baten	689	1	1.230	880
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-459	-1.501	-3.167	-454
Onttrekkingen				
030.710.010 Reserves	192	15	1.609	188
Totaal Onttrekkingen	192	15	1.609	188
Stortingen				
030.710.010 Reserves	-74	0	0	-1.155
Totaal Stortingen	-74	0	0	-1.155
Mutaties reserves	118	15	1.609	-967
Gerealiseerd resultaat	-341	-1.486	-1.558	-1.421

Projecten

Het programma vitaal platteland draait veel op projecten, deels ook vergoedt door bijvoorbeeld provincie Gelderland of Europese subsidies. In bovenstaande activiteiten wordt gerapporteerd hoe het staat met de voortgang hiervan.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Oorspronkelijk begroot	Uitgaven/Inkomsten tot begrotingsjaar	Realisatie 2023	Restant
60310900 PRJCT Leader subsidie: plattelandontwikkeling				
Lasten	-463	-462	0	-1
Totaal 60310900 PRJCT Leader subsidie: plattelandontwikkeling	-463	-462	0	-1
60310901 PRJCT korte ketens in de Achterhoek				
Lasten	-98	-83	-7	-8
Baten	98	83	7	8
Totaal 60310901 PRJCT korte ketens in de Achterhoek	0	0	0	0
60310902 PRJCT PGS dialoog Boer en Burger				
Lasten	-140	-92	-42	-7
Baten	140	92	42	7
Totaal 60310902 PRJCT PGS dialoog Boer en Burger	0	0	0	0

60310903 PRJCT Leader 2023 ev.				
Lasten	-484	0	-13	-471
Totaal 60310903 PRJCT Leader 2023 ev.	-484	0	-13	-471
60310904 PRJCT uitvoeringsagenda vrijetijdssector				
Lasten	-115	-1	-28	-86
Totaal 60310904 PRJCT uitvoeringsagenda vrijetijdssector	-115	-1	-28	-86
60330902 PRJCT Vrijkomende agrarische bebouwing				
Lasten	-100	-71	-6	-23
Totaal 60330902 PRJCT Vrijkomende agrarische bebouwing	-100	-71	-6	-23
60330907 PRJCT Subsidieregeling asbestdaken				
Lasten	-600	-148	-84	-368
Totaal 60330907 PRJCT Subsidieregeling asbestdaken	-600	-148	-84	-368
60330908 PRJCT Gratis bescherm pakket + stort kleine schuren				
Lasten	-200	-36	-3	-161
Totaal 60330908 PRJCT Gratis bescherm pakket + stort kleine schuren	-200	-36	-3	-161
60330909 PRJCT Vouchers Regiodeal m.b.t. asbest				
Lasten	-200	-24	15	-191
Totaal 60330909 PRJCT Vouchers Regiodeal m.b.t. asbest	-200	-24	15	-191
60330910 PRJCT Vouchers Regiodeal sociaal/bedrijfsbegeleid.				
Lasten	-50	0	-21	-29
Totaal 60330910 PRJCT Vouchers Regiodeal sociaal/bedrijfsbegeleid.	-50	0	-21	-29
60340903 PRJCT POHO VE Provinciale bijdrage 2020-2024				
Lasten	-425	-30	-196	-198
Baten	425	30	196	198
Totaal 60340903 PRJCT POHO VE Provinciale bijdrage 2020-2024	0	0	0	0
60570002 PRJCT Biodiversiteitsplan				
Lasten	-500	0	-3	-497
Totaal 60570002 PRJCT Biodiversiteitsplan	-500	0	-3	-497
60570901 PRJCT Landschapsregeling 2019-2023				
Lasten	-384	-264	-101	-18
Baten	188	125	44	19

Totaal 60570901 PRJCT Landschapsregeling 2019-2023	-196	-140	-57	1
60570902 PRJCT motie bomen & kleine bossen				
Lasten	-540	-53	-50	-437
Totaal 60570902 PRJCT motie bomen & kleine bossen	-540	-53	-50	-437
60570903 PRJCT Gedenkbos				
Lasten	-128	-67	-1	-60
Baten	70	11	0	59
Totaal 60570903 PRJCT Gedenkbos	-58	-56	-1	0
60810901 PRJCT Sloopbonusregeling				
Lasten	-600	-187	-2	-411
Baten	0	161	189	-350
Totaal 60810901 PRJCT Sloopbonusregeling	-600	-26	187	-761
60810902 PRJCT Bestemmingsplan buitengebied 2016				
Lasten	-212	-144	-1	-67
Totaal 60810902 PRJCT Bestemmingsplan buitengebied 2016	-212	-144	-1	-67
60830905 PRJCT Integrale Kavelruil				
Lasten	-348	-233	-45	-70
Baten	348	233	45	70
Totaal 60830905 PRJCT Integrale Kavelruil	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-4.318	-1.163	-64	-3.090

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Structuurvisie Berkelland 2025.
- Bestemmingsplan Buitengebied 2020 (o.m. op basis van de Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied, het 'Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016', de 'Uitgangspuntennotitie bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016', de 'Aanvulling uitgangspuntennotitie bestemmingsplan "Buitengebied Berkelland 2016"', de Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling, de Structuurvisie Plussenbeleid en de Structuurvisie Woningsplitsing buitengebied
- Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling.
- Beleidsregels Ruimtelijke Ordening en duurzame energie.
- Beleidsregel Rood voor Rood
- Beleef het in Berkelland

NIEUWE ENERGIE

Alle hens aan dek!

Wat speelt er?

- Elk jaar wordt het belang van een energietransitie naar gebruik van schone en duurzame bronnen duidelijker. We willen af van fossiele brandstoffen. Dit vinden we belangrijk om klimaatverandering tegen te gaan, vanwege de maatschappelijke en geopolitieke effecten van olie- en gaswinning en met het oog op mogelijke lagere lasten voor inwoners, organisaties en bedrijven.
- Het is onvermijdelijk om methoden van (grootschalige) duurzame energieopwekking toe te passen om de stap te maken naar 100% energieneutraal in 2050. Dit kan door zon op dak en op bijvoorbeeld parkeerterreinen. In de keuze voor windmolens, is het belangrijk om duidelijke normen te hanteren, zoals afstand tot woningen en behoud van natuur- en landschappelijke waarden, dit in het belang van de gezondheid voor inwoners en de leefomgeving.
- De noodzaak voor inwoners en bedrijven om te verduurzamen en daarmee energie te besparen wordt steeds groter mede door de gestegen gasprijzen. Het verminderen van het energieverbruik is een belangrijke eerste stap. We zijn als gemeente hierin wel afhankelijk van de eigen keuze van huiseigenaren en bedrijven.
- We hebben last van netcongestie. Zon op dak, elektrisch rijden (meer laadpalen bij huis), meer stroomgebruik voor warmtepompen en bedrijfsuitbreiding: ons elektriciteitsnet kan deze nieuwe ontwikkelingen niet altijd aan, ondanks alle investeringen van netbeheerders.
- We werken al aantal jaar met een energie uitvoeringsprogramma (EUP). Eind 2022 loopt het EUP2 ten einde. Er zal een EUP3 geschreven worden voor de komende jaren, waarin de doelstellingen uit de programmabegroting meegenomen worden.
- Als gemeente is het belangrijk om het goede voorbeeld te geven door het uitvoeren van energiebesparingen. Door middel van verduurzaming, beleid en inzicht zijn er voor de komende jaren nog diverse doelstellingen.

Speerpunt

Groei in duurzame energieopwekking (040.010)

Wat willen we bereiken?

- Het realiseren van een windpark voor 2030.
- Maximale bijdrage aan de regionale doelstelling van 0,35 TWh zon-op-dak.
- Handhaven van het max van 12 vergunningen voor zonneparken

Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen het herijkte RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie) beleidskader vast en begeleiden initiatiefnemers voor energie opwek. (040.070.010)

Het RODE-beleid draagt bij aan het realiseren van grootschalige opwekinitiatieven, landschappelijk ingepast en met (financiële) participatie van omwonenden. We stimuleren vooral zon op dak, dit zien we als beste optie voor grootschalige energieopwekking. De gezondheid van onze inwoners en onze leefomgeving zijn voor ons belangrijk. Totdat het RODE-beleid is aangepast, werken we niet mee aan initiatieven voor windmolens. Er komen geen nieuwe grootschalige zonneparken op landbouwgrond meer bij.

Kwaliteit

 Voor de herijking van RODE hebben we een intensief proces gelopen, met name op participatie voor de inwoners van zoekgebied K voor windenergie. We werken hierbij samen met gemeente Oost Gelre. Het concept beleidskader grootschalige windinitiatieven is nu gereed en

wordt begin 2024 voorgelegd aan de gemeenteraad om daarna de formele inspraakprocedure te starten.

Geld

■ Een langere doorlooptijd en intensief proces zorgt voor hogere kosten.

We werken met andere overheden aan de regionale energiestrategie. (040.050.020)

De afspraken in de RES Achterhoek 1.0 zijn voor ons het kader waar we ons aan conformeren, qua opwek en zoekgebieden. Dit wordt in Berkelland verder ingevuld via de herijking van RODE. In de Achterhoek werken we aan verdere concretisering van de RES-doelen met de RES Achterhoek 2.0 (deadline juli 2023).

Kwaliteit

■ De RES 1.0 is in 2021 vastgesteld. Er is dit jaar een voortgangsrapportage voor het Rijk opgesteld. Ook is het proces van herijking voor een RES Achterhoek 2.0 gestart. Een belangrijk aandachtspunt daarin is de nog niet toebedeelde opgave van de RES 1.0 van 0,244 TWh, dat vanwege systeem efficiëntie en maatschappelijke kosten bij voorkeur wordt ingevuld door wind. Het Akkoord van Groenlo is uitgewerkt in een regionale uitvoeringsagenda.

Geld

■

Speerpunt

Meer verduurzaamde woningen en bedrijven in 2030. (040.020)

Wat willen we bereiken?

- 20% minder aardgasverbruik bij woningen en bedrijven in 2030 ten opzichte van 2018 (doelstelling transitievisie warmte).

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan aan de slag met de transitievisie Warmte / We onderzoeken de haalbaarheid voor grootschalige collectieve warmtenetten.

In de warmtetransitie hebben wij weinig mogelijkheden (bronnen) voor grootschalige collectieve warmtenetten. Onze inwoners en bedrijven zijn aangewezen op individuele (elektrische) oplossingen, zoals de warmtepomp. Op een paar plekken is er wel een alternatief, bijvoorbeeld de restwarmte van Friesland Campina in Borculo en de Berkel bij Eibergen. De haalbaarheid hiervan is onzeker en onderzoeken we verder. Hiervoor is wel ook duidelijkheid nodig van Den Haag via de Warmtewet.

Kwaliteit

■ Onze prioriteit ligt nu eerst bij het informeren en faciliteren van energiebesparing in woningen en bedrijven.

Geld

■ n.v.t.

We maken een plan hoe wij gezamenlijke initiatieven van inwoners en/of organisaties kunnen ondersteunen.

We zien steeds meer dat mensen elkaar opzoeken in de energietransitie. Inwoners en bedrijven komen dan samen tot eigen ideeën en initiatieven. Denk aan energiemarkten, gezamenlijke inkoopacties, postcoderozen. En ook gezamenlijke acties op een bedrijventerrein, of met een

branche. Dit eigen initiatief juichen wij toe en willen we faciliteren. We gaan onderzoeken wat dit soort initiatieven nodig hebben, en hoe andere gemeenten dit aanpakken.

Kwaliteit

■ De Maatschappelijke Initiatieven subsidieregeling hebben we verlengd met behulp van de provinciale Winterfonds subsidie. Daarnaast zijn we een pilot procesbegeleiding gestart voor de verduurzaming van accommodaties van sport en cultuurorganisaties. Verdere ondersteuning voor gezamenlijke initiatieven werken we uit in het aanstaande energie uitvoeringsprogramma 3.

Geld

■ De aanpak maatschappelijke initiatieven is volledig gefinancierd vanuit het Gelders Winterfonds. Circa 150.000 hieruit is bestemd voor de subsidieregeling Maatschappelijke initiatieven. Daarnaast is 30.000 besteed aan de pilot procesbegeleiding duurzaamheid.

We stellen een plan van aanpak energiearmoede op en voeren deze uit.

Met de stijgende energieprijzen zien we steeds meer huishoudens die een energierekening moeilijk kunnen betalen. We hebben extra aandacht voor deze inwoners in onze gemeente die te maken hebben met energiearmoede. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij onze al bestaande regelingen.

Kwaliteit

■ In mei 2023 hebben wij de structurele aanpak energiearmoede vastgesteld. De structurele aanpak energiearmoede bestaat uit huisbezoeken van een bespaarcoach, het treffen van laagdrempelige energiebesparende maatregelen, en de witgoedregeling.

Geld

■ Met de huidige inspanningen zijn de Rijksmiddelen grotendeels bestemd. Met het toegewezen dividend van Twence is het ook mogelijk om het Plan van aanpak na 2023 door te zetten.

We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen met 'Berkelland Bespaart' en de gunstige (SVN)-leningen. (040.020.110)

Eigenaren van woningen zijn pas bereid om te investeren in verduurzaming als dit op een redelijke termijn wordt terugverdiend. Financiële prikkels zijn dus zeer effectief. 'Achterhoek Bespaart' is een subsidieregeling voor isolatiemaatregelen. De 'toekomstbestendig wonen-lening' is in de plaats gekomen van de duurzaamheidslening. Hierdoor wordt het toekomstbestendig(er) maken van de woning ook mogelijk voor inwoners met een smallere beurs. 'Stapelen' met de landelijke subsidieregeling voor isolatie is mogelijk.

Kwaliteit

■ In 2023 hadden wij een hernieuwde regeling Berkelland Bespaart. Deze is verbreed om ook energie-opwek te faciliteren. De SVN-leningen voor verduurzaming zijn in trek, een mogelijke verbreding om ook Verenigingen van Eigenaren te financieren zijn wij op dit moment aan het overwegen.

Geld

■ Berkelland Bespaart liep in 2023 harder dan verwacht. van de beschikbaar gestelde middelen ad € 800.000 resteert in 2023 € 108.000. In december 2023 is het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde subsidiebedrag volledig volledig bestemd. De resterende betalingen volgen begin 2024.

We zetten in op voorlichtingscampagnes en coaches om inwoners, organisaties en bedrijven te helpen de juiste keuzes te maken in de verduurzaming. (040.020.100)

Huiseigenaren en bedrijven maken we bewust van de urgentie, informeren we over de mogelijkheden en ondersteunen we bij het nemen van maatregelen. We versterken de bestaande aanpakken, zoals voor huiseigenaren Heerlijk thuis in Huis en coaches en het Energieloket. Voor bedrijven en organisaties willen we een vervolg op Zonnige Bedrijvendaken en 'Achterhoek Onderneemt Duurzaam'. In het regionale project 'Expertisecentrum Energietransitie' krijgt dit verder vorm.

Kwaliteit

 Wij zetten hiervoor ons Energieloket Achterhoek in.

Geld

 De bijdrage aan het energieloket is structureel opgenomen in onze begroting. Doordat in 2023 de CDOKE gelden van het rijk vrijkwamen hebben wij er voor gekozen de uitvoeringskosten van het energieloket eenmalig ten laste van deze subsidie te brengen om zo te voorkomen dat we ongebruikt CDOKE geld uit de jaarschijf 2023 moeten terugstorten naar het Rijk.

We zorgen ervoor dat de Omgevingsdienst bedrijven controleert.

We willen onze bedrijven positief benaderen door hen te adviseren en te stimuleren. Maar we zien ook een groep die daarmee niet in beweging komt. De Omgevingsdienst Achterhoek hebben we de opdracht gegeven om toezicht te houden op het nemen van de verplichte maatregelen bij bedrijven. Eerst door te informeren, maar als het moet ook via handhaving.

Kwaliteit

 De ODA controleert zoals afgesproken bedrijven op de verplichte energiemaatregelen die zij moeten nemen. Vanaf dit jaar houdt de ODA ook toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor kantoren.

ODA loopt iets achter op de afgesproken doelstellingen

Geld

Speerpunt

Ruimte voor innovatie in de energie-infrastructuur. (040.020)

Wat willen we bereiken?

- Berkelland wil bewust, aantoonbaar en zichtbaar verduurzamen, zowel in beleid als met haar eigen bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

We stimuleren innovatie in de energie-infrastructuur en bieden de ruimte aan een aantal pilots hiervoor.

We stimuleren innovatie in de energietransitie. Mogelijke oplossingen zijn energieopslag, en het slim koppelen van energievraag en -aanbod. Het mede mogelijk maken van innovatie in de energietransitie in onze gemeente is nodig voor een fijne leefomgeving en een goed vestigingsklimaat. De gemeente kan dit soort initiatieven ondersteunen, bijvoorbeeld met ambtelijke capaciteit. We werken samen met Liander aan slimme oplossingen voor netcongestie en lobbyen dat Berkelland een hoge prioriteit krijgt.

Kwaliteit

 We hebben een aantal haalbaarheidsonderzoeken naar biogascluster gefaciliteerd. Op dit moment zijn er uit het haalbaarheidsonderzoek gekomen dat deze initiatieven nog niet haalbaar zijn. Ook hebben wij gesprekken over onderzoeken voor nieuwe oplossingen voor wijkaanpakken en bedrijventerreinen. Sommige daarvan worden ook gefaciliteerd via de regionale thematafel Circulaire economie en Energietransitie.

Geld

Speerpunt

Gemeente als goede voorbeeld in de energietransitie. (040.020)

Wat willen we bereiken?

- Berkelland wil bewust, aantoonbaar en zichtbaar verduurzamen, zowel in beleid als met haar eigen bedrijfsvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

We investeren versneld in verduurzaming van ons eigen vastgoed.

Door versneld te investeren in duurzaamheid leveren we niet alleen een bijdrage aan de energietransitie, maar besparen we ook structureel op kosten.

Kwaliteit

Geld

 De investeringen/budgetten maken onderdeel uit van het programma Bedrijfsvoering

We stappen over naar een energieleverancier die levert vanuit lokale en duurzame energiebronnen. (040.030.010)

Wij willen energie afnemen die in Berkelland duurzaam wordt opgewekt. Zelf energie opwekken als gemeente met eigen bronnen is daarbij het streven, hierin willen wij ook zelf investeren.

Kwaliteit

 Wij zijn overgestapt naar Agem Gemeentelijke Energie BV en nemen zoveel mogelijk lokale en duurzame energie af.

Geld

Wij voeren de reductiemaatregelen uit vanuit de CO2 prestatieladder en monitoren deze. (040.030.030)

Denk hierbij aan: energiecontract/zelfleveringsmodel, verduurzamen ingekochte brandstoffen, duurzamer woon-werkverkeer, duurzaam inkopen, versneld vervangen openbare verlichting door led. Om hier meer voortgang in te krijgen, zorgen we voor inschakeling van een duurzaamheidscoördinator gedurende de resterende looptijd van dit programma.

Kwaliteit

 Onze eigen CO2-uitstoot monitoren we via de CO2-prestatieladder. We zijn opnieuw gecertificeerd op niveau 3.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 040.020.020: Uitvoeringskosten klimaat- en energiebeleid

Bij de bestuursrapportage 2023 is € 806.000 beschikbaar gesteld voor klimaat- en energiebeleid. Hier tegenover staat een bate van het Rijk voor eenzelfde bedrag. Dit is de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE).

Activiteit 040.020.090: Energie armoede

Bij de bestuursrapportage 2023 is € 1.636.000 beschikbaar gesteld voor de aanpak van energie armoede. Hier tegenover staat een specifieke uitkering van het Rijk van € 1.223.000. Daarnaast is € 413.000 beschikbaar gesteld met motie Twence M22-16.

Activiteit 040.020.100: Gelders Winterfonds Energie

Bij de bestuursrapportage 2023 is € 207.000 beschikbaar gesteld om maatschappelijke en publieke voorzieningen te steunen. Hier tegenover staat een bate van de provincie Gelderland voor eenzelfde bedrag.

Toelichting verschillen groter dan € 50.000 tussen gewijzigde begroting 2023 en realisatie

Activiteit 040.010.010: Grootschalige energie opwekking

De lasten zijn begroot op activiteit 040.020.020 EUP: Ambitie bedrijven. De lasten voor het klimaat- en energiebeleid zijn gerealiseerd en verantwoord onder meerdere activiteiten. Dit zijn de lasten in het kader van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE).

Activiteit 040.020.020: EUP: ambitie bedrijven

De begrote middelen voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) zijn gerealiseerd in activiteit 040.010.010 (zie hierboven en in diverse activiteiten binnen het Speerpunt "040.020-Meer verduurzaamde woningen en bedrijven in 2030". Het gaat over activiteit 040.020.020, 040.020.040, 040.020.070 en activiteit 040.020.080. De totale lasten CDOKE in 2023 zijn € 470.000. De resterende middelen worden ingezet in 2024 en verder.

Activiteit 040.020.090: Energie armoede

De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor energie armoede zijn voor meerdere jaren beschikt. De resterende middelen worden ingezet in 2024 en verder. Dit geldt ook voor gemeentelijke middelen van € 413.000 welke aan de energie-reserve zijn toegevoegd.

Activiteit 040.020.100

In 2023 is voor het nieuwe energie uitvoeringsprogramma 3 is voor de periode 2023-2026 € 800.000 beschikbaar gesteld. De realisatie van deze lasten lasten volgt in komende jaren.

040.020.110 Berkelland bespaart

De beschikbaar gestelde middelen ad € 800.000 zijn in 2023 volledig bestemd. De resterende betalingen volgen begin 2024.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
040.010.010 grootschalige opwek	-119	0	0	-112
040.020.010 EUP: ambitie wonen	-10	0	0	0
040.020.020 EUP: ambitie bedrijven	-57	0	-806	-160
040.020.030 EUP: ambitie maatschappelijke bedrijven	-29	0	0	-40
040.020.040 EUP: ambitie communicatie en bewustwording	-70	0	0	-18
040.020.050 Transitiewarmte	-14	0	0	0
040.020.060 Gemeente als voorbeeld	0	0	0	-12
040.020.070 We werken met andere overheden aan de regionale energiestrategie	-43	0	0	-64
040.020.080 We zetten in op voorlichtingscampagne	0	0	0	-183
040.020.090 We stellen een plan van aanpak energiearmoede op en voeren deze uit	-44	0	-1.636	-391
040.020.100 We zetten in op voorlichtingscampagnes en coaches	-118	-905	-1.112	-104
040.020.110 We stimuleren het nemen van concrete energiemaatregelen met "Berkelland bespaart" en (SVN) leningen	-184	-800	-800	-692
040.030.020 G. Verduurzaming eigen vastgoed	-84	-65	-65	-98
040.500.010 Loonkosten	-175	-201	-211	-211
040.700.010 Rente en afschrijving	-7	-7	-7	-7
Totaal Lasten	-956	-1.978	-4.637	-2.093
Baten				
040.010.010 grootschalige opwek	0	0	0	10
040.020.020 EUP: ambitie bedrijven	40	0	806	470
040.020.030 EUP: ambitie maatschappelijke bedrijven	0	0	0	0
040.020.090 We stellen een plan van aanpak energiearmoede op en voeren deze uit	44	0	1.223	391
040.020.100 We zetten in op voorlichtingscampagnes en coaches	22	0	207	229
Totaal Baten	106	0	2.236	1.100
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-849	-1.978	-2.401	-992

Onttrekkingen				
040.710.010 Reserves	660	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	660	0	0	0
Storting				
040.710.010 Reserves	0	0	0	-1.299
Totaal Storting	0	0	0	-1.299
Mutaties reserves	660	0	0	-1.299
Gerealiseerd resultaat	-190	-1.978	-2.401	-2.291

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- EUP 2019-2022
- RODE beleidskader
- Transitievisie Warmte

EEN TOEKOMSTBESTENDIG SOCIAAL DOMEIN

Wat speelt er?

Ondersteuning bieden aan inwoners die dit nodig hebben én een financieel evenwicht bereiken in het sociaal domein: dat is waar we in Berkelland voor staan. We willen dat onze inwoners zo lang, zo vitaal en zo actief als mogelijk mee kunnen doen en zelf regie voeren. We willen dat onze jongeren veilig en 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. We gaan voor de effectiefst mogelijke hulp en ondersteuning en voor zo min mogelijk kosten. Dit doen we vanuit een doorontwikkeling naar inclusief beleid waarbij problemen of hulpvragen niet gekoppeld worden aan specifieke groepen. We zijn ons er wel van bewust dat we door de openeinderegelingen hier zelf beperkte invloed op hebben.

De huidige uitgangspunten in het sociaal domein blijven onverminderd van kracht: positieve gezondheid, normaliseren, de-medicaliseren en werken vanuit de bedoeling. Deze zijn leidend in de transformatie van het sociaal domein: in het anders denken en doen als het gaat om het bieden van hulp en ondersteuning. In onze visie blijft centraal staan dat we hulp en ondersteuning bieden aan wie dat écht nodig heeft. Dit is leidend in de opgave om hulp en ondersteuning nu en in de toekomst betaalbaar en beschikbaar te houden. Landelijk en lokaal is van belang dat er wordt ingezet op een gedrags- en cultuurverandering, waarin we als overheid minder overnemen van wat inwoners zelf kunnen en waarin we geen medische / professionele inzet leveren wanneer dit niet noodzakelijk is.

Speerpunt

Gelijke kansen en toegankelijkheid. (050.010)

Wat willen we bereiken?

We ondersteunen inwoners die dit nodig hebben en zorgen voor optimale afstemming tussen regelingen vanuit verschillende wetten. We stimuleren inwoners de regie over hun leven en gezondheid te houden of te herwinnen als dat nodig is. In plaats van voor iedere afwijking van het 'normale' een aparte (en veelal duurdere) oplossing te bedenken, willen we naar een inclusieve samenleving waarin dat niet nodig is. We gebruiken actief ervaringsdeskundigheid van inwoners. We willen dat nieuwkomers, zowel mensen die inburgeren als vluchtelingen uit de regio, zo goed mogelijk ondersteund worden in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering. (050.010.020)

We zorgen voor een goede uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering. Gemeenten zijn met deze wet verantwoordelijk voor een passend inburgeringsstelsel en de werkwijze die we hiervoor hebben ingezet moeten we borgen. Deze werkwijze bestaat uit een professionele en vrijwillige pijler, die er samen voor moeten zorgen dat de inburgeraar zich welkom voelt in de gemeente. De professionele pijler bestaat uit huisvesting (ProWonen), voorzien van inkomen en begeleiding naar (vrijwilligers)werk (Fijnder), maatschappelijke begeleiding (Interbeek Support) en inburgering (diverse aanbieders).

We hebben ook oog voor de groep die het niet lukt om alle stappen uit het inburgeringstraject te lopen, de zogenaamde ondertussengroep. Voor inburgeraars onder de nieuwe wet geldt dat ze minder snel ontheffing kunnen krijgen van de inburgeringsplicht en de routes beter aansluiten bij het niveau. De z-route is ontworpen voor de inburgeraar voor wie Nederlands op B1-niveau te hoog gegrepen is. In deze route wordt onderwijs in de Nederlandse taal op een praktische manier aangeboden zodat zij wel zelfredzaam worden.

Kwaliteit

■ De huisvesting van statushouders is een wettelijke opgave van de gemeente. In de tweede helft van 2023 zijn 41 personen gehuisvest. De taakstelling voor deze periode was 44, met daarbij opgeteld het tekort van 22 personen uit de eerste helft van 2023 werd de opgave daarmee 66. De taakstelling voor de eerste helft van 2024 is 46, met het tekort van 25 opgeteld 71. Dit heeft impact op de begroting voor de inburgeringswet, omdat er daardoor minder inburgeraars kunnen starten met het inburgeringstraject dan waar we rekening mee hadden gehouden.

Geld

■ Het verschil tussen de totale begroting voor 2023 en de (verwachte) uitgaven is € 251.103,47 voordelig. Bij het opmaken van de jaarrekening voor 2023 hebben we geconstateerd dat we een projectreserve hebben opgebouwd van € 248.000 voor de inhaalslag inburgering. Deze reserve zetten we in voor projecten die niet gefinancierd worden uit de Wet inburgering 2021, bijvoorbeeld ondersteuning van statushouders met inzet van preventieve trajecten door GG-Net.

We dragen zorg voor vluchtelingen uit de regio.

De oorlog in Oekraïne maakt dat we verantwoordelijk zijn voor de opvang van vluchtelingen uit onze regio. Deze opvang bedden we in binnen ons reguliere beleid.

Kwaliteit

■ In 2023 is het aantal ontheemden dat we opvangen binnen Berkelland meer dan verdubbeld: Van 130 naar 270. We hebben 3 extra opvanglocaties gerealiseerd; een uitbreiding van van 4 naar 7 locaties. Er is ingezet op professionalisering van het team die de ontheemden opvangen. Daarbij zijn we afgelopen jaar zijn we actiever gaan inzetten op een zo snel mogelijke deelname op de arbeidsmarkt van de Oekraïense ontheemden. We bieden gerichte informatievoorziening en stimuleren het deelnemen aan taallessen Nederlands.

Geld

■ In 2023 is het aantal Oekraïense ontheemden dat we opvangen binnen de gemeente Berkelland meer dan verdubbeld: van 130 naar 270. Hier zijn ook de inkomsten vanuit de rijksmiddelen in meegestegen. De uitgaven in 2023 werden voor het grootste deel nog bepaald door de eerste basisbehoeften en het realiseren van extra opvanglocaties. Door de snelle instroom hebben we niet op hetzelfde tempo kunnen inzetten op uitbreiden van het voorzieningenniveau op het gebied van psychosociale ondersteuning, extra inzet op arbeidstoeleiding, taallessen en meer gerichte ondersteuning op het financieel en administratieve vlak. In 2023 is de groei van het aantal ontheemden percentueel sneller gestegen dan de inzet op personeel. Dit betekent waar in 2023 nog een relatief groot deel van de rijksmiddelen niet in dat jaar benut is, we verwachten dat het bestedingspercentage in 2024 hoger zal liggen.

Vergoeding voor de opvang: 6.682.000

Uitgaven voor de opvang: 4.427.000

We ondersteunen nieuwkomers binnen een brede sociale basis. (050.010.010)

De vrijwillige pijler gericht op nieuwkomers bestaat uit een maatjesproject (coördinatie gemeente) en diverse maatschappelijke initiatieven, zoals de Weggeefwinkel, zwem- en fietslessen en taalmaatjes. De algemene voorzieningen gericht op inburgeraars zetten we structureel op de kaart. We kijken samen met onze vrijwilligers (maatjes), sleutelpersonen en cultuurverbinders hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan de nieuwe integrale aanpak van inburgering, integratie en participatie van vluchtelingen. We betrekken hierbij hoe de Weggeefwinkel een bredere functie kan vervullen voor geheel Berkelland. Het project Samen Berkelland is in juni 2021 van start gegaan in Borculo en Eibergen. Dit is een regionaal initiatief van het Graafschap College met als doel vrijwilligersactiviteiten meer te coördineren en aan te laten sluiten op de behoefte van inburgeraars. Dit project is inmiddels afgerond en geeft ons een mooi overzicht van organisaties en initiatieven in Berkelland waar inburgeraars gebruik van kunnen maken. We gaan

kijken hoe we dit een vervolg kunnen geven voor onder andere inzet van activiteiten bij de z-route, een van de inburgeringsroutes.

Kwaliteit

■ Het informele deel van de inburgering wordt betaald uit een reserve die is opgebouwd in de periode dat er minder statushouders te huisvesten en begeleiden waren dan verwacht. De Wet inburgering 2021 voorziet alleen in formele inburgeringstrajecten, dus voor nu kunnen we voor de overige projecten gebruik maken van deze reserve. Met het project Talent in actie geven we een versterking aan het informele deel van de inburgering en integratie, en hebben we ook in ieder geval tot en met oktober 2024 financieel ruimte om deze projecten voort te zetten. Voor de lange termijn willen we een aanvraag doen bij het Europese Asiel- Migratie- en Integratiefonds dat naar verwachting in september dit jaar zal openen voor nieuwe aanvragen.

Geld

■ Geen bijzonderheden.

Wij richten ons op toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie. (050.010.030)

Kansengelijkheid komt in elk domein naar voren en we willen bewustwording creëren over welk effect ons beleid op gelijke kansen heeft. Daarbij richten we ons met name op jonge kinderen, omdat deze inzet bijdraagt aan een cultuur- en gedragsverandering op de langere termijn. Wij bouwen daarom verder aan onze lokale/regionale coalitie Kansrijke Start. De eerste 1000 dagen van een kind (- 9 maanden tot ± 2,5 jaar) zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een kind. Wij zetten in op acties die zijn gericht op het terugdringen van gezondheidsverschillen in deze 1000 dagen. In de nieuwe Lokale Inclusie Agenda hebben we specifiek aandacht voor het feit dat we inclusief willen zijn op alle vlakken van diversiteit, bijvoorbeeld LHBTIQ+-emancipatie, laaggeletterden en mensen met een niet zichtbare beperking. Hier denken we domein overstijgend zodat onze acties erop gericht zijn dat we inclusie kunnen bevorderen.

We geven toegankelijkheid op verschillende manieren een impuls. Ten eerste geven we cliëntondersteuning een nieuwe vorm, waardoor deze levensbreed, lokaal en laagdrempelig kan worden ingezet. Ten tweede zorgen we voor toegankelijke informatie, onder andere via de Berkellandwijzer en aandacht voor de communicatie bij nieuw beleid. Ten derde pakken we binnen de regio Achterhoek gezamenlijk laaggeletterdheid aan. De focus van onze aanpak is breed; zo kijken we ook naar rekenvaardigheden en digitale vaardigheden. We willen meer samenwerken met inwoners als ervaringsdeskundigen en zien hiervoor kansen binnen de dienstverlening van Voormekaar.

Kwaliteit

■ Nu Niet Zwanger (voorkomen van ongeplande en ongewenste zwangerschappen), Voorzorg (praktische ondersteuning hoog-risico-moeders) en Ouderteam (voorbereiding ouders op komst 1e kind en de mogelijke gevolgen voor hun partnerrelatie) worden voortgezet en zijn opgenomen in ons plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023-2026.

In 2023 is de Lokale Inclusie Agenda 2023-2026 vastgesteld. Gemeente Berkelland heeft in juni 2023 deelgenomen aan de Achterhoek Pride,

Op het gebied van laaggeletterdheid zijn er in 2023, naast de formele en informele (digi)taaltrajecten voor inwoners, ook consultants van Fijnder getraind in het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid. Als gemeente heeft Berkelland meegedaan aan een landelijk maatwerktraject om laaggeletterdheid in de komende jaren meer integraal aan te pakken binnen de gemeente.

Geld

■ We zien op verschillende onderdelen dat het budget niet volledig benut is. Met name op gebied van tolken en begeleiding en het budget lokale inclusie. Daarnaast kunnen we vanuit het project cliëntondersteuning een subsidie opvoeren als baat waarbij de lasten op de kostenplaats zijn genomen. Gezamenlijk levert dit een incidenteel voordeel van € 138.000 op.

Speerpunt

Een sterke sociale basis gericht op preventie en gezondheid. (050.020)

Wat willen we bereiken?

Het huidige systeem van hulp en ondersteuning loopt vast. Zorgvragen nemen toe, de beroepsbevolking en dus ook het zorgpersoneel neemt af, informele hulp en naoberschap staan onder druk, wachtlijsten nemen toe. We kunnen niet alles met (meer) ondersteuning oplossen en we vinden dat dat ook niet hoeft. Door meer te investeren in preventie kunnen we voorkomen dat problemen ontstaan of erger worden. Door in te zetten op wat mensen wél kunnen en hoe ze zelf regie houden op het leven in plaats van ons te richten op wat de problemen zijn, kunnen we toe met minder hulp en ondersteuning. Dat vraagt om een sterke sociale basis van betrokken inwoners, vitale kernen en goede infrastructuur aan algemene voorzieningen. Een basis die essentieel is voor inwoners om zich goed en thuis te voelen in hun eigen buurt. Een basis waarmee we eenzaamheid kunnen voorkomen, zodat mensen zich gezonder voelen. De afgelopen jaren hebben we ons geconcentreerd op het uitvoeren van de wettelijke (zorg)taken. De focus is daarmee sterk gericht op individuele hulpverlening. Hierdoor is de collectieve benadering en het besef wat inwoners met elkaar en voor elkaar kunnen doen wat naar de achtergrond verschoven. Daarbij willen we een sociale basis die niet op zichzelf staat, maar nadrukkelijk een actieve rol heeft bij het voorkomen van zwaardere inzet binnen het gehele sociaal domein. Preventie staat daarin centraal. Op termijn zal dit bijdragen aan het in de hand houden van de kosten in de zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers. (050.020.010)

We benutten, ondersteunen en coördineren de inzet van mensen die in Berkelland maatschappelijk betrokken en actief zijn. Midden 2022 is besloten om mantelzorg en vrijwilligerswerk structureel te ondersteunen door de inzet van een netwerkcoördinator in samenwerking met onze welzijnsmedewerkers. De netwerkcoördinator draagt bij aan onze ambities om een samenhangend mantelzorgbeleid te voeren en om vrijwilligersorganisaties structureel met elkaar te verbinden. We stellen daarin ook een vrijwilligersbeleid vast voor vrijwilligers die de gemeente helpen om taken voor de samenleving uit te voeren.

Kwaliteit

Mantelzorg

De toegang tot mantelzorgregelingen is vereenvoudigd. Vanaf 2024 hoeft het mantelzorgcompliment niet jaarlijks opnieuw te worden aangevraagd en de mantelzorgregeling voor huishoudelijk hulp is voor meerdere jaren vastgesteld. Er is gestart met een nieuwe klankbordgroep Mantelzorg met ervaringsdeskundigen die input geven voor het ondersteuningsaanbod in Berkelland.

Vrijwilligers

Er is gestart met een netwerk informele zorg, waaraan organisaties (professionele – en vrijwilligersorganisaties) deelnemen die vrijwilligers inzetten in zorg en welzijn. Doel is verbindingen leggen en kennis en ervaringen delen. In samenwerking en afstemming met Naoverfonds, Bedrijvenkring, Cultuurijs en Sportfederatie Berkelland zijn themabijeenkomsten georganiseerd voor vrijwilligersorganisaties en inwonerinitiatieven.

Op de digitale vrijwilligersvacaturebank zijn in 2023 ruim 50 nieuwe vacatures geplaatst en 15 verzoeken voor burenhulp, ongeveer 120 organisaties zijn geabonneerd op de digitale nieuwsbrief.

Geld

Geen bijzonderheden.

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. (050.020.030)

Met een integrale benadering (samenhang tussen alle domeinen) vanuit welzijn, sport, cultuur, preventie, participatie, wonen en gezondheid komt er een verschuiving van aandacht voor zorg en ziekten naar gedrag en gezondheid. We doen dit met inwoners, maatschappelijke organisaties in de formele en informele sociale basis, de gecontracteerde zorgaanbieders en de 1e lijn zorg (fysiotherapeuten, huisartsen, maatschappelijk werk en wijkverpleegkundigen). Als gemeente nemen we daarin verschillende rollen: we faciliteren, verbinden, stimuleren, zijn initiatiefnemer en soms aanjager. Met de methodiek positieve gezondheid verschuiven we de aandacht van ziekte en/of beperking naar hoe om te gaan met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Dit vertaalt zich concreet in de werkwijze van de senioren huisbezoekers, cliëntondersteuning, combinatiefunctionarissen sport en cultuur en jongerenwerkers. Verder gaan we welzijn op recept verder uitrollen naar fysiotherapeuten, maatschappelijk werk en wijkverpleegkundigen. We zijn zichtbaar, dichtbij en laagdrempelig bereikbaar in de kernen en zoeken locaties die een sociaal-culturele functie hebben en die bijdragen aan de sociale cohesie.

Dit kan per kern verschillen van een dorpskamer, dorpshuis of bibliotheek.

De leefomgeving speelt een belangrijke rol bij nieuwe uitdagingen en kansen voor de toekomst zoals klimaatverandering, vergrijzing, individualisering, slimme technologie en nieuwe vormen van mobiliteit. Ruimtelijke en sociale veranderingen hebben veel invloed op elkaar. Dit vraagt om een integrale aanpak. De leefomgeving biedt veel mogelijkheden om met een integrale aanpak de gezondheid te bevorderen en gezondheidsrisico's te beperken.

Sinds 1 juli 2022 werken we vanuit een nieuwe aanbesteding aan een optimale uitvoering van Wmo en Jeugdhulp. Zorgaanbieders, gemeenten en de sociale basis zijn samen verantwoordelijk voor het bieden van tijdige en passende ondersteuning. Van zorgaanbieders wordt verwacht dat ze in beeld hebben welke voorliggende voorzieningen en voorzieningen in de sociale basis er in onze gemeente zijn. En ook dat ze sturen op uitstroom naar en samenwerking met deze (lokale) voorzieningen. Op deze manier streven we ernaar om de integrale keten van zorg en ondersteuning te versterken en te optimaliseren. In januari 2023 wordt er een netwerkmarkt georganiseerd waarbij het voorliggend veld wordt gepresenteerd, zowel aan Voormekaar als gecontracteerde zorgaanbieders. Dit om het voorliggend veld bij alle partijen op het netvlies te krijgen, waardoor we een verschuiving willen creëren van geïndiceerde zorg naar voorliggend veld.

We zien dat steeds meer (kwetsbare) inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen. Om dit te faciliteren streven we ernaar om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving van de inwoner te organiseren: dichtbij huis en met behulp van familie en vrienden. We vinden het belangrijk dat de inzet van ondersteuning zo licht als mogelijk is, bij voorkeur in de vorm van algemene voorzieningen of andere generieke oplossingen. Dit vraagt om doorontwikkeling van voorzieningen in de sociale basis, zodat de inzet van duurdere zorg kan worden voorkomen. We zetten in op algemene voorzieningen, gericht op een zinvolle daginvulling waarbij iedereen zoveel mogelijk kan deelnemen aan de samenleving met zo min mogelijk professionele hulp.

In onze gemeente ontstaan steeds meer woon-zorg locaties waar mensen met een zorgbehoefte zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit voorkomt opname in een verpleeghuis, maar vergroot ook de druk op de Wmo budgetten. Daarom gaan we onderzoeken hoe we de benodigde Wmo hulpmiddelen in woon-zorg locaties meer collectief kunnen verstrekken en inzetten, in plaats van individueel achter iedere voordeur. We zoeken de verbinding met inwonersinitiatieven. Daarnaast gaan we tussenvormen in wonen onderzoeken (zie programma Een passende woning).

Kwaliteit

 Met de komst van het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Integraal Zorgakkoord en het Wonen Ouderen Zorg en Ondersteuning zetten we integraal in op de bescherming en bevordering van de gezondheid van inwoners. In het derde kwartaal van 2023 is het plan van aanpak opgesteld. De thema's waar we lokaal en regionaal aan werken zijn één tegen eenzaamheid, valpreventie, aanpak overgewicht kinderen, gezonde leefstijlinterventies volwassenen, kansrijke start, terugdringen gezondheidsachterstanden, gezonde leefomgeving, versterken van de sociale basis, gezonde leefstijl, voorkomen middelengebruik, mentale weerbaarheid en - gezondheid, vitaal ouder worden, welzijn op recept en mantelzorg.

Geld

■ We hebben op een relatieve laat moment de subsidieverlening van SPUK GALA ontvangen. De subsidiabele kosten zijn met name gemaakt met taken die we al uitvoerden. We hebben de inkomst van de subsidie GALA niet begroot. Dit leidt tot een feitelijk voordeel. Dit voordeel is bij benadering € 765.000.

We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd. (050.020.020)

We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en een gezonde leefstijl hebben. Dit zijn de drie preventieve doelstellingen voor jeugd, zoals in december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.

De omgeving van een kind is hierin bepalend. Daarom wakkeren we de dialoog tussen ouders, verzorgers, kinderopvang, onderwijs en huisartsen verder aan over hoe wij kinderen optimaal tot hun recht kunnen laten komen. We moeten problematiek niet onderschatten, maar we willen er ook voor waken dat we kinderen isoleren met een stempel 'abnormaal gedrag'. Voormekaar schoolt zich in positieve gezondheid en in de 5 principes van normaliserend werken. Dit omgevingsbewustzijn geven we ook vorm in de publieke ruimte: we maken ontmoeting tussen ouders en hun bredere netwerk mogelijk door bij werkzaamheden hier oog voor te hebben. Zo brengen we de gewenste cultuurverandering van normaliseren verder.

De focus ligt verderop de volgende activiteiten:

- Vanuit het Preventie Platform Jeugd bieden we laagdrempelige trainingen, cursussen en bijeenkomsten aan voor kinderen, ouders, opvoeders en professionals.
- We versterken de Jimmy's. Want Jimmy's is voor en door alle Berkellandse jongeren om zichzelf te ontplooiën en iets voor een ander te betekenen. En het jongerenwerk bewijst zich in de kernen als een belangrijke partner om jongeren op het goede spoor te houden of daarheen te begeleiden.
- Humanitas zet vrijwilligers in bij het (herstellen van) het contact tussen kind(eren) en de uitwonende ouder na een scheiding. Dit is belangrijk voor een evenwichtige ontwikkeling en het welzijn van het kind. We gaan meer van deze trajecten financieren.
- Om een gezonde leefstijl van leerlingen te bevorderen, maken we jaarlijks voor scholen het preventief aanbod inzichtelijk.
- Met de POH jeugd in de huisartspraktijk zorgen we voor laagdrempelige ondersteuning voor jongeren die zich met psychische klachten bij de huisarts melden. In twee kernen zijn POH's jeugd actief. We versterken deze beweging door een vaste contactpersoon van Voormekaar te koppelen aan de huisartsen.
- We zetten tijdelijk praktische opvoedondersteuning in bij gezinnen ter voorkoming van grotere problemen. De thuisbegeleiders van Yunio voeren dit uit. In 2024 evalueren we dit.

Kwaliteit

■ De trajecten rondom POH Jeugd, Preventie Platform Jeugd, Humanitas en praktische opvoedondersteuning verlopen naar wens. Op dit moment doorloopt het jongerenwerk een teamontwikkelingstraject en zijn er vanuit NPO gelden extra uren toegevoegd aan het jongerenwerk om de verbinding met de (middelbare) scholen te versterken. Hiervoor is vanaf de start van het schooljaar 2023/2024 een pilot gestart met het Assink Lyseum en MaxX in samenwerking met Skillz (jongerenwerk Haaksbergen).

Geld

■ Geen bijzonderheden.

Speerpunt

Uitvoering van de WMO. (050.030)

Wat willen we bereiken?

We willen een zorg- en hulpverleningsstelsel waarin inwoners geholpen worden met kwalitatief goede en effectieve hulp, dat -ook op langere termijn- betaalbaar is. Daarbij staat de bedoeling centraal wat inwoners echt nodig hebben en niet de systeemwereld met regels en structuren. We realiseren ons dat onze directe invloed beperkt is, doordat we te maken hebben met landelijke wet- en regelgeving.

We willen naar een aanpak waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Regionaal zijn we bezig met de implementatie van de nieuwe inkoop voor Wmo en Jeugd. De samenwerking met zorgaanbieders en een nieuw zorglandschap moeten worden bestendigd. Bij de implementatie van deze aanbesteding zetten we centraal hoe we zorgen dat het zorglandschap dekkend blijft en we onze transformatiedoelen zo goed mogelijk bereiken. We zullen de komende jaren te maken hebben met kinderziekten van deze inkoop. Hier sturen we actief op bij.

Daarnaast verwachten we gewijzigde landelijke wetgeving voor het abonnementstarief (het tarief dat inwoners betalen voor Wmo voorzieningen). Deze wetgeving over de huidige inkomensafhankelijke eigen bijdrage heeft gezorgd voor een grote toename van zorggebruik bij Hulp bij het Huishouden. De voorgenomen wijziging maakt het mogelijk dat per 2025 een vorm van inkomensafhankelijke eigen bijdrage gevraagd kan worden voor de hulp bij het huishouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer. (050.030.020)

De provincie Gelderland bouwt de komende jaren de subsidie op het Wmo-vervoer af en ontwikkelt plannen die invloed hebben op de basisbereikbaarheid van de Achterhoek. Daarnaast is er ook een sterke relatie tussen het Wmo-vervoer en Inclusie en Duurzaamheid. Het nieuwe vervoerconcept moet borgen dat vervoer beschikbaar blijft voor iedereen die het nodig heeft. We onderzoeken welke maatregelen het beste aansluiten bij onze visie, zoals het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligersvervoer, tarieven meer kostendekkend maken en de keuze van vervoer meer afstemmen op de mogelijkheden van de reiziger.

Kwaliteit

■ Een regionale werkgroep is aan de slag met het proces om te komen tot een nieuw concept.

Geld

■ De kosten voor vraagafhankelijk vervoer zijn moeilijk te sturen maar lopen redelijk binnen de begroting. Er is sprake van een nadeel dat deels gecompenseerd wordt door de bijdrage vanuit reizigers en provincie. We hebben in 2023 een totale overschrijding van € 55.000 (7% op de begroting). De kosten van het taxivervoer zijn in 2023 met name gestegen door indexatie (13,7%). Deze kosten zijn door een efficiëncyslag beperkt gebleven.

We verbinden waar nodig zorg, wonen en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners. (050.030.030)

Voor de komende jaren zien we een nieuwe ontwikkeling op ons af komen: de doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hierbij komt de verantwoordelijkheid voor deze inwoners bij ons als lokale gemeente te liggen. Uitgangspunt bij deze transformatieopgave is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid een zo normaal mogelijk leven moeten kunnen leiden, waarbij ondersteuning zoveel mogelijk in een eigen gekozen leefomgeving wordt geboden. Dit betekent dat zij veel meer (zelfstandig) wonen in een wijk en veel minder in een instelling voor beschermd wonen. We maken dit mogelijk door onze voorzieningen in de sociale basis door te ontwikkelen, aandacht te hebben voor geschikte

woningen en door onze toegang hierop in te richten. Daarnaast houden we oog voor de leefbaarheid in onze wijken.

Kwaliteit

■ De invoering van het woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen is wederom uitgesteld. De verwachte ingangsdatum is nu 1 januari 2025. Dit weerhoudt ons er niet van om ons lokaal voor te bereiden op de transitie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Uitstromen naar passende (reguliere) huisvesting kan alleen als deze beschikbaar is en voorzien wordt van lokale 'leun- en steunmaatregelen' zoals goede nazorg, terugvalpreventie of een laagdrempelige inloopvoorziening in de sociale basis zoals de dorpskamer.

In 2023 zijn we in regionaal verband gestart met het opstellen van een woonzorg visie (inclusief welzijn). Daarin beschrijven we hoe we iedereen een thuis zouden willen bieden. Dit geldt voor alle doelgroepen met een (toekomstige) zorgvraag. In een huisvestingsverordening regelen we vervolgens hoe we dit willen realiseren. We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om regulier wonen meer beschikbaar te maken voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, bijvoorbeeld in de vorm van flexwonen. Een andere manier is Housing First. Na een succesvolle pilot kunnen we deze vorm van ondersteuning structureel inzetten vanaf 1 januari 2024. Daarnaast werken we in de regio Achterhoek aan een actieplan dak- en thuislozen. In 2021 zijn we gestart met een pilot bemoeizorg nieuwe stijl, waarin het doel is om mensen met een zorgmijndend karakter (weer) in beeld te hebben en te ondersteunen waar dat nodig is. De afgelopen jaren is de pilot in samenwerking met ervaringsdeskundigen doorontwikkeld tot een succesvolle vorm van ondersteuning.

Geld

■ Geen bijzonderheden.

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren in de samenleving. (050.030.010)

Wij zijn er voor onze inwoners als zij ondersteuning nodig hebben. Wij vinden het belangrijk dat deze ondersteuning aansluit bij het individu. We kijken daarbij eerst naar oplossingen en mogelijkheden dichtbij huis in de vorm van voorliggende en/of algemene voorzieningen en met behulp van familie en naasten. Daar waar het echt niet kan of moeilijker gaat, bieden we passende ondersteuning in de vorm van een maatwerkvoorziening (hulp-op-maat).

Uitgangspunten zijn: zo licht, zo kort en zo dichtbij mogelijk. Inwoners kunnen daarbij gebruikmaken van ingekochte zorg en ondersteuning (Zorg in Natura) of zij kopen deze zorg en ondersteuning zelf in (Persoonsgebonden budget). Wij zullen samen met de inwoner zorgvuldig afwegen wat het best passend is. Verder gaan we met de volgende acties aan de slag:

- Om vanuit de inzet op preventie de zelfredzaamheid te stimuleren, is het belangrijk dat we ons als gemeente ook gaan richten op andere manieren van ondersteunen van onze inwoners. De focus verschuift hiermee van symptoom of ziektebestrijding naar het bevorderen en herstellen van het zelfstandig functioneren van ouderen in hun eigen leefomgeving. Wij bieden daarvoor eerst zogenoemde herstelgerichte ondersteuning, ook wel reablement, in plaats van bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning.
- In Berkelland werken we met de omgekeerde verordening, waarin de hulpvragen van inwoners en de effecten van maatschappelijke ondersteuning voor inwoners centraal staan en niet de wetten en regels. De verordening biedt een goede basis voor integraal werken en is in begrijpelijke taal geschreven. We willen de beleidsregels zo goed mogelijk op deze omgekeerde verordening aan laten sluiten.
- Niet alle hulpmiddelen worden door de gemeente vergoed. Soms vindt de gemeente een hulpmiddel 'algemeen gebruikelijk' en kent zij deze voorziening niet toe. Ook voorzieningen bij instellingen, zoals duo-fietsen, vallen niet onder de Wmo. Soms kunnen mensen dan een beroep doen op fondsen. We gaan inwoners daarom meer wijzen op de mogelijkheden van fondsenwerving.

- Met Prowonen maken we samenwerkingsafspraken om de uitgaven voor woningaanpassingen te verlagen. We streven daarin onder andere naar een duurzamere inzet van reeds aangepaste woningen, afspraken over de verdeling van kosten bij het aanpassen van huurwoningen en de mogelijkheden van urgentie als iemand ongeschikt woont, ter voorkoming van woningaanpassingen.

Kwaliteit

■ Op de vervoersvoorzieningen zien we ook een stijging van de kosten vanwege een wijziging in de cao en de oplopende brandstofprijzen. Daarnaast hebben we in 2022 steeds meer aanvragen gekregen voor woningaanpassingen, waardoor de kosten toenamen. Dit is in 2023 weer gestabiliseerd. Met Voormekaar en de woningcorporatie zijn afspraken gemaakt over woonvoorzieningen in huurwoningen en de toewijzing daarvan.

Informatie over de regionale inkoop Wmo en Jeugd is te lezen bij de activiteit 'Wij bieden jonge inwoners en hun ouders / verzorgers jeugdhulp'.

Vanaf maart 2023 zetten we in op herstelgerichte ondersteuning. Deze ondersteuning richt zich op mensen van 60 jaar of ouder, met als doel om het explosief spiervermogen (weer) op te bouwen. We willen de zelfstandigheid van de inwoner verbeteren in plaats van een voorziening of ondersteuning toekennen, waarbij we overnemen. Halverwege het jaar 2023 zagen we een stagnatie van het aantal aanmeldingen, omdat er op dat moment weinig aanmeldingen werden gedaan voor huishoudelijke ondersteuning. Er is toen besloten om deze ondersteuning voor een bredere doelgroep in te zetten. Het gaat dan om mensen die zich melden voor huishoudelijke ondersteuning of daar een herindicatie voor krijgen en voor mensen die zich melden voor een scootmobiel of traplift.

Geld

■ Vanaf het boekjaar 2023 hanteren we het VNG voorspelmodel voor de Wmo voorzieningen. Aanleiding is dat het voorspelmodel rekening houdt met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Vooralsnog lijkt dit goed uit te pakken. Zowel voor de huishoudelijke hulp als woonvoorzieningen, rolstoelen en vervoersvoorzieningen is sprake van kleine voordelen ten opzichte van de begroting.

Per 1 juli 2023 zijn de plekprijzen van de Regionale Inkoop herijkt. In de raadsbrief is gecommuniceerd dat dit mogelijk tot hogere lasten leidt van ongeveer € 1.625.00. Dit bedrag is inclusief het verwachte nadeel Regionale Inkoop van de Jeugdzorg. Uit de realisatie blijkt dat deze lasten ook daadwerkelijk zijn gemaakt. Het daadwerkelijke nadeel van de WMO bedraagt €664.000.

In de jaarrekening 2023 is de eenmalige baat uit de afrekening met Doetinchem beschermd wonen (aangaande 2022) opgenomen. Het gaat om een bedrag van € 247.000.

Met betrekking tot deze activiteit is sprake van een stelpost van € 888.000. Deze stelpost is niet ingevuld, met name als gevolg van de herijking van de Regionale Inkoop. Omdat deze stelpost leidt tot een verlaging van de begrote lasten die we niet hebben kunnen invullen, ontstaat door deze stelpost een nadeel op deze activiteit van € 888.000.

Speerpunt

Uitvoering van de Jeugdwet. (050.040)

Wat willen we bereiken?

We blijven werken aan de 3 doelstellingen die betrekking hebben op jongeren die jeugdhulp nodig hebben (vastgesteld door de gemeenteraad, december 2021):

- Zoveel mogelijk jongeren met jeugdhulp wonen 'zo thuis mogelijk'.
- Alle jongeren met jeugdhulp (inclusief jeugdbescherming) krijgen de juiste zorg op de juiste plek.
- Alle jongeren vanaf 16 jaar met jeugdhulp hebben perspectief op werk, onderwijs, eigen woonruimte, relatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente. (050.040.030)

Kwaliteit

■ Geen bijzonderheden.

Geld

■ Ook voor de jeugdzorg en het leerlingenvervoer geldt dat de lasten voor vraagafhankelijk vervoer maar ten dele zijn te sturen. Met name door stijgende lasten voor brandstof en als gevolg van Cao ontwikkelingen ontstaat er een nadeel ten opzicht van de begroting. Dit nadeel wordt deels gecompenseerd door hogere inkomsten uit eigen bijdragen. Per saldo blijft een nadeel van € 55.000.

Wij bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp. (050.040.010)

We zetten de aanpak voort waarin de samenleving, onze partners, het eigen netwerk én de individuele inwoners een gezamenlijke rol en gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Hulp en ondersteuning zijn hierin niet een doel, maar een middel voor inwoners die het (nog) niet lukt op eigen kracht volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Ondersteuning is nadrukkelijk gericht op versterking van de eigen kracht. Daarmee blijft onze focus gericht op onze integrale toegang (Voormekaar en Fijnder), het resultaatgerichte werken en de samenwerking tussen voorliggende voorzieningen en zorgaanbieders.

Er komt nieuwe landelijke wetgeving op het gebied van de Jeugdwet (jeugdbescherming, hervormingsagenda) aan. Dit betekent dat er voor de Jeugdwet een scherper kader komt waar we als gemeente voor verantwoordelijk zijn. Deze landelijke wetgeving is van grote invloed op het werk van het Voormekaar Team, hoe we inkopen en welke zorg onder de Jeugdwet blijft vallen. We volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet, beïnvloeden deze waar het kan en anticiperen daarop.

Als gemeente zijn we gedeeltelijk verantwoordelijk voor de zorg die jeugdigen nodig hebben op school. Wanneer meerdere leerlingen van dezelfde school jeugdzorg ontvangen kan dit wellicht effectiever georganiseerd worden met één hulpverlener op de school. Landelijk en regionaal zien we een ontwikkeling van individuele naar collectieve zorg, via het onderwijsjeugdarrangement (OJA). Door middel van een pilot in Achterhoeks verband en vaststelling van een kader voor collectieve zorg willen we een ontwikkelslag maken naar normaliseren en minder individuele ondersteuning.

Kwaliteit

■ De regionale inkoop jeugd en Wmo is vanaf 1 juli 2022 ingegaan. 59 (samenwerkingsverbanden van) aanbieders verzorgen nu de specialistische jeugdzorg die wordt ingezet via Voormekaar, huisartsen, gecertificeerde instellingen en medisch specialisten. Tevens zijn vanaf 2023 de nieuwe contracten ingegaan met aanbieders van hoogcomplexere jeugdzorg met verblijf. De herijking van de plekprijzen heeft plaatsgevonden per 1 juli 2023. Dit had voor Wmo en jeugdhulp hogere kosten tot gevolg dan de kosten die waren begroot.

In het najaar van 2023 is de nieuwe werkwijze geëvalueerd. Zowel op inhoudelijk als op juridisch, financieel en inkooptechnisch gebied. De algehele conclusie is: de inhoudelijke transformatie kan onvoldoende van de grond komen door weeffouten in de techniek (waaronder bijvoorbeeld de bekostigingssystematiek, de jaarlijkse herijking, de indeling naar segmenten, het resultaatgericht indiceren). En de weeffouten zijn onvoldoende te repareren in de huidige werkwijze. Eind januari 2024 is daarom op basis van de evaluaties besloten om een nieuw inkooptraject te starten voor jeugdhulp en Wmo.

Er zijn ook resultaten geboekt met de nieuwe werkwijze. De aanbieders van verblijfvormen voor jeugdigen hebben een 'gezamenlijke voorkeur' georganiseerd. Zo kan een verwijzer voortaan op 1 plek zijn/haar aanmelding doen voor een verblijfplek. Ook doen we positieve ervaringen op met

'kindgericht werven' voor een kind of meerdere kinderen uit één gezin waarvoor een pleeggezin de beste optie is.

Geld

■ De stijging van de kosten voor jeugdhulp (Gezins- en Woonvormen en Integrale Ambulante Jeugdhulp) is te verklaren door de herijking van de plekprijzen per 1 juli 2023. Deze herijking is niet in de begroting 2023 opgenomen. In de besluitvorming is rekening gehouden op hogere lasten in 2023 tot een bedrag van € 1.536.000 in samenhang met de de lasten voor ondersteuning in Wmo. In de realisatie zien we dit terug. Dit is de hoofdoorzaak van het nadeel op deze activiteit.

De kosten voor hoog complexe jeugdzorg met verblijf vallen hoger uit dan is begroot. Dit komt deels door indexering en deels door een verdubbeling van het aantal jeugdigen (11 in 2023 ten opzichte van 6 in 2022).

Er is een voordeel van € 132.000 op de kosten voor jeugdreclassering en -bescherming met name als doorlopend effect van de wijziging in het woonplaatsbeginsel.

In de begroting 2023 is voor Jeugdzorg een taakstellende stelpost opgenomen van € 874.000. Deze stelpost is niet ingevuld.

Wij verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners voor het veilig en 'zo thuis mogelijk' opgroeien van onze jeugd. (050.040.020)

- Voor het realiseren van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming richten we een lokale leergroep in van professionals van de Jeugdbescherming (GI), Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en Voormekaar. Zo leert een vaste groep professionals elkaar goed kennen om gezamenlijk te werken aan het herstellen van veiligheid in Berkellandse gezinnen. We verkennen of Berkelland deelneemt aan de toekomsttuin (een verdergaande samenwerking in pilotvorm).
- Binnen Voormekaar onderzoeken we of we een kernoverstijgend team Zorg en veiligheid inrichten met medewerkers met verschillende expertises en competenties. Zij zijn in staat om met complexe casuïstiek om te gaan (denk aan de Wet Wvvgz, beschermd wonen, jeugdbescherming) en hun collega's daar zonodig bij te ondersteunen. Zij onderhouden actief het netwerk van partners die betrokken zijn in complexe casuïstiek.
- We zetten het Regieoverleg Jongeren Berkelland voort met politie, Boa's, onderwijs, leerplicht, Voormekaar, jongerenwerk en zorg.
- We leggen de verbinding met de Woonzorgstrategie om zelfstandige woonruimte te realiseren voor 18-jarigen die in een pleeggezin, gezinshuis of residentiële jeugdinstelling wonen.

Kwaliteit

■ De bedoeling is dat alle gemeenten vanaf 2030 volgens het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming werken. Daarom zijn we in 2023 gestart met het opgaveteam Zorg en Veiligheid. Dit team is een expertiseschil rond Voormekaar voor casuïstiek waarin veiligheid in het geding is. Dit kan bijvoorbeeld gaan om huiselijk geweld en kindermishandeling en mensen met onbegrepen gedrag. Een evaluatie vond na een half jaar plaats. We zien dat de casusregisseurs van Voormekaar en partners om ons heen (zoals de woningcorporatie) dankbaar gebruik maken van de kennis, kunde en het netwerk van het opgaveteam. Dit integrale team is namelijk in staat om de medewerker die in contact staat met de inwoner te ondersteunen, zodat veiligheid kan worden hersteld of op tijd opgeschaald kan worden.

Geld

■ Met het maatwerkbudget worden oplossingen geboden die niet binnen de reguliere zorg geboden kunnen worden. Het maatwerk wordt niet begroot omdat vooraf niet is in te schatten voor welke situaties maatwerk een oplossing biedt.

Speerpunt

Een robuuste uitvoering en toegang. (050.500)

Wat willen we bereiken?

Onze Voormekaar Teams zijn de kern van de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. We vertrouwen op de bestendiging van de huidige aanpak en onze leidende principes over de eigen verantwoordelijkheid van inwoners enerzijds en formele zorg anderzijds. De nieuwe inkoop geeft een gewijzigde situatie waardoor we onze sturingsmaatregel 'actieve casusregie' (hoe we als gemeente zorg toewijzen en hier verder bij betrokken zijn) opnieuw gaan inrichten. Daarnaast investeren we nadrukkelijk in langdurige relaties en duurzaam partnerschap met zorgaanbieders.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voormekaar staat voor een robuuste toegang waarin de dienstverlening aansluit bij nieuwe ontwikkelingen.

De afgelopen jaren is Voormekaar uitgegroeid tot een stevige partner in de toegang en dienstverlening van het sociaal domein. Na een periode waarin Voormekaar zich heeft gericht op de doorontwikkeling is het nu tijd voor bestendiging en verdieping van de werkwijze. De nieuwe inkoop vraagt om aanpassingen in de werkwijze, in zowel de relatie met inwoners als met zorgaanbieders. We evalueren deze aanbesteding medio 2023. Als accenten voor de komende periode zien we met name de ontwikkeling van de lichte hulpverlening, de bijstelling van de actieve casusregie en een stevige inzet door de sociale basis. We onderzoeken daarbij ook in hoeverre (beperkte) inzet van een gedragswetenschapper hierin helpt om in complexe casuïstiek te ondersteunen. Daarin is de samenwerking met Fijnder een belangrijk aspect om te komen tot een stevige integrale toegang. We willen bij Voormekaar datagedreven werken en de business intelligence-tool (BI-tool) gebruiken om het werk ook effectiever te doen.

Om goed om te gaan met de toegenomen casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid, onderzoeken we de meerwaarde van een team zorg en veiligheid. Dit team is ook helpend in de voorbereiding op de taken die we als lokale gemeente krijgen in de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Ten slotte zal nieuwe wetgeving, met name de hervormingsagenda, van grote invloed zijn op hoe Voormekaar zijn werk doet. Deze ontwikkelingen volgen we op de voet om ze in te bedden in de lokale praktijk.

Kwaliteit

■ De rol van de medewerkers van team toegang is steeds meer uitgebreid naar het voeren van een integrale telefonische intake. Ook voor vragen over de Participatiewet kan de inwoner bij VMK terecht en is de samenwerking met Fijnder dusdanig ingericht dat een inwoner zijn verhaal maar 1 keer hoeft te doen. We kijken eerst naar oplossingen en mogelijkheden dichtbij huis in de vorm van voorliggende en/of algemene voorzieningen en met behulp van familie en naasten.

Mocht er meer nodig zijn dan wordt gekeken naar een passende maatwerkoplossing.

Om goed om te kunnen gaan met de toegenomen casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid, is er vanaf half mei een opgaveteam zorg en veiligheid gevormd; er zijn 4 consultants geworven, elk voor 9 uur. Zij vormen samen met de procesregisseur veiligheid, de adviseur Jeugd, Zorg en Veiligheid, en een van de 3 (team) coaches van VMK een team.

Geld

■ Geen bijzonderheden.

We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners.

We gaan aan de slag met de cliëntervaringsonderzoeken (continu) en we maken hierin ook de link met de participatiewet.

Kwaliteit

■ We bevragen inwoners naar hun ervaringen met de gemeentelijke dienstverlening na het (keukentafel)gesprek en na een periode van ondersteuning. Dit gebeurt met een continu onderzoek bij nieuwe- en herindicaties. Deze rapportages gebruiken wij als input voor het evalueren van ons beleid en onze uitvoering. De resultaten kunt u vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Geld

■ Begin 2023 is er in de begroting een bedrag van €15.000 aan uitvoeringskosten voor clientervaringsonderzoek opgenomen. Deze raming was gebaseerd op historische gegevens. In oktober 2022 liep de overeenkomst af. We hebben de overeenkomst verlengd en de vragen in het onderzoek iets aangepast. Dat heeft extra lasten van €11.000 met zich mee gebracht.

Wij versterken onze regionale samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert.

De regionale samenwerking is binnen het sociaal domein van groot belang. Samen met de andere Achterhoekse gemeente zijn we een stevige gesprekspartner voor zorgaanbieders en andere samenwerkingsrelaties. Daarin werken we samen waarin dit van meerwaarde is, maar kiezen we voor lokale inkleuring wanneer dat beter past. Voorbeelden van deze regionale samenwerking zijn het meldpunt niet-acute zorg en de inzet van Zorg In Natura.

Kwaliteit

■ In 2023 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een meer robuuste samenwerking. De acht Achterhoekse gemeente hebben een samenwerkingsovereenkomst getekend ter overbrugging naar een gezamenlijk gedragen governance structuur. Deze werken we in 2024 verder uit.

Geld

■ Geen bijzonderheden.

Wat mag het kosten?

Binnen dit programma heeft eenerschikking van activiteiten plaats gevonden. Dit komt omdat we een aantal van de budgetten beter vinden passen bij deze activiteiten. Het verschil tussen de begroting 2023 en de gewijzigde begroting komt grotendeels voort uit aanpassingen vanuit de bestuursrapportage 2023.

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 050.010.020: Bij de bestuursrapportage 2023 is € 248.000 onttrokken aan de nog resterende middelen van de inburgering (reserve). Daarnaast is bij de slotwijziging 2023 de begroting bijgesteld op basis van de tweede bestuursrapportage van Fijnder.

Activiteit 050.010.050: Bij de bestuursrapportage 2023 en de slotwijziging 2023 zijn extra lasten geraamd die worden gedekt door de rijksbijdrage voor de opvang van ontheemde Oekraïners.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
050.010.010 Flankerend beleid nieuwkomers	-24	-105	-154	-76
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	-520	-902	-1.223	-899
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	-442	-502	-489	-405
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraïne	-2.133	0	-4.021	-4.249
050.020.010 We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers	-121	-123	-173	-44
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	-1.947	-2.059	-1.822	-1.910
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	-1.155	-1.051	-1.009	-1.012
050.030.010 We bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning	-11.662	-10.353	-10.993	-12.060
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	-767	-521	-882	-960
050.030.030 We verbinden waar nodig zorg en veiligheid voor passende ondersteuning van inwoners	-11	-76	-76	-35
050.040.010 We bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp	-11.628	-10.668	-10.688	-12.811
050.040.020 We verbeteren de samenwerking tussen ouders, school, politie en hulpverleners	-14	-47	-47	-109
050.040.030 Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente	-943	-812	-969	-1.004
050.050.010 covid-regelingen	0	0	0	-14
050.500.010 Loonkosten	-5.132	-5.309	-6.082	-6.082
050.500.020 We versterken onze region. samenwerking en zoeken verbanden wanneer dit onze effectiviteit verbetert	0	-271	-280	-293
050.500.030 We hebben oog voor de tevredenheid van onze inwoners	-15	-15	-15	-27
Totaal Lasten	-36.515	-32.813	-38.921	-41.989

Baten				
050.010.020 Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering	188	601	623	439
050.010.030 Toegankelijkheid, kansengelijkheid en inclusie	402	333	333	388
050.010.050 Opvang vluchtelingen Oekraïne	4.136	0	3.992	6.673
050.020.020 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze jeugd	281	0	0	111
050.020.030 We zetten in op het welzijn en de gezondheid van onze inwoners	32	0	0	769
050.030.010 We bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning	755	465	465	659
050.030.020 We ontwikkelen met ZOOV een nieuw concept voor vraagafhankelijk vervoer	138	0	107	130
050.040.010 We bieden onze jonge inwoners en hun ouders/verzorgers jeugdhulp	61	0	0	0
050.040.030 Leerlingenvervoer en vraagafhankelijk jeugdvervoer zijn beschikbaar binnen onze gemeente	0	1	0	0
Totaal Baten	5.993	1.399	5.519	9.169
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-30.522	-31.413	-33.402	-32.820
Onttrekkingen				
050.710.010 Reserves	1.108	45	1.129	221
Totaal Onttrekkingen	1.108	45	1.129	221
Stortingen				
050.710.010 Reserves	-872	0	-609	0
Totaal Stortingen	-872	0	-609	0
Mutaties reserves	236	45	521	221
Gerealiseerd resultaat	-30.286	-31.368	-32.881	-32.599

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Visienota 'Meedoen naar vermogen'
- Beleidskader Participatiewet
- Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar
- Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'
- Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek
- Beleidskader Samen Denken Samen Doen
- Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020
- Beleidskader preventie 2021-2025
- Lokale inclusie agenda 2020-2022

SPORT EN CULTUUR BEWEGEN JE!

Wat speelt er?

Speerpunt

Sport en Cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis. (060.010)

Wat willen we bereiken?

We willen dat wat wij doen, bijdraagt aan een sterke sociale basis. Dat kunnen wij bereiken door:

- Samen met het veld (extern) en samen met programma's (intern) activiteiten afstemmen en uitvoeren.
- Partners en partijen bewust te maken van hun rol en bijdrage aan deze sociale basis en door hen in de gelegenheid te stellen die rol ook te pakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Buitenkunst, Vormgeving en Architectuur in de openbare ruimte.

- We onderhouden kunst in de openbare ruimte. Onderhoud van gemeentelijke kunst in de openbare ruimte wordt meegenomen in algemeen onderhoud van de openbare ruimte en gedekt vanuit het programma 'Onze aantrekkelijke leefomgeving'.
- We inventariseren waardevolle architectuur uit de wederopbouwperiode en wijzen panden aan als monument. Dit proces willen we starten in 2023 of 2024.

Kwaliteit

 We zijn nog niet gestart met het aanwijzen van waardevolle architectuur uit de wederopbouwperiode.

Geld

 Bij deze activiteit hoort geen budget.

Cultureel erfgoed. (060.010.040)

- We subsidiëren het behoud van monumenten. Dit omvat bijvoorbeeld subsidie voor het onderhoud van molens of buitenschilderwerk aan gemeentelijke monumenten.
- De museumvisie wordt afgerond.
- We subsidiëren Museum De Scheper, het Brandweermuseum en De Lebbenbrugge. Museum de Scheper beheert een gemeentelijke collectie en ontvangt 94% van de gemeentelijke subsidie voor musea. In 2023/2024 herijken we, na afronding van de museumvisie, de subsidies voor musea.
- We actualiseren begin 2023 de visie op religieus erfgoed ('kerkenvisie').
- We actualiseren in 2023 de erfgoedverordening zodat deze 'omgevingswetproof' wordt. Dit moet leiden tot een invoering op 1 januari 2024. We gebruiken het model van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.
- De zeven erfgoedverenigingen doen onderzoek naar toekomstbestendigheid. Wanneer gewenst ondersteunen wij de verenigingen bij het reactiveren van de Erfgoedkoepel Berkelland. Hierbij volgen we de planning van de erfgoedverenigingen.
- We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers (ECAL).

Kwaliteit

- De museumvisie is opgesteld en vastgesteld. We zijn n.a.v. de visie gestart met het herijken van de museumsubsidies.
- De visie op religieus erfgoed is opgesteld en begin 2024 vastgesteld.
- Museum de Scheper in Eibergen, het Brandweermuseum in Borculo en Boerderijmuseum De Lebbenbrugge in Borculo hebben een subsidie ontvangen.

- In 2023 zijn er minder aanvragen dan gemiddeld binnen gekomen voor monumentensubsidies. Stichting Eibergse Molens heeft een exploitatiebijdrage ontvangen.
- De erfgoedverordening is herijkt en vastgesteld door de raad.
- Wij dragen bij aan de ECAL: 256.000 per jaar. Dit is een wettelijke taak (Archief wet) die in regionaal verband wordt uitgevoerd.

Geld

Educatie en participatie. (060.010.030)

- We zetten Stichting Culturije in om in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs muziek-, kunst- en cultuureducatie vorm te geven.
- We evalueren en herijken het beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs, inclusief basis-, voortgezet- en speciaal onderwijs. Dit proces is gestart in de tweede helft van 2022 en wordt naar verwachting in 2023 afgerond.
- We subsidiëren muziek onderwijs (lesgeld) via het Berkellands Muziek Overleg (BeMO). Deze subsidie herijken we naar aanleiding van onder andere het beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs.
- We ondersteunen het jeugdfonds sport en cultuur (deze post is opgenomen onder de activiteit 'Heel Berkelland beweegt').
- We nemen deel aan het cultuur- en erfgoedpact. Deelname aan het huidige pact is te danken aan de inzet van Culturije waardoor we kostenneutraal kunnen aanhaken. Het pact loopt tot en met 2024. In 2024 vormen we ons standpunt over een vervolg.

Kwaliteit

- In 2023 zijn de gebruikelijke partners gesubsidieerd. De herijking van de subsidies is in afwachting van het rekenkameronderzoek en de sport- en beweegvisie nog niet opgestart.
- Het cultuur- en erfgoedpact is een regionaal samenwerkingsverband tussen 8 Achterhoekse gemeenten. Op voorwaarde dat alle gemeenten financieel bijdragen aan het pact matcht de Provincie Gelderland het totaal bedrag met meer dan het dubbele. Het Cultuur -en Erfgoedpact maakt het mogelijk regionale projecten te ontwikkelen en uit te voeren op het gebied van toerisme, innovatie, educatie en participatie.

Geld

Evenementen.

- We subsidiëren evenementen en kleinschalige activiteiten die gericht zijn op de vergroting van de leefbaarheid in een plaats of buurtschap.
- We maken ruim baan voor onze 400+ evenementen. We willen nog meer mensen verbinden en helpen organisaties met een evenementenmakelaar. We komen met een invulling van de evenementenmakelaar.

Kwaliteit

We zijn gestart met een kwartiermaker evenementenbeleid, met als opdracht om evenementenbeleid te ontwikkelen en beter verbinding te leggen tussen de gemeentelijke organisatie en (maatschappelijke)organisaties in de gemeente. We hebben evenementen ondersteund met een subsidie.

Geld

Heel Berkelland beweegt. (060.010.020)

- We subsidiëren sportverenigingen aan de hand van het aantal jeugdleden en we compenseren de OZB van verenigingen (deze laatste is opgenomen onder het speerpunt 'toekomstbestendige accommodaties'). We gaan deze bestuursperiode aan de hand van onder andere de op te stellen sportvisie en uitvoeringskader en het beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs, aan de slag met een evaluatie en doorontwikkeling van de subsidie voor sport- en cultuurverenigingen.
- We subsidiëren de Sport Federatie Berkelland en zorgen voor doorontwikkeling en vernieuwing van de vereniging ondersteunende activiteiten.
- Samen met de Achterhoekse gemeenten en strategische partners participeren we in het regionaal sportakkoord en we subsidiëren 'Achterhoek in beweging'.
- We ondersteunen de uitvoering van het lokale sportakkoord.
- We ondersteunen het jeugdfonds sport en cultuur.

Kwaliteit

- Achterhoek in Beweging: In samenwerking met de de acht Achterhoekse gemeenten is er een nieuw Regionaal Sportakkoord opgesteld, zij hebben ook bijgedragen aan het herijkte Lokale Sportakkoord. De samenwerkingsovereenkomst tussen Achterhoek in Beweging en de acht Achterhoekse gemeenten is vernieuwd en bijbehorende prestatieafspraken zijn herijkt en vastgesteld.
- Subsidiëren sportverenigingen aan de hand van het aantal jeugdleden: Verenigingen hebben voor 31 maart deze subsidie aangevraagd, er zijn in 2023 geen nieuwe ontwikkelingen gaande in verband met de aankomende herijking van het subsidiebeleid.
- Subsidiëren Sport Federatie Berkelland: SFB heeft in de totstandkoming van de Sport- en beweegvisie 2033 actief geparticipeerd en is daarbij een belangenbehartiger geweest voor sportaanbieders in Berkelland. De SFB is ook projectleider geweest op de thema's die worden uitgevoerd onder het Lokaal Beweeg- en Sportakkoord: 'Heel Berkelland Beweegt!'.
- Lokaal Beweeg- en Sportakkoord: Het proces van de herijking van het Lokaal Beweeg en Sportakkoord is in 2023 in gang gezet, er is daartoe een bijeenkomst georganiseerd met de partners. De Gelderse Sport Federatie is procesbegeleider bij de herijking van het akkoord. De thema's van akkoord zijn: (1) Een gezonde generatie, (2) Begeleiden van 18+ inwoners naar passend beweegaanbod en (3) Toekomstbestendig sportlandschap. Op al deze thema's zijn diverse activiteiten georganiseerd en gefinancierd door de betrokken partners.
- Jeugdfonds Sport en Cultuur: In 2023 zijn er 30 aanvragen goedgekeurd; van het totaal betreffen 2 aanvragen cultuur en de overige 28 sport. Voor 2024 is er een nieuwe eenjarige overeenkomst getekend. Het fonds functioneert naar wens. We zijn en enkele ontwikkelpunten, te weten: de verhouding tussen sport- en cultuuraanvragen en onduidelijkheid over of de aanvrager wel of geen recht heeft op het fonds. Deze punten zijn meegenomen in de nieuwe overeenkomst voor 2024.

Geld

Podia, muziekcultuur en amateurkunst.

- We subsidiëren verenigingen en het muziekonderwijs, dit wordt gedekt uit de activiteit 'Educatie en participatie'.

Kwaliteit

Geld

Bij deze activiteit hoort geen budget.

Project: Transformatiefonds cultuur en erfgoed.

Op 1 juli 2022 is het transformatiefonds cultuur en erfgoed geopend.

Kwaliteit

■ Vanaf eind 2022 t/m 2023 zijn 9 aanvragen gehonoreerd, waarvan 3 aanvragen in 2 fases worden uitbetaald. Fase 1 is bedoeld voor onderzoek en advies. Fase 2 is bedoeld voor uitvoering van dat advies. Het budget voor fase 2 staat nog gereserveerd. 2024 is het laatste jaar dat het Transformatiefonds open staat. Budget dat over is uit 2023 gaat mee naar 2024. Begin van 2024 zijn weer 4 aanvragen binnen gekomen, als deze allemaal gehonoreerd worden zit er in Q2 2024 nog een kleine € 30.000 in het fonds. De aanvragende organisaties zijn verplicht om een intake gesprek te voeren met de cultuur -en erfgoedcoach voordat zij een aanvraag indienen. Dat werkt in alle gevallen bijzonder goed. De cultuur -en erfgoedcoach krijgt meer bekendheid en bouwt aan netwerk. En de aanvragende partijen krijgen hulp bij de aanvraag waardoor deze meestal bij binnenkomst bij het subsidiebureau van voldoende kwaliteit is.

Geld

■ Dit is projectgeld dat loopt over meerdere jaren.

Strategie, Beleid en Innovatie. (060.010.010)

- We stellen een sport- en beweegvisie met uitvoeringskader. We nemen in ieder geval op:
 - o de evaluatie en doorontwikkeling van subsidieregelingen
 - o een visie en uitvoeringsprogramma op sportaccommodaties, inclusief zwembaden (zie volgende punt)
 - o een actualisatie van het schoolzwemmen.
- We zijn in 2022 gestart met een inventarisatie op binnensportaccommodaties en zwembaden en de start van het proces om te komen tot een sportvisie en uitvoeringskader. We streven naar vaststelling eind 2023. Het budget voor dit project is opgenomen onder het speerpunt 'toekomstbestendige accommodaties'.
- We komen met een 'transformatiefonds op nieuwe leest'. We gaan experimenteren met pilots preventie om door middel van inzet van sport en cultuur tot een toekomstige besparing in de voorliggende zorg te kunnen komen. We starten met de uitwerking na afronding van de sportvisie en het uitvoeringskader, vermoedelijk in 2024 of 2025. Een belangrijk aandachtspunt is de meetbaarheid van het succes van de pilot.
- We voeren de uitvoeringsagenda van de cultuur- en erfgoedvisie uit. Wanneer er uit de samenleving projecten volgen die bijdragen uit de doelen van de cultuur- en erfgoedvisie en het uitvoeringsprogramma, kunnen we participeren.
- Er komt een uitvoeringsplan voor het verbeteren van de zichtbaarheid en beleefbaarheid cultuur en erfgoed. Dit plan willen we in het tweede kwartaal van 2023 opleveren.
- We ondersteunen initiatieven uit de samenleving waar nodig en waar het bijdraagt aan de sociale basis.

Kwaliteit

- - De Sport- en Beweegvisie 2033, inclusief uitvoeringsagenda sportvastgoed, de Museumvisie Berkelland en visie op religieus erfgoed (kerkenvisie) zijn opgesteld in 2023. De sport- en beweegvisie en Museumvisie zijn vastgesteld door de raad in 2023. Deze visiedocumenten bieden concrete uitgangspunten voor de herijking van het subsidiekader voor sport en cultuur.
 - De erfgoedverordening is herijkt en vastgesteld door de raad.
 - Binnen de Sport- en Beweegvisie 2033 kijken we integraal naar de onderwerpen preventie, gezondheid en leefbaarheid. We hebben daarnaast het plan van aanpak GALA (Gezond- en Actief Leven Akkoord) vastgesteld, waarbij ook integraal wordt gekeken naar de opgave tot het realiseren van gezonde generatie inwoners. De financiële

middelen (Brede SPUK) worden ingezet om de nieuwe aanpak op deze thema's te realiseren.

- De uitwerking voor het verbeteren van de zichtbaarheid en beleefbaarheid van cultuur en erfgoed wordt na overleg met het veld opgenomen in het proces om te komen tot een cultuurakkoord en uitgevoerd door Culturije.

Geld

Taal en media. (060.010.050)

- We subsidiëren de kernfuncties van de bibliotheek. Vanaf 2024 start de Bibliotheek Oost Achterhoek met een nieuw beleidsplan. Wij worden in 2023 betrokken bij het proces om tot een nieuw beleidsplan te komen. Het Rijk stelt budget voor jeugdlidmaatschap beschikbaar via de gemeenten via de algemene uitkering. Wij maken dit over naar de Bibliotheek Oost Achterhoek.
- We subsidiëren de (vrijwilligers van de) dorpsböke in alle kleine kernen. Het boekenaanbod is gericht op de lokale behoefte. De dorpsböke krijgen daarvoor een kleine financiële bijdrage.
- We subsidiëren de lokale omroep. De lokale omroep krijgt structurele subsidie. Bij de Perspectiefnota 2021 is gedurende 3 jaar extra geld gereserveerd (3 x € 30.000) voor het versterken van de journalistieke kwaliteit en een verbetering van de continuïteit van de berichtgeving. In 2023 krijgt de lokale omroep de laatste € 30.000.

Kwaliteit

De bibliotheek schreef in 2023 een nieuw beleidsplan. In 2023 voerde de bibliotheek op basis van drie thema's activiteiten uit:

- Basisvaardigheden, naar een verbreed Taalhuis
- Jeugd en Onderwijs, partner voor scholen en kinderen
- Fysieke en digitale bibliotheek 2.0, bruisende ontmoetingsplaatsen

Bibliotheek ontving in 2023 extra inkomsten, via de gemeenten, van het Rijk:

- Compensatie jeugdcontributie (€ 22.000 in 2022 en € 22.000 in 2023)
- IDO's (Loket functie Informatie Digitale Overheid). Deze middelen komen via een SPUK bij de gemeente Berkelland binnen en moeten jaarlijks worden afgerekend aan het Rijk.

Geld

We zetten combinatiefunctionarissen in (brede impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn. (060.010.100)

- We zetten combinatiefunctionarissen in (Brede Regeling Combinatiefunctionarissen) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.
- De periode is gestart op 1 juli 2022 en loopt tot 1 juli 2026.

Kwaliteit

De huidige aanbesteding (2022-2026) is verleend aan: Sport Federatie Berkelland (SFB), Stichting Culturije, Beweeg Wijs B.V. en Sportaccommodatie en zwembad 't Timpke.

Onderstaand is een selectie van activiteiten opgesomd.

- Er zijn, met behulp van sportparkmanagement, nieuwe samenwerkingen tot stand gekomen en geformaliseerd tussen (sport)verenigingen en andere organisaties (e.g. onderwijs) in de Berkellandse kernen, te weten: Ruurlo, Haarlo, Neede, Borculo en Eibergen.

- (Sport)verenigingen zijn ondersteund in hun organisatorische basis en het kader is geschoold via thema-avonden en cursussen (e.g. train de trainer, EHBSO). De inzet van de cultuur- en erfgoedcoach is gecontinueerd en de zichtbaarheid neemt toe; er komen meer doorverwijzingen binnen. De cultuur- en erfgoedcoach ondersteund culturele organisaties bij hun vraagstukken met advies- en begeleidingstrajecten.
- Het Berkelland Friends Festival heeft plaatsgevonden op 7 oktober 2023.
- Kreggel en Kwiek, een breed kunst- en cultuurmenu voor senioren is op 8 juli 2023 van start gegaan met een kunstproeverij.
- Max Vitaal, een programma dat beweeg-, cultuur- en ontmoetingsaanbod samenbrengt voor 55-plussers is uitgevoerd. Dit heeft er ook toe geleid dat Max Vitaal en Sjors Sportief/Creatief (identiek programma voor kinderen tot 18 jaar) nu samen te vinden zijn op het platform: berkellandactief.nl. Dit platform brengt al het beweeg-, cultuur- en ontmoetingsaanbod in de gemeente samen.
- De beweegmakelaar voert gesprekken met inwoners en begeleidt hen naar een passend sport- en beweegaanbod.
- Er is veel aanbod voor volwassenen en ouderen ontwikkeld en uitgevoerd, denk hierbij aan beweeggroepen, gerichte leefstijl interventies (GLI), cursussen, wandeltochten en fietslessen.
- Er hebben veel activiteiten plaatsgevonden voor kinderen onder, en buiten schooltijd. Het gaat hier onder andere om programma's ten behoeve van een gezonde leefstijl (e.g. bewegen, voeding), speel- en beweegprogramma's, motorische screenings en vaardigheidsprogramma's, sportclinics, intro- en oriëntatielessen en een onderzoek onder meer dan duizend leerlingen in het basisonderwijs. Verder heeft ook de zomertoer, een activiteitenprogramma voor kinderen van 6 tot en met 12 jaar, wederom plaatsgevonden.
- Er heeft een ontwikkeltraject plaatsgevonden waarbij combinatiefunctionarissen samen met de gemeente hebben gewerkt aan een kwaliteitsimpuls, met als doel om samen de verbinding te zoeken ten behoeve van de sociale basis, dit omvat activiteiten en voorzieningen gericht op het elkaar ontmoeten en ondersteunen, ontplooiën en ontspannen die zorgen dat mensen kunnen samenleven en meedoen.

Geld

- De stijging van de lasten wordt gecompenseerd door een bijdrage van het Rijk uit GALA.

Speerpunt

Toekomstbestendige accommodaties. (060.020)

Wat willen we bereiken?

We willen dat maatschappelijke accommodaties toekomstbestendig worden. Daarvoor zijn activiteiten nodig die bedrijfsvoering verbeteren en zichtbaarheid van accommodaties vergroten. Deze activiteiten zijn genoemd onder het speerpunt 'Sport en cultuur dragen bij aan een sterke sociale basis'. De accommodaties zelf, 'de stenen', dienen ook toekomstbestendig te zijn. Denk daarbij aan energiezuinig of geschikt gemaakt voor nieuwe invulling van de taken of meerjarig onderhoud. We willen bereiken dat we aan het eind van deze raadsperiode inzicht hebben in de staat van ons maatschappelijk vastgoed, dat we hier een visie en aanpak op hebben ontwikkeld en dat we een start hebben gemaakt met uitvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Culturele accommodaties. (060.020.010)

- We subsidiëren dorpshuizen en kulturhusen.
- We actualiseren in 2023 het subsidiekader voor dorpshuizen en kulturhusen aan de hand van nieuwe meerjaren onderhouds plannen.
- We beheren en onderhouden musea en monumenten in eigendom van de gemeente.
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We gaan deze bestuursperiode aan de hand van onder andere de op te stellen sportvisie en uitvoeringskader en het beleidskader muziek-,

kunst- en cultuuronderwijs, aan de slag met een evaluatie en doorontwikkeling van de subsidie voor sport- en cultuurverenigingen.

Kwaliteit

■ De gemeente is o.a. eigenaar van het pand van Het Brandweermuseum en van twee monumentale panden van Museum De Scheper (De Villa en De Vuurrever). Museum De Scheper betaalt huur voor deze panden aan de gemeente.

Alle cultuur- en erfgoedverenigingen ontvangen jaarlijks een compensatie voor OZB. Bij de herijking van subsidies wordt opnieuw gekeken naar de subsidies aan verenigingen, de OZB wordt hierin meegenomen.

Geld

■ In 2023 waren verschillende (kostbare) onderhoudswerkzaamheden gepland aan de molen in Geesteren. Alleen zijn de bedrijven die dit werk kunnen uitvoeren zeer beperkt en is uitvoering in 2023 niet gelukt.

Project: Aan de slag met sportaccommodaties inclusief zwembaden.

- We zijn in 2022 gestart met het inventariseren van binnensportaccommodaties, inclusief de zwembaden. In 2023 gaan we hiermee verder om te komen tot een visie en uitvoeringsprogramma op binnensportaccommodaties, inclusief zwembaden, als onderdeel van de nieuwe sportvisie en het uitvoeringskader.

Kwaliteit

- De 'Sport- en Beweegvisie 2033' is samen met het 'Uitvoeringsprogramma sportvastgoed 2033' in 2023 vastgesteld. De visie biedt concrete uitgangspunten voor de toekomst van sportvastgoed (zwembaden, sporthallen en gymzalen) en een afwegingskader, inclusief prioritering en fasering voor investeringen.

Geld

Sportaccommodaties. (060.020.020)

- We beheren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties.
- We verhuren gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties.
- We subsidiëren OZB van verenigingen. We gaan deze bestuursperiode aan de hand van onder andere de op te stellen sportvisie en uitvoeringskader en het beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs, aan de slag met een evaluatie en doorontwikkeling van de subsidie voor sport- en cultuurverenigingen.

Kwaliteit

■ In 2023 hebben we sport- en cultuurverenigingen en instellingen mét een eigen accommodatie via de Subsidieregeling compensatie OZB sport- en cultuurverenigingen Berkelland 2022-2023 gecompenseerd. Meer dan honderd sport- en cultuurorganisaties zijn tegemoetgekomen met de regeling. Via GBTwente hebben een deel van de partijen die in aanmerking kwamen, bericht van de gemeente gehad en hoefden hiervoor niet zelf actie te ondernemen. Verenigingen die niet in beeld waren bij de gemeente, maar wel in aanmerking dachten te komen, konden zich melden via een webformulier.

Geld

Verduurzaming accommodaties.

- We subsidiëren buurten, wijken, verenigingen, stichtingen, maatschappelijke instellingen, netwerken, groepen inwoners en ondernemers voor concrete plannen die leiden tot 33% energiebesparing of duurzame energieopwekking op de project locatie. Dit valt onder het programma 'Nieuwe energie'.

Kwaliteit

- We zijn gestart met een pilot verduurzaming sportverenigingen en maatschappelijke initiatieven. We faciliteren procesbegeleidingstrajecten aan maatschappelijke organisaties door een externe samenwerkingspartner. Er is plaats voor 25 aanvragen en 2023 zijn er 12 trajecten gestart. Het projectbudget blijft beschikbaar totdat er 25 trajecten zijn ingezet.
- Subsidie energiebesparing voor maatschappelijke organisaties is in 2023 gecontinueerd.

Geld

Bij deze activiteit hoort geen budget.

Zwembaden. (060.020.030)

- We subsidiëren zwembaden. De wijze van subsidiering van zwembaden wordt meegenomen in de sportvisie.
- Zwembad 't Timpke in Borculo voert een onderhoudsplan uit. Hiervoor wordt de gemeente om nieuwe investeringen gevraagd. We wachten op de uitvoering van de sportvisie voordat we hiermee verder gaan. Een van de uitgangspunten van de sportvisie zal zijn dat de gemeente geen (groot) onderhoud betaalt van gebouwen die niet in eigendom zijn van de gemeente.

Kwaliteit

- In het kader van de Sport- en Beweegvisie 2033 is er onderzoek gedaan naar het gebruik, de kwaliteit en de financiële situatie van zwembadexploitaties in Berkelland. Dit inzicht heeft tot concrete uitgangspunten geleid voor de eerstkomende jaren. We continueren de exploitatiebijdragen aan de huidige exploitanten en leggen dit in nieuwe overeenkomsten vast.
- Een aanvullend scenario-onderzoek naar de toekomst van zwembaden in Berkelland moet tot definitieve keuzes voor de lange termijn leiden.

Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

- Activiteit 060.010.100: De stijging van de lasten wordt gecompenseerd door een bijdrage van het Rijk uit GALA.
- Activiteit 060.020.010: Er is in totaal €155.000,- overgeheveld uit 2022. De overige begrotingswijzigingen zijn voor het onderhoud van gebouwen en de stijgende energiekosten. OZB-compensatie (€80.000) is vanuit 2022 overgeheveld naar 2023, in 2023 zijn deze bedragen voor zowel 2022 als 2023 beschikt.
- Activiteit 060.020.020: Er is in totaal €100.000,- overgeheveld uit 2022. De overige begrotingswijzigingen zijn voor het onderhoud van gebouwen en de stijgende energiekosten. OZB-compensatie (€70.000) is vanuit 2022 overgeheveld naar 2023, in 2023 zijn deze bedragen voor zowel 2022 als 2023 beschikt.

- Activiteit 060.020.030: De subsidie aan zwembaden stijgt als gevolg van de sterk gestegen energielasten. Dit wordt gecompenseerd door een bijdrage van het Rijk.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
060.010.010 Strategie, beleid en innovatie	-60	-44	-44	-44
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	-322	-214	-214	-270
060.010.030 Educatie en - participatie	-330	-400	-405	-381
060.010.040 Cultureel erfgoed	-457	-446	-446	-416
060.010.050 Taal en Media	-798	-744	-836	-873
060.010.060 Transformatiefonds cultuur	0	0	-364	-153
060.010.070 Transformatiefonds sport	-9	0	-43	-3
060.010.080 Buitenkunst, vormgeving en architectuur in de openbare ruimte	-12	0	0	0
060.010.090 Evenementen	-29	-45	-45	-38
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	-401	-267	-417	-481
060.020.010 Culturele accommodaties	-173	-268	-474	-374
060.020.020 Sportaccommodaties	-628	-599	-875	-828
060.020.025 Aan de slag met sportaccommodaties inclusief zwembaden	-8	0	-42	-40
060.020.030 Zwembaden	-1.736	-1.102	-1.735	-1.665
060.500.010 Loonkosten	-509	-576	-605	-605
060.700.010 Rente en afschrijving	-806	-1.257	-111	-98
Totaal Lasten	-6.279	-5.963	-6.654	-6.266
Baten				
060.010.020 Heel Berkelland beweegt	124	0	0	0
060.010.030 Educatie en - participatie	0	0	0	15
060.010.040 Cultureel erfgoed	28	28	28	28
060.010.050 Taal en Media	43	6	50	44
060.010.100 We zetten combinatiefunctionarissen in	50	-150	0	266
060.020.010 Culturele accommodaties	34	20	20	34
060.020.020 Sportaccommodaties	198	181	183	154
060.020.030 Zwembaden	0	0	633	341
Totaal Baten	477	85	913	882
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.802	-5.878	-5.741	-5.384

Onttrekkingen				
060.710.010 Reserves	863	1.032	741	435
Totaal Onttrekkingen	863	1.032	741	435
Stortingen				
060.710.010 Reserves	-50	0	-26	-26
Totaal Stortingen	-50	0	-26	-26
Mutaties reserves	813	1.032	714	408
Gerealiseerd resultaat	-4.989	-4.846	-5.026	-4.976

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

- Sportakkoord Achterhoek in Beweging 2016-2020
- Cultuur- & Erfgoedvisie 'Cultuur & Erfgoed: de smeerolie van Berkelland
- Uitvoeringsprogramma 'Verder met Cultuur en Erfgoed 2022-2026'
- Sport- en Beweegvisie 2033
- Uitvoeringsagenda sportvastgoed 2033
- Museumvisie
- Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2024

WERKEN EN LEREN

Een warm welkom voor werk

Wat speelt er?

- Onze winkelcentra verdienen speciale aandacht om deze ook voor de toekomst levendig te houden. Daarom zijn de afgelopen periode veel stappen gezet in de vitalisering van onze winkelcentra. We zijn in Eibergen (afrondding), Neede, Borculo én Ruurlo aan de slag via zogenaamde taskforces waarin we samenwerken met ondernemers en inwoners. Als gemeente faciliteren zo mogelijk de gewenste ontwikkelingen. We doen actief mee bij herinrichting of herontwikkeling van 'onaantrekkelijke' locaties/panden. We maken daarbij gebruik van de extra middelen die we daarvoor beschikbaar hebben, zoals de herstructureringsreserve of extra impuls gelden voor vitale kernen.
- Aantrekkelijke bedrijventerreinen en voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn voorwaardelijk om ondernemers te boeien en te binden. Dat betekent dat er voldoende ruimte moet zijn op (lokale en regionale) bedrijventerreinen. Op dit moment lopen we zowel regionaal als lokaal tegen de grenzen van de beschikbare ruimte aan.
- Daarbij speelt steeds meer een rol dat (medewerkers van) bedrijven de directe omgeving van de bedrijven (openbare ruimte) belangrijk vinden bij het kiezen van hun werk omgeving. Het is dus zaak om ervoor te zorgen dat de bedrijventerreinen er verzorgd en groen uitzien en er oog is voor circulariteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie.
- Regionaal blijven we als Achterhoek de handen ineen slaan om onze gemeenschappelijke aantrekkelijkheid voor ondernemers en potentiële werknemers te vergroten. De Achterhoek profileert zich als smarthub Achterhoek (www.smarthub.nl) met kansen voor de Achterhoekse smart industry. Dit biedt niet alleen kansen voor de (hightech) maakindustrie, maar ook voor sectoren als agro/food, zorg en vrijetijdseconomie.
- Nieuwe onderwijsconcepten vragen andere scholen. Ook op het gebied van duurzaamheid is veel te winnen. De schoolbesturen gaan zelf over huisvesting en het daarbij gewenste kwaliteitsniveau van voorzieningen (zoals ventilatie en verduurzaming). Daar passen ook eigen bijdragen in. Het streven is dat er in elke kern minimaal een basisschool open blijft; mits een school het minimum aantal leerlingen heeft, zoals vastgesteld door het Rijk en daarmee de kwaliteit van onderwijs gegarandeerd kan blijven. Het aantal leerlingen in Berkelland is gedaald en veel onderwijshuisvesting is toe aan renovatie. De gemeente Berkelland heeft vooruitlopend op landelijke wetgeving zelf al een integraal huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting opgesteld. De eerste fase van het IHP is gedekt in de begroting. De voorbereidingen voor de tweede fase zijn in gang gezet. Niet alle scholen kunnen qua vernieuwing op hetzelfde moment worden gestart. We blijven investeren en maken daarvoor ook gebruik van de reserve onderwijshuisvesting en vullen deze aan. Hierbij gebruiken we een flexibele planning: het geld is er, als het nodig is. Zo is duidelijk welk budget beschikbaar is. Resterende boekwaardes van vrijkomende scholen vormen vaak een kostenpost. Nu de woningmarkt aantrekt, kunnen locaties mogelijk ook geld opleveren. Dit draagt bij aan de financierbaarheid van de scholen.
- De economische vooruitzichten zijn door de coronapandemie flink verslechterd. Daardoor komen er meer mensen aan de zijlijn te staan. Toch is in verschillende sectoren de vraag naar goedgeschoolde medewerkers zo groot dat het niet lukt om vacatures te vervullen. Dat maakt extra inzet en creatief samenwerken van alle betrokken partijen noodzakelijk. De juiste mensen op de juiste plek en werk voor iedereen! Ook voor mensen die hierbij een extra steuntje nodig hebben.
- Om te komen tot een breed en samenhangend aanbod voor inwoners met een achterstand op de arbeidsmarkt, stelden we in 2019 de visie doorgaande ontwikkellijn vast. Hierin is met nadruk plaats voor lokale initiatieven (in 2019 geëvalueerd). In 2019 werden door een bestuursopdracht aan SDOA de contouren geschetst voor het traject 'Samen aan het stuur'. Dit traject heeft grote gevolgen voor de verdere taakinvulling van de nieuwe organisatie Fijnder en de rol die we als gemeente hebben. Meldingen van inwoners komen binnen bij de gemeente en wanneer het nodig is, vindt een

doorverwijzing plaats naar de tweedelijns uitvoeringsorganisatie werk en inkomen. De ondersteuning aan inwoners wordt integraal en zo veel mogelijk lokaal georganiseerd.

- Op het gebied van armoedebestrijding is een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma gaande. Er is een digitale financiële wegwijzer gelanceerd, er is een breed platform voor schuldhulpverlening en we starten in 2020 met een traject rondom de vroegsignalering van schulden. In het kader van Berkelland in Balans (BiB) gaan wij actief met inwoners, bedrijven, deurwaarders en bewindvoerders in gesprek om tot betere werkwijzen te komen op het gebied van schuldhulpverlening, armoede en kwijtschelding gemeentelijke belasting.
- We werken aan een goed vrijetijdsaanbod het hele jaar door op basis van het beleid 'Beleef het in Berkelland'. We blijven aangesloten bij de regionale vrijetijdsagenda en zijn ervan overtuigd dat onze lokale ondernemers meeprofiteren van het sterke merk Achterhoek.

Speerpunt

Goede onderwijshuisvesting en onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt. (070.010)

Wat willen we bereiken?

- Scholen beschikken over passende toekomstbestendige huisvesting zodat zij in staat zijn om optimaal onderwijs geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

Dit doen we onder andere via onze deelname aan de Bedrijvenkring Berkelland, Smarthub Achterhoek en werkgroep werkgelegenheid, bedrijf en school (PO, VO, MBO, HBO, WO). We zetten in op onderwijs voor en promotie van kansrijke sectoren zoals techniek en zorg en proberen samen met alle betrokkenen ons arbeidspotentieel (jong en oud) zo goed mogelijk te laten aansluiten op de (toekomstige) vraag vanuit de markt (bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties). Binnen Berkelland en de regio is er nu en in de toekomst veel vraag naar mensen met een technische opleiding of achtergrond. Dit past ook bij Berkelland als onderdeel van de smarthub regio. We werken bijvoorbeeld mee aan het Technieklokaal, de Techniekdag en de Open bedrijvendag.

Kwaliteit

 Dit onderwerp is een vast agendapunt op de agenda van de Bedrijvenkring en ondernemers vinden steeds beter zelf de aansluiting op het onderwijs (Ze verzorgen zelf aanvullende leertrajecten).

Geld

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met onder andere demografische ontwikkelingen. (070.010.020)

We investeren in adequate onderwijshuisvesting. Dit doen we op basis van overleggen daarover met de verschillende schoolbesturen en samen hebben hiervoor een Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (IHP) opgesteld waarmee is ingestemd door de gemeenteraad. In het IHP is de fasering van plannen opgenomen. Indien nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven dan wordt dit plan geactualiseerd.

Kwaliteit

Geld

Kosten onderwijshuisvesting Oekraïne

In het jaar 2023 hebben Oekraïense leerlingen onderwijs gevolgd aan de Julianastraat te Neede. De meeste kosten zijn gedekt vanuit een landelijke subsidie, maar dit geldt niet voor kosten die zijn gerelateerd aan het eigenaarschap. Een deel van deze kosten moeten nog in rekening worden gebracht bij de gebruikers volgens een staffel. Ook wordt er nog een aanvullende subsidie aangevraagd bij het Rijk, die een ander deel van de kosten kan compenseren. Door personeel verloop en administratieve uitdagingen is dit niet volledig afgerond in 2023.

Huurkosten Lange Dreef en Willibrord

Voor de scholen Willibrord en (deels) VSO Korte Dreef betalen wij huur aan de vastgoedeigenaar. Voor VSO Korte Dreef geldt dit voor de hal Octopus, waar één op één onderwijs en gymonderwijs wordt verzorgd. Er wordt gekeken naar een structurele en toekomstbestendige oplossing hiervoor, mede in relatie tot de ontwikkelingen voor inclusief onderwijs. Tot die tijd wordt gebruik gemaakt van deze locatie.

Gymonderwijs

De kosten voor het busvervoer voor o.a. het zwemonderwijs zijn gestegen. Ook zijn de kosten voor het verstrekken van een vergoeding voor het gymonderwijs voor basisscholen zijn toegenomen. Dit is een wettelijke verplichting.

Speerpunt

Actieve deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen die dat kan. (070.020)

Wat willen we bereiken?

- Iedereen is van waarde en we willen dat iedereen een betekenisvol leven leidt. Deelname aan de samenleving via betaald werk is daarbij leidend en één van de meest effectieve manieren. In de uitvoering van de Participatiewet door Fijnder zien we opgaven, kansen en uitdagingen voor de lange termijn. Het matchen van vraag en aanbod, onder andere uitgevoerd door het Werkgeversservicepunt Achterhoek (WSPA), is hierbij een uitdaging. Er liggen kansen om verbindingen te leggen tussen deze ontwikkeling en zorg, bijvoorbeeld op het vlak van mantelzorg/vrijwilligers. Niet iedereen is in staat om betaalde arbeid te verrichten, bijvoorbeeld door ziekte of psychische problematiek. Dit is de zogenaamde 'meedoengroep', van wie betaald werk niet altijd verlangd kan worden. Deze inwoners willen we wel graag maximaal laten participeren in de samenleving. Dit kan op verschillende manieren, van dagbesteding tot onbetaald (vrijwilligers)werk. Deze doelgroep vraagt specifieke ondersteuning. Dit doen we zo lokaal mogelijk binnen onze gemeente. Fijnder is hiervoor een uitvoeringsorganisatie; een 'trampoline' die mensen moet helpen naar werk binnen onze gemeente. We zijn trots op onze lokale Berkellandse aanpak, welke wij zoveel mogelijk borgen in de uitvoering door en binnen de begroting van Fijnder.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk. (070.020.010)

Het uitgangspunt bij onze ondersteuning rondom re-integratie en toeleiding naar werk is duurzame uitstroom naar betaald werk. Hierin kijken we naar het individu en houden we rekening met kansen en belemmeringen. Onze inzet op toeleiding naar werk heeft de afgelopen jaren zijn vruchten afgeworpen. Berkelland kende een hoge uitstroom naar betaald werk en veel inwoners werken naast hun uitkering, hetzij betaald, hetzij vrijwillig. Dit komt mede door onze bovengemiddelde inzet op loonkostensubsidie. Deze inzet continueren wij dan ook. Samen met onder andere Fijnder, het Werkgeversservicepunt, UWV en de Arbeidsmarktregio, werken wij aan innovatieve methoden en projecten die de uitstroom verder bevorderen en verduurzamen. Denk hierbij aan het Actieplan Achterhoekse Jongeren 2022-2025, de Rode Loper Aanpak en Opijver.

Via Fijnder zal er uitvoering worden gegeven aan de uitvoering van de ontwikkelopdrachten in het

kader van de bestemmingsreserve re-integratie. Voorbeelden van deze ontwikkelopdrachten zijn het nader invullen van Simpel Switchen en de inzet van een taal/ jobcoach.

Kwaliteit

■ Dit speerpunt betreft de activiteiten en uitgaven die betrekking op de uitvoering van de Participatiewet. De uitvoering van de Participatiewet is voor het grootste gedeelte belegd bij uitvoeringsorganisatie Fijnder. Zij voeren de wettelijke taken uit namens de gemeente Berkelland. Hierbij gaat het in ieder geval om het verstrekken van bijstandsuitkeringen en ondersteuning bij re-integratie en arbeidsmarkttoeleiding.

De uitgaven binnen de speerpunt worden voor een belangrijk deel bepaald door de bestandsontwikkelingen van het aantal bijstandsgerechtigden bij Fijnder. We zien in 2023 een trendbreuk met aantal bijstandsgerechtigden in vergelijking met de jaren er voor. Voor het eerst in jaren laat het bijstandsbestand bij Fijnder een stijging zien, waarin de gemeente Berkelland een kleine 7% meer aan bijstandsgerechtigden in het bestand terug ziet.

Het is nog te vroeg om te concluderen dat er een kentering op de arbeidsmarkt heeft plaatsgevonden er minder vraag is naar personeel. De vraag naar personeel is nog steeds hoog. Voor een deel zit de stijging in een 'mismatch' waarbij bijstandsgerechtigden een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben en voor een deel zit de stijging in een versnelde instroom van statushouders. Statushouders hebben, niet altijd, maar in de meeste gevallen wel tijd nodig om in te burgeren en een baan te verwerven waardoor zij langer afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering.

Aangezien reeds gedurende 2023 duidelijk was dat het bijstandsbestand zou stijgen, hebben er aanpassingen plaatsgevonden binnen de begrotingen van Fijnder en de gemeente Berkelland. Verder zijn er gedurende het jaar extra middelen beschikbaar gekomen vanuit Rijk om de extra uitgaven voor uitvoering en trajecten te compenseren. Die zijn ook reeds verwerkt.

Geld

■ Voor deze activiteit geldt per saldo een onderschrijding van € 294.700. Deze onderschrijding wordt met name veroorzaakt doordat de uitvoerings- en trajectkosten € 226.000 lager bleven dan begroot. Er was weliswaar een bestandsstijging (de doelgroep binnen onze gemeente werd groter), maar naar aanleiding daarvan was de begroting tussentijds reeds gewijzigd. Daarnaast bleek dat er € 81.000 meer aan middelen voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening te zijn binnengekomen dan we op grond van eerdere landelijke berichtgeving mochten verwachten. Verder gelden een aantal kleinere over- en onderschrijdingen die leiden tot een financieel voordeel van € 294.700.

Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving. (070.020.020)

Vanuit de Berkellandse visie dat iedereen kan participeren naar vermogen, zetten wij er op in dat alle inwoners hier zo goed mogelijk toe in staat worden gesteld. Daarbij is het streven dat kwetsbare inwoners zoveel mogelijk in hun eigen, lokale, omgeving kunnen werken. Hiertoe investeren wij al geruime tijd in lokale initiatieven, zoals Parlijn, Kringloop Warm en Darba Vieta (voormalig Martins Lijstenmakerij). De komende periode willen wij gebruiken om het aantal lokale initiatieven uit te breiden.

Ten aanzien van de taakstelling Nieuw beschut werk, wordt gezien of het bestaande beleid nog steeds passend is en of er mogelijk andere oplossingen zijn om betreffende inwoners een geschikte werkplek te bieden.

De meedoengroep kenmerkt zich door de afstand tot de arbeidsmarkt. Het is voor deze inwoners niet realistisch om te verwachten dat zij een duurzame arbeidsovereenkomst aangaan. Wij vragen deze doelgroep om, zover mogelijk, wel mee te doen aan de maatschappij door bijvoorbeeld laagdrempelig vrijwilligerswerk te doen of deel te nemen aan dagbesteding of zelfontplooiingsactiviteiten. We zetten er op in om dit met Fijnder te continueren.

Kwaliteit

■ Onder dit speerpunt vallen de uitgaven en activiteiten in relatie tot het uitvoeren van een tweetal SW (Sociale Werkvoorziening) taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De eerste taak heeft betrekking op het organiseren van vervoer van de doelgroep met

een SW indicatie en de tweede heeft betrekking op het uitvoeren van Arbo werkzaamheden in relatie tot de doelgroep.

Voor 2023 is afgesproken om zowel de uitvoering van SW-arbo-taken als de bekostiging volledig voor rekening van Fijnder te laten komen. De begroting is hierop aangepast en financiering van deze activiteit is in 2023 meegenomen in de totale financiering van Fijnder. Daarnaast is de begroting tussentijds gewijzigd voor wat betreft de vervoerskosten van medewerkers met een SW-indicatie, omdat het aantal medewerkers met een SW-indicatie steeds verder aan het afnemen is. Dit het gevolg van het 'bevriezen van de WSW in 2015, waarna geen nieuwe instroom meer heeft plaatsgevonden en gaat plaatsvinden. Uiteindelijk heeft dit tot gevolg dat er steeds minder SW-medewerkers zijn, waardoor er minder vervoer nodig is en waardoor minder vervoerskosten worden gemaakt.

Geld

 Geen bijzonderheden.

Speerpunt

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers. (070.030)

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk, toekomstbestendig vestigingsklimaat in Berkelland met voldoende, duurzame, innovatieve en toekomstbestendige lokale en regionale bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

We gaan op zoek naar lokale en regionale uitbreidingsmogelijkheden van bedrijventerreinen (onder andere via het Regionaal Programma Werklocaties) en zetten in op de ontwikkeling van groene, duurzame en innovatieve (van nieuwe en bestaande) bedrijventerreinen. Met ondernemers in kleine kernen en buurtschappen denken we mee in mogelijkheden en maatwerk. We willen dat zowel bestaande als nieuwe ondernemers zich zeer welkom en geholpen voelen en 'direct' weten wat de mogelijkheden (o.a. via Bedrijvenatlas) zijn en tot vestiging of uitbreiding kunnen overgaan.

Kwaliteit

 We speelden ook in 2023 actief en succesvol in op wensen, ideeën, plannen en vragen van nieuwe en bestaande ondernemers binnen én buiten onze gemeente (nieuwvestiging). De uitgifte van bedrijfskavels liep in 2023 zeer goed.

Het nieuwe RPW (Regionale Programmering Werklocaties) is in 2023 gereed gekomen en in januari 2024 door onze raad geaccordeerd. Hierin worden de afspraken (regionaal) vastgelegd voor de komende jaren v.w.b. de werklocaties. Er wordt niet alleen kwantitatief gekeken, maar ook kwalitatief.

Intussen zijn we ook gestart met een verkenning naar uitbreiding nieuwe locaties (bedrijventerreinen).

Geld

We voeren de economische agenda uit.

De economische agenda is opgesteld en we voeren samen met de Bedrijvenkring Berkelland de agenda uit. We doen dit met zeer beperkt budget vanuit de gemeente, dus als er financiering nodig is zoeken we daar financierders bij. Vanuit het team Economische Zaken zoeken we

nadrukkelijk de verbinding op tussen onze organisatie en het bedrijfsleven, om zo bestaande en nieuwe bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren.

Kwaliteit

■ Door veel ontwikkelingen, zoals onder andere het nieuwe RPW, de ontstane netcongestie etc. is besloten om de nieuwe / de update (van de) economische agenda in de eerste helft van 2024 op te pakken.

De huidige agenda loopt nog door in het jaar 2024 en de activiteiten lopen vanzelfsprekend ook door. De update zal medio 2024 gereed zijn. Deze zal ook echt inzetten op het smarter maken van de activiteiten / doelen en termijnen.

Geld

■ De gemeente Berkelland voert in het kader van de economische agenda onderzoeken en activiteiten uit. Zo nemen we, (bijvoorbeeld) samen met de andere Achterhoekse gemeenten, deel aan het economisch onderzoek/koopstromenonderzoek in onze regio en stellen we samen het RPW op. Ook nemen we deel in verschillende lokale- en (eu)regionale werk- en pilotgroepen en werken we nauw samen en steunen de Bedrijvenkring Berkelland. Al met al proberen we de economische activiteit binnen Berkelland zo breed mogelijk te stimuleren.

Speerpunt

Vitale winkelcentra. (070.040)

Wat willen we bereiken?

- Concentratie van winkels in het kernwinkelgebied.
- Toekomstbestendige centra met aantrekkingskracht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van het ondernemersfonds. (070.040.010)

Het ondernemersfonds is door de ondernemers zelf in het leven geroepen. Ondernemers willen met eigen middelen hun gezamenlijke slagkracht vergroten. Het fonds wordt gefaciliteerd door de gemeente Berkelland, want het wordt gevuld met gelden die geïnd worden via het gemeentelijke instrument 'reclamebelasting'. Zo wordt voorkomen dat zogenaamde 'freeriders' meeliften op de inspanningen en investeringen van de rest.

Kwaliteit

■ Het ondernemersfonds loopt naar wens.

Geld

■ Het proces van heffen en innen van de reclamebelasting via het GBT is ook in 2023 naar wens verlopen. Na aftrek van de perceptiekosten zijn de middelen (in 3 termijnen) verstrekt aan de Bedrijvenkring Berkelland t.b.v. het Ondernemersfonds. De eindafrekening (2023) zal in april 2024 zijn.

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum), gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra. (070.040.020)

Hiervoor zijn de ontwikkelagenda's leidend. Deze zijn samen met inwoners en ondernemers in de kern gemaakt.

Kwaliteit

■ Eibergen : Het centrumplan Eibergen is gerealiseerd.

Neede: We zijn met de realisering van de visie voor het centrum van Neede (via het Loket Oudestraat) de laatste jaren volop aan de slag geweest. Eind 2023 zijn de laatste

informatiebijeenkomsten georganiseerd en is de laatste input opgehaald. Dit jaar (2024) start de werkelijke (praktische) uitvoering van "Het Groene Hart van Neede"

Borculo: De plannen vanuit de taskforce 'LEEF' voor het centrumplan Borculo zijn geprioriteerd en is gestart met de realisering van de plannen.

Ruurlo: In Ruurlo is het Masterplan Ruurlo Centrum ter inzage gelegd. De n.a.v. dit plan ingebrachte zienswijzen zijn inmiddels beoordeeld. Verwachting is dat het plan in de eerste helft van 2024 ter vaststelling zal worden aangeboden.

Geld

■ Eibergen: geen opmerkingen / afgerond

Neede: in 2023 geconstateerd dat er extra budget benodigd is. Aanvullend budget (€ 927.000) toegekend (Gemeenteraad 30.01.2024)

Borculo: geen opmerkingen v.w.b. 2023

Ruurlo: aanvraag voor krediet volgt in 2024

Speerpunt

Promotie van Berkelland (en de Achterhoek). (070.050)

Wat willen we bereiken?

- Beleving bij bewoners, bedrijven en bezoekers dat Berkelland aantrekkelijk is om te leven, ondernemen en recreëren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken. (070.050.010)

In de vorige raadsperiode is de basis gelegd voor een goede profilering van de gemeente Berkelland. Het is nu zaak om deze profilering (door de gemeenteraad op 8 maart 2022 vastgesteld via het zogenaamde Merkpaspoort) verder uit te voeren in daadwerkelijke promotie van Berkelland. In het merkpaspoort zijn de identiteit en de positionering van Berkelland opgenomen. Op basis hiervan is voor de onderdelen Bewoners, Bedrijven en Bezoekers een Merkroute beschreven, inclusief mogelijke strategieën. We hebben een welwillende houding ten aanzien van nieuwe marktomstandigheden, zoals beoogd in de Omgevingswet. We gaan een strategisch actieplan opstellen via een hybride organisatie, waarin alle relevante stakeholders - inclusief de gemeente - zijn vertegenwoordigd, die gezamenlijk de financiering dragen.

Kwaliteit

■ Voor het project 'Positionering van Berkelland' (promotie, branding, citymarketing) is een marsroute uitgezet met als onderdelen: Identiteit, Positionering, Strategie en Organisatie. De onderdelen 'Identiteit' en 'Positionering' zijn afgerond en opgenomen in het merkpaspoort van Berkelland, dat de raad op 8 maart 2021 heeft vastgesteld.

Het college van B&W heeft vervolgens 'Strategieën voor de profilering van Berkelland' vastgesteld. Het onderdeel strategie is daarmee afgesloten. Er komt nog een populaire versie van het merkpaspoort. Een strategisch actieplan met organisatieopzet ligt klaar om uitgevoerd te worden. Dit is een strategisch actieplan om Berkelland voor bewoners, bedrijven en bezoekers te profileren.

Vanwege gebrek aan capaciteit / prioritering van de beschikbare ruimte om projecten op te kunnen pakken is in 2023 en wordt ook in 2024 niet gestart met de uitvoering van het strategisch actieplan om Berkelland voor Bewoners, Bedrijven en Bezoekers te profileren.

Geld

■ Het nog resterende projectgeld van 58.000 is niet uitgegeven om bovenstaande redenen.

Speerpunt

Gerichte armoedebestrijding. (070.060)

Wat willen we bereiken?

- In de afgelopen jaren is het thema armoede op verschillende manieren meer op de agenda komen te staan. Er is in toenemende mate een kloof ontstaan in de inkomenspositie van inwoners, bijvoorbeeld ten gevolge van toegenomen huizenprijzen, de coronacrisis en de gevolgen van inflatie, meer specifiek de sterk gestegen energieprijzen. Dit vraagt om een andere zienswijze, een herbeoordeling van bestaande subsidierelaties en het maken van toekomstbestendige keuzes. Het voorzien in het wettelijk minimuminkomen, het hierop aanvullende minimabeleid en aanbieden van schuldhulpverlening is een taak van de gemeente en wordt door partners, zoals werkleerbedrijf Fijnder en de Stadsbank, uitgevoerd. In sommige gevallen blijken ondersteunende regelingen onvoldoende passend bij de individuele situatie van de inwoners. Om te voorkomen dat deze inwoners tussen wal en schip vallen, moeten nut, noodzaak en reden van de hulpvraag in ogenschouw worden genomen bij het verstrekken van bijstand. Het leveren van maatwerk, vanuit de bedoeling van de wet, is een werkmethode die binnen onze Voormekaar Teams steeds meer gemeengoed wordt. Dit wordt versterkt door Samen aan het stuur, waarbij de gemeente eerstelijnsorganisatie is geworden en er in de uitvoering een nauwere samenwerking bestaat tussen Voormekaar en Fijnder. Op het gebied van schuldhulpverlening hebben we al de nodige stappen gezet. Vroegsignalering en de verbinding met onze vrijwillige- en professionele hulpverleners staan stevig in de schoenen. Er blijft ruimte voor verbetering, van de intake schuldhulpverlening en onze invulling van het adviesrecht bij schuldenbewind, tot het bieden van nazorg. Op de praktische invulling hiervan willen we ons de komende jaren, samen met onze partners, toeleggen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners. (070.060.010)

De gemeente Berkelland kent een breed scala aan regelingen, gericht op het voorkomen van armoede of het bestrijden van de effecten van armoede. Middels ons aanvullend minimabeleid zetten we bijvoorbeeld extra in om onze inwoners goed te verzekeren voor zorgkosten of bieden we financiële vergoedingen om kinderen mee te kunnen laten doen. Wij vinden het belangrijk dat alle inwoners die dit nodig hebben, gebruik maken van deze regelingen. Om die reden verbeteren en verduidelijken wij de vindbaarheid van, en communicatie over, ons minimabeleid. Specifiek de doelgroepen jongeren en ouderen hebben hierbij onze aandacht. Tegelijkertijd blijven wij scherp op de mogelijke verbeterpunten van de regelingen en bezien wij periodiek of deze het gewenste effect sorteren.

De problemen geassocieerd met een laag inkomen zijn vaak complex en niet iedere voorziening is direct passend voor iedere situatie. Maatwerk is daarom een vereiste om onze inwoners juiste ondersteuning te kunnen bieden. Wij vertrouwen op onze professionals en stimuleren deze om te werken vanuit de bedoeling. Deze werkwijze werkt en willen wij verder uitbouwen. De komende periode verruimen wij de mogelijkheden tot het leveren van maatwerk. Zo starten wij met een maatwerkbudget Participatiewet, dat inzetbaar is in situaties waarin inwoners wel ondersteuning krijgen, volgens de bedoeling, ondanks dat dit binnen de bestaande regels niet mogelijk is.

Daarmee zijn wij in staat om nog beter maatwerk te leveren voor de inwoners. Onze aandacht gaat hierbij specifiek uit naar de gevolgen van inflatie, waaronder energie-armoede, en het bestendigen van de uitstroom uit de bijstand. Voor dit laatste aandachtspunt zien wij mogelijkheden voor nazorg door Fijnder wanneer een inwoner uit de bijstand stroomt.

Regels rondom financiën, bijstand, schuldtrajecten en minimabeleid zijn voor veel inwoners lastig te begrijpen. Inwoners kunnen terecht op de Berkellandwijzer voor ons ondersteuningsaanbod en kunnen via de tool 'Check waar je recht op hebt' snel bekijken voor welke regelingen ze in aanmerking komen. Dit zijn belangrijke instrumenten die wij willen blijven continueren en doorontwikkelen. Daarnaast kunnen inwoners voor veel vragen terecht bij vrijwilligers en maatjes van Humanitas en Schuldhulp op Maat.

Het onderwerp belastingen en toeslagen vraagt om extra kennis en kan bovendien verstrekken gevolgen hebben, getuige de toeslagenaffaire. Daarnaast laten de cijfers vanuit Vroegsignalerings zien dat de Belastingdienst schuldeiser nummer 1 is. Om ernstige (schulden) problematiek te voorkomen en de inwoner de juiste informatie te geven, gaan wij een spreekuur voor belastingen en toeslagen opzetten. Wij moeten ook naar onszelf kijken en onze regelingen zo eenvoudig mogelijk houden. In veel gevallen is de aanvraagprocedure al versimpeld en worden een aantal regelingen ambtshalve toegekend. De kwijtschelding van gemeentelijke heffingen voor minimahuishoudens is echter een aandachtspunt, omdat dit nu niet ambtshalve wordt kwijtgescholden en daardoor mogelijk niet alle minimahuishoudens hier gebruik van maken. Wij verkennen of gegevensdeling tussen Fijnder en het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan bijdragen aan het ambtshalve toekennen van de kwijtschelding.

Kwaliteit

■ Ook in 2023 hebben we nadrukkelijk ingezet op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, waaronder een groot aantal inwoners waarbij de bestaanszekerheid onder druk staat. De gemeente heeft deze inwoners in 2023 ondersteund via, onder andere, de energietoeslag, de stadsbank en de bijzondere bijstand.

De meeste inwoners waarvan we verwachten dat ze gebruik kunnen maken van de energietoeslag zijn bereikt. De verwachting is dat in totaal 90% bereikt wordt. Ook heeft er in 2023 een evaluatie plaatsgevonden van het armoede- en minimabeleid. Aan de hand van de uitkomsten in combinatie met bestuurlijke ambities wordt er in 2024 een start gemaakt met de totstandkoming van een nieuw beleidskader.

Geld

■ Er geldt in 2023 een onderscheiding van € 272.000 op dit speerpunt, waarbij verreweg het grootste aandeel zit in het, vooralsnog, onbenut laten van het Rijksbudget voor de energietoeslag, omdat we nog niet iedereen bereikt hebben. Het gaat om ruim € 200.000.

Wij investeren in de lokale aanpak schuldhulpverlening. (070.060.030)

De ontwikkelingen in de aanpak schuldhulpverlening volgen elkaar in rap tempo op. Zowel landelijk als lokaal speelt er veel. Een goed voorbeeld hiervan is de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de mogelijkheid om als gemeente gebruik te maken van ons adviesrecht bij de instelling van beschermingsbewind. Aan dit adviesrecht willen wij de komende periode invulling gaan geven. Hiermee pakken we meer de regie op de in-, door-, en uitstroom van inwoners die onder bewind staan. Een bijkomend voordeel is dat wij nauwer de samenwerking opzoeken met de Rechtbank Zutphen en bewindvoerders, om samen de best passende ondersteuning te vinden voor inwoners en kennis te delen.

Vanaf november 2020 zijn we begonnen met Vroeg Erop Af, vroegsignalering van betalingsachterstanden en beginnende schulden. Hieraan bouwen we, aan de hand van best-practices van andere gemeenten en onze eigen ervaringen, de komende tijd verder. Zo zetten we meer in op het bieden van nazorg na afloop van schuldhulptrajecten en bij gevallen vanuit vroegsignalering waarin nazorg van belang is. Daarnaast positioneren wij de Voormekaar medewerkers vroegsignalering sterker binnen het Voormekaar Team, de Stadsbank, Fijnder en vrijwilligersorganisaties, met als doel de aansluiting naar bredere ondersteuning te stroomlijnen. Tenslotte zullen alle signalen van betalingsachterstanden direct bij onze vroegsignaleringsmedewerkers binnenkomen, in plaats van bij Fijnder, en gaan we gebruikmaken van een koppeling met de Basisregistratie Persoonsgegevens. Op deze manier kan er sneller gefilterd worden en kunnen casussen nog meer integraal opgepakt worden. Wanneer inwoners zich zelf melden voor, of worden doorverwezen naar schuldhulp, voert de Stadsbank Oost Nederland op dit moment de intake uit. Wij onderzoeken of we deze intake voor schuldhulpverlening in eigen hand kunnen nemen. Deze ontwikkeling past goed in de bredere ontwikkeling binnen het sociaal domein, waarin wij inzetten op een integrale intake en de rol van eerstelijns dienstverlener op ons nemen. Ook past dit binnen de ambities uit het beleidskader schuldhulpverlening. Tegelijkertijd stellen wij onszelf hiermee in staat de regie te pakken op schuldhulptrajecten. Denk hierbij aan de combinatie van professionele schuldhulpverlening bij de Stadsbank en een laagdrempelige ondersteuning vanuit onze vrijwilligersorganisaties. Wij

verwachten dat bovenstaande maatregelen een positief effect kunnen sorteren op de dienstverlening aan onze inwoners.

Daarnaast werkt de Stadsbank aan de ontwikkelopgave toekomstprofiel, waarin de dienstverlening wordt geoptimaliseerd. De extra kosten die dit met zich meebrengt zijn nog niet bekend.

Kwaliteit

■ De investering in de lokale aanpak schuldhulpverlening heeft positieve effecten op de toegankelijkheid van schuldhulpverlening voor inwoners van Berkelland. Dit leidt tot een groter beroep op de schuldhulpdienstverlening..

De inzet van vroegsignalering heeft een positief effect: het voorkomt problematische schulden, met alle gevolgen van dien voor burgers. Daarmee verminderen ook de maatschappelijke kosten voor schuldhulpverlening. De gemeente Berkelland heeft de loketfunctie voor schulden of de preventie van schulden georganiseerd via de Voormekaar teams en "Hulp bij geldzaken".

Geld

■ In 2023 is er binnen dit speerpunt sprake van overschrijding van ongeveer € 75.000. In 2023 is het team "Hulp bij geldzaken" verder ontwikkeld en heeft € 85.000 minder aan uitgaven gedaan ter ondersteuning dan vooraf begroot. De verwachting is dat hier in 2024 een inhaalslag op wordt gemaakt.

Wij werken samen binnen een dekkend netwerk met externe ketenpartners.

In Berkelland kennen wij een breed netwerk aan ketenpartners die onze inwoners op uiteenlopende inkomens- en werkvraagstukken ondersteuning bieden. Het is belangrijk dat dit aanbod op een heldere en laagdrempelige manier bij zowel inwoners als medewerkers onder de aandacht gebracht blijft worden. Wij streven ook naar nauwere samenwerking tussen ketenpartners om van elkaar te leren, om onze aanpak op elkaar af te stemmen en om te voorkomen dat wij zaken dubbel doen. Daarom werken wij aan een heldere en laagdrempelige informatievoorziening bij inkomensvraagstukken voor zowel inwoners als ketenpartners.

De zorgen over inkomen, werk en schulden en de gevolgen daarvan mogen niet onderschat worden. De link is aangetoond tussen gezondheid, sociale problemen en financiële problemen. Om deze problematiek effectief het hoofd te bieden, hebben wij een nauwe samenwerking met diverse externe ketenpartners. Denk hierbij aan partijen als Sensire, Schuldhulp Op Maat, Humanitas en de Bibliotheek Oost Achterhoek. Alleen door samen te werken en verbinding te zoeken met onze ketenpartners kunnen wij werken aan een nog betere aanpak van de oorzaken en gevolgen van armoede. De bestaande subsidierelaties kennen in sommige gevallen een onderlinge overlap. Daarom gaan wij deze subsidieovereenkomsten evalueren en afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie nadere acties uitzetten.

Kwaliteit

■ Voor wat betreft leren werken we samen met taalscholen, zoals Interbeek en Toptaal voor wat betreft de inburgering. Verder is het Graafschap College als ROC op meerdere vlakken een samenwerkingspartner. Zo bieden zij taaltrajecten voor in Berkelland woonachtige Oekrainers, maar zetten ze samen met ons ook breed in op de aanpak laaggeletterdheid. Via Fijnder en het WSP hebben we weer contacten met verschillende brancheopleiders in de regio.

Geld

■ Dit speerpunt maakt geen onderdeel uit van de financiële begroting.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 070.010.020: Bij de bestuursrapportage 2023 is €520.000 bijgeraamd als inkomsten voor verkoop van Driesprong.

Activiteit 070.020.010: Bij de bestuursrapportage 2023 en de slotwijziging 2023 is de begroting met €303.000 bijgesteld op basis van de eerste en tweede bestuursrapportage van Fijnder.

Activiteit 070.060.010: Bij de bestuursrapportage 2023 en de slotwijziging 2023 is €2.128.000 beschikbaar gesteld voor de energietoeslag.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
070.010.020 Huisvesting	-1.054	-811	-1.166	-1.163
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	-13.465	-14.225	-15.326	-15.111
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	-146	-211	-131	-125
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	-1.374	-430	-444	-500
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	-219	-218	-218	-212
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	-47	-36	-74	-60
070.050.010 Effectief inzetten promotie	0	0	-58	0
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	-4.980	-2.259	-4.154	-3.890
070.060.030 We investeren in de lokale aanpak schuldhelpverlening	-59	-236	-170	-96
070.500.010 Loonkosten	-6.809	-6.579	-7.031	-7.152
070.700.010 Rente en afschrijving	-1.776	-3.875	-3.363	-1.980
Totaal Lasten	-29.928	-28.879	-32.134	-30.290

Baten				
070.010.020 Huisvesting	93	7	707	404
070.020.010 Wij ondersteunen inwoners in re-integratie en toeleiding naar (betaald) werk.	9.617	9.962	10.760	10.748
070.020.020 Wij stimuleren inwoners om maximaal te participeren in de samenleving.	8	8	8	6
070.030.030 Stimuleren ontwikkelingen bedrijven	1.421	504	504	626
070.040.010 Faciliteren van ondernemersfonds	209	203	203	212
070.040.020 Aan de slag met de revitalisering van de centra	58	59	59	60
070.060.010 We bieden aanvullende inkomensondersteunende regelingen voor inwoners	767	68	0	8
070.500.010 Loonkosten	260	0	0	250
Totaal Baten	12.433	10.811	12.240	12.314
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.495	-18.068	-19.894	-17.976
Onttrekkingen				
070.710.010 Reserves	-3	2.632	3.814	2.133
Totaal Onttrekkingen	-3	2.632	3.814	2.133
Stortingen				
070.710.010 Reserves	-506	0	-799	-738
Totaal Stortingen	-506	0	-799	-738
Mutaties reserves	-509	2.632	3.015	1.395
Gerealiseerd resultaat	-18.004	-15.436	-16.880	-16.582

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Economische Agenda 2020 - 2024
- Inrichtingsplan Samen aan het Stuur
- Integraal Huisvestingsplan

VEILIGHEID

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Wat speelt er?

- Wij zien een versterking van de overlap tussen Zorg en Veiligheid. Ook zien wij een ontwikkeling waarin inwoners met problematiek langer thuis blijven wonen of juist opgevangen moeten worden.
- Het gebruik van (big) data begint een steeds grotere rol te spelen. Enerzijds om zicht te krijgen op de aard en omvang van problemen en risico's. Anderzijds geeft data zicht op mogelijke oplossingen of preventieve maatregelen.
- We zien een toenemende trend in het juridiseren van onze samenleving. Evenementen zijn niet meer vanzelfsprekend. En met complexere landelijke wetgeving en rechterlijke uitspraken geeft dit onzekerheid bij organisatoren of ze hun evenement nog wel kunnen organiseren. Dit stelt hogere eisen aan de kwaliteit onze dienstverlening.
- Tot slot is ondermijning een actueel en groeiend probleem. Vrijkomende gebouwen in het buitengebied, verschillende bedrijfstakken met een verhoogd risicoprofiel, maar ook de financiering van bouwwerken vragen om scherpte en aandacht

Speerpunt

Veiligheid, integraal en risicobewust. (080.020)

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening Buitengewoon Opsporingsambtenaren (Boa's).

Onze Boa's hebben een belangrijke signalerende en ondersteunende rol. Vanuit de drie speerpunten werken we aan een verdere positionering en profilering van onze Boa's, zowel intern als extern.

Kwaliteit

Geld

Doorontwikkeling Zorg en veiligheid.

De goede samenwerking de afgelopen jaren tussen Veiligheid en Sociaal Domein wordt verstevigd en geborgd door de vorming van een speciaal team Zorg en Veiligheid. Hierin wordt de aanwezige deskundigheid gebundeld, wordt de onderlinge afstemming versterkt en een integrale aanpak geborgd. Preventie is hierbij een belangrijk uitgangspunt samen met de betrokken ketenpartners.

Kwaliteit

Geld

We creëren en behouden een vertrouwensband.

Aansluitend op de betrokkenheid zetten wij in op zichtbaarheid, herkenbaarheid, bereikbaarheid en bekendheid van de Boa's.

- De Boa's zijn goed zichtbaar en herkenbaar door een uniform en opvallende auto's. Daarnaast zijn de Boa's minimaal driekwart van de tijd buiten op straat.

- De Boa's zijn bereikbaar en toegankelijk door zelf een praatje aan te knopen, ook als er geen problemen zijn. Of door bijvoorbeeld belangstellend langs te gaan bij initiatieven van inwoners zoals buurtfeestjes.
- Via het algemene nummer van de gemeente of via het Operationeel Centrum van de politie, 0900-8844, zijn de Boa's bereikbaar voor onze inwoners en ondernemers. Inwoners weten ons te vinden en nemen zelf contact met ons op. Doel van een melding is vaak dat er actie wordt ondernomen door de Boa's. Een indicator voor de kwaliteit van hun werk is het aantal herhaalmeldingen dat gedaan wordt over een zelfde situatie.
- Tot slot draagt het opbouwen van een goed netwerk bij aan de bekendheid. Het opbouwen van een goed netwerk duurt circa 2 jaar. Het team Boa's is jong en we investeren in opleiding, training en coaching. Na een paar jaar zetten zij een logische vervolgstap in hun professionele carrière. Naast aandacht voor warme overdracht streven wij ernaar dat een Boa minimaal 3 jaar in een rayon blijft.

Kwaliteit

 We zijn begonnen met veilig Buitengebied. Zo kunnen we directer in verbinding staan met de inwoners van ons buitengebied. Daarnaast bezoeken we regelmatig locaties die gevoelig zijn voor ondermijning en gaan het gesprek aan om mensen bewust te maken.

Geld

We richten ons op onveiligheidsgevoelens.

Onderzoek toont aan dat inwoners zich veiliger voelen in een schone en nette omgeving. In de fysieke omgeving/openbare ruimte gaat het om kapotte objecten/vandalisme, de aanwezigheid van graffiti en de aanwezigheid van zwerfvuil. We zetten in op voorkomen en op het snel reageren op meldingen.

Naast de fysieke omgeving speelt ook de sociale omgeving een rol bij het veiligheidsgevoel van inwoners. Daarbij gaat het om ervaren overlast door onbegrepen/onbetamelijk gedrag van anderen en om overlast door geluid, rook of stank. We richten ons hier op het snel reageren op meldingen en op het goed oplossen van problemen zodat herhaalmeldingen worden voorkomen.

Kwaliteit

 Dit jaar wordt door Datalab GO een enquête van de veiligheidsmonitor gestart. Hiermee hopen we inzichtelijk te krijgen wat de veiligheidsgevoelens zijn van de inwoners. De eerste resultaten worden begin 2024 verwacht. Deze gegevens zijn nu nog niet beschikbaar.

Geld

We stellen een risicoprofiel op en vertalen dit naar een integraal Veiligheidsplan. (080.020.010)

Waar we voorgaande jaren vooral inzetten op het gevoel van veiligheid of onveiligheid bij onze inwoners, voegen we hier in deze bestuursperiode een meer integrale en risicobewuste benadering van veiligheid aan toe. Hierbij zetten we in op preventie, ontwikkelen we duidelijke kaders en zijn we van daaruit voorspelbaar voor onze ketenpartners. Onze keuzes en kaders onderbouwen en monitoren we met data.

Integraal omdat wij zien dat veiligheid veel beleidsterreinen raakt. Inwoners met onbegrepen gedrag, jeugdproblematiek, huiselijk geweld, middelengebruik, ondermijning, ontwikkelingen in ons buitengebied, onze fysieke leefomgeving, digitale veiligheid; de komende jaren zetten we in op een meer gestructureerde en samenhangende aanpak.

Risicobewust omdat we op basis van een onderbouwde risicoanalyse willen gaan inzetten op die veiligheidsrisico's die het meest urgent zijn of het grootste risico vormen in onze gemeente.

Om hier met u onderbouwde keuzes in te maken stellen wij in het najaar 2022 een gemeente

breed risicoprofiel op. Op basis van aanwezige data en gesprekken met onze ketenpartners in de verschillende beleidsvelden maken wij dit profiel. Het risicoprofiel wordt vervolgens vertaald in een Integraal Veiligheidsplan waarin keuzes en inzet van mensen en middelen worden vastgelegd.

Kwaliteit

 Wij zijn gestart met het uitvoeren van het amendement op het IVP. De eerste twee van in totaal vijf informatiesessies zijn in 2023 gehouden. Per thema uit het Integraal Veiligheidsplan zijn deskundigen uitgenodigd om een toelichting te geven, kennis over te dragen en inzicht te geven in de rol en taken van de gemeente.

Hiermee is de basis gelegd om in maart/april 2024 in gesprek te gaan over aanpassingen in het uitvoeringsprogramma 2024 en de opzet voor 2025. Ook worden in 2024 de overige in het amendement genoemde punten opgepakt.

De in 2023 toegekende formatie beleidsmedewerker (0,5 fte) is gerealiseerd en ook de extra BOA is succesvol geworven.

Geld

We zijn betrokken bij buurtbewoners en partners.

Het hebben van een groot netwerk en goed contact met sleutelinformanten en -organisaties in een kern of wijk draagt bij aan het uitwisselen van kennis en informatie. Hierdoor kan iedere partner tot betere eindresultaten komen en kunnen problemen worden voorkomen of goed aangepakt.

Naast het wekelijkse casusoverleg sluiten de Boa's minimaal eens per jaar aan bij een overleg van de verschillende ketenpartners en buurt/belangenverenigingen in hun rayon.

Kwaliteit

Geld

Speerpunt

Crisisbeheersing. (080.020)

Wat gaan we daarvoor doen?

Reductie kwetsbaarheid gemeentelijke crisisorganisatie.

De afgelopen jaren is onze organisatie eigenlijk continu in een crisissituatie geweest. 2 jaar Corona werd opgevolgd door de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers. Vanuit de crisisorganisatie is hier veel ambtelijke inzet op geleverd wat betekende dat dit ten koste ging van de beleidsmatige inzet. Onze crisisorganisatie heeft in de praktijk goed gefunctioneerd. We zijn voldoende geëquipeerd voor kortdurende rampen en crisis. Bij een langdurige crisissituatie als nu lopen we nadrukkelijk tegen onze grenzen aan. We blijken kwetsbaar op verschillende rollen omdat de vervangbaarheid beperkt is. In Regionaal verband willen we kijken hoe we ons hier gezamenlijk op kunnen versterken.

Binnen de huidige bezetting is sprake van dubbelfuncties en zijn we niet in staat crisis en beleid beide uit te voeren. We hebben de afgelopen jaren een beleidsmatige achterstand opgelopen. Bij een continuering van de crisissituatie zullen er keuzes gemaakt moeten worden en zal er waar nodig ingehuurd moeten worden om de noodzakelijke beleidsmatige stappen te zetten.

Kwaliteit

Geld

We dragen bij aan de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland. (080.020.020)

We maken onderdeel uit van de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (VNOG). In 2023 zijn de geplande activiteiten zoals oefeningen of beleidsmatige ontwikkelingen weer opgestart. Op de beleidsmatige keuzes van de VNOG hadden en hebben wij maar een beperkte invloed. Door u, net als in voorgaande jaren, vroegtijdig te informeren over en betrekken bij beleidsmatige ontwikkelingen proberen wij onze beperkte invloed zo vroeg mogelijk aan te wenden. We zetten in op een versterking van de regionale samenwerking en de samenwerking met het Duitse grensgebied.

Kwaliteit

De bedragen voor de demarcatie van de kazernes is wel lager, maar het bedrag is nog steeds veel hoger dan de bedragen die wij in onze begroting hebben staan. Over 2023 krijgen we ruim € 20.000 terug voor de demarcatie brandweerkazernes

Geld

De komende 3 jaar gaat gekeken worden wat de daadwerkelijk bedragen zijn die uitgegeven worden aan de kazernes en dan kunnen de bedragen nog naar beneden bijgesteld worden voor de demarcatie van de kazernes

Speerpunt

Vergunningverlening en Handhaving. (080.010)

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualisering handhavingsbeleid. (080.010.010)

De regels die wij als gemeente stellen hebben alleen zin als er ook daadwerkelijk op de naleving daarvan toegezien wordt. Ons Handhavingsbeleid zal, mede op basis van het risicoprofiel, worden geactualiseerd en in lijn gebracht met de landelijke en regionale standaarden. De gevolgen van de Wet Kwaliteitsborging, die gelijk met de Omgevingswet wordt ingevoerd, kunnen we nu nog lastig inschatten. De verwachting is dat er een zwaardere belasting/meer taken komen voor onze toezichthouders en handhavers.

Kwaliteit

Het opstellen van een geactualiseerde en meer integrale Vergunningverlening, Toezicht en handhavingsstrategie vraagt meer tijd dan verwacht. Dit is kort toegelicht op de informatieavond IVP op 27 februari 2024. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsprogramma 2024 opgesteld. Wij verwachten de geactualiseerde strategie en het eerste hierop gebaseerde uitvoeringsplan eind april 2024 gereed te hebben.

Geld

De lasten zijn € 530.000 lager dan begroot. Voor beveiligingsplannen resteert € 100.000 waarvoor een Europees aanbestedingstraject gestart is om dit in te zetten voor "Onbevoegd fysiek toegang gemeentehuis". Daarnaast resteert € 388.985 voor een project voor asbestverwijdering. Hiertegenover staat een bate voor hetzelfde bedrag (bijdrage provincie Gelderland). Deze functieverandering wordt in 2024 afgerond waarna dit bedrag uitbetaald wordt.

Verdere professionalisering en digitalisering vergunningverlening. (080.010.020)

Met het vaststellen van regels voor evenementen begin 2021 is een eerste stap gezet richting de komst van de Omgevingswet, per 1 januari 2024. De Omgevingswet was aanleiding voor aanpassing van onze APV en voor aanpassing van verschillende vergunningsprocedures. Een deel van de APV gaat te op termijn over naar het omgevingsplan.

Landelijke wetgeving en rechterlijke uitspraken maken het voor organisatoren van evenementen niet makkelijker. Wij bieden, vanuit het evenementenbeleid en de APV, zo maximaal mogelijk zekerheid aan organisatoren door tijdige en correcte vergunningverlening. Hierin maken we een verdere professionaliseringsslag en digitaliseren wij dienstverlening en procedures verder. De evaluatie van onze regels voor evenementen eind 2023 gebruiken we hiervoor als basis.

Kwaliteit

■ Het ICT pakket RXMission dat door de vergunningverleners en handhavers Bouw en Woningtoezicht/RO wordt gebruikt heeft zich nu in de praktijk bewezen. Om dit pakket ook voor de vergunningverleners DOOV en de BOA's te kunnen gaan gebruiken moet een aparte module worden aangeschaft die geïmplementeerd moet worden. Dit wordt in 2024 gepland. De aanpassingen in de APV worden meegenomen in het implementatie/transitietraject van het Omgevingsplan. dat tot eind 2029 loopt.

Geld

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 080.010.010: Gemeentelijke handhaving

Bij de slotwijziging 2023 is de begroting met € 388.985 verhoogd inzake afwikkeling van een project uit de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschap van de provincie Gelderland.

Dit betreft een functieverandering van een stuk landbouwgrond naar natuur. Hieronder viel ook een asbestsanering

Hiertegenover staat een bate voor hetzelfde bedrag (bijdrage provincie Gelderland). Deze functieverandering wordt in 2024 afgerond waarna dit bedrag uitbetaald wordt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	-107	-44	-590	-60
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	-1.080	-1.472	-1.473	-1.462
080.020.010 Integrale veiligheid	-441	-409	-518	-565
080.020.020 Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland	-2.673	-2.775	-2.860	-2.852
080.500.010 Loonkosten	-540	-612	-665	-665
080.700.010 Rente en afschrijving	-53	-64	-55	-51
Totaal Lasten	-4.894	-5.376	-6.161	-5.655

Baten				
080.010.010 Gemeentelijke handhaving	43	0	389	30
080.010.020 Omgevingsdienst Achterhoek	4	0	0	0
080.020.010 Integrale veiligheid	115	114	114	121
Totaal Baten	162	114	502	151
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.732	-5.263	-5.659	-5.504
Onttrekkingen				
080.710.010 Reserves	20	0	167	34
Totaal Onttrekkingen	20	0	167	34
Mutaties reserves	20	0	167	34
Gerealiseerd resultaat	-4.712	-5.263	-5.492	-5.471

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Integraal Veiligheidsplan Achterhoek Oost 2019-2022
- Handhavingsplan Openbare ruimte 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Geschiedte data	Eenheid	Activiteit
Boa's beschikken over de noodzakelijke kennis en kunde	De permanente her- en bijscholing (PHB), de RTGB (regionale toetsing geweldsbeheersing) zijn jaarlijks terugkomend en voorzien van een examen. Daarnaast zijn jaarlijks incidentele opleidingen in het kader van omgaan met jeugd, alcohol en drugs, ondermijning, verward gedrag, radicalisering, etc.	% gevolgde vereiste opleidingen	We richten ons op onveiligheidsgevoelens
Boa's zijn zichtbaar voor de inwoners	De Boa's dragen het herkenbare uniform, rijden en fietsen met herkenbare voertuigen.	JA-NEE	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor de inwoners	Aanwezigheid op die plekken waar aandacht noodzakelijk is. Ook vanuit preventief oogpunt.	Aantal evenementen-, horeca-, overlast- en jeugdcontroles dat wordt uitgevoerd. (Kwantitatief en Kwalitatief)	We creëren en behouden een vertrouwensband
Boa's hebben een krachtig netwerk met partners	De Boa's nemen structureel deel aan het sociaal overleg, het jeugdregie overleg, de overleggen van de gebiedsteams, kernen, wijkagenten, horeca, ondermijning, ondernemers.	Aantal (gekwificeerde) multidisciplinaire overleggen dat gevolgd wordt.	We zijn betrokken bij buurtbewoners en partners
Meldingen worden snel afgehandeld	Registratie terugbelverzoeken via KCC en Operationeel Centrum Politie en zaken via zaaksysteem.	Het aantal dagen tussen het binnenkomen van een melding en de afhandeling, stijging/daling.	We creëren en behouden een vertrouwensband
Herhaalmeldingen	Registratie via zaaksysteem van meldingen over al bestaande zaken.	% en trend	We creëren en behouden een vertrouwensband

ALGEMEEN BESTUUR EN BEDRIJFSVOERING

Wat speelt er?

De basis voor de gemeente ligt in het algemeen bestuur en de bedrijfsvoering die nodig is om de doelen te realiseren.

Speerpunt

Algemeen bestuur. (090.010)

Wat willen we bereiken?

- We willen een stabiel, goed gefaciliteerd bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Algemeen bestuur. (090.010.010 en 090.010.020)

De gemeente Berkelland gaat in 2023 de Provinciale Statenverkiezingen en de Waterschapsverkiezingen organiseren.

Kwaliteit

■ De gemeenteraad heeft in 2023 het eerst volle jaar na de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug. Er is veel vergaderd en we gingen aan de slag met de doorontwikkeling van het BOB-vergadermodel en de uitvoering van het ambitiedocument. Vanuit de raad is afgelopen jaren samen met het college en collega's gewerkt aan het initiatiefvoorstel Omgevingsvisie. Deze is in september vastgesteld. Daarnaast is onze Jongerenraad met zes nieuw geïnstalleerde leden weer actief. We werken inmiddels met een Lange Termijn Agenda, we stelden een gedragscode voor raadsleden, collegeleden en burgemeester vast en hebben aandacht voor omgangsvormen en agressie. Ook informatieveiligheid is onder de aandacht. Per 1 januari 2024 communiceren we via een pagina van de gemeenteraad op Facebook. Daarvoor zijn in 2023 de nodige voorbereidingen gedaan.

Geld

■ Het voordeel op deze activiteit is met name een lagere toevoeging aan de Voorziening wethouders pensioenen. Dit wordt met name veroorzaakt door een hogere rentestand.

Speerpunt

Klantgerichte dienstverlening. (090.020)

Wat willen we bereiken?

De gemeente Berkelland groeit toe naar een netwerkorganisatie, waarin de toegevoegde waarde van ons werk plaatsvindt in de in- en externe netwerken waar wij onderdeel van zijn. We bevinden ons in de haarvaten van de samenleving en spelen in op de behoefte van onze inwoners, ondernemers en instellingen. De context verandert snel en wordt steeds complexer. De komende jaren gaan we stappen zetten op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering. De ontwikkelingen in de samenleving vragen dat we steeds flexibeler en meer integraal gaan werken. We hebben daarbij vertrouwen in de professionaliteit en het eigenaarschap van onze medewerkers. We geven hen dan ook de ruimte om binnen de gestelde kaders hun werk te doen. De bedrijfsvoering is erop gericht om medewerkers te ondersteunen bij het leveren van Mooi Werk. De komende periode werken we aan het optimaliseren van processen en control en het versterken van resultaatgerichtheid in de organisatie. Zo wordt komend jaar de gesprekkencyclus verbeterd, werken we aan het versterken van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en wordt de cyclus van de teamplannen voortgezet.

Ook zien we verschillende ontwikkelingen binnen dienstverlening die de organisatie raken. De nieuwe Omgevingswet vraagt bijvoorbeeld van ons dat we integraal, maar met oog voor verschillende doelgroepen, werken.

In 2023 is onze nieuwe moderne telefooncentrale operationeel. Dit geeft ons betere mogelijkheden om de bereikbaarheid te verhogen en prestaties te meten. We monitoren en sturen scherper op de tijdige afdoening van zaken. Door de krapte op de arbeidsmarkt worden we gedwongen na te denken over slimmer werken en zullen keuzes moeten maken welk serviceniveau daarbij haalbaar is. We gaan aan de slag om onze processen daar op aan te passen.

Goede dienstverlening zit niet alleen in doelmatige werkprocessen en digitalisering, maar ook in houding en gedrag: een proactieve dienstverlening. Onze communicatie is doelgroepgericht. De communicatie bij vergunningaanvragen doen we duidelijk en snel. We werken vanuit 'Ja, mits' en niet 'Nee, tenzij', bekeken vanuit het algemeen belang.

In 2023 gaan we een aansprekende, uitdagende op de toekomst gerichte visie op dienstverlening en een uitvoeringsprogramma opstellen. Met input van buiten en binnen. Integrerend met de extern gerichte doelstellingen vanuit alle gemeentelijke domeinen. Bij de uitwerking zijn bereikbaarheid, toegankelijkheid, inleving, aansluiting bij de klantwens en heldere communicatie aandachtspunten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen visie op dienstverlening

De gemeente Berkelland groeit toe naar een netwerkorganisatie, waarin de toegevoegde waarde van ons werk plaatsvindt in de in- en externe netwerken waar wij onderdeel van zijn. We bevinden ons in de haarvaten van de samenleving en spelen in op de behoefte van onze inwoners, ondernemers en instellingen. De context verandert snel en wordt steeds complexer. De komende jaren gaan we stappen zetten op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering. De ontwikkelingen in de samenleving vragen dat we steeds flexibeler en meer integraal gaan werken. We hebben daarbij vertrouwen in de professionaliteit en het eigenaarschap van onze medewerkers. We geven hen dan ook de ruimte om binnen de gestelde kaders hun werk te doen. De bedrijfsvoering is erop gericht om medewerkers te ondersteunen bij het leveren van Mooi Werk. De komende periode werken we aan het optimaliseren van processen en control en het versterken van resultaatgerichtheid in de organisatie. Zo wordt komend jaar de gesprekkencyclus verbeterd, werken we aan het versterken van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en wordt de cyclus van de teamplannen voortgezet.

Ook zien we verschillende ontwikkelingen binnen dienstverlening die de organisatie raken. De nieuwe Omgevingswet vraagt bijvoorbeeld van ons dat we integraal, maar met oog voor verschillende doelgroepen, werken.

In 2023 is onze nieuwe moderne telefooncentrale operationeel. Dit geeft ons betere mogelijkheden om de bereikbaarheid te verhogen en prestaties te meten. We monitoren en sturen scherper op de tijdige afdoening van zaken. Door de krapte op de arbeidsmarkt worden we gedwongen na te denken over slimmer werken en zullen keuzes moeten maken welk serviceniveau daarbij haalbaar is. We gaan aan de slag om onze processen daar op aan te passen.

Goede dienstverlening zit niet alleen in doelmatige werkprocessen en digitalisering, maar ook in houding en gedrag: een proactieve dienstverlening. Onze communicatie is doelgroepgericht. De communicatie bij vergunningaanvragen doen we duidelijk en snel. We werken vanuit 'Ja, mits' en niet 'Nee, tenzij', bekeken vanuit het algemeen belang.

In 2023 gaan we een aansprekende, uitdagende op de toekomst gerichte visie op dienstverlening en een uitvoeringsprogramma opstellen. Met input van buiten en binnen. Integrerend met de extern gerichte doelstellingen vanuit alle gemeentelijke domeinen. Bij de uitwerking zijn bereikbaarheid, toegankelijkheid, inleving, aansluiting bij de klantwens en heldere communicatie aandachtspunten.

Kwaliteit

 Voor de uitvoering van de visie op dienstverlening zijn er in 2023 middelen beschikbaar gesteld. Deze visie is vastgesteld en komen we bij de volgende stap, het uitvoeringsplan.

Keuzevrijheid voor de inwoner om op verschillende manieren met de gemeente in contact te komen, bellen, mailen, bezoek, post, whatsapp, etc. is een onderdeel van de huidig opgestelde visie. We zijn bereikbaar en betrouwbaar en we monitoren dat ook, dat betekent dat er op verschillende onderdelen nog wel een dashboard gemaakt moet worden. We gaan werken met vraaggeleiding, een vraag of verzoek is in beeld, vastgelegd op de juiste plek en wordt bewaakt dat deze tijdig wordt afgehandeld. Dit vraagt dus volledige digitalisering van werkprocessen. Voor al deze opdrachten is het noodzakelijk dat we met een projectorganisatie werken waar een projectleider nodig is en een stuurgroep en projectgroep. De stuurgroep en projectgroep worden gevuld door interne collega's. De huidige projectleider is medio 2023 gestart. Het project loopt nog door in 2024.

Geld

Speerpunt

Moderne bedrijfsvoering. (090.030)

Wat willen we bereiken?

In de paragraaf Bedrijfsvoering is de inhoudelijke informatie over de bedrijfsvoering opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsvoering

In de paragraaf Bedrijfsvoering is de inhoudelijke informatie over de bedrijfsvoering opgenomen.

Kwaliteit

Er ligt een actieplan om de ontwikkeling van bedrijfsvoering te laten aansluiten op de organisatie ontwikkeling.

Geld

- Activiteit 090.030.010: Algemeen
Het voordeel op deze activiteit bestaat enerzijds uit lagere lasten van € 370.000 en anderzijds uit hogere baten van € 513.000. De lagere lasten hebben vooral betrekking op lagere opleidingskosten (€ 132.000) en daarnaast een latere start van de werkzaamheden voor de Wet Open Overheid (€ 104.000). De hogere baten van € 513.000 bestaan vooral uit een hogere baste voor ziektekostenvergoeding personeel en hogere baten uit loonkostensubsidie.
- Activiteit 090.030.020: Personeel
Het voordeel op deze activiteit bestaat vooral uit lagere lasten voor het project Hybride werken van € 564.000. Bij de bestuursrapportage 2023 is hiervoor € 658.000 beschikbaar gesteld voor o.a. het plaatsen van bel- en vergadercellen in het gemeentehuis in Borculo. Dit project wordt voortgezet in 2024. Daarnaast is er een voordeel op de personeelskosten van € 1.037.000. Dit heeft vooral te maken met lagere lasten voor inhuur van personeel.
- Activiteit 090.030.040 Facilitair
Het nadeel op deze activiteit bestaat enerzijds uit eenmalige lasten voor het bellen via teams en verhoring van de tarieven voor mobiele telefonie
- Activiteit 090.030.050 ICT
Het voordeel op deze activiteit ontstaat vooral door een hogere bijdrage van derden voor de verstrekt ICT dienstverlening.

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

Activiteit 090.010.020: Ondersteuning

Bij de slotwijziging 2023 is € 100.000 beschikbaar gesteld voor een extra verkiezing voor de 2e kamer op 22 november 2023.

Activiteit 090.020.020 DVO's

Bij de bestuursrapportage 2023 zijn de geraamde baten voor de diverse dienstverleningsovereenkomsten met € 139.000 verhoogd op basis van gerealiseerde baten uit het verleden.

Activiteit 090.030.010: Algemeen, 090.030.020: Personeel en 090.710.010 Reserves

Bij deze activiteiten is er per saldo een voordeel van € 20.000. Bij de bestuursrapportage 2023 is € 658.000 beschikbaar gesteld voor het project Hybride werken. Deze middelen zijn o.a. voor het plaatsen van bel- en vergadercellen in het gemeentehuis in Borculo. Deze middelen zijn gedekt uit de reserve Bedrijfsvoering. De toename van de personeelskosten in activiteit 090.030.020 zijn eveneens gedekt uit de reserve bedrijfsvoering.

Activiteit 090.030.030: Huisvesting

Bij de bestuursrapportage 2023 is € 240.000 beschikbaar gesteld voor gestegen energielasten en onderhoudskosten.

Activiteit 090.030.050: ICT

Bij de bestuursrapportage 2023 is het ICT budget met € 435.000 verhoogd bestaande uit het restant projectbudget 2022 en hogere lasten voor licenties en onderhoud als gevolg van het gestegen aantal personen in de organisatie.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
090.010.010 Bestuur	-1.124	-373	-378	-353
090.010.020 Ondersteuning	-436	-310	-448	-459
090.020.010 Burgerzaken	-240	-232	-221	-201
090.020.020 DVO's	0	0	0	0
090.020.030 Visie op dienstverlening	0	-150	-150	-108
090.030.010 Algemeen	-3.108	-1.511	-3.587	-3.217
090.030.020 Personeel	-1.053	-2.479	-3.102	-1.496
090.030.030 Huisvesting	-513	-461	-702	-750
090.030.040 Facilitair	-550	-391	-488	-574
090.030.050 ICT	-2.131	-2.160	-2.595	-2.570
090.500.010 Loonkosten	-10.437	-11.726	-12.292	-12.255
090.700.010 Rente en afschrijving	-1.646	-1.831	-1.657	-1.673
Totaal Lasten	-21.237	-21.623	-25.620	-23.657

Baten				
090.020.010 Burgerzaken	569	537	526	513
090.020.020 DVO's	890	760	889	866
090.030.010 Algemeen	805	400	461	974
090.030.020 Personeel	1	0	0	14
090.030.040 Facilitair	1	37	4	0
090.030.050 ICT	350	143	132	356
Totaal Baten	2.616	1.877	2.012	2.722
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-18.621	-19.747	-23.609	-20.935
Onttrekkingen				
090.710.010 Reserves	2.393	474	3.132	1.101
Totaal Onttrekkingen	2.393	474	3.132	1.101
Stortingen				
090.710.010 Reserves	-4.042	-192	-192	-245
Totaal Stortingen	-4.042	-192	-192	-245
Mutaties reserves	-1.649	282	2.940	855
Gerealiseerd resultaat	-20.270	-19.464	-20.669	-20.080

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Wat speelt er?

- Onze belangrijkste inkomstenbron, de algemene uitkering blijft vooralsnog afhankelijk van de ontwikkeling van (een gedeelte van) de Rijksuitgaven. Door de verschillende crises die op dit moment spelen is het lastig om de ontwikkeling van de algemene uitkering te voorspellen.
- De marktrente is laag. Overtollige liquide middelen leveren daardoor nauwelijks rendement op.
- Veranderde toezichtregels maken de inzet van reserves ingewikkelder.

Treasury. (100.010)

Maatregelen

We zorgen voor voldoende liquiditeit.

Kwaliteit

Geld

 Bij deze activiteit gaat het over de rente. Hoeveel rente betalen we, hoeveel rente ontvangen we en hoeveel rente verdelen we door naar de investeringen. Omdat we meer rente hebben ontvangen dan verwacht verdelen we minder rente door naar de investeringen. Per saldo is het resultaat op deze activiteit daardoor beperkt.

We beheren onze financiële middelen.

Kwaliteit

Geld

 Deze activiteit bestaat uit twee onderdelen. De kosten en het dividend van onze deelnemingen en het beheer van onze leegstaande gebouwen. Er is sprake van een klein negatief resultaat op dit onderdeel doordat er iets minder inkomsten zijn gerealiseerd.

Dekkingsmiddelen. (100.020)

Wat willen we bereiken?

Een stabiele en reële (meerjaren)begroting met financiële ruimte voor nieuwe investeringen. Dit doen we door de wensen realistischer af te zetten tegen wat de mogelijkheden die er zijn om de zaken uit te voeren. Door fasering neemt de druk af en maken we op korte termijn ruimte vrij voor incidentele onderwerpen.

Maatregelen

We innen belastingen.

Kwaliteit

 Het GBTwente verzorgde ook in 2023 voor ons de belastinginning.

Geld

■ De lasten voor de uitvoering van de WOZ vallen lager uit dan begroot met name doordat de proceskostenvergoeding lager uitkomt dan verwacht. Er zijn in 2023 ruim 1.700 bezwaren meer binnengekomen dan in 2022. De verwachting was dat dit tot meer proceskostenvergoedingen zou leiden. Het toekenningspercentage van de no cure no pay bezwaren valt lager uit dan in 2021 (40%) en 2022 (44%). In 2023 is dit percentage 17%. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 120.000. De opbrengst voor de toeristen belasting is sterk toegenomen ten opzichte van 2022. Dit komt omdat in 2023 voor het eerst met voorlopige aanslagen is gewerkt. In 2023 is daardoor zoals voorheen de opbrengst van 2022 verantwoord en daarnaast ook de voorlopige opbrengst van 2023.

We ontvangen algemene uitkering.

Kwaliteit

Geld

■ In 2023 hebben we € 1,5 miljoen meer algemene uitkering ontvangen dan begroot. Ongeveer € 700.000 hiervan komt uit de in december uitgekeerde bijdrage voor de energietoeslag en de omgevingswet. Ongeveer € 600.000 is het gevolg van wijzigingen in de aantallen en de bedragen op basis waarvan de algemene uitkering wordt berekend. Het restant van € 200.000 is het gevolg van nabetalingen over 2021 en 2022.

We betalen vennootschapsbelasting.

Kwaliteit

Geld

■ Vennootschapsbelasting is een winstbelasting. We betalen alleen vennootschapsbelasting over winst uit ondernemersactiviteiten, zoals het uitlenen van personeel, de verkoop van grond, en opbrengsten uit afvalstromen. De winst over 2023 is lager dan begroot. Hierdoor ontstaat een voordeel van ongeveer € 50.000.

Kaders die de raad heeft vastgesteld

- Financiële verordening
- Treasurystatuut

Wat mag het kosten?

Toelichting verschillen groter dan € 100.000 tussen vastgestelde en gewijzigde begroting 2023

- Activiteit 100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit
In de bestuursrapportage 2023 is opgenomen dat de BNG de eeuwig lopende lening nog niet aflost., waardoor de gemeente extra rente ontvangt. De door te berekenen rente aan de investeringen is hierdoor lager. Dit leidt tot een nadeel op deze activiteit aan de lastenkant. Dit wordt versterkt doordat we voor het kortstondig lenen van geld ook weer rente moeten betalen
- Activiteit 100.010.020: We beheren onze financiële middelen
Bestuursrapportage 2023: Zowel de BNG als Twence hebben over 2022 meer dividend uitgekeerd. Het extra dividend van Twence gebruiken we als dekking voor de extra lasten in het kader van de energiearmoede

- Activiteit 100.020.010: We innen belastingen
Slotwijziging 2023: Verhoging bijdrage aan GBT Twente i.k.v. loon- en prijscompensatie en proceskosten WOZ
- Activiteit 100.020.020: We ontvangen algemene uitkering
Bestuursrapportage 2023: We ontvangen meer algemene uitkering
- Activiteit 100.030.010: Onvoorzien
Bestuursrapportage 2023: Hier vallen de loon- en prijscompensatie vrij

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Lasten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	-1.095	421	-998	-1.531
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	-95	-157	-170	-149
100.020.010 We innen belastingen	-1.418	-1.315	-1.910	-617
100.020.030 We betalen vennootschapsbelasting	-59	-25	-25	171
100.030.010 Onvoorzien	-3	-3.866	-2.401	-3
100.500.010 Loonkosten	-66	-75	-79	-79
100.700.010 Rente en afschrijving	-1	-7	-2	0
Totaal Lasten	-2.737	-5.024	-5.585	-2.208
Baten				
100.010.010 We zorgen voor voldoende liquiditeit	1.123	558	1.155	1.709
100.010.020 We beheren onze financiële middelen	1.502	1.480	2.098	2.024
100.020.010 We innen belastingen	10.359	11.747	12.082	11.205
100.020.020 We ontvangen algemene uitkering	85.111	84.242	88.317	89.804
100.030.010 Onvoorzien	415	88	88	42
Totaal Baten	98.510	98.114	103.740	104.784
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	95.772	93.091	98.155	102.577
Gerealiseerd resultaat	95.772	93.091	98.155	102.577

PARAGRAFEN

Bedrijfsvoering

Berkelland goed georganiseerd!

De bedrijfsvoering maakt de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, instellingen en bestuur mogelijk. We zijn in verbinding met onze in- en externe klanten en leveren Mooi Werk. Werk wat ertoe doet in de samenleving en waar wij trots op zijn.

We groeien toe naar een situatie waarin we in control zijn en tegelijkertijd de wendbaarheid hebben om mee te bewegen met de behoeften uit de samenleving. De externe omstandigheden zijn volatiel, onzeker, complex en telkens zijn er nieuwe ontwikkelingen. Dat vraagt een goed georganiseerde bedrijfsvoering met optimale middelen en werkprocessen, waarbij we de kennis en expertise van collega's benutten. Dat we de kansen van digitalisering benutten en de risico's ervan goed kunnen inschatten. Dat we duurzaam met onze mensen en middelen omgaan. We ondersteunen de organisatie het best met de juiste en heldere werkprocessen zodat er tijd en ruimte overblijft voor het noodzakelijke maatwerk. Dat vraagt om een continue proces van evalueren, leren en bijsturen. Dat stopt nooit.

Versterken van het fundament

De bedrijfsvoering van de gemeente Berkelland professionaliseert zich. De komende periode wordt een aantal stappen gezet om de basis verder te versterken ten behoeve van de ondersteuning aan de organisatie en daarmee het bestuur.

Door toenemende digitalisering, informatisering, juridisering vraagt de samenleving meer en andere opgaven van onze organisatie. We moeten het anders doen. Dat is nodig omdat de complexiteit van onze opgaven toenemen, de hoeveelheid opgaven en de snelheid waarmee en nieuwe kaders en wetten komen die van onze organisatie andere accenten vraagt.

We hebben deze speerpunten in een organisatieplan gezet. Zo is er voor elk teamplan een richtlijn die toonbaar bijdraagt aan het geheel. teamplannen worden getoetst op deze speerpunten, die zijn afgeleid van bestuurlijke ambities enerzijds en de veranderende omgeving anderzijds. Er is projectplan voor de visie op dienstverlening en bedrijfsvoering. De huidige organisatiestructuur is geëvalueerd en het is nodig om aan op onderdelen de organisatie aan te passen.

Er wordt een opdracht geformuleerd om processen in kaart te brengen zodat we op processen kunnen sturen. Processen zijn de laatste jaren complexer geworden. Door processen in kaart te brengen komt beter in beeld waar we op kunnen en moeten acteren. Waar er bijvoorbeeld sprake is van rolonduidelijkheid. Waar er sprake is van een onnodige handeling. Waar er sprake is van het niet goed afhechten van een proces.

Er worden scenario's in kaart gebracht die een antwoord zijn op het beter informeren van en in verbinding zijn met de teams. Hoe staat het voor met de kwaliteit en capaciteit van de collega's in de teams? Wat is er nodig om de ambities en verantwoordelijkheden waar te maken? Wat zijn onze grootste belemmeringen? Er is meer support nodig voor de teams op het gebied van informatie, tijd, ontwikkeling, monitoring en evaluatie.

Daarnaast vragen de teams ook om zichtbaar leiderschap. Cultuurdragers die het goede voorbeeld geven. Afspraken maken en daar ook op terugkomen. Die in contact zijn met de teams die onze ambities moeten waarmaken. Die niet alleen horen maar ook begrijpen wat de uitdagingen zijn. Die grenzen stellen aan wat er wel kan en wat niet. Die zicht hebben op kansen om te blijven ontwikkelen. Die in verbinding zijn met andere teams en de wederzijdse afhankelijkheid om resultaten te kunnen behalen onderkennen.

Voor bedrijfsvoering is het nodig dat hun rol en positie wordt aangescherpt. Onterecht worden deze teams nog vaak beschouwd als operationele productieteams van alle bedrijfskundige velden. Waar het gaat om rechtmatig handelen, juist communiceren, correct archiveren, correcte dienstverlening, ICT veiligheid,... Dit zijn onderdelen van ons werk. Van ons allemaal. Waarin bedrijfsvoering faciliteert en adviseert. Dit beeld verduidelijken vraagt nog aandacht, aandacht en aandacht.

Door duidelijke doelen te stellen maken we monitoring en evalueren mogelijk. Door meer te horen wat de ervaringen en inzichten zijn van de ambtelijke vakmensen kunnen we sneller bijsturen. Door meer aandacht te hebben voor de talenten die er al aanwezig zijn en te horen

welke oplossingen zij zien komen we verder. Door een prettige en veilige werkomgeving te zijn komen fouten sneller naar boven, daar kunnen we van leren en nieuwe kansen en verbeteringen ontdekken. Door aandacht te hebben wie we zijn en wat er al goed gaat blijven we een aantrekkelijke werkgever.

Integriteit

Integer leiderschap en ambtenaren zijn een basisvoorwaarde voor het vertrouwen van inwoners en organisaties in onze gemeente. Integriteit heeft alles te maken met kwaliteit en professionaliteit. Dit krijgt alleen kans wanneer wij een transparante organisatie zijn, waarin je ook fouten mag maken. Deze fouten bieden ons een kans om te ontwikkelen. Voorwaarde is dat we ervan leren. In een onveilige omgeving is ontbreken om die reden innovatie en loopt ook integriteit risico's. Om die reden is een veilige en transparante werkomgeving een speerpunt geworden.

Bovenaan de voorwaarden van integriteit staat ieders eigen verantwoordelijkheid. Er is ingezet op de dialoog. Openheid en om elkaar kritische vragen te stellen. Zeggen wat er gezegd moet worden om het ongewenste niet te faciliteren. Ook dat vraagt om een open houding en het faciliteren van de goede dialoog.

Op 1 januari 2020 was de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking getreden. Daardoor is de verhouding tussen overheidswerkgever en werknemer gewijzigd. Om die reden is de Ambtenarenwet aangepast en is het uitvoeringsbesluit Ambtenarenwet opgesteld. De bijzondere positie van ambtenaren blijft daarmee overeind als ook het voeren van integriteitsbeleid. In maart 2023 is de integriteitsgedragscode geactualiseerd, vastgesteld en gedeeld met alle collega's. Deze is terug te vinden in RAP, voor elke collega toegankelijk.

Doorontwikkeling planning en control

Een P&C-cyclus die het benodigde inzicht geeft met sturingsinformatie op niveau van de gemeenteraad, het college en de organisatie. Helder geformuleerde beleidsdoelen, daaruit voortvloeiende prestaties en de benodigde budgetten. Dat blijft onze ambitie. De programma's zijn in deze begroting beperkt gewijzigd om ze aan te laten sluiten bij het coalitieakkoord. Voor alle documenten in de P&C cyclus geldt dat we deze blijven verbeteren om zo goed mogelijk inzicht te geven. Als de omstandigheden daar om vragen kan een P&C-product ook incidenteel een keer wat anders van opzet worden. We gaan uw raad beter informeren over de cumulatieve effecten van besluiten met budgettaire consequenties op het begrotingssaldo en de reserves. In 2023 zijn meerdere raadsvoorstellen met een begrotingswijziging geweest. Indien nodig ook tussentijds. Vanzelfsprekend is dit met inbegrip van wijzigingen door tussentijdse rapportages van de Gemeenschappelijke Regelingen. Het college werkt ondertussen met een Lange Termijn Agenda en Programmaplannen.

Privacy en informatieveiligheid

Er worden steeds hogere eisen gesteld aan de fysieke beveiliging waardoor de kosten van aanschaf, beheer en onderhoud van hard- en software relatief duurder worden. Organisatorische en technische maatregelen om informatie te beveiligen werken alleen als zij de noodzakelijke houding en gedrag vertonen. Want onbewust menselijk handelen is de belangrijkste bedreiging en een groter risico voor de privacy van inwoners en de veiligheid van informatie dan bewuste en gerichte aanvallen.

Naast de beveiligingsmaatregelen in de hard- en software, hebben we daarom ook veel aandacht voor het vergroten van het bewustzijn en de kennis over privacy- en beveiligingsmaatregelen. In 2023 zijn we een nieuwe bewustzijn- en leervorm gestart voor bestuur, management en medewerkers.

Interne controle en rechtmatigheid

Het is belangrijk dat onze taken op een zorgvuldige en rechtmatige manier worden uitgevoerd. Om onze dienstverlening als organisatie op peil te houden organiseren we jaarlijks interne en

externe audits. Dit gebeurt vanuit de financiële invalshoek maar ook vanuit de invalshoeken van processen, juridische kwaliteit en privacybescherming en informatieveiligheid.

Rechtmatigheidsverklaring

Dit zijn de eerste jaarstukken waarin ons college verantwoording aflegt over de rechtmatigheid conform een voorgeschreven format. Door structureel in te zetten op de interne controle en op de rechtmatigheid die nodig is ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording hebben we ons hierop voorbereid. Door herschikking van functies zijn de taken op het gebied van administratieve organisatie en interne controle meer toekomstbestendig neergezet. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico's. De in- en externe controle worden in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Ondanks de nodige voorbereiding in voorgaande jaren heeft de rechtmatigheidsverantwoording de nodige inspanningen gevergd. Uiteindelijk blijkt zo'n eerste keer een en ander in de praktijk weer anders uit te pakken dan verwacht.

In 2023 hebben we een behoorlijk gedetailleerde bestuursrapportage en slotwijziging gemaakt. Dit heeft niet voorkomen dat we ons over begrotingsrechtmatigheden moeten verantwoorden die voorheen niet meetelden in het oordeel van de accountant. Vanzelfsprekend nemen we deze eerste ervaringen mee voor het jaar 2024 en gaan we ook voor bijvoorbeeld incidentele inkomsten die we niet volledig in het boekjaar besteden indien mogelijk een begrotingswijziging maken. Richting het einde van het jaar zullen we hier een goede inschatting van moeten maken. Hoe we met de deels na het jaareinde opredende overschrijdingen bij de WMO en Jeugdwet omgaan daar beraden we ons nog op.

De rechtmatigheid van inkoop en aanbesteding heeft onze blijvende aandacht.

Integrale kwaliteitszorg

In 2023 zijn we doorgegaan met de samenwerking tussen de interne controle functionarissen en andere disciplines om invulling te geven aan integrale kwaliteitszorg. Daarmee willen we een multidisciplinaire bijdrage leveren aan het optimaliseren van de inrichting van de organisatie en de processen zodat onze doelstellingen worden gerealiseerd en gevolgen van risico's in beeld zijn en worden beperkt. Rechtmatigheid blijft ook hier een belangrijk aandachtspunt.

Fiscale risico's

Het beheersen van de fiscale processen en de daarbij horende risico's is een voortdurend punt van aandacht. In 2023 zijn de fiscale processen verder geoptimaliseerd en beschreven. Deze stappen hebben geleid tot de ondertekening van een nieuw convenant met de belastingdienst over horizontaal toezicht.

Trends en ontwikkelingen

De wereld om ons heen verandert snel. De afgelopen periode heeft ons geleerd dat sommige ontwikkelingen zo snel gaan, dat we ze niet kunnen voorzien en dat we daar flexibel naar kunnen handelen. Ontwikkelingen in de samenleving die ons werk en soms ook onze positie verandert. De samenleving vraagt meer van ons, een snellere reactie en ook van hogere complexiteit. Het politieke klimaat en de positie van het bestuur ten opzichte van de samenleving verandert. Daarmee ook in de organisatie.

Trends en ontwikkelingen vragen van ons dat we een open blik hebben en waar nodig flexibel zijn in onze werkwijze. Daarom volgt bedrijfsvoering de trends en ontwikkelingen die betrekking hebben ons werk.

ICT is snel in ontwikkeling. De kansen en risico's nemen toe. Als gemeente groeit de regie rol en neemt het beheer af. Een voorbeeld daarvan is de verhuizing van onze server in het najaar van 2023. Hiermee is het mogelijk dat we de ontwikkelingen van digitale systemen beter kunnen handelen. De i-visie en het bijbehorende programma voorziet daarin, i-visie staat op onze strategische agenda. Er is wekelijks aandacht voor veilig gebruik van onze systemen en informatie. Er zijn e-learning's en fysieke workshops. Er is dagelijks een servicedesk bereikbaar

om hier support in te bieden. We zijn zo veilig als de zwakste schakel, We evalueren en leren van elke fout.

Digitalisering vraagt veel van inwoners, partners en collega's. We zijn allemaal verantwoordelijk voor een veilige en toegankelijke dienstverlening. De ICT en informatieontwikkelingen bieden ons ook kansen. We zijn aangesloten bij het regionale data-lab GO. Er zijn meer digitale systemen die ons werk vereenvoudigen en tegelijk ook meer informatie bieden.

Door informatisering weet ook de samenleving sneller wat er kan, wat er niet goed gaat. Dat vraagt meer van onze reactiesnelheid en zorgvuldigheid.

De juridisering, het algemene kader, de noodzaak tot snel en rechtmatig verantwoorden, het staat niet stil en vraagt ontwikkeling van ons. Dit gaat samen met collega's die op zoek zijn naar een betere balans werk en privé, mede ingegeven door de toenemende informatisering (we staan tegenwoordig bijna altijd op aan). Er wordt meer gevraagd en de capaciteit neemt af. Meer dan ooit is het van belang dat we duurzaam met middelen en onze collega's omgaan. Alleen dat doen wat nodig is. Op een verantwoorde wijze. Daarom van groot belang dat we de processen goed in beeld hebben en zichtbaar leiderschap tonen voor aandacht, verbinding en begrip.

We hebben een voordeel dat er ook meer nieuwe collega's bewust kiezen voor een beroep met een maatschappelijke bijdrage. Ertoe doen voor de samenleving is een toenemende ontwikkeling. We herkennen dit zeker ook in Berkelland en hebben dit ook opgetekend in "ons verhaal van Berkelland". Waar we trots op kunnen zijn. De uitdagingen zijn groot, de onzekerheid neemt toe. Maar we dienen met elkaar de lokale samenleving en dat doet er toe!

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is momenteel één van de grootste uitdagingen en is een structureel probleem geworden. Er is sprake van dubbele ontgroening waarbij een groot aandeel van de collega's op basis van leeftijd de organisatie heeft verlaten, dan wel op korte termijn gaat verlaten. Het aanbod nieuwe collega's (met ervaring) is lastig te vinden. Vacatures staan langer open en mensen hebben een langere startbaan nodig om zelfstandig te kunnen werken.

Bovendien lijkt het voor nieuwe collega's vaak aantrekkelijker om ook weer te solliciteren bij een grotere gemeente in verband met een hoger salaris.

De oorlog in Oekraïne heeft impact gehad op de (gemeentelijke) om dat er naast de reguliere werkzaamheden extra inzet van forse omvang nodig is geweest. Naast deze extra in is er ook op andere terreinen veel ontwikkeling in een rapper tempo. Dan hebben we het over klimaat, energie, digitalisering, veiligheid, zorg en wonen.

Het aantal vacatures neemt door bovenstaande ontwikkelingen toe. Eind 2023 stonden er structureel 30 vacatures open. De huidige situatie op de arbeidsmarkt zet onze dienstverlening naar inwoners en ondernemers onder druk.

Het afgelopen jaar hebben we fors ingezet om een meer aantrekkelijke werkgever te zijn. Er is vaker ruimte voor maatwerk en persoonlijke situaties van collega's. We hebben eind van het jaar een pilot georganiseerd om te onderzoeken of wij het werken op afstand als secundaire voorwaarde kunnen bieden. We hebben een plan gemaakt voor generatiemanagement, zodat we rekening houden met de verschillende levensfasen van onze collega's. Er is meer aandacht voor talentontwikkeling, zodat het aanwezige talent meer in beeld is en beter kan worden ingezet. We vinden het van belang dat collega's de kans krijgen om zich intern verder te ontwikkelen. Daar zit een ruim en passend aanbod bij voor opleidingen. In dit spanningsveld is employer branding belangrijker dan ooit, daarom hebben wij ingezet op het in kaart brengen van 'ons verhaal'. Wie zijn wij. We hopen dat ook nieuwe collega's ons vinden, die een andere achtergrond of ervaring hebben. Niet alleen om zo meer collega's te kunnen hebben, vooral ook omdat ons dat verrijkt. We hebben naast de focus op aantrekkelijk werkgeverschap en behouden wie we hebben ook ingezet op een nieuwe collega die zich kan focussen op het de werving en selectie van nieuwe collega's.

Bovenstaande acties samen betekent dat een deel van het beschikbare budget ingezet zal worden voor het aantrekken van nieuwe medewerkers door verbetering van onze arbeidsmarktpositie mogelijk met behulp van een specialist arbeidsmarktcommunicatie (recruitment). Daarnaast zetten we in op aantrekkelijk werkgeverschap door het creëren van een werkomgeving waar medewerkers met plezier werken en hun talenten verder kunnen

ontwikkelen. Hierbij past ook een actief beleid voor het behouden van medewerkers door het bieden van een carrièreperspectief.

Hybride werken is sinds Covid niet meer weg te denken. De functie van ons kantoor verandert. Het is steeds meer een ontmoetingsplek: een plek om samen te werken, te co-creëren en creatief te werken. Daarbij moet het bijdragen aan de groei naar de netwerkorganisatie. Het hybride werken heeft impact op de wijze waarop we (samen)werken, werkwijzen en communicatie, maar ook op onze positionering op de arbeidsmarkt.

Als organisatie willen we het hybride werken optimaal ondersteunen door te werken aan houding en gedrag en de inrichting van het kantoor. Door te experimenteren met werkwijzen en deze voldoende te faciliteren met mobiele eenheden en geschikte ICT voorzieningen zal de komende periode meer invulling gegeven worden aan hybride werken.

Hybride werken

De functie van ons kantoor verandert. Het is steeds meer een ontmoetingsplek: een plek om samen te werken, te co-creëren en creatief te werken. Daarbij moet het bijdragen aan de groei naar de netwerkorganisatie. Het hybride werken heeft impact op de wijze waarop we (samen)werken, werkwijzen en communicatie, maar ook op onze positionering op de arbeidsmarkt.

Als organisatie willen we het hybride werken optimaal ondersteunen door te werken aan houding en gedrag en de inrichting van het kantoor. Door te experimenteren met werkwijzen en deze voldoende te faciliteren met mobiele eenheden en geschikte ICT voorzieningen zal de komende periode meer invulling gegeven worden aan hybride werken.

ICT en informatievoorziening

Er zijn veel ontwikkelingen die tegelijkertijd een beroep doen op de informatievoorziening en automatisering. In de uitvoering vragen deze veranderingen strategische kaders en richtlijnen. In de iVisie hebben wij op hoofdlijnen de strategische koers voor de periode 2022-2025 uitgezet met als doel een toekomstbestendige en veilige ICT te garanderen. Zo hebben we bijvoorbeeld bepaald dat we zelf geen ICT ontwikkelen en dat we geen koploper willen zijn, maar wel een slimme volger. We maken gebruik van landelijke overheidsvoorzieningen en stellen de landelijke VNG normen centraal.

Op basis van deze visie is een cloudstrategie uitgewerkt en vastgesteld: “Cloud: begin met het eind in gedachten!”

In 2023 hebben we na een Europese aanbesteding de IT infrastructuur apparatuur en het beheer daarvan uitbesteed aan een externe partij. Ook is een start gemaakt met een transitie naar een ICT regie-organisatie. Van traditioneel beheer naar opdrachtgeverschap. De transitie- en overgangsperiode brengen ook extra en andere financiële lasten met zich mee.

Wetgeving

De komende periode is er veel nieuwe wetgeving van kracht. De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De belangrijkste wijziging betreft de actieve openbaarmaking, daarvoor moeten we werkprocessen aanpassen.

Naar verwachting wordt in 2023 de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) ingevoerd. Met deze wet krijgen inwoners en ondernemers het recht om op digitale wijze zaken te doen met de gemeente.

Op grond van de Wet elektronische publicaties moeten vanaf 1 januari 2023 documenten – naast de ter inzage legging op een fysieke locatie – ook elektronisch ter inzage worden gelegd. Op dit moment wordt onderzocht hoe de technische uitvoering van de elektronische ter inzage legging gaat plaatsvinden.

Met de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen worden de mogelijkheden van volksvertegenwoordigers om de eigen controlerende en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken aangepast en uitgebreid. Ook wordt de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen een dergelijk samenwerkingsverband vergroot.

Rechtmatigheid

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie (beheersmaatregelen) ondernomen worden om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Dit zijn de eerste jaarstukken waarin ons college verantwoording aflegt over de rechtmatigheid conform een voorgeschreven format. Door structureel in te zetten op de interne controle en op de rechtmatigheid die nodig is ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording hebben we ons hierop voorbereid. We werken met een intern controleplan gebaseerd op analyse van de belangrijkste risico's. De in- en externe controle worden in samenwerking met de accountant zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Ondanks de nodige voorbereiding in voorgaande jaren heeft de rechtmatigheidsverantwoording de nodige inspanningen geleverd. Onduidelijkheden in het wetgevingstraject hebben niet geholpen. Op 14 mei 2024 is een raadsbesluit genomen om duidelijkheid te verschaffen over hoe we begrotings(on)rechtmatigheid verantwoorden. Dat doen we in lijn met zoals het voorheen gebeurde. Diverse typen begrotingsafwijkingen zijn met het raadsbesluit als acceptabel aangemerkt.

De verantwoordingsgrens is 3% van de lasten inclusief reserves en daarmee € 4,455 miljoen. Een eventueel totaal aan onrechtmatigheden boven deze grens moet verplicht worden opgenomen in en toegelicht in de "Rechtmatigheidsverantwoording". We blijven onder deze grens. De rapporteringsgrens is 5% van 1% (materialiteitsgrens) en daarmee € 74.000. Eventuele overschrijdingen van deze laatste grens lichten we hier in de paragraaf bedrijfsvoering conform afspraak toe.

Uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële rechtmatigheid, ofwel de rechtmatige totstandkoming van financiële beheershandelingen, zijn drie verantwoordingscriteria: Het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O criterium (misbruik & oneigenlijk gebruik). Per criterium volgt een korte beschrijving, gevolgd door de stand van zaken binnen onze organisatie en welke maatregelen eventueel genomen worden voor verbetering.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium doelt op het budgetrecht van de gemeenteraad. Het is aan de raad in hoeverre afwijkingen van de begroting acceptabel zijn.

Onderschrijdingen in de lasten (of kredieten)

Onderschrijdingen in de lasten (of kredieten) zijn, in lijn met het raadsbesluit van 14 mei 2024 over de rechtmatigheid, acceptabel en worden niet in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Het streven blijft wel om de begrote structurele lasten bij de bestuursrapportage als de slotwijziging zoveel mogelijk af te ramen tot de verwachte eindstand. Dit geldt ook voor de als acceptabel aangemerkte afwijkingen in de structurele baten.

Overschrijdingen in de lasten

Het programma sociaal domein is het enige programma waar de lasten zijn overschreden. Dit betreft meteen € 3 miljoen. Deze zijn als acceptabel aan te merken omdat het de open-einde regelingen WMO en de Jeugdwet betreft en worden daarom niet in de rechtmatigheidsverantwoording betrokken. Overigens is de helft van dit bedrag het gevolg van de herijking van de tarieven. De bij de bestuursrapportage gereserveerde loon-prijs component in de Algemene uitkering hebben we gereserveerd om dit soort indexen te kunnen dekken. De baten op dit programma zijn ook fors hoger maar dat betreft niet de WMO of de Jeugdwet. Overige afwijkingen die beoordeeld moeten worden in het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn er niet.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Het voorwaarden criterium komt tot uiting bij de interne audits die uitgevoerd worden volgens het intern controleplan. In elk van de uitgevoerde audits wordt getoetst of aan de eisen van de specifieke wetgeving is voldaan. Hier volgt een toelichting van de belangrijkste geconstateerde afwijkingen.

Subsidies

€ 740.000 is onrechtmatig in het subsidieproces. Proces/voorwaarden uit de subsidieverordening of regelingen zijn niet altijd gevolgd. Het betreft vooral de subsidies aan de zwembaden waar het in de subsidieverordening vastgestelde proces/voorwaarden niet zijn gevolgd. In de Bestuursrapportage 2023 zijn wel de hogere bedragen als gevolg van de stijging energielasten en dergelijk opgenomen. Dus er is wel budget maar het proces om tot de subsidiebeschikking te komen is niet conform de regels verlopen.

Aanbestedingsregels inhuur

€ 1.242.000 is onrechtmatig specifiek voor wat betreft inhuur. Inhuur loopt nog steeds niet altijd via Werken in Gelderland (het Dynamisch Aankoop Systeem) of we kunnen dit door lacunes in de administratie hiervan niet bewijzen. De huidige krappe markt voor flex-personeel schuurt ook steeds meer met zwaardere administratieve procedures. We hebben veel (regelmatig wisselend) inhuur personeel nodig. We doorlopen of administreren de vele inhuurprocedures niet allemaal vlekkeloos. Ook procedures die niet tot een contract leiden wegens gebrek aan kandidaten moeten volledig geadmistreerd worden om daarna eventueel rechtmatig buiten de DAS om te kunnen werven.

Aanbestedingsregels overige inkopen

€ 353.000 is onrechtmatig. Betreft deels inkopen die we al jaren niet aanbesteden om zo verschillende (lokale partijen) te kunnen contracteren. We kunnen administratief echter onvoldoende bewijzen dat het afzonderlijke opdrachten betreft die niet opgeteld en aanbesteed hoeven te worden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Met misbruik en oneigenlijk gebruik wordt bedoeld op het door derden opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Daarbij gaat het om het aangaan van rechtshandelingen die wel in overeenstemming zijn met de bewoordingen van de regelgeving maar die in strijd zijn met het doel en de strekking ervan.

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Veelal zijn deze al geformuleerd als voorwaarde uit de betreffende wet- en regelgeving. Maar ook aanvullende maatregelen in de administratieve organisatie en bestaande werkprocessen kunnen hierin ondersteunen.

Stand van zaken in Berkelland

De gemeente Berkelland beschikt niet over een overkoepelende nota M&O. Toch wordt in de te controleren processen van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) aandacht geschonken aan het M&O-criterium. In de VIC zijn geen vermeldenswaardige specifieke fouten met betrekking tot het M&O-criterium geconstateerd.

Sommige voorwaarden zijn evengoed M&O-gevoelige meetpunten en dekken in combinatie met andere beheersmaatregelen het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik af. De regelmatige uitvoering van de VIC kan in deze gezien worden als een eerste beheersmaatregel.

De vragenlijsten die voor de VIC gebruikt worden zijn onderdeel van de controleapplicatie Checkpoint-IC. Per vraag wordt verwezen naar de wettelijke tekst van het betreffende toetsingskader. Elk jaar worden deze vragenlijsten voor het begin van het nieuwe controlejaar geüpdatet volgens de actuele regelgeving. Daarbij kunnen aanpassingen gedaan worden die op de actuele plaatselijke regelingen toegesneden zijn.

Maatregelen ter verbetering

In de aankomende jaren is het de wens om de M&O-gevoelige meetpunten duidelijker te

benadrukken. Daarom worden op dit moment de technische mogelijkheden verkend en verder uitgewerkt in hoeverre dit criterium binnen deze vragenlijsten beter naar voren gehaald kunnen worden. Andere beheersmaatregelen zoals het vier-ogen-principe en functiescheiding hebben een preventief karakter en vormen daarom op de VIC een aanvulling in de mix aan beheersmaatregelen. Ook de aanwezigheid van dit soort maatregelen zijn getoetst in de verschillende vragenlijsten van diverse processen.

Fraude

In 2023 hebben we geen fraude geconstateerd.

De Wet Fido, schatkistbankieren, Ufdo en Ruddo

Volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV dient aanvullende informatie opgenomen te worden over de niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het naleven van bepalingen in de Wet Fido en bijbehorende regelingen. Deze regelingen gaan over treasury. Onder treasury verstaan we beheershandelingen die uitgevoerd worden rondom de financiering van de gemeente middels leningen en de verplichting om via kasstortingen en -opnames overtollige middelen in de schatkist aan te houden en de mogelijkheid om overtollige middelen onderling uit te lenen. Om duidelijkheid te krijgen of hier sprake is van financiële (on)rechtmatigheid is het proces Treasury doorgelicht via een VIC. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Stand van zaken in Berkelland

De financieringsbehoefte van gemeente Berkelland was in 2023 niet groot en bestond alleen uit kasgeldleningen. De verstrekte geldleningen aan andere kredietnemers waren overzichtelijk en het risico op niet aflossing is beperkt. De regelgeving uit het statuut voldoet voor de processen maar geeft geen risicoanalyse met bijbehorende beheersmaatregelen weer. Uit de VIC kwamen geen fouten.

Wet open overheid

Wettelijk kader

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet is bedoeld om de overheid transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter te dienen. De Woo maakt toegang tot publieke informatie expliciet tot een recht van burgers.

De Woo voorziet in een opener overheid dan de Wob. Een belangrijk verschil met de Wob is dat, naast informatieverstrekking op verzoek, gemeenten ook verplicht zelf informatie openbaar moeten maken. Actieve openbaarmaking heet dit in de wet. De gemeente Berkelland is verplicht 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken zodat een burger toegang heeft tot deze informatie. De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden en wordt gefaseerd ingevoerd. De eerste 4 categorieën moet de gemeente Berkelland al actief openbaar maken. In artikel 3.5 van de Woo staat dat in de begroting en de jaarrekening een aparte paragraaf over dit onderwerp wordt opgenomen.

Toelichting

In 2023 zijn stapjes gezet om te komen tot informatievoorziening die voor de WOO van belang is. Vanwege capaciteitsproblemen gaat dit niet snel. In 2023 zijn er 11 WOO-verzoeken ingediend.

Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2023 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.

Beleid

Algemeen grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich: het exploiteren van grondposities is een middel om doelen te bereiken op de beleidsterreinen woningbouw, bedrijvigheid en werkgelegenheid en de inrichting van de openbare ruimte. De gemeente kiest voor actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is. Ook faciliteert de gemeente particuliere ontwikkelingen door binnen de kaders van de publiekrechtelijke verantwoordelijkheid mee te werken aan planologische procedures.

De Aanvullingswet Grondeigendom is per 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet. Deze wet geeft de kaders voor het verhalen van de kosten die de gemeente maakt voor gebiedsontwikkelingen door derden. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het wijzigen van het omgevingsplan of het verlenen van een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Dit sluit in grote lijnen aan op de werkwijze onder de Wet ruimtelijke ordening.

Bij het kunnen ontwikkelen en exploiteren van grondposities vormen de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 en het Regionale Programma Werklocaties het operationele kader. De financiële verantwoording van de exploitaties moet voldoen aan de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV (juli 2019, herzien december 2023). Ook de fiscale regelgeving rond vennootschaps- en omzetbelasting stellen eisen aan de wijze waarop de administratie is ingericht.

Financiële positie

Omdat de gehele looptijd van planvoorbereiding tot en met de verkoop van de laatste kavel en het woonrijp opleveren vaak meerdere jaren duurt, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten binnen de grondexploitatie variëren. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De jaren 2008 tot 2018 lieten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt hebben geleid tot verliezen op de grondexploitaties. De bestaande woningvoorraad biedt echter onvoldoende aanbod om in de behoefte van specifieke doelgroepen te voorzien. Dit leidt tot een vraag naar extra bouwkavels om het beoogde type woning te realiseren of om de gewenste doorstroming te stimuleren. De prognoses van de complexen bouwgronden in exploitatie zijn hierdoor in de periode 2019-2022 aanmerkelijk verbeterd. Deze trend heeft zich in 2023 doorgezet. De voorraad direct beschikbare kavels is beperkt.

De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2023 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie. Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt verantwoorden we met ingang van 2016 volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.

Reserve bouwgrondexploitatie

Uitgangspunt is dat onze grondexploitatie "selfsupporting" is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie wordt daarom budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Om in de toekomst tegenvallers op te vangen werken we met een reserve grondexploitaties. Na afloop van elk boekjaar wordt de stand van zaken per balansdatum opgemaakt en worden de exploitatiebegrotingen geactualiseerd. Naar rato van de voortgang van

de exploitatie wordt winst verantwoord. Voor verwachte verliezen vormen we een voorziening. Winsten worden toegevoegd en verliezen worden onttrokken aan de reserve bouwgrondexploitatie. Met ingang van 2021 verwerken we het resultaat al in de reserve grondexploitatie vóórafgaande aan de resultaatbestemming. Op deze manier wordt het algehele resultaat van de jaarrekening minder beïnvloed door fluctuaties in de uitkomsten van grondexploitaties.

In 2023 is via de Nota Reserves en Voorzieningen een wenselijke bandbreedte voor de hoogte van de reserve gedefinieerd. De ondergrens is bepaald op de ratio waarbij het weerstandsvermogen nog voldoende is om de risico's op te vangen. Het plafond is bepaald op een ratio van 2 maal de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicomanagement

De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico's en specifieke project risico's.

Marktrisico's bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden parameters voor twee scenario's gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico's leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico's zich bevinden. Deze bandbreedte geeft een goede inschatting van de benodigde weerstandscapaciteit.

Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast kunnen risico's in de toekomst mogelijk worden gecompenseerd door begrote winsten of door in de begroting opgenomen posten voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we slechts een deel van deze begrote ruimte mee voor het bepalen van de aanwezige dekking.

De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

Jaarverslag grondexploitatie 2022

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2023 laat een winst vóór vennootschapsbelasting zien van € 527.220. In 2022 werd € 752.591 winst verantwoord.

De winst – onder aftrek van € 131.750 toegerekende vennootschapsbelasting - is toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie.

De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Analyse van het resultaat voor vennootschapsbelasting
- Waardering grondposities per einde boekjaar
- Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
- Risicoanalyse grondexploitatie
- Korte beschouwing van de stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties
- Meerjarenperspectief Grondexploitaties

Analyse van het resultaat vóór vennootschapsbelasting

Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2023. De winst over het boekjaar 2023 ad € 527.220 is als volgt samengesteld:

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	Totaal resultaat
Kieft 4 Eibergen	86.000		86.000
Everskamp Ruurlo		-13.000	-13.000
De Garver Haarlo	47.304		47.304
Zwilbroekseweg Eibergen	2.000		2.000
Vonderman Noordijk	-2.000		-2.000
Olland Noord Rietmolen	14.000		14.000
Hondelinkweg Neede	211.000		211.000
ABCTA terrein Beltrum	30.268		30.268
De Mölle Haarlo	-3.000		-3.000
De Heuver Gelselaar	12.000		12.000
Leusinksbrink Ruurlo	-4.000		-4.000
Het nieuwe Jena Beltrum	21.621		21.621
Elbrink Heure Borculo	102.000		102.000
Grutto Beltrum	67.403		67.403
Bouwgronden in exploitatie	584.596	-13.000	571.596
			0
Erfpachtgronden Borculo	55.285		55.285
Bedrijfsterrein Russchemors Neede	23.115		23.115
Overige complexen per saldo	5.433		5.433
Algemene kosten	-128.209		-128.209
Materiële vaste activa en overige gronden	-44.376	0	-44.376
Totaal resultaat (winst)	540.220	-13.000	527.220

Korte toelichting resultaat

Het voorgeschreven systeem van winstbepaling ['percentage of completion'] leidt tot tussentijdse resultaatneming bij de complexen Bouwgrond in exploitatie naar rato van de voortgang. De voortgang wordt uitgedrukt in een percentage waarbij de werkelijke uitgaven en opbrengsten worden afgezet tegen de begroting. Het positieve resultaat over 2023 is overwegend het gevolg van deze tussentijdse winstnemingen.

Het bedrijventerrein Kieft is in 2022-2023 voor een belangrijk deel woonrijp gemaakt. Samen met de gerealiseerde kavelverkoop in 2023 leidt dat tot een winstneming van € 86.000 over 2023. Het complex Hondelinkweg Neede is nagenoeg geheel woonrijp afgerond, zodat daar een tussentijdse winst van € 211.000 kan worden verantwoord. Ook voor het complex Elbrink Heure in Borculo kan een positief resultaat (€ 102.000) worden verantwoord nu het plangebied voor de 5 kavels voor een belangrijk deel woonrijp is opgeleverd.

Er zijn enkele complexen waarbij als gevolg van het bijstellen van de begrotingen een beperkt tussentijds verlies moet worden genomen. Feitelijk betreft het correcties op eerder verantwoorde positieve resultaten. Voor bedrijventerrein Everskamp wordt een toekomstig verlies voorzien. In 2023 is € 13.000 aan deze voorziening toegevoegd.

Een 4-tal complexen is in 2023 administratief afgesloten: De Garver Haarlo, ABCTA Beltrum, Het Nieuwe Jena Beltrum en Grutto Beltrum. Totaal bedraagt het positieve eindresultaat voor deze complexen in 2023 ruim € 165.000.

Naast de winstneming voor de Bouwgronden in exploitatie is ook een beperkt positief resultaat verantwoord op de (te ontwikkelen) gronden onder de Materiële vaste activa. Zo heeft de verkoop van een perceel dat belast was met een recht van erfpacht bijgedragen aan het positieve resultaat. Ook de verkoop van bedrijfskavels op het terrein Russchemors in Neede door de particuliere ontwikkelaar heeft geleid tot een positief resultaat als gevolg van de ontvangen exploitatiebijdrage die gekoppeld is aan de omvang van de verkochte bedrijfspercelen.

De overige resultaten zijn voornamelijk het gevolg van reguliere activiteiten (uitgaven en verkopen) en jaarlijkse actualisatie van de meerjarenbegroting. Voor zover relevant lichten wij deze uitkomsten per complex verderop in deze paragraaf toe.

Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	rekening 2023	rekening 2022
Niet in exploitatie genomen gronden	2.998.705	1.783.371
Erfpachtgronden	37.525	40.290
Overige gronden	313.658	313.658
Subtotaal Materiële vaste activa	3.349.888	2.137.319
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	2.276.919	1.475.176
Totaal boekwaarde	5.626.807	3.612.495
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	-67.000	-54.000
Totaal balanswaarde	5.559.807	3.558.495

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2023 toegenomen met circa € 2 miljoen van € 3.558.495 naar € 5.559.807. Deze toename is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	rekening 2023	rekening 2022
kapitaallasten (2,05% respectievelijk 2,40%)	14.752	39.144
uren eigen dienst	102.990	81.056
uitgaven op projectbasis	2.073.931	332.166
totaal kosten en investeringen	2191673	452.366
opbrengsten (verkoop / subsidie)	717.581	2.893.395
per saldo af- / toename door exploitatie	1.474.092	-2.441.029
verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	527.220	752.591
Totaal mutatie balanswaarde	2.001.312	-1.688.438

De totale balanswaarde van de voorraad Bouwgronden in exploitatie en de overige gronden onder de Materiële vaste activa is in 2023 met name gestegen als gevolg van de aankoop van een perceel binnen het plangebied Leusinkbrink Zuid in Ruurlo.

De boekwaarde van de gronden is door investeringen en ontvangsten per saldo toegenomen met € 1.474.000. Door de resultaatneming in 2023 met € 527.000 stijgt de balanswaarde in totaal met € 2.001.000.

Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitaties

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Ook lichten we de mutaties en de stand van de voorziening voor verwachte verliezen toe.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en resultaatbestemming 2022

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2022 € 7.236.900. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 is besloten om een bedrag van € 1.250.000 te onttrekken en dit over te hevelen naar de reserve bestuurlijke claims. Per 1 januari 2023 bedraagt de algemene reserve grondexploitatie dan € 5.986.900.

In de jaarrekening 2023 is de winst over 2023 ad € 527.220 na aftrek van € 131.750

vennootschapsbelasting toegevoegd aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee bedraagt de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om verliesgevende exploitaties en risico's in het grondbedrijf op te vangen – per eind 2023 € 6.382.370.

Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De benodigde voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de geactualiseerde exploitatiebegroting. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

Er is per eind 2023 slechts een complex Bouwgrond in exploitatie waarvoor – als gevolg van geactualiseerde prijzen voor woonrijp maken - een verlies wordt begroot. Dat betreft bedrijventerrein Everskamp in Ruurlo. De voorziening voor dit complex bedraagt eind 2023 € 67.000 (vorig jaar € 54.000). De verhoging ad € 13.000 is in 2023 ten laste van het resultaat gebracht.

Risicoanalyse grondexploitaties

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het risico wordt afgezet tegen de aanwezige mogelijkheden om tegenvallers binnen de projecten op te vangen. De risico's die niet binnen de projecten zelf kunnen worden opgevangen vormen samen de benodigde weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's die samenhangen met het exploiteren van grondposities af te dekken.

Bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's.

Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde begroting per complex Bouwgrond in exploitatie. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek".

Voor de strategische grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) hanteren we een percentage van de boekwaarde om het marktrisico te bepalen.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie		
Jaarlijkse kostenstijging boven inflatieniveau	10%	20%
Daling opbrengstverwachting	5%	10%
Vertraging looptijd in jaren	3	7
Kans op gezamenlijk optreden van deze effecten	50%	33%
Materiële vaste activa		
Percentage van de boekwaarde strategische gronden	5%	10%

In de exploitatiebegrotingen houden we rekening met prijsindexatie over de verwachte uitgaven. Over 2024 rekenen we op 4% inflatie en over de jaren 2025 en 2026 op 3%. Met ingang van 2027 hanteren we het langjarig gemiddelde inflatiecijfer van 2%. De onzekerheid op de markt als gevolg van Covid-19 en de situatie in Oekraïne hebben we begin 2022 vertaald in een hoger risicoprofiel. In het model hanteren we een risico van 10% respectievelijk 20% kostenstijging bovenop de begrote prijsstijging. Deze parameters blijven we voorzichtigheidshalve hanteren.

De effecten worden per complex Bouwgrond in exploitatie opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.

De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 633.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 883.000. In onderstaande tabel is dit gespecificeerd:

	Tegenvallend scenario marktrisico	Kritiek scenario marktrisico	Project specifieke risico's	Totaal risico tegenvallend scenario	Totaal risico kritiek scenario
Bouwgronden in exploitatie	299.000	400.000	113.000	412.000	513.000
Materiële vaste activa	151.000	300.000	70.000	221.000	370.000
Benodigde weerstandscapaciteit	450.000	700.000	183.000	633.000	883.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit twee verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's binnen projecten worden opgevangen als deze gecompenseerd worden door verwachte winsten of als hiervoor binnen de begroting budget beschikbaar is in de vorm van posten onvoorzien.

Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na toevoeging van het resultaat over 2023 € 6.382.370. Deze reserve is direct beschikbaar als capaciteit om risico's binnen de lopende gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. Voor zover deze capaciteit onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve. Met een eventuele onttrekking van het surplus van de reserve boven het vastgestelde plafond is hierbij geen rekening gehouden.

Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt per eind 2023 € 2.480.000.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 79.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve 50% meegenomen in het tegenvallende scenario en 33% in het kritieke scenario. Dit leidt tot een beschikbare capaciteit van € 1.279.000 respectievelijk € 844.000.

Samengevat kan de totaal beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

	Begroot	Beschikbare capaciteit	
		Tegenvallend scenario	Kritiek scenario
aandeel van begroot		50%	33%
Winstprognose vanaf 2023	2.480.000	1.240.000	818.400
Post onvoorziene uitgaven	79.000	39.500	26.070
		1.279.500	844.470
Algemene reserve grondexploitatie		6.382.000	6.382.000
Beschikbare weerstandscapaciteit		7.661.500	7.226.470

Weerstandsvermogen grondexploitatie

De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2023 12,1 (2022: 9,6). In het kritieke scenario is de ratio 8,2 (2022: 7,5). Een ratio tussen de 1,0 en 1,4 wordt als “voldoende” gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit. In de vastgestelde Nota Reserves en voorzieningen 2023 is dit als ondergrens voor de minimaal beschikbare reservebuffer aangeduid. Een ratio boven de 2,0 geldt als “uitstekend”. Deze ratio geldt als uitgangspunt voor het plafond van de reserve grondexploitatie.

Het weerstandsvermogen is de afgelopen jaren fors verbeterd. Belangrijkste verklaring daarvoor is dat de Algemene reserve bouwgrondexploitatie door de gerealiseerde winsten in de periode 2020 – 2023 is verbeterd. Ook geldt dat de voortgang in projecten zorgt voor nauwkeuriger prognoses over een kortere looptijd, hetgeen resulteert in een daling van de specifieke projectrisico's.

Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft komende jaren van belang als buffer voor het opvangen van tegenvallende ontwikkelingen. De economische effecten als gevolg de situatie in Oekraïne op de korte tot middellange termijn en de demografische ontwikkelingen op langere termijn zullen mede bepalend zijn voor de resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties. De buffer biedt daarnaast, indien gewenst, ook mogelijkheden om actief in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Door de gestegen stichtingskosten van woningen en stijging van investeringskosten in de openbare ruimte staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Hierdoor kunnen tekorten ontstaan in de gemeentelijke grondexploitaties. Het kan ook betekenen dat niet alle kosten voor de inrichting van de openbare ruimte kunnen worden verhaald op een particuliere ontwikkelaar. Er is dan sprake van een publieke onrendabele top. Voor een drietal projecten is daarom in 2023 een beroep gedaan op een bijdrage vanuit de landelijke Woningbouw Impuls 5e tranche. Daarmee kan 50% van het tekort worden afgedekt. Het restant moet door de gemeente (in de vorm van cofinanciering) worden bijgedragen. De Algemene Reserve Grondexploitatie zou hiervoor kunnen worden benut voor zover daarin nog een surplus (boven het plafond) beschikbaar is.

Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties

Hieronder volgt per complex een korte toelichting op het verloop van de boekwaarde in 2023 en de verwachte prognose voor komende jaren. Niet alle complexen komen daarbij aan bod, alleen plannen met een boekwaarde of mutaties boven € 250.000 worden genoemd. Voor een compleet overzicht van de gemeentelijke complexen verwijzen we naar de toelichting op de balans (onderdeel Voorraden).

Bedrijventerrein Kieft IV Eibergen

De verkopen op dit terrein liepen in de jaren 2015 tot en met 2020 achter bij de verwachtingen. In 2021 en 2022 zagen we echter lokaal en regionaal een groeiende belangstelling voor bedrijfspavementen. Bedroeg de omzet in 2021 nog € 160.000, in 2022 is een verkoopopbrengst van € 725.000 geboekt. In 2023 bedroeg de opbrengst € 303.000. Eind 2023 is nog bijna 1,5 ha uitgeefbaar, waarbij voor een deel van de kavels concrete belangstelling bestaat.

De investeringen in 2023 belopen € 105.000, met name omdat in 2022 gestart is met het woonrijp maken van het plan. Het werk is in 2021 aanbesteed en op basis van het bestek en de definitieve verkaveling is ook de begroting geactualiseerd. Als gevolg van de voorgeschreven systematiek van tussentijdse resultaatbepaling is over 2023 een positief resultaat van € 86.000 verantwoord. Per saldo is de boekwaarde van het complex gedaald van € 2.112.000 eind 2022 tot € 2.018.000 eind 2023.

De aanleg van de N18 en de bijbehorende op- en afritten is ten koste gegaan van het aantal uitgeefbare en bouwrijpe kavels. Eind 2015 is een compensatievoorstel van Rijkswaterstaat ontvangen. In maart 2018 is over de voorwaarden van compensatie en de aankoop van ruilgronden mondeling akkoord bereikt met Rijkswaterstaat. Het traject om te komen tot financiële en notariële afwikkeling duurt helaas veel langer dan verwacht. Afgelopen jaren moesten nog de nodige (aanvullende) bodemonderzoeken worden verricht. De rapportages zijn in 2023 opgeleverd. In 2024 kan dan eindelijk definitieve besluitvorming plaatsvinden over de compensatie en kunnen de betreffende percelen worden overgedragen.

Bedrijventerrein Everskamp Ruurlo

De boekwaarde van dit complex bedraagt eind 2023 € 490.000. Het tempo van verkopen bleef tot enkele jaren geleden achter bij de verwachtingen, mede omdat door ondernemers werd geïnvesteerd in leegkomende bedrijfspanden. In 2023 zijn twee kavels met een totale omvang van 2.470 m² verkocht (vorig jaar 6.050 m²). Er is per eind 2023 nog circa 10.200 m² uitgeefbaar. Voor een deel van deze kavels is eind 2023 concrete belangstelling.

Hondelinkweg Neede

In 2021 zijn alle resterende kavels in het plan verkocht. In 2022 is het bestek voor het woonrijp maken opgesteld en het werk aanbesteed. De werkzaamheden zijn in 2023 uitgevoerd. Naar verwachting kan het complex in 2024 worden afgesloten.

Over 2023 is € 211.000 tussentijdse winst verantwoord, met name doordat het plan als gevolg van de gedane investeringen in 2023 nagenoeg geheel afgerond is (en dus een hoger percentage van het eindresultaat als gerealiseerd kan worden beschouwd). Daarbij moet worden opgemerkt dat in het verleden – wegens de verwachte demografische ontwikkelingen – al een verlies is verantwoord van € 1.070.000. Per saldo kan het gehele project bij benadering budgettair neutraal worden afgesloten.

Regionaal bedrijventerrein De Laarberg

Gebiedsonderneming De Laarberg ontwikkelt het gelijknamige regionale bedrijventerrein. De gemeente Berkelland is samen de gemeente Oost-Gelre aandeelhouder in de opgerichte vennootschappen. Beide gemeenten hebben zich financieel garant gesteld voor € 12,5 miljoen. In de paragraaf “Verbonden partijen” is meer informatie opgenomen.

Meerjaren perspectief grondexploitaties

Het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties [MPG] is een aanvullend instrument in de planning en control cyclus voor de gemeentelijke Bouwgronden in exploitatie.

De financiële uitgangspunten die van belang zijn voor de waardering en resultaatbepaling zijn erin opgenomen. Bovendien is per complex Bouwgrond in exploitatie de geactualiseerde exploitatiebegroting en de resultaatprognose per 1 januari 2024 opgenomen in het MPG.

In de toelichting op de balanspost Voorraden in de jaarrekening 2023 is vermeld dat de totale winstverwachting per 2024 € 2.407.180 bedraagt. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde	Uitgaven	Opbrengsten	Resultaat
	31 december 2023 na bestemming	met ingang van 2024	met ingang van 2024	met ingang van 2024
Bedrijventerreinen				
Kieft 4 Eibergen	2.017.517	298.061	2.912.510	596.932
Everskamp Ruurlo	489.709	722.775	1.139.700	-72.784
Woongebieden				0
Zwilbroekseweg Eibergen	-72.749	43.253		29.496
Op de Bleek Eibergen	-11.199	7.388		3.811
Vonderman Noordijk	-150.586	128.356		22.230
Olland Noord Rietmolen	-38.735	24.185		14.550
Hondelinkweg Neede	-6.340	3.377		2.963
De Mölle Haarlo	-45.333	45.377		-44
De Heuver Gelselaar	17.591	108.346	160.000	34.063
Leusinkbrink Ruurlo	-21.912	38.763	25.090	8.239
Elbrink De Heure Borculo	-51.352	77.217	169.250	143.385
Elbrink Leenkamer Borculo	150.307	77.879	1.852.525	1.624.339
Bouwgronden in exploitatie	2.276.918	1.574.977	6.259.075	2.407.180

We wijzen er op dat in bovenstaande opstelling géén rekening is gehouden met rentelasten die het directe gevolg zijn van de voorgeschreven winstbepaling op basis van de Percentage of Completion Methode. Door tussentijdse winstnemingen stijgt de boekwaarde van een complex en dit leidt in volgende jaren tot een hogere rentelast. In het MPG 2024 is dit effect per complex wel becijferd. Totaal leidt dit tot een beperkt nadelig effect van € 40.000 ten opzichte van de geraamde € 2.407.000 winst.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen. Na de Algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de lokale heffingen (belastingen, leges en rechten) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Gemeenten zijn beperkt in de belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen heft de gemeente rechten (leges) voor individuele diensten aan haar inwoners. De tarieven van deze rechten dienen zo te worden gesteld dat de opbrengsten de kosten niet te boven gaan. De opbrengsten hebben een directe relatie met de kosten voor de dienstverlening (gebonden heffingen) en zijn daarmee maximaal 100% kostendeekkend.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kaders, de ontwikkelingen van de verschillende belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor onze inwoners. Verder wordt inzicht gegeven in de kostendeekkendheid van een heffing en wordt het kwietscheldingsbeleid kort toegelicht.

Beleid

Voor 2023 hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd voor het berekenen van de tarieven:

- De lokale heffingen stijgen in principe niet meer dan met het inflatiepercentage. Voor 2023 hanteren we een inflatiepercentage van 2,4%.
- Bij afvalstoffen- en rioolheffing streven wij naar 100% kostendeekkendheid. Bij het berekenen van de kostendeekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead en btw. Het streven naar 100% kostendeekkendheid kan betekenen dat de tarieven met meer dan het inflatiepercentage stijgen.

Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaand een overzicht van de lokale heffingen.

Opbrengsten lokale belastingen, heffingen en retributies (x € 1.000)	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	2023 (na wijzigingen)	Realisatie 2023	Verschil gewijzigde begroting - realisatie
Onroerende zaakbelastingen	8.991	10.525	10.525	10.522	-3
Afvalstoffenheffing	2.539	3.162	3.162	3.185	23
Rioolheffing	6.320	7.313	7.313	7.132	-181
Begraafrechten	275	270	270	280	10
Leges Omgevingsvergunning	1.616	1.389	1.389	1.119	-270
Reclamebelasting	209	203	203	212	9
Toeristenbelasting	378	355	355	684	329
Secretarieleges	535	512	501	494	-7
Marktgelden	58	59	59	60	1
Totaal	20.921	23.788	23.777	23.688	-89

Ontwikkeling lastendruk

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per gemeente. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor het vergelijk maken we gebruik van de gegevens van de provincie Gelderland. Hierbij wordt de belastingdruk per inwoner vergeleken met de gemiddelde woonlasten van de gemeenten in de provincie. Onder woonlasten wordt verstaan de OZB, riool- en afvalstoffenheffing.

	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde provincie Gelderland	441	464	472	494
Gemiddelde gemeente Berkelland	375	447	406	479

De gemiddelde woonlasten per inwoner voor het jaar 2023 zijn gestegen ten opzichte van 2022, doordat er bij de berekening van de opbrengsten voor het jaar 2022 sprake was van eenmalige kortingen op de verschillende heffingen.

Belastingen

De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten vrij te besteden zijn. Het gaat om de onroerende zaakbelastingen, toeristenbelasting en reclamebelasting. De opbrengsten uit reclamebelasting worden overgedragen aan het ondernemersfonds.

Onroerende zaakbelastingen.

Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. De hoogte van de OZB is afhankelijk van de waarde van de onroerende zaak. Voor de gemeente zijn het de belangrijkste vrij besteedbare gemeentelijke belastingen. Sinds 2009 zijn de tarieven van de OZB vastgesteld op een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Dit betekent dat de tarieven mee moeten bewegen met de waarde ontwikkeling van de onroerende zaak. Stijgt de waarde dan moeten de tarieven neerwaarts worden bijgesteld om de opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie. Dit voorkomt dat bij waardeinstijgingen de eigenaren onevenredig worden belast. Bij waardedaling geldt het omgekeerde.

Categorie	Tarief 2022	Tarief 2023
Eigenaar woning	0,1124%	0,0970%
Gebruiker niet woning	0,1798%	0,1840%
Eigenaar niet woning	0,2307%	0,2351%

Voor 2023 komen de opbrengsten uit onroerende zaakbelastingen van € 10.522.000

Toeristenbelasting

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding.

Het tarief bedraagt € 1,25 per persoon per nacht.

De opbrengst over 2023 is € 684.000

Reclamebelasting

Onder de naam 'reclamebelasting' wordt een directe belasting geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg.

We heffen reclamebelasting als dienstverlening voor de ondernemers van Berkelland. De opbrengsten van de reclamebelasting worden na aftrek van onze kosten overgedragen aan het ondernemersfonds. Vanuit dit fonds kunnen ondernemers activiteiten financieren.

Over 2023 dragen we € 199.000 over aan het ondernemersfonds.

Bestemmingsheffingen

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen mogen op begrotingsbasis maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten van afvalinzameling en afvalverwijdering te dekken. Wij streven naar 100% kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Voor 2023 hebben we de begrote opbrengsten (afvalstoffenheffing) alleen aangepast met het inflatiepercentage. De werkelijke opbrengsten zijn lager dan de lasten, waardoor het kostendeckingspercentage op 92%

was berekend. De werkelijke lasten zijn ongeveer € 150.000 hoger uitgevallen dan geraamd waardoor het uiteindelijke dekkingspercentage op 88% is uitgekomen. Het verschil (tekort) wordt onttrokken aan de voorziening voor afval.

De (niet geraamde) kosten voor het afkeurde PMD bedroegen ongeveer € 100.000. Het negatieve saldo op de oud papier inzameling bedraagt € 50.000 ten opzichte van de raming. In totaal is dat ongeveer € 150.000 meer aan lasten.

De totale begroting en realisatie bij de afvalstoffenheffing is als volgt:

	2023 (vastgesteld)	2023 (na slotwijziging)	Realisatie
Taakveld Afval lasten	-2.736.803	-2.736.803	-2.850.767
Toe te rekenen lasten	-55.000	-55.000	-70.017
Taakveld Overhead	-120.217	-120.217	-126.084
BTW (compensabel)	-538.220	-538.220	-559.755
Totaal lasten	-3.450.240	-3.450.240	-3.606.623
Opbrengst Afvalstoffenheffing	3.162.081	3.162.081	3.186.989
Totaal baten	3.162.081	3.162.081	3.186.989
Dekking	92 %	92 %	88 %

Hieronder staan de tarieven voor 2022 en 2023.

Maatstaven	2022	2023
basispakket 140 grijs	135,00	138,24
basispakket 240 grijs	185,00	189,36
verzamelcontainers	135,00	138,24

Rioolheffing

De gemeente heeft de zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater en hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij of zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt.

Het uitgangspunt voor de rioolheffing is 100% kostendekkende tarieven op termijn. Op basis van het watertakenplan 2018 is de inschatting gemaakt dat de tarieven de komende jaren, naast de inflatiecorrectie, jaarlijks met 2% extra moeten stijgen om op een kostendekkend niveau te komen.

Tekorten of overschotten op het taakveld riolering worden verrekend met de egalisatievoorziening riolering. Deze voorziening dient om tegenvallers en meevallers op te vangen en voorkomt grote schommelingen in de tarieven.

In afwijking van hetgeen besloten bij de Perspectiefnota 2023 voeren we geen trendmatige stijging van 2% van de rioolheffing in 2023 door. We verhogen de rioolheffing wel met het inflatiepercentage. In 2023 herijken we het Watertakenplan. Daarbij berekenen ook de toekomstige onderhoudskosten en investeringskosten. Omdat de egalisatievoorziening riool (reserve) op dit moment van behoorlijke omvang is, willen we deze nieuwe berekeningen afwachten en voor 2023 de trendmatige stijging van 2% van de rioolheffing eenmalig achterwege laten. De nieuwe berekeningen geven ons inzicht het benodigde kostendekkend tarief in de toekomst en de benodigde (trendmatige) stijging.

In 2023 zijn de totale opbrengsten licht hoger dan de totale lasten.

Er is € 162.000 minder uitgegeven dan binnengekomen. Er was extra geld uit de voorziening gereserveerd voor meer reiniging en inspectie van vrijvervalriolering. Hieraan is onder andere

door marktomstandigheden en capaciteitsproblemen toch minder besteed. Het overschot vloeit dus weer terug in de rioolvoorziening.

	2023 (vastgesteld)	2023 (na slotwijziging)	Realisatie
Taakveld Riolering lasten	-5.369.240	-5.369.240	-5.486.092
Toe te rekenen lasten	36.000	36.000	36.000
Taakveld Overhead	-485.058	-485.058	-508.734
BTW (compensabel)	-1.175.000	-1.175.000	-1.010.684
Totaal lasten	-6.993.298	-6.993.298	-6.969.510
Opbrengst heffing	7.312.835	7.312.835	7.131.719
Totaal baten	7.312.835	7.312.835	7.131.719
Dekking	105 %	105 %	102 %

Hieronder staan de tarieven voor 2023.

Maatstaven	2022	2023
Eigenarendeel	206.04	210,96
0 m³ - 1000 m³ bedrag per m³	1,25	1,28
1001 m³ - 2500 m³ bedrag per m³	1,19	1,22
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	1,08	1.10
2501 m³ - 5000 m³ bedrag per m³	0,63	0.64
Maximum	60.000	60.000

Retributies/rechten

Een retributie kan alleen worden geheven voor het gebruik van bezittingen, werken of inrichtingen van de gemeente, bv. begraafrechten en marktgelden, en het verlenen van diensten. De verwachte opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten die met het gebruik of de dienstverlening verbonden zijn.

Begraafrechten

Begraafrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel voor wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. De baten en lasten zijn hieronder opgenomen.

	2023 (vastgesteld)	2023 (na slotwijziging)	Realisatie
Taakveld begraafplaatsen lasten	-301.733	-327.437	-312.463
Taakveld Overhead	-95.200	-95.200	-95.200
Nettolasten taakveld begraafplaatsen	-396.933	-422.637	-407.663
Opbrengsten begraafrechten	270.000	270.000	279.675
Taakveld begraafplaatsen baten	4.832	4.832	4.595
Totaal baten	274.832	274.832	284.270
Dekking	69 %	65 %	70 %

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening gemeente Berkelland en voor het genot van de diensten die in verband daarmee worden verleend.

	2023 (vastgesteld)	2023 (na wijziging)	Realisatie
Markten lasten	-35.535	-35.085	-56.352
Markten opbrengsten	450		
Nettolasten Markten	-35.085	-35.085	-56.352
Toe te rekenen lasten	-1.285	-1.285	-1.285
Taakveld overhead	-24.300	-24.300	-24.771
Btw (compensabel)	-6.540	-6.540	-6.540
Totaal lasten	-67.210	-67.210	-88.948
Opbrengsten marktgelden	58.800	58.800	59.817
Dekking	87 %	87 %	67 %

Leges

De gemeente heft leges voor het verlenen van diensten die in het individuele belang van de aanvrager van de dienst zijn. De leges dekken de kosten van de dienstverlening. Voor bepaalde diensten zijn door het Rijk maximum tarieven vastgesteld, bv. rijbewijzen, reisdocumenten.

Hoofdstuk	Onderwerp	Taakveld	Werkelijke lasten	Werkelijke baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening				
1	Burgerlijke stand	Burgerzaken	-78.229	91.367	117 %
2	Reisdocumenten	Burgerzaken	-572.455	192.122	34 %
3	Rijbewijzen	Burgerzaken	-349.878	167.809	48 %
4	Verstrekkings uit Basis Registratie Personen	Burgerzaken	-46.602	24.712	53 %
5	Verstrekkings uit Kiezersregister	Burgerzaken			
6	Verstrekkings op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens	Burgerzaken			
7	Bestuursstukken				
8	Vastgoedinformatie	Burgerzaken	-28.047	29.838	106 %
9 t/m 19	Diversen	Openbare orde en Veiligheid	-15.729	6.988	44 %
	Subtotaal		-1.090.940	512.836	47 %
Titel 2	Omgevingsvergunning	Wonen en bouwen	-4.620.445	1.119.175	24 %
Titel 3	Dienstverlening		-9.637	29.745	309 %
	Totaal		-5.721.022	1.661.756	29 %

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:

- OZB;
- Reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing);
- Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100% kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Weerstandsvermogen

Wat speelt er?

De samenleving en de economie zijn in beweging. Dat betekent dat er ontwikkelingen zijn waar nog geen rekening mee is gehouden. Huishoudens hebben in 2023 in het bijzonder de gevolgen van de hoge inflatie gemerkt, en dat heeft zijn weerslag op de economie. Dit heeft ook deels onvoorziene gevolgen gehad voor onze bedrijfsvoering. Het is daarom verstandig om te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is besloten dat we € 5.000.000 willen reserveren om risico's af te dekken. Ook alleen al het inventariseren van de risico's helpt al bij het inspelen op de mogelijke gevolgen. We letten meer op de risico's en proberen eerder in te grijpen. Overigens is het voorkomen van risicovolle activiteiten geen doel op zich. Grondexploitatie wordt bijvoorbeeld gezien als een van de risicovolle activiteiten van gemeenten maar dit is ook een krachtig instrument om inhoudelijke beleidsdoelen te bereiken en levert in bepaalde jaren ook geld op.

Wettelijk kader

De gemeente moet zich houden aan wetten en regelgeving. Deze zijn:

- Besluit Begroting en Verantwoording. Het BBV schrijft voor dat er een paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen in de begroting en jaarrekening. In deze paragraaf moet in ieder geval staan:
 - Het beleid met betrekking tot de weerstandscapaciteit en de risico's.
 - Een inventarisatie van de risico's.
 - Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
 - Een aantal verplichte kengetallen en beoordeling van hun onderlinge verhouding.

De raad van de gemeente Berkelland heeft geen nadere kaders vastgesteld. Wij volgen dus de wettelijke vereisten.

Inventarisatie risico's

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we zeer omvangrijke overzichten maken van alle mogelijke risico's. Dat is niet onze bedoeling. We moeten ons beperken. De volgende risico's nemen we niet mee:

- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:

- We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn altijd risico's die we nog niet onderkennen.
- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de 10 jaar voordoet, rekenen we met een kans van $1/10 = 10\%$.
- De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van verschillende medewerkers van onze organisatie.
- We hebben beperkt feitenmateriaal waarmee we de inschattingen kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het (benodigde) weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang in €	Geschatte kans in %	Financieel effect van het risico in €
Samenwerkingspartijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	10	2.000.000
Sociaal domein Jeugdwet	10.000.000	10	1.000.000
Sociaal domein WMO	10.000.000	10	1.000.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	10	600.000
Privacy/Datalek	820.000	10	82.000
Uitval ICT	300.000	20	60.000
Garantiestelling Laarberg	12.500.000	15	1.875.000
Overige Garanties	7.350.000	1.5	1.102.500
Stimuleringsfonds Volshuisvesting (SVN)	745.000	40	298.000
Uitstaande gelden	25.000.000	1	250.000
Organisatorische risico's	250.000	10	25.000
Beheer voormalige vuilstortplaats Langenberg	1.000.000	2	20.000
Planschadeclaims	100.000	10	10.000
Totaal	94.065.000		8.322.500

Van bovenstaande, in de Programmabegroting 2023 opgenomen, risico's is vooral het bekende risico op kostenstijgingen van de Jeugdwet en de WMO manifest geworden.

Rondom de Invoering van de Omgevingswet zagen we ook nog een aantal risico's waarvan we de eventuele financiële impact en kans moeilijk konden schatten maar die we niet onvermeld wilden laten. Het risico dat manifest geworden is betreft:

- Uitstel van de Omgevingswet; Onze projectorganisatie is ingericht op in werking treden van de wet op 1 januari 2023. Als de wet weer wordt uitgesteld zal de projectorganisatie langer in stand moeten worden gehouden en zal extra geïnvesteerd moeten worden in trainingen en oefenen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Onze incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve. De gehele algemene reserve van € 26.320.000 is beschikbaar als weerstandscapaciteit en er zijn geen claims op de algemene reserve.

Daarnaast is in de begroting structureel € 200.000 opgenomen voor onvoorzien. Dit komt overeen met het bedrag dat is opgenomen in de financiële verordening. Dit betreft geen incidentele weerstandscapaciteit maar biedt wel mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Als we de algemene reserve van € 26.320.000 relateren aan de risico's die we voor 2023 hebben geïnventariseerd van € 8.322.500 dan komt het weerstandsvermogen uit op 3,1. Dit is uitstekend. De algemene reserve is ook buffer voor nadelen in algemene zin die op ons afkomen zoals de korting op het Gemeentefonds. Het biedt enig soelaas indien de korting niet direct volledig opgevangen kan worden met ombuigingen.

Risicobeheersing

Risicomanagement bestaat niet alleen uit het inventariseren van risico's. Het gaat juist ook om het in kaart brengen van maatregelen die leiden tot het voorkomen en/of beter beheersen van risico's. We kunnen constateren dat we bepaalde risico's, bijvoorbeeld in het sociaal domein, niet beheersen. Het uitvoeren van open einde regelingen voor het Rijk waarbij wij de risico's lopen blijft een probleem dat we ook niet zelf kunnen oplossen.

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening.

Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. **Netto schuldenquote**
De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. **Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen**
Als we geld uitleenen, levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee zijn we in ieder geval al in staat een gedeelte van de schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitleenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de Netto Schuldenquote.
3. **Solvabiliteitsratio**
De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten, maar ook uit het bestaande bezit. De provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.
4. **Structurele exploitatieruimte**
Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkste voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. **Grondexploitatie**
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoudt tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. **Belastingcapaciteit**
Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt, heffen we minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan heffen we meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Investeringswensen (groter dan de jaarlijkse afschrijvingslast, dus uitbreiding van onze activa) leiden tot een verslechtering van de financiële positie. Het doen van investeringen vraagt dat we meer geld lenen. Dit gaat ten koste van de solvabiliteit.

Kengetallen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldenquote	38,11 %	74,01%	37,19 %
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	10,55 %	50,80%	15,40%
Solvabiliteitsratio	50,90 %	36,62%	50,66 %
Structurele exploitatieruimte	-0,56 %	0,11%	0,72%
Grondexploitatie	1,05 %	5,14%	1,49 %
Belastingcapaciteit	88,48 %	99,27%	98,08 %

Verbonden partijen

Samenwerkingspartijen

'Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten'.

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Bij verbonden partijen gaat het om publiekrechtelijke en privaatrechtelijke organisaties. Publiekrechtelijke organisaties zijn gemeenschappelijke regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Privaatrechtelijke organisaties zijn bv. een NV, BV of stichting.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

Bedragen x € 1.000	Eigen Vermogen 1-1	Eigen Vermogen 31-12	Vreemd Vermogen 1-1	Vreemd Vermogen 31-12	Bijdrage	Resultaat
Gemeenschappelijke regelingen						
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	106	76	600	510	254	-31
GGD Noord-Oost Gelderland	2.656	3.182	8.787	13.266	863	910
Omgevingsdienst Achterhoek	-134	500	2.878	2.609	1.497	335
8RHK ambassadeurs	6.229	6.591	787	263	303	0
Fijnder	3.666	3.456	10.198	10.447	19.454	186
Stadsbank Oost Nederland	1.349	1.369	15.215	11.396	278	289
Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland	17.324	18.990	70.214	26.019	2.860	2.830
Vennootschap/Coöperaties						
BNG NV (2022)	4.615.000	4.721.000	107.459.000	110.819.000	0	254.000
Alliander NV (2022)	4.570.000	4.749.000	6.106.000	6.877.000	0	267.000
Vitens NV (2022)	649.500	677.700	1.446.600	1.559.700	0	28.200
Twence Holding BV (2022)	175.964	169.261	163.228	162.475	0	9.497
Gebiedsonderneming Laarberg BV	18.440	18.485	31.003	35.149	0	45
Gebiedsonderneming Laarberg CV			24.038	24.738	0	
AGE BV						
AGEM coöperatie	212	230	1.390	1.669	0	9
Leisurelands BV (2022)	79.651	77.432	15.651	15.023	0	-2.219

Speerpunten

Gemeenschappelijke regelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL), Doetinchem.

Doelstelling en belang:

- Het beheer en aan publiek openstellen van de historische archieven van de deelnemende gemeenten op basis van Archiefwet 1995.
- Uitvoering taken en activiteiten Stichting Staring Instituut.
- Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische informatie (gebaseerd op de Archiefwet en het Archiefbesluit).

- Een groter en breder publiek voor erfgoed en streekcultuur aanspreken.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:

Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Programma:

Het ECAL levert een bijdrage aan het programma "Sport en Cultuur bewegen je!"

Ontwikkelingen:

Het ECAL heeft een E-depot gerealiseerd. Dit is een digitale bewaarplaats voor permanent te bewaren digitale archiefstukken. Het doel is toekomstige waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven. In de komende periode wordt het E-depot verder doorontwikkeld.

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.

Kwaliteit

 ECAL is een Gemeenschappelijke Regeling van acht Achterhoekse / Liemerse gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

Met de in stand houding van ECAL voldoen wij als gemeente aan de wettelijke verplichting, zie Archiefwet.

Geld

GGD Noord- en Oost Gelderland, Apeldoorn.

Doelstelling en belang:

GGD NOG voert de Wet publieke gezondheid uit namens 22 colleges van B&W. Publieke gezondheid gaat over het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:

Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Harderwijk, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.

Programma:

De GGD NOG levert een bijdrage aan de programma's 'Een toekomstbestendig Sociaal domein' en 'Sport en cultuur bewegen je!'.

Ontwikkelingen:

De GGD levert een zeer grote inzet op de bestrijding van het Coronavirus. Dit gaat met veel extra kosten gepaard. De inzet en de verwachting van de GGD is dat dit de gemeenten geen extra geld kost en dat alle kosten vergoed worden door het rijk.

Het algemeen bestuur (AB) heeft een Bestuursagenda voor de periode 2019–2023 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2019-2023. De GGD werkt met gemeenten aan een uitwerking hiervan.

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.

Kwaliteit

■ Samenwerking met GGD heeft laatste kwartaal in het teken gestaan van het ontwikkelen van het regioplan IZA en het opstellen van het Plan van aanpak GALA
De werkelijke uitgaven verschillen minder dan 5% met de begroting.

Geld**Omgevingsdienst Achterhoek, Bronckhorst.****Doelstelling en belang:**

De Omgevingsdienst Achterhoek heeft als taak het verstrekken van omgevingsvergunningen en zien erop toe dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst Achterhoek over verschillende (milieu)onderwerpen zoals bodem, geluid en externe veiligheid.
Het belang van de partners van de Omgevingsdienst Achterhoek is tevens een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Burgemeester J. van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:

De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.

Programma:

De Omgevingsdienst Achterhoek is één van de samenwerkingspartijen en draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Ontwikkelingen:

De ODA is bezig met het opstellen van een verbeterplan naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie van Aartsen, de aanbevelingen vanuit de staatssecretaris en het 8-puntenverbeterplan vanuit de VNG.

Risico's:

De beperkte weerstandscapaciteit om tegenvallers op te vangen.

Kwaliteit

■ Geen bijzonderheden.

Geld**8RHK ambassadeurs, Doetinchem.****Doelstelling en belang:**

Het adequaat behartigen van de regionale belangen van de aangesloten gemeenten en het effectief en efficiënt organiseren van bovenlokale vraagstukken in de Achterhoek.
Regio Achterhoek adviseert Board, Thematafels en Raad over de lobby, communicatie en subsidies.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur.

Smart werken en innovatie: Wethouder J. van der Noordt
Onderwijs en arbeidsmarkt: Wethouder G.J. Teselink
Mobiliteit en bereikbaarheid: Wethouder G.J. Teselink
Wonen en vastgoed: Wethouder A.K. van Gijssel
Circulaire economie en energietransitie: Wethouder J. van der Noordt
De gezondste regio: Wethouder W.A. Wormgoor
Deelnemers:
De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude-IJsselstreek en Winterswijk.

Programma:

De regio Achterhoek levert een bijdrage aan meerdere programma's.

Ontwikkelingen:

De kompas voor de Achterhoeksamenwerking is de Achterhoek Visie 2030, Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit. De Regio wil groeien in kwaliteit van leven en wonen, en wil de economische kracht van de regio versterken door groei van de arbeidsproductiviteit en economische toegevoegde waarde. De Regio behartigt de gezamenlijke belangen van overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij provincie, Rijk en EU. De inhoudelijke keuzes voor de regionale lobby komen vanuit de nieuwe samenwerkingsstructuur.

Risico's:

Financiële risico's zijn beperkt. Weerstandscapaciteit is voldoende.

Kwaliteit

Geld

Fijnder, Oost Gelre.

Doelstelling en belang:

Fijnder heeft als taak de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van de sociale zekerheid voor de gemeente en richt zich op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Wethouder G. Teselink: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Wethouder W.A. Wormgoor: Algemeen Bestuur

Deelnemers:

Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland

Programma:

Fijnder levert een bijdrage aan programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:

Samen met Fijnder en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag. Voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt zorgen we voor een doorgaande ontwikkelingslijn, waarin deze groep integraal ondersteund wordt.

Daarnaast werken we in 2021 verder aan 'Samen aan het stuur, één uitvoeringsorganisatie werk en inkomen voor het sociaal domein'. In deze bestuursopdracht aan Fijnder positioneren we deze als tweedelijns organisatie, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de integrale toegang en regie op de dienstverlening aan onze inwoners.

Risico's:

De economische gevolgen vanwege corona zullen effect hebben op het aantal cliënten van Fijnder. Het is onzeker of we daar voldoende voor worden gecompenseerd.

Kwaliteit

☐ Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.

Geld**Stadsbank Oost Nederland, Enschede.****Doelstelling en belang:**

De Stadsbank Oost Nederland (SON) levert bijzondere financiële dienstverlening aan consumenten.

SON ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. Tenslotte voorziet de bank op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Wethouder G. Teselink: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Deelnemers:

Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden

Programma:

De SON levert een bijdrage aan het programma 'Werken en leren'.

Ontwikkelingen:

Het afgelopen jaar heeft de Stadsbank, vanuit de positie van uitvoeringsorganisatie, initiatieven opgestart om tot een modernisering van de schuldhulpverlening te komen onder andere met betrekking tot de buddy-app, collectief schuldregelen, inzet van het instrument saneringskredieten en een kleine pilot met automatische incasso. Deze ambitie wordt in de komende jaren voortgezet.

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt, de weerstandscapaciteit is voldoende.

Kwaliteit

☐ Jaarrekening nog niet binnen. Deze volgt later.

Geld**Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland, Apeldoorn.****Doelstelling en belang:**

Samen met vele stakeholders zorgt de VNOG voor de kwaliteit en efficiency van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Burgemeester J. van Oostrum: Algemeen Bestuur

Deelnemers:

De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude-IJsselstreek, Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen

Programma:

De VNOG draagt bij aan het programma Veiligheid.

Ontwikkelingen:

De verdere implementatie van de in 2020 vastgestelde toekomstvisie.

Risico's:

Financiële risico's zijn beperkt. De weerstandscapaciteit is voldoende. Eventuele tekorten in de exploitatie dienen door de deelnemende gemeentes te worden aangevuld.

Kwaliteit

■ Op dit moment zijn er geen bijzonderheden. Wel is er in het beleidsplan aangegeven dat in 2025 en 2026 de verwachting is dat de bijdrage naar boven zal moeten.

Geld**Speerpunten****Overige verbonden partijen****Wat gaan we daarvoor doen?**

Euregio.

Doelstelling en belang:

De Euregio heeft als doel onze euregionale metropoolregio tot een samenhangend en samenwerkend verzorgingsgebied ontwikkelen dat door haar inwoners ook als zodanig wordt ervaren. Website: www.euregio.nl

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Algemeen bestuur: burgemeester J. van Oostrum, wethouder J. van der Noordt, raadslid M. Tenhagen-Pelle

EUREGIO-Raad: burgemeester J. van Oostrum, raadslid M. Tenhagen-Pelle

Commissie Mozer: burgemeester J. van Oostrum, raadslid M. Tenhagen-Pelle

Commissie Economie en Arbeidsmarkt: wethouder G. Teselink

Commissie Duurzame en ruimtelijk ontwikkeling: burgemeester J. van Oostrum

Deelnemers:

In Nedersaksen omvat het EUREGIO-gebied de Landkreis Grafschaft Bentheim, de Landkreis Osnabrück, de Stadt Osnabrück en de gemeenten Emsbüren, Salzbergen en Spelle (Landkreis Emsland). In Noordrijn-Westfalen horen de Stadt Münster en alle Kreise van het Münsterland (Borken, Coesfeld, Steinfurt, Kreis Warendorf) bij de EUREGIO.

In Nederland maken de Regio Achterhoek (Gelderland) en de Regio Twente, de gemeenten Ommen en Hardenberg (Overijssel) en de gemeente Coevorden (Drenthe) deel uit van het EUREGIO-gebied.

De EUREGIO telt 129 lidgemeenten – 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde.

Ontwikkelingen:

De visie 2030 is geactualiseerd. De voorbereidingen voor de financieringsperiode van INTERREG VI (subsidieprogramma dat is gericht op de ontwikkeling van deze grensregio) zijn afgerond. Het nieuwe programma INTERREG V loopt tot 30-06-2022 en de eerste aanvragen zijn ingediend.

Financieel:

De bijdrage bedraagt € 0,29 per inwoner (ca. € 13.000).

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt.

Kwaliteit**Geld****Speerpunten****Stichtingen en verenigingen****Wat gaan we daarvoor doen?****P10.****Doelstelling en belang:**

De P10 is het netwerk van grote plattelandsgemeenten. De 30 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veelal dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten, zoals de leefbaarheid en vitaliteit op peil houden. In P10-verband brengen wij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Wethouder A. van Gijssel zit in het Algemeen Bestuur van de P-10. Burgemeester J. van Oostrum is plaatsvervangend lid.

Deelnemers:

De 30 grootste plattelandsgemeenten van Nederland.

Programma:

De P10 levert een bijdrage aan meerdere programma's.

Ontwikkelingen:

De Strategische Visie 2019-2023 is vastgesteld, daarnaast is een Uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is dynamisch. Tevens is een Agenda Platteland opgesteld.

Sinds 2023 neemt de burgemeester van de Hof van Twente de organisatie van de P10 op zich. 30 plattelandsgemeenten zijn inmiddels lid geworden van de P10! Daarmee is de P10 uitgegroeid tot een samenwerkingsverband waarmee Den Haag graag aan tafel zit. De stem van het platteland wordt gehoord!

Financieel:

De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 7.500.

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt.

Kwaliteit

Geld

Speerpunten

Vennootschappen en coöperaties

Wat gaan we daarvoor doen?

BNG Bank N.V., Den Haag.

Doelstelling en belang:

Het behoud van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders. De gemeente heeft met een aantal van 305.877 aandelen een belang van 0,55%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: wethouder H. van der Noordt.

Programma:

Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:

Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit

Geld

Alliander N.V., Arnhem.

Doelstelling en belang:

Alliander is een netwerkbedrijf en zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening (gas en elektra). De gemeente heeft met een aantal van 633.991 aandelen een belang van 0,46%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.

De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neemt deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Programma:

Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:

Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit

Geld

Twence B.V., Hengelo.

Doelstelling en belang:

Twence is een afvalverwerker die uit afval energie haalt nadat het afval van herbruikbare materialen is ontdaan. Twence draagt daarmee bij aan duurzaamheid. De gemeente heeft met een aantal van 45.251 aandelen een belang van 5,33%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:

Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:

Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit

In 2022 is een proces gestart dat moet leiden tot de vervreemding van (het grootste gedeelte) van de aandelen door Almelo, Oldenzaal en Twenterand. Dit proces is nog niet afgerond. In 2021 is AVR een juridische procedure gestart tegen Twence en naar aandeelhouders over de verwerkingsovereenkomst van huishoudelijk afval. Deze procedure is nog niet afgerond.

Geld

Vitens N.V., Zwolle.

Doelstelling en belang:

Vitens is een waterleidingbedrijf dat zorg draagt voor de drinkwatervoorziening. De gemeente heeft met een aantal van 24.034 aandelen een belang van 0.42%

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder H. van der Noordt; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering.

De gemeente neemt deel aan het Nuval-platform. Deelnemers hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Vitens. Een vertegenwoordiger van het Nuval-platform neemt deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Vitens.

Programma:

Het te ontvangen dividend levert een bijdrage aan programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Risico's:

Tegenvallende dividenduitkering en verlies van kapitaal bij liquidatie.

Kwaliteit

Geld

AGEM Gemeentelijke Energie B.V..

Doelstelling en belang:

De AGEM levert een bijdrage aan de energie transitie waarbij het streven is alle energie die wij verbruiken, zelf duurzaam op te wekken.

De 8 Achterhoekse gemeenten zijn de aandeelhouders. De gemeente bezit 38 aandelen en heeft een belang van 12,5%.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder G. Teselink; afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Programma:

Het belang levert een bijdrage aan programma Nieuwe Energie.

Risico's:

Het investeren in projecten voor de opwek van duurzame energie kent de in de markt gangbare bedrijfseconomische risico's. Op dit moment zijn er nog geen investeringen gedaan. Voor investeringen dient een aandeelhoudersbesluit te worden genomen.

Kwaliteit

■ De Agem Gemeentelijke Energie BV heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen, via de gemeentelijke energievoorziening. De gemeente is aandeelhouder van AGE BV. Alle aandeelhouders hebben evenveel stemrecht.

Geld

Coöperatieve Achterhoekse Energiemaatschappij AGEM U.A..

Doelstelling en belang:

Bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen.

De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van leden: Wethouder G. Teselink; afgevaardigde ledenvergadering

Programma:

Het belang levert een bijdrage aan programma Nieuwe Energie

Risico's:

In de ALV van 8 juli is een nieuwe strategie vastgesteld voor de doorontwikkeling van Agem (Strategie 2020-2024). Hiervoor is additioneel eigen vermogen nodig, waarvoor de individuele leden bevestigd zullen worden. Op dit moment zijn er nog geen investeringen gedaan. Voor eventuele toekomstige investeringen dient een gemeentelijk besluit te worden genomen.

Kwaliteit

■ De Agem heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek, duurzame energie in de Achterhoek te doen ontwikkelen, de productie en de levering van duurzame energie in de Achterhoek te stimuleren en het gebruik

van duurzame energie in de Achterhoek te bevorderen. De gemeente is lid van de coöperatie. Alle leden hebben evenveel stemrecht. Deze coöperatie heeft een naamswijziging ondergaan en heet Coöperatie Energieloket Achterhoek UA. De Coöperatie is eigenaar van Energieloket Achterhoek BV.

Geld

Gebiedsonderneming Laarberg B.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:

Gebiedsonderneming Laarberg B.V. treedt op als beherend vennoot van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het geplaatste aandelenkapitaal bestaat uit 180 aandelen van € 100 nominaal, totaal € 18.000. De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen beide voor 50% deel in de besloten vennootschap.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Via de algemene vergadering van aandeelhouders: Wethouder G. Teselink.

Deelnemers:

De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen ieder voor 50% deel in de vennootschap. De gemeente Oost Gelre is hierbij als grondgebied gemeente verantwoordelijk voor de ruimtelijke procedures.

Programma:

Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma 'Werken en Leren'.

Ontwikkelingen:

De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Het is onzeker in hoeverre de huidige coronacrisis effect heeft op de vestiging van nieuwe bedrijvigheid. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding. Vooruitlopend daarop worden ruimtelijke procedures gevolgd aan de hand van concrete bouwplannen. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.

Risico's:

De financiële risico's zijn beperkt door het lage ingebrachte kapitaal.

Kwaliteit

Gebiedsonderneming Laarberg B.V. treedt op als beherend vennoot van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het geplaatste aandelenkapitaal bestaat uit 180 aandelen van € 100 nominaal, totaal € 18.000. De gemeenten Oost Gelre en Berkelland nemen beide voor 50% deel in de besloten vennootschap. Beide gemeenten staan voor € 12,5 miljoen garant jegens de BNG uit hoofde van de aangetrokken financiering door de B.V./C.V..

De grondexploitatie van het bedrijventerrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.

De vennootschap heeft over het boekjaar 2022 een winst behaald van € 57.386. Dit resultaat bestaat in hoofdzaak uit het belang van 4% in het resultaat van de deelneming in Gebiedsonderneming Laarberg C.V. De jaarrekening 2022 en begroting 2023 zijn in de aandeelhoudersvergadering van 19 juni 2023 vastgesteld.

Geld

Gebiedsonderneming Laarberg C.V., Oost Gelre.

Doelstelling en belang:

Gebiedsonderneming Laarberg C.V. is een commanditaire vennootschap, waarvan Gebiedsonderneming Laarberg B.V. de beherend vennoot is. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het ondernemingsvermogen is ingebracht door beide commanditaire vennoten, de gemeenten Oost Gelre en Berkelland, en hebben beide een belang van € 1 in dit vermogen.

Zeggenschap/vertegenwoordiging:

Vergadering van Vennoten; Wethouder G. Teselink.

Deelnemers:

De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap. Programma:

Gebiedsonderneming Laarberg draagt bij aan het programma 'Werken en Leren'.

Ontwikkelingen:

De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Het is onzeker in hoeverre de huidige coronacrisis effect heeft op de vestiging van nieuwe bedrijvigheid. De bestaande capaciteit is nagenoeg geheel uitgegeven. Een nieuw bestemmingsplan voor circa 15 ha is in voorbereiding. Vooruitlopend daarop worden ruimtelijke procedures gevolgd aan de hand van concrete bouwplannen. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.

Kwaliteit

 Gebiedsonderneming Laarberg C.V. is een commanditaire vennootschap, waarvan Gebiedsonderneming Laarberg B.V. de beherend vennoot is. Gebiedsonderneming Laarberg heeft als doel het ontwikkelen en exploiteren van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Het ondernemingsvermogen is ingebracht door beide commanditaire vennoten, de gemeenten Oost Gelre en Berkelland, en hebben beide een belang van € 1 in dit vermogen. Beide gemeenten staan voor € 12,5 miljoen garant jegens de BNG uit hoofde van de aangetrokken financiering door de B.V. / C.V..

De gemeenten Oost Gelre en Berkelland hebben als commanditaire vennoten ieder 48% zeggenschap. Gebiedsonderneming Laarberg B.V. heeft als bestuurder 4% zeggenschap.

De grondexploitatie van het bedrijfsterrein is mede afhankelijk van economische omstandigheden. Voor uitbreiding van bedrijventerreinen geldt het Regionale Programma Werklocaties als provinciaal kader.

De wijze van resultaatbepaling is in het boekjaar 2022 gewijzigd. Voortaan wordt de winst verantwoord naar rato van de voortgang van de gerealiseerde kosten en opbrengsten ten opzichte van de begroting. Over het boekjaar 2022 is € 1.582.923 winst verantwoord. Het aandeel van gemeente Berkelland in het ondernemingsvermogen bedraagt per 31 december 2022 € 759.804. De jaarrekening 2022 en begroting 2023 zijn in de vergadering van vennoten van 19 juni 2023 vastgesteld.

Geld

Financiering

Financiering

'Geld lenen kost geld!'

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het treasurybeleid en de wijze waarop dit in de begroting is opgenomen. De financieringsparagraaf geeft daarnaast inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop de rente aan grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Het gemeentelijke treasurybeleid is opgenomen in de financiële verordening 2023 en het treasurystatuut 2018.

Ontwikkelingen

Rente ontwikkelingen:

Een belangrijk onderdeel voor de randvoorwaarden van het treasurybeleid is de renteontwikkeling. De korte rente is in 2023 flink gestegen. De rente die we bij het Rijk ontvangen was begin 2023 1,906 % en eind van het jaar 3,899 %. In het 2e deel van 2023 hadden we een ruimere liquiditeitspositie bij het Rijk. Dit leverde in combinatie met de hoge korte rente een mooie rentebate op. De kapitaalmarkt rente was veel stabiel in 2023. Per saldo was er sprake van een lichte daling. Opvallend is dat de tarieven voor de verschillende looptijden van de leningen dicht bij elkaar lagen. We hebben in 2023 geen nieuwe langjarige lening afgesloten.

Ontwikkeling	Rente bij Schatkist	kapitaalmarktrente (10 jarige lening)
1 januari 2023	1,906%	3,36%
31 december 2023	3,899%	2,86%

Liquiditeitsontwikkeling

Onze liquiditeitspositie is verbeterd gedurende 2023. Het 1e deel van 2023 zijn er nog kasgeldleningen afgesloten. Dit was in het 2e deel van 2023 niet meer nodig. De ontvangen bedragen inzake btw compensatiefonds, opvang Oekraïners en project RuNeBo zijn van invloed geweest op een positieve liquiditeitspositie. Hierdoor was het niet nodig lange financiering aan te trekken.

Risicobeheer

In het treasurystatuut staat dat de financieringsfunctie dient tot het beschermen tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's. Hierna wordt aangegeven in welke mate deze risico's zich voordoen en op welke wijze deze risico's worden beheerst.

Voor het renterisicobeheer worden de normen gehanteerd conform de Wet FIDO. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningenportefeuille te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rente fluctuaties.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet wordt een beperking opgelegd aan de omvang van de netto vlottende schuld. Deze bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor 2023 is dat 11,2 miljoen (131,8 miljoen x 8,5%). In het 1e deel van 2023 zijn er nog kasgeldleningen aangetrokken. In de 2e helft van 2023 was dat niet meer nodig. Hierdoor bleven we ruim onder de kasgeldlimiet.

1 Toegestane kasgeldlimiet	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
In procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
In bedragen	11.201	11.201	11.201	11.201
2 Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	8.333	20.000		
Schuld in rekening-courant	11	8		71
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende schulden	8.344	20.008	0	71
3 Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	7	7	7	6
Tegoeden rekening-courant	3.402	15.032	8.458	13.866
Overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Totale omvang van de vlottende middelen	3.409	15.039	8.465	13.872
4 Toets kasgeldlimiet (Ruimte +/-Overschrijding -)	6.266	6.232	19.666	25.002

Rente risico

De renterisiconorm bepaalt het maximum aan leningen met een rente typische looptijd van één jaar of langer die geherfinancierd moeten worden of waarvan de rente herzien moet worden. Deze bedraagt 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar. De ontwikkeling van de renterisiconorm in 2023 is hieronder weergegeven.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2023
1	Renteherzieningen	
2	Aflossingen	2.648
3	Renterisico (1+2)	2.648
4	Renterisiconorm	26.355
5	Ruimte onder risiconorm (+) of overschrijding risiconorm (-)	23.707
4a	Begrotingstotaal	131.777
4b	Percentage regeling	20
4 = 4a x 4b/100	Renterisiconorm	26.355

Er is in 2023 geen lange financiering aangetrokken en er hebben alleen reguliere aflossingen van de bestaande leningportefeuille plaatsgevonden. Er bleef daarom voldoende ruimte onder de risiconorm.

Koersrisico's

Koersrisico's worden gelopen op deelneming door daling van de waarde van de aandelen. Ultimo 2023 bezat de gemeente aandelen in de volgende partijen:

Twence, AGEM, BNG Bank, Alliander, de Laarberg.

Er is geen daling in de waarde van de aandelen geweest in 2023

Kredietrisico's

Kredietrisico's worden gelopen bij het uitzetten van overtollige middelen en het verstrekken van leningen en garantstellingen. Kredietrisico's worden beperkt door de eisen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) stelt en door de specifieke eisen die de gemeente stelt aan de partij waaraan middelen worden verstrekt.

Eventuele tijdelijke overtollige kasmiddelen zullen worden uitgezet conform de wettelijke kaders voor het schatkistbankieren.

Hieronder een overzicht van de verstrekte leningen in 2023.

Overzicht verstrekte leningen bedragen x € 1.000	stand per 1-1-2023	stand per 31-12-2023
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	5.148	5.148
Kapitaalverstrekingen aan gemeenschappelijke regelingen	72	72
Kapitaalverstrekingen aan overige verbonden partijen	7.372	3.516
Leningen aan deelnemingen	22.802	22.802
Leningen aan overige verbonden partijen	7.360	7.959
Overige langlopende leningen	4.426	4.276
Leningen aan openbare lichamen	2.740	1.648
Totaal	49.920	45.421

Liquiditeitsrisico's

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op de liquiditeitsplanning.

Valutarisico's

Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Rentelasten en baten

Rentelasten

De rentelasten in de begroting zijn gebaseerd op de langlopende leningen en geraamde financieringsbehoefte. De financieringsbehoefte wordt bepaald door de ontwikkeling van de reguliere exploitatie, het investeringsplan en de mutaties op de grondexploitatie.

De werkelijke rentelasten in 2023 waren € 1.233.284. Hieronder de stand van de lening portefeuille begin en eind 2023

Lening (x € 1.000)	Looptijd	Rente	Saldo 1-1-2023	Aflossing	Saldo 31-12-2023
BNG Bank	25 jaar lineair	2.990	39.559	1.648	37.911
BNG Bank	10 jaar lineair	-0.05	8.000	1.000	7.000
BNG Bank	5 jaar fixed	0.5	10.000		10.000
Totaal			57.559	2.648	54.911

Rentebaten

De rentebaten betreffen de inkomsten uit:

- personeelshypotheken: € 45.180
- verstrekte leningen: € 1.284.000

Doorberekende rente/renteresultaat

In de begroting wordt rente doorberekend aan de grondexploitatie en aan taakvelden. Er wordt uitgegaan van totaal financiering. Dit houdt in dat aangetrokken leningen betrekking hebben op alle activiteiten van de gemeente. De wijze waarop er wordt doorberekend is als volgt:

Grondexploitatie

De aan de grondexploitatie doorberekende rente is conform de voorschriften van het BBV. Het percentage wordt berekend op basis van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Voor 2023 is deze 1%.

Taakvelden

Aan taakvelden wordt rente toegerekend op basis van een omslagpercentage. Het begrote omslagpercentage wordt berekend door de totale begrote rentelasten te delen door het begrote saldo van de investering op 1 januari van het begrotingsjaar. Indien de afwijking bij realisatie tussen de werkelijke rentelasten en de voor gecalculeerde toegerekende rentelasten groter is dan 25% moet er gecorrigeerd worden. De afwijking tussen de werkelijke en toegerekende rentelasten is meer dan 25% van de werkelijke lasten. Daarom is er een herberekening doorgevoerd van de toe te rekenen rente. In de herberekening is een percentage van 0 % toegepast. (In de begroting 2023 is een percentage van 0,3 % aangehouden).

Renteresultaat

Het renteresultaat geeft het saldo weer van rentelasten en toegerekende rente aan taakvelden.

Het renteresultaat maakt onderdeel uit van de algemene dekkingsmiddelen.

Schema rentetoerekening Jaarrekening	2023
Externe rente korte en lange financiering	1.443.937
Externe rentebaten	-1.703.943
Saldo rentelasten en rente baten	- 260.006
Toerekening bijzondere rentes:	
Rente grondexploitatie	14.751
Rentebaten projectfinanciering	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	14.751
Saldo door te rekenen externe rente	-274.757
Rente eigen vermogen	0
Rente voorzieningen	0
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	-274.757
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	345.407
Renteresultaat op taakveld Treasury	-620.164

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

'We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen'

Inleiding

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen. Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Investerings met een waarde van minder dan € 20.000 worden niet geactiveerd maar komen direct ten laste van de exploitatie.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt zoveel mogelijk in samenhang uitgevoerd in integrale projecten, bijvoorbeeld bij wegen en riolering.

Wij streven naar een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen. In deze paragraaf geven we een indicatie over de staat van onderhoud en welke middelen voor het onderhoud in de begroting zijn opgenomen.

Daarbij gaan wij uit van:

- Een rioolstelsel dat wordt beheerd overeenkomstig het watertakenplan.
- Een kwaliteitsniveau van de wegen volgens scenario 3 overwegend laag.
- Een kwaliteitsniveau voor openbaar groen dat past bij het budget.
- Een gedifferentieerd onderhoudsniveau voor gemeentelijke gebouwen.

Riolering en water

In het watertakenplan 2019-2023 is de inrichting en het beheer van de afvalwaterketen (riolering en zuivering) en het watersysteem beschreven. Met het watertakenplan geven wij invulling aan de planverplichting uit de Wet milieubeheer. Met de inhoud van dit plan wordt de basis gelegd voor de zorgplichten van de gemeente en de zorgplichten van het waterschap. Naast onze zorgplichten spelen wij met dit watertakenplan in op het veranderende klimaat, de duurzaamheidsopgaven en technologische ontwikkelingen. Zo kunnen we ook in de toekomst een veilig en goed functionerende afvalwaterketen en watersysteem waarborgen.

Kerncijfers

- 283 kilometer vrijval riool
- 665 kilometer persleiding
- 88 gemalen en 1760 drukriool units
- 8000 inspectieputten
- 16.000 kolken en 2.3 kilometer lijngoten

Beleid/kaders

- Watervisie Berkelland 2030 (is samenwerking met het waterschap opgesteld)
- Watertakenplan 2019-2023
- Beheerplan riolering

Huidige staat en ontwikkelingen

Binnen taakveld riolering kennen wij alleen onderhoudsniveau goed, anders kunnen er gevolgen voor de volksgezondheid ontstaan.

Met het watertakenplan 2019-2023 is een stap gemaakt in het toepassen van risicogestuurd beheer. Bij risicogestuurd beheer wordt afgestapt van een louter cyclisch beheer. Wij reinigen, inspecteren, renoveren of vervangen dan niet meer alleen omdat het zoveel jaar geleden is gedaan, maar kijken naar de noodzaak. Bij de planning van de uitvoering van rioolvervanging/onderhoud wordt zoveel mogelijk integraal afgestemd binnen team advies en beheer openbare ruimte.

Financiën

In de paragraaf lokale heffingen wordt een totaaloverzicht gegeven van de kosten die worden toegerekend aan riolering. De jaarlijkse lasten voor beheer en onderhoud worden gedekt door tarieven. Op basis van het watertakenplan zijn de tarieven op termijn nog niet kostendekkend. Een tekort of overschot in een jaar wordt onttrokken of toegevoegd aan de voorziening voor rioolheffing.

Onderhouden van wegen

De gemeente Berkelland beheert verharde wegen met een oppervlakte van circa 4,4 miljoen m², ofwel bijna 440 hectare. Hiervan ligt 55% buiten de bebouwde kom en 45% binnen de bebouwde kommen. Het grootste deel van het areaal bestaat uit asfaltverharding (circa 59%). Daarnaast is er 40% elementenverharding (tegels, betonstraatstenen, klinkers. etc.) en een klein gedeelte (circa 1%) cementbetonverharding.

Wegenareaal Berkelland	Verhardings-type	Rijbaanlengte [m]	Oppervlakte [m ²]	Percentage [%]
Binnen bebouwde kom	Elementen	112.162	1.251.805	32
	Asfaltbeton	107.586	550.680	14
	Cementbeton	12	1.769	0
	Totaal	219.760	1.804.254	46
Buiten bebouwde kom	Asfaltbeton	480.687	1.843.970	47
	Elementen	62.474	258.853	7
	Cementbeton	7.239	23.690	1
	Totaal	550.400	2.126.513	54

De volgende kenmerken zijn van invloed op het onderhoud van het wegenareaal:

- Groot areaal (met name asfalt)wegen gelegen in het buitengebied.
- Het areaal is verouderd. Ongeveer een kwart van de verhardingen is ouder dan 60 jaar.
- De gemiddelde leeftijd van het areaal loopt op, vele wegen zijn reeds meermaals onderhouden.
- Per inwoner ca. 100 m² verharding in beheer, veel meer dan gemiddeld in Nederland (58m²).
- Intensivering van de agrarische activiteit zorgt voor toename zwaar verkeer.
- Huidige profilering van wegen voldoet niet overal meer aan huidige eisen.
- Veel bomen dicht langs de wegen en er is in toenemende mate sprake van wortelopdruk.
- Binnen de verschillende kernen zijn de wegen voornamelijk uitgevoerd in elementen.
- De prijzen van energie en bouwmaterialen zijn in de periode 2021-2023 fors gestegen.

Beleid/kaders

Herijking wegbeheer 2021-2025

Met de raad is afgesproken om voor de onderhoudskwaliteit van de wegen het scenario 'overwegend laag' te hanteren. In deze ambitie is voor grotere delen van het areaal gekozen voor kwaliteitsniveau 'Laag'. De meer doorgaande wegen en de wegen in het centrum worden onderhouden op kwaliteitsniveau 'Basis'. Voor de fietspaden is gekozen voor kwaliteitsniveau 'Hoog'. In 2024 wordt nieuw wegenbeleid in de besluitvorming gebracht.

Gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkont-sluitings-wegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoe-gangswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
Elementen	Rijbaan	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Fietspaden	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
	Voetpaden	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag
	Overige	Basis	Basis	Laag	Laag	Basis	Laag

Gemeten kwaliteit t.o.v. gewenste kwaliteit		Centrum-gebied	Wijkontsluitingswegen	Woon-straten	Industrie-wegen	Erftoegangs-wegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt	Rijbaan	ok	ok	ok	te hoog	te hoog	ok
	Fietspaden	te hoog	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Voetpaden	n.v.t.	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Overige	n.v.t.	te hoog	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Elementen	Rijbaan	ok	te hoog	te hoog	te hoog	te laag	ok
	Fietspaden	n.v.t.	te laag	te laag	n.v.t.	n.v.t.	te hoog
	Voetpaden	ok	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	te hoog
	Overige	te hoog	ok	te hoog	te hoog	n.v.t.	ok

Kwaliteit algemeen

In 2023 heeft een nieuwe globale visuele weginspectie plaatsgevonden. Daaruit blijkt een dalende trend in kwaliteit. Gedurende de afgelopen periode, van een kwaliteitsscore van 5,9 in 2019 naar een 5,0 in 2023. De dalende trend is verklaarbaar gezien het verouderende areaal en de wortelopdruk in met name trottoirs en buitenwegen. Ook zijn veel asfaltdeklagen begin 2000 aangelegd. Deze bereiken nu tegelijk het einde van hun technische levensduur. Dit is met name zichtbaar bij de fietspaden, die in de afgelopen jaren een sterk dalende trend in de kwaliteit hebben gehad. Concluderend kan gezegd worden dat het areaal gedeeltelijk in kwaliteit is afgenomen, maar dat het areaal ook beter in beeld is gebracht met een hogere betrouwbaarheid en vullingsgraad van beheerdata en inspectiegegevens.

Kwaliteit in detail

Meer in detail kunnen we stellen dat het kwaliteitsbeeld gemengd is. Het grootste deel van het areaal zit op of boven de

kwaliteitsambitie. Positief is dat de recente investeringen in de klinkerwegen buiten de kom duidelijk effect

hebben gehad. Tegelijkertijd is zichtbaar dat met name de elementenverhardingen (vaak net) boven het ambitieniveau zitten. Met name de rijbanen in elementverharding zijn hierbij opvallend. Ook de kwaliteit van asfaltrijbanen bij industriewegen zit boven ambitie.

Daar tegenover staat dat de fietspaden extra aandacht behoeven om weer op kwaliteitsambitie (hoog) te komen.

Met name de fietspaden met asfaltverharding buiten de centrumgebieden scoren op kwaliteitsniveau 'basis'. Fietspaden

met elementenverhardingen scoren zelfs twee kwaliteitsniveaus onder de ambitie ('laag' i.p.v. 'hoog'). Daarnaast is de kwaliteit van de asfaltrijbanen in centrumgebieden, van de elementenvoetpaden langs wijkontsluitingswegen en van parkeergelegenheden onder het ambitieniveau.

Financiën

Het structureel beschikbare budget binnen de exploitatiebegroting voor het uitvoeren van onderhoud aan wegen is ruim lager dan het bedrag dat nodig is. Het blijkt in de praktijk niet meer mogelijk om het door de gemeenteraad vastgestelde niveau 'overwegend laag' te kunnen bestendigen. We inspecteren elke 2 jaren alle wegen op de aanwezigheid van schades, we monitoren het kwaliteitsverloop en herijken de onderhoudsbehoefte. Op basis daarvan maken we jaarlijks onderhoudsplanningen en voeren die uit. Als uit de twee jaarlijkse inspectie resultaten blijkt dat wegen of wegvlakken aan het einde van de levensduur zijn dan nemen we die op in het meerjaren investeringsprogramma (MJIP).

Openbare verlichting

Gemeente Berckelland beheert en onderhoudt ongeveer 8.900 lichtmasten en armaturen. Een areaal dat jaarlijks groeit door nieuwbouw in- en uitbreidingen en herinrichting van openbare ruimte. Op ongeveer 3.000 lichtmasten brandt een LED-lamp. Dit betekent dat 33% van het areaal in Berckelland LED is.

Huidige staat en ontwikkelingen

Ongeveer 10% van alle lichtmasten en ongeveer 20% van alle armaturen is ouder dan de theoretische levensduur. Met name op het gebied van armaturen geeft dat problemen, omdat het voorkomt dat vervangende lampen en onderdelen niet meer leverbaar zijn. We moeten in de toekomst dus meer gaan vervangen.

Beleidskaders

De vakgroep wegen werkt aan een Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2032 dat bovenstaande verder uitwerkt.

Financiën

Op dit moment zijn de onderhoudsbudgetten voor openbare verlichting in lijn met de daadwerkelijke kosten. Hetzelfde geldt voor de energiebudgetten, maar die zullen onder druk komen te staan door de stijgende energieprijzen. 'VerLEDden' zorgt voor vermindering van energiekosten én de kosten van storingen.

Groen en speelvoorzieningen

Berkelland heeft 167 hectare groen in de bebouwde kommen. Hiervan is ongeveer 36 hectare gazon, 74 hectare ruw/bloemrijk gras, 41 hectare bosplantsoen en 16 hectare heesters, hagen en vaste planten.

Gemeente Berkelland is eigenaar van 16.000 bomen in de bebouwde kom. Daarnaast zijn er 81.000 bomen buiten de bebouwde kom.

Er zijn 438 speeltoestellen inclusief doeltjes en dergelijke in Berkelland in de openbare ruimte. Relatief veel toestellen zijn oud (ouder dan 15 jaar). Op basis van het beleidsplan "Spelen en bewegen in de openbare ruimte" is er een inhaalslag gaande om verouderde toestellen te verwijderen en nieuwe toestellen te plaatsen die aansluiten bij de doelgroepen in de wijk of in het dorp.

Beleid/kaders

- Groenbeleidsplan en groenstructuurplan 2024-2033
- Beleidsplan spelen en bewegen in de openbare ruimte 2021-2030
- Bomenbeleidsplan 2020-2029

Huidige staat en ontwikkelingen

De staat van het onderhoud is wisselend: over het algemeen is de staat van het groen redelijk tot goed, maar er zijn ook diverse locaties die verouderd zijn. Dit gaat zowel om groen- als speelvoorzieningen. De budgetten voor het onderhoud zijn echter beperkt. Er worden plannen gemaakt om met een aantal wijzigingen toch het groen binnen de beschikbare budgetten te kunnen onderhouden. Hiervoor zijn wel aanpassingen nodig in de openbare ruimte. Voor het Groen in de bebouwde kommen is in 2023 een nieuw beleidsplan ontwikkeld en vastgesteld.

Het plan is gebaseerd op o.a. de volgende uitgangspunten:

- Meer ecologisch groenbeheer ten behoeve van een grotere biodiversiteit.
- Klimaatadaptatie (hitte, verdroging, wateropvang)
- Aantrekkelijke groene plekken in de kernen.
- Voldoende kwaliteit van het groenonderhoud, en de inrichting waar nodig beter afstemmen op het onderhoudsbudget.
- Het groen moet meer uitnodigen om te ontmoeten en te bewegen, voor jong en oud.

Financiën

Het structurele budget voor onderhoud bedraagt € 687.000 (exclusief loonkosten en kapitaallasten).

Onderhoud gebouwen

Het onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd op basis van het meerjarenonderhoudsplan. Het onderhoudsplan heeft betrekking 48 gebouwen/bouwwerken.

Beleid

In 2020 heeft er een inspectie plaatsgevonden van de gemeentelijk gebouwen. Hierbij is de actuele onderhoudsstaat van de gebouwen vastgelegd. Voor het onderhoud onderscheiden we de volgende onderhoudsniveau's:

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit.
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering.
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen.
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep.
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden.
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren valt onder conditie 5.

Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden.

Uitvoeringsplannen 2023

Op basis van het meerjaren-onderhoudsplan wordt het uitvoeringsplan voor groot onderhoud in 2023 opgesteld en uitgevoerd. Daarnaast wordt ook het dagelijks/regulier onderhoud aan de gebouwen uitgevoerd.

Financiën

In de begroting is jaarlijks € 400.000 gereserveerd voor de vervanging van technische installaties. Voor het dagelijks onderhoud is een budget beschikbaar van € 374.000. Het totale budget voor onderhoud gebouwen bedraagt € 774.000.

Reserves

Wat speelt er?

Bij de nota Reserves en Voorzieningen 2023 zijn de reserves herschikt. Daarbij zijn nog 7 reserves in stand gebleven, waarvan 6 bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn ingesteld om toekomstige lasten te kunnen dekken. De reserves zijn een spaarpot voor uitgaven die we verwachten. Dit betekent niet dat er concrete plannen zijn. Als er een concreet plan is hevelen we het benodigde bedrag over van de bestemmingsreserve naar de reserve Bestuurlijke claims. De werkelijke kosten worden vervolgens gedekt uit de reserve Bestuurlijke claims. Hierna is per reserve nog eens aangegeven voor welk doel ze zijn ingesteld.

Overzicht reserves

Bedragen x € 1.000	Stand 1-1-2023	Bestemming resultaat	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Verwacht saldo 31-12-2023
Algemene reserve	26.320					26.320
Bestuurlijke claims	31.635	7.740	12.685	24.099	4	27.957
Egalisatiereserve investeringen	8.746		115		234	8.627
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	7.237		395	1.250		6.382
Onderhoud wegen	759			569		190
Onderwijshuisvesting	6.659		10.104	115		16.648
Herstructurering	4.000			4.000		0
Nadelen decentralisaties	3.477			3.477		0
Sportvastgoed			9.439			9.439
Totaal	88.833	7.740	32.738	33.510	238	95.563

Algemene reserve

Algemene reserve	
Doel	Buffer voor het opvangen van nadelen
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Resultaatbestemming
Stand 1 januari	26.320
Toevoegingen	0
Resultaat begroting	
Onttrekkingen	0
Stand 31 december 2023	26.320

Bestuurlijke claims

Bestuurlijke claims	
Doel	Het dekken van projecten waarover een bestuurlijk besluit is genomen.
Plafond	Niet van toepassing
Vulling	Uitname uit andere reserves voor projecten
Stand 1 januari	31.635
Toevoegingen	20.425
Bestemming resultaat 2022	7.740
Surplus Grex	1.250
PRJCT sloopfonds	187
Reserves nadelen decentralisatie en herstructurering	7.477
PRJCT Noaberfonds	212
PRJCT Nabo Loorsteeg	400
PRJCT Leader 23 e.v.	471
PRJCT Biodiversiteit	497
PRJCT Initiatieven nieuwbouw	448
PRJCT Achterhoek bespaart	108
PRJCT Energiearmoede	413
PRJCT Controle maatregelen duurzaamheid	777
PRJCT Dienstverlening	42
PRJCT Berkelland Vitaal	100
PRJCT WOO	103
PRJCT Neede Noord Oost	200
Onttrekkingen	24.103
PRJCT Sport- en beweegvisie	42
Binnensport Neede	30
Vrijwillige pijler (inburgering)	45
Omzetten WOZwaarde naar m2	40
Omgevingswet	406
Meer bomen	50
Bijdrage lokale omroep	30
Ombuigingen investeringen	550
Organisatie ontwikkeling	94
Staring college	1.079
Lokale culturele voorzieningen	144
Regionale inkoop Sociaal domein	61
Marke-Kardinaal Alfrinkschool	60
Sloop oude locatie Maxx	78
Vervangen voertuigen	35
Projecten vrijetijdssector	28
Overheveling naar onderwijs en sportvastgoed	18.826
Beschermde wonen	105
Energietoelag	918
Compensatie OZB sport en cultuur	150
Onderhoud gebouwen musea	25
Personeel opvang ontheemden	167
Neede Noord Oost Volkshuisvesting	36
Neede Noord Oost communicatie	122
Asbestfonds	93
Wijk- en kerngericht werken	430
Groenonderhoud en klimaat	251
Onttrekkingen < 25.000	208
Stand 31 december 2023	27.957

Egalisatiereserve investeringen

Egalisatiereserve investeringen		
Doel	Het dekken van afschrijvingslasten van investeringen	
Plafond	Niet van toepassing	
Vulling	Bijdrage uit andere reserves ter dekking afschrijvingslasten	
Stand 1 januari		8.746
Toevoegingen		115
Tijdelijk voorziening op d'n Esch		115
Onttrekkingen		234
Dekking afschrijvingslasten		324
Stand 31 december 2023		8.627

Egalisatiereserve bouwgrondexploitaties

Algemene reserve bouwgrondexploitatie		
Doel	Het opvangen van verliezen van de bouwgrondexploitatie	
Plafond	Een weerstandsvermogen met een ratio 2 wordt als uitstekend beoordeeld. Zodra de reserve zich boven deze ratio begeeft bij de jaarrekening, wordt het surplus afgeroomd en toegevoegd aan de algemene reserve of reserves die nog niet aan het plafond zitten.	
Vulling	Resultaatbestemming bouwgrondexploitaties	
Stand 1 januari		7.237
Toevoegingen		395
Resultaat 2023		395
Onttrekkingen		1.250
Surplus naar bestuurlijke claims	1.250	
Stand 31 december 2023		6.382

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting		
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van schoolgebouwen. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van onderwijshuisvestingsinvesteringen te dekken.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten onderwijshuisvesting en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. onderwijslocaties.	
Stand 1 januari		6.659
Toevoegingen		10.104
Vrijvallende afschrijvingslasten		366
Verkoop Driesprong Eibergen		325
Voeding slotwijziging 2023		9.413
Onttrekkingen		115
Tijdelijke voorziening Op d'n Esch		115
Stand 31 december 2023		16.648

Wegen

Onderhoud wegen		
Doel	Het beschikbaar houden van middelen voor onderhoud wegen dat in het vorige dienstjaar niet zijn uitgevoerd.	
Plafond		
Vulling	Resultaatbestemming	
Stand 1 januari		759
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		569
Groot onderhoud		569
Stand 31 december 2023		190

Herstructurering

Herstructurering		
Doel	De reserve is in 2023 opgeheven.	
Plafond		
Vulling		
Stand 1 januari		4.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		4.000
Opheffen reserve		4.000
Stand 31 december 2023		0

Nadelen decentralisaties

Nadelen decentralisaties		
Doel	De reserve is in 2023 opgeheven.	
Plafond		
Vulling		
Stand 1 januari		3.477
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		3.477
Opheffen reserve		3.477
Stand 31 december 2023		0

Sportvastgoed

Egalisatiereserve afval	
Doel	De reserve wordt benut voor het afboeken van boekwaarden en sloopkosten van sportvastgoed. Daarnaast kan de reserve worden ingezet om de afschrijvingslasten van sportvastgoedinvesteringen te dekken.
Plafond	
Vulling	Resultaatbestemming, vrijvallende afschrijvingslasten sportvastgoed en voordelige bouwgrondexploitaties van v.m. sportvastgoed.
Stand 1 januari	0
Toevoegingen	9.439
Vrijvallende afschrijvingslasten 2023	26
Voeding slotwijziging 2023	9.413
Onttrekkingen	0
Stand 31 december 2023	9.439

JAARREKENING

Balans per 31-12

Balans Activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.1 Vaste Activa		
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
A.1.1.2.0 Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	201	157
Totaal A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	201	157
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
A.1.1.3.0 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	201	157
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1 Investerings met een economisch nut		
A.1.2.1.0 Investerings met een economisch nut	52.913	44.910
A.1.2.1.1 Investerings met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden gegeven	35.335	35.579
Totaal A.1.2.1 Investerings met een economisch nut	88.248	80.490
A.1.2.2 Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
A.1.2.2.0 Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	33.202	29.542
Totaal A.1.2.2 Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	33.202	29.542
A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven		
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	38	40
Totaal A.1.2.3 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	38	40
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	121.488	110.072
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	5.148	5.148
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.516	7.327
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	8.737	12.547
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.802	22.802
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	7.959	7.360
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	1.648	2.740
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	32.409	32.902
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	4.276	4.426
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	4.276	4.426
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	45.421	49.875
Totaal A.1 Vaste Activa	167.110	160.104
A.2 Vlottende Activa		
A.2.1 Voorraden		
A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		
A.2.1.3.0 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.210	1.421
Totaal A.2.1.3 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.210	1.421
A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen		
A.2.1.4.0 Gereed product en handelsgoederen	187	187
Totaal A.2.1.4 Gereed product en handelsgoederen	187	187
Totaal A.2.1 Voorraden	2.397	1.609

A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	9.688	8.112
Totaal A.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen	9.688	8.112
A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiële instellingen		
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	14.150	4.736
Totaal A.2.2.3 Rek. Courantverh. met niet financiële instellingen	14.150	4.736
A.2.2.4 Overige vorderingen		
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.532	1.447
Totaal A.2.2.4 Overige vorderingen	1.532	1.447
A.2.2.5 Overige uitzettingen		
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd < 1 jaar	0	0
Totaal A.2.2.5 Overige uitzettingen	0	0
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	25.370	14.295
A.2.3 Liquide middelen		
A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)		
A.2.3.1.0 Liquide middelen (kas, banksaldi)	305	403
Totaal A.2.3.1 Liquide middelen (kas-, banksaldi)	305	403
Totaal A.2.3 Liquide middelen	305	403
A.2.4 Overlopende activa		
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	135	86
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	488	6.193
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	2.495	3.951
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.259	3.075
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	4.377	13.304
Totaal A.2.4 Overlopende activa	4.377	13.304
Totaal A.2 Vlottende Activa	32.449	29.610

Totaal Generaal Activa	199.560	189.714
-------------------------------	----------------	----------------

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de Vennootschapsbelasting 1969	0	0
---	----------	----------

Balans Passiva

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
P.1 Vaste passiva		
P.1.1 Eigen Vermogen		
P.1.1.1 Reserves		
P.1.1.1.1 Algemene Reserve	26.320	26.320
P.1.1.1.2 Bestemmingsreserves	69.244	62.514
Totaal P.1.1.1 Reserves	95.564	88.834
P.1.1.2 Resultaat na bestemming		
P.1.1.2.0 Resultaat na bestemming	5.533	7.738
Totaal P.1.1.2 Resultaat na bestemming	5.533	7.738
Totaal P.1.1 Eigen Vermogen	101.097	96.573
P.1.2 Voorzieningen		
P.1.2.0 Voorzieningen		
P.1.2.0.0 Voorzieningen	13.376	13.526
Totaal P.1.2.0 Voorzieningen	13.376	13.526
Totaal P.1.2 Voorzieningen	13.376	13.526
P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
P.1.3.2 Onderhandse leningen		
P.1.3.2.2 Banken en Financiële instelling binnenland	54.911	57.559
Totaal P.1.3.2 Onderhandse leningen	54.911	57.559
Totaal P.1.3 Vaste Schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	54.911	57.559
Totaal P.1 Vaste passiva	169.384	167.658
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen		
P.2.1.1.1 Overige kasgeldleningen	0	0
Totaal P.2.1.1 Kasgeldleningen	0	0
P.2.1.2 Banksaldi		
P.2.1.2.0 Banksaldi	190	6
Totaal P.2.1.2 Banksaldi	190	6
P.2.1.3 Overige schulden		
P.2.1.3.0 Overige vlottende schulden	9.306	8.912
Totaal P.2.1.3 Overige schulden	9.306	8.912
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.496	8.918
P.2.2 Overlopende passiva		
P.2.2.0 Overlopende passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	60	42
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	9.057	5.106
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	4.091	4.375
P.2.2.0.3 Overige vooruit ontvangen bedragen	0	5
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	7.472	3.610
Totaal P.2.2.0 Overlopende passiva	20.680	13.139
Totaal P.2.2 Overlopende passiva	20.680	13.139
Totaal P.2 Vlottende Passiva	30.176	22.057
Totaal generaal Passiva	199.560	189.714

Gewaarborgde geldleningen

96.241

85.744

Overzicht van Baten en Lasten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	2023 (vastgesteld)	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
010 Onze aantrekkelijke leefomgeving				
Lasten	-21.550	-21.578	-25.126	-22.709
Baten	10.396	11.785	12.940	12.190
Onttrekkingen	4.846	828	3.309	1.724
Storting	-493	-397	0	-612
Totaal 010 Onze aantrekkelijke leefomgeving	-6.801	-9.362	-8.877	-9.407
020 Passend wonen				
Lasten	-6.200	-7.082	-10.257	-7.241
Baten	4.054	3.194	4.637	3.774
Onttrekkingen	363	102	1.701	245
Storting	-659	0	0	-997
Totaal 020 Passend wonen	-2.443	-3.786	-3.919	-4.219
030 Vitaal platteland				
Lasten	-1.148	-1.501	-4.397	-1.334
Baten	689	1	1.230	880
Onttrekkingen	192	15	1.609	188
Storting	-74	0	0	-1.155
Totaal 030 Vitaal platteland	-341	-1.486	-1.558	-1.421
040 Nieuwe energie				
Lasten	-956	-1.978	-4.637	-2.093
Baten	106	0	2.236	1.100
Onttrekkingen	660	0	0	0
Storting	0	0	0	-1.299
Totaal 040 Nieuwe energie	-190	-1.978	-2.401	-2.291
050 Een toekomstbestendig sociaal domein				
Lasten	-36.515	-32.813	-38.921	-41.989
Baten	5.993	1.399	5.519	9.169
Onttrekkingen	1.108	45	1.129	221
Storting	-872	0	-609	0
Totaal 050 Een toekomstbestendig sociaal domein	-30.286	-31.368	-32.881	-32.599
060 Sport en Cultuur				
Lasten	-6.279	-5.963	-6.654	-6.266
Baten	477	85	913	882
Onttrekkingen	863	1.032	741	435
Storting	-50	0	-26	-26
Totaal 060 Sport en Cultuur	-4.989	-4.846	-5.026	-4.976

070 Werken en leren				
Lasten	-29.928	-28.879	-32.134	-30.290
Baten	12.433	10.811	12.240	12.314
Onttrekkingen	-3	2.632	3.814	2.133
Stortingen	-506	0	-799	-738
Totaal 070 Werken en leren	-18.004	-15.436	-16.880	-16.582
080 Veiligheid				
Lasten	-4.894	-5.376	-6.161	-5.655
Baten	162	114	502	151
Onttrekkingen	20	0	167	34
Totaal 080 Veiligheid	-4.712	-5.263	-5.492	-5.471
090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering				
Lasten	-21.236	-21.623	-25.620	-23.657
Baten	2.616	1.877	2.012	2.722
Onttrekkingen	2.393	474	3.132	1.101
Stortingen	-4.042	-192	-192	-245
Totaal 090 Algemeen bestuur en bedrijfsvoering	-20.268	-19.464	-20.669	-20.080
100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Lasten	-2.737	-5.024	-5.585	-2.208
Baten	98.510	98.114	103.740	104.784
Totaal 100 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	95.772	93.091	98.155	102.577
Gerealiseerd resultaat	7.740	102	451	5.533

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Indien er sprake is van her-rubricering dan is hier melding van gemaakt in de toelichting en zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden. De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan na het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.

Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven maximaal gelijk aan de afschrijvingsduur van de activa die door de betreffende derden wordt gehanteerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Investeringsbijdragen worden na het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Ingevolge de financiële verordening schrijven we lineair af. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan twintigduizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemden worden altijd geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Investeringsbijdragen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen uitgezette gelden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Vorraden

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de 'Percentage of Completion'. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Reserves

Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Voor de Voorziening wethouders maken we gebruik van de sterftetabel GBM/GBV 2016-2021 met rekenrente 3,16%.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties

Van de leningen waar de gemeente borg of garant voor staat, is het totaalbedrag van de geborgde of gegarandeerde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening, het raadsbesluit "Begrotingsrechtmatigheid Jaarstukken 2023" van 14 mei 2024 en op basis van de kadernota rechtmatigheid.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 5 maart 2024 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium worden overschrijdingen van de lasten als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

1.1 Er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.

1.2 Er sprake is van een overschrijding op een open-einde regeling.

2. Worden alle overige overschrijdingen van de lasten per programma toegelicht in de jaarrekening.

3. Worden afwijkingen van de baten en onderschrijdingen van de lasten of kredieten door middel van de vaststelling van de jaarrekening, zoals gebruikelijk in voorgaande jaren, als acceptabel aangemerkt.

4. De afwijkingen welke als acceptabel worden aangemerkt, worden niet meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- Aan het M&O criterium wordt in de te controleren processen van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) aandacht geschonken. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 4,455 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 77.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.1.1 Immateriële vaste activa		
A.1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	201	157
A.1.1.3 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal A.1.1 Immateriële vaste activa	201	157

Verloopoverzicht immateriële vast activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2023:

	Boekwaarde 1-1-2023	In-vesteringen	Verminderingen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden/Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio						0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	157	126		81		201
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		-53		-53		0
Totaal	157	73	0	28	0	201

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.1.2 Materiële vaste activa		
A.1.2.1.0 Investerings met een economisch nut	52.913	44.910
A.1.2.2.0 Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	33.202	29.542
A.1.2.3.0 Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven	38	40
A.1.2.1.1 Investerings met ec nut, ter bestrijding van de kn kan heffing worden geheven	35.335	35.579
Totaal A.1.2 Materiële vaste activa	121.488	110.072

Verloopoverzicht erfpachtgronden (x 1.000)

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden in 2023 weer:

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden/Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Erfpachtgronden	40		3				38
Totaal	40	0	3	0	0	0	38

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaar de 1-1- 2023	Mutatie activaso ort	Vermeerderin gen	Verminderin gen	Desinvesterin gen	Afschrijvin gen	Bijdragen derden/Afwaardi ngen	Boekwaar de 31-12- 2023
Gronden en terreinen	4.441						1	4.439
Gronden en terreinen, dekking door heffingen	68							68
Woonruimten	264					7		257
Woonruimten, dekking door heffingen								0
Gebouwen	32.873		10317	235		2182	18	40.755
Gebouwen, dekking door heffingen								0
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	321		135	135		6		314
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, dekking door heffingen	35.138		1688			1870		34.956
Vervoermiddelen	1.668		100			254	92	1.422
Machines, apparaten en installaties	2.268		186			781		1.673
Machines, apparaten en installaties, dekking door heffingen	1					1		0
Overige materiële vaste activa	980		317			556		741
Overige materiële vaste activa, dekking door heffingen	373					62		311
Strategische gronden (voormalig NIEGG)	1.783		1284	69				2.999
Strategische gronden (voormalige Grond en hulpkosten)	314							314
Totaal	80.490	0	14.027	439	0	5.719	111	88.248

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden/Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen							0
Gebouwen							0
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	29.530	4965	338		965		33.192
Machines, apparaten en installaties	5						5
Overige materiële vaste activa	7				3		4
Totaal	29.542	4.965	338	0	968	0	33.202

Financiële vaste activa

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.1.3 Financiële vaste activa		
A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:		
A.1.3.1.1 Deelnemingen	5.148	5.148
A.1.3.1.2 Gemeenschappelijke regelingen	72	72
A.1.3.1.3 Overige verbonden partijen	3.516	7.327
Totaal A.1.3.1 Kapitaalverstrekking aan:	8.737	12.547
A.1.3.2 Leningen aan:		
A.1.3.2.2 Deelnemingen	22.802	22.802
A.1.3.2.3 Overige verbonden partijen	7.959	7.360
A.1.3.2.4 Openbare lichamen art. 1, onderdeel a, wet fido	1.648	2.740
Totaal A.1.3.2 Leningen aan:	32.409	32.902
A.1.3.3 Overige langlopende leningen		
A.1.3.3.0 Overige langlopende leningen	4.276	4.426
Totaal A.1.3.3 Overige langlopende leningen	4.276	4.426
Totaal A.1.3 Financiële vaste activa	45.421	49.875

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 1-1-2023	Mutatie activasoort	Ver- meerderingen	Ver- minderingen	Des- investeringen	Aflossingen	Af- waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan:								
Deelnemingen	5.148							5.148
Gemeenschappelijke regelingen	72							72
Overige verbonden partijen	7.327		1283	5094				3.516
Subtotaal	12.547	0	1.283	5.094	0	0	0	8.736
Leningen aan:								
Openbare lichamen (art. 1 Fido)	2.740			1093				1.648
Woningbouwcorporaties								0
Deelnemingen	22.802							22.802
Overige verbonden partijen	7.360		1645	1046				7.959
Subtotaal	32.902	0	1.645	2.139	0	0	0	32.409
Overige langlopende leningen	4.426		1	152				4.276
Uitzettingen in schatkist > 1 jaar								0
Uitzettingen Nederlands Schuldpapier > 1jaar								0
Overige utizettingen met looptijd > 1 jaar								0
Subtotaal	4.426	0	1	152	0	0	0	4.276
Totaal	49.875	0	2.929	7.385	0	0	0	45.421

Kapitaalverstrekkingen aan:

De investeringen en aflossingen bij kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de SVn voor verschillende regelingen. Een deel van het bedrag dat op rekening courant stond bij de SVn (€ 3,4 miljoen) hebben we in 2023 weer laten terugstorten op onze rekening bij het ministerie.

Leningen aan:

De aflossing onder openbare lichamen (art. 1 Fido) heeft betrekking op de lening van de VNOG. Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de SVn leningen uitstaat.

Overige langlopende leningen:

De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op in het verleden verstrekte woningfinanciering aan personeel.

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.2.1 Voorraden		
300100 Voorr.onderh. werk,waaronder bouwgr.in exploitatie	2.277	1.475
300109 Voorz.voorr.onderh.werk,w.o.bouwgr.in expl	-67	-54
300200 Voorraden,gereed product en handelsgoederen	187	187
300209 Voorzcorr.voorraad grond a.g.v.demograf.ontwikkel.	0	0
Totaal A.2.1 Voorraden	2.397	1.609

De betaalde rente over het vreemd vermogen wordt jaarlijks naar rato toegerekend aan de vervaardigingskosten van de voorraden Bouwgrond in exploitatie en maakt daarmee onderdeel uit van de geactiveerde boekwaarde van de complexen.

Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)

De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie bedroeg per 31 december 2023 € 2.276.919. Van het verloop in 2023 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde 1-1-2023	Utgaven	Inkomsten	Resultaatsneming (winst = -)	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening 31-12-2023	Balans per 31-12-2023 (BW-Vzg)
Bedrijventerreinen							
Kieft 4 Eibergen	2.112	126	306	86	2.018		2.018
Everskamp Ruurlo	677	67	255		490	67	423
Woongebieden							
de Garver Haarlo	-47			47	0		0
Zwilbroekseweg / Rekkenseweg Eibergen	-74	-1		2	-73		-73
KTV Eibergen	-11				-11		-11
Vonderman Noordijk	-147	-1		-2	-151		-151
Olland Rietmolen	-75	22		14	-39		-39
Hondelinkweg Neede	-507	290		211	-6		-6
ABCTA terrein Beltrum	-86	55		30	0		0
De Mölle Haarlo	-42			-3	-45		-45
De Heuver Gelselaar	5			12	18		18
Leusinkbrink Ruurlo	-21	3		-4	-22		-22
Het Nieuwe Jena	-24	2		22	0		0
Elbrink De Heure Borculo	-205	52		102	-51		-51
Grutto Beltrum	-80	12		67	0		0
Elbrink Leenkamer Borculo		150			150		150
Totaal Onderhanden werk	1.475	778	561	585	2.277	67	2.210

Boekwaarde per 31 december 2023 na verwerking resultaat	2.277
Raming nog te maken kosten ¹	1.575
Raming nog te verwachten opbrengsten	6.259
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	<u>2.407</u>

¹: Dit betreft de raming van kosten exclusief de rentelast over de verwerking van tussentijdse winstnemingen vanaf 2023. Dit effect is bij het Meerjarenperspectief grondexploitaties 2024 meegenomen. Bij benadering bedragen de toekomstige rentelasten over de hogere boekwaarden als gevolg van winstneming € 40.000.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
A.2.2.1.0 Vorderingen op openbare lichamen	9.688	8.112
A.2.2.3.0 Rekening-courantverhouding met het Rijk	14.150	4.736
A.2.2.4.0 Overige vorderingen	1.532	1.447
A.2.2.5.0 Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een looptijd < 1 jaar	0	0
Totaal A.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	25.370	14.295

Het bruto bedrag aan openstaande vorderingen is € 25.370.042. Voor voorziening dubieuze debiteuren is een bedrag opgenomen van € 270.594.

We hadden ultimo 2023 een ruimere liquiditeitspositie bij het Rijk dan een jaar daarvoor. Dit is te zien bij de verhoging van de rekening-courantverhouding met het Rijk

Drempelbedrag Schatkistbankieren

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder. Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. In onderstaand overzicht is deze aanpassing zichtbaar in de toegenomen ruimte onder het drempelbedrag. Berkelland is in 2023 onder deze drempel gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (€ x 1.000)

(1) Drempelbedrag $= (4b) \times 0,02 + (4c) \times 0,002$ met een minimum van € 1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen (tweede halfjaar) 2.636

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden ((5a)/(5b))	115	141	108	105
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.521	2.495	2.528	2.531
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	131.777			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	131.777			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat groter is dan € 500 miljoen				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	10.322	12.831	9.947	9.629
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Balans	Balans 2023	Balans 2022
+ A.2.3.1.01 Kassaldi	2	2
+ A.2.3.1.02 Banksaldi	303	401
Totaal	305	403

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
A.2.4.0 Overlopende activa		
A.2.4.0.0 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van Europ. overheidslichamen	135	86
A.2.4.0.1 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel van het Rijk	488	6.193
A.2.4.0.2 Nto voorschot door voorfin. op uitk. met spec. bestedingsdoel ov. Ned. overheidslichamen	2.495	3.951
A.2.4.0.3 Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.259	3.075
Totaal A.2.4.0 Overlopende activa	4.377	13.304

Afrekening en bandbreedte in relatie tot de Regionale Inkoop

Per zorgaanbieder wordt afgerekend per sub-segment over het totaal van de afgenomen zorgplekken (van alle gemeenten) buiten de bandbreedte. Dit is een saldo van meer- en minderafnames per gemeente, dat onderling zal moeten worden verrekend. De afrekening buiten bandbreedte betekent dat ingeval van minderafname buiten de (onderkant van de) bandbreedte de aanbieder het te veel ontvangen voorschot terugbetaalt. Omgekeerd ontvangt de aanbieder een aanvullend bedrag bij een grotere afname buiten de (bovenkant van de) bandbreedte. Er is dus sprake van een onzekerheid. In welke mate deze situatie zicht voordoet is pas vast te stellen op het moment van afrekening van het eerste leveringsjaar met de zorgaanbieder (juli 2023), Hieronder een specificatie van de mutaties in de overlopende activa in 2023. (bedragen met een begin- en eindsaldo onder de 20k zijn bij de overige posten ondergebracht).

Europese overheidslichamen	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
korte ketens	37			37
dekking Elfpo	50	48		98
Totaal Europese overheden	87	48	0	135
Rijk	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
NPO gelden combinatiefuncties	50			50
gecorr. BTW na analyse	352		352	0
Rente schatkist 4e kw 2022	28		28	0
Overige posten	76		76	0
NPO gelden leerplichtwet	47			47
Algemene uitkering	1.025		1.025	0
Vangnetcompensatie BUIG	213		213	0
NPO gelden bibliotheek	37	58	25	70
NPO gelden onderwijs	153			153
B1 route/onderwijsroute/z-route aanv. Voorschot	35		35	0
BTW voorheffing	40	20	40	20
SiSa A16 GOO en POO	4.136		4.136	0
Rente schatkist 4ekw23		148		148
				0
Totaal Rijk	6.192	226	5.930	488

Nederlandse overheidslichamen	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
kavelruil	89	45	85	48
korte ketens provincie	40		94	-54
Proj. Needseweg	48			48
def afrek TOZO	8		8	0
nog te betalen ZOOV	30		30	0
SUVIS	1.793		494	1.299
DVO ondersteunende diensten 4e kw 2022	153		153	0
ODA afrekening 2022 en vs 1ekw2023 en DVO	774		774	0
corr. woonpl begeleiding div pers	69		69	0
Belastingdienst Liv 2022	123		123	0
Fijnder (kap lasten, DVO en wsw)	501	415	501	415
afrek wsw 2022 (Winterswijk, Oost Gelre)	161		161	0
Bijdrage vijvers waterschap	81		81	0
Overige posten	40	33	42	31
nto CAK per 22-13	34		34	0
Dialogo boer en burger	0	50		50
Belastingdienst Liv 2023	0	97		97
Provincie detachering	0	73		73
afrekening PGB 2023	0	50		50
Spuk IZA 2024	0	277		277
VNOG fac. diensten	0	20		20
VPB	6	134		140
Totaal overige overheden	3.951	1.194	2.649	2.495
Nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
vooruitbet facturen Interbeek maatsc. begel.	30		30	0
nto riolering	105	105	75	135
Toeristenbelasting	150	42	150	42
vordering woonplaatsbeginsel	47		47	0
Nedvang	253		253	0
nog te verhalen rente geldleningen	624	615	624	615
vooruitbet bedr. regionale inkoop	1.831	1.684	3.139	376
Overige posten	33	24	33	24
Afvalfonds verpakkingen		77		77
afrekening St Achterhoek Toerisme		81		81
SiSa D19		53		-92
WSW detachering	0		92	1258
nto D14 covid onderwijs huisv	0		53	0
Totaal nto en vooruitbet bedragen	3.073	2.681	4.496	1.259

Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Balans	Balans 2023	Balans 2022
Algemene reserve	26.320	26.320
Bestemmingsreserves:		
Overige bestemmingsreserves	69.244	62.514
Gerealiseerd resultaat	5.533	7.738
Totaal	101.097	96.572

Verloopoverzicht reserves

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat	Ver-minderen ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	26.320					26.320
Bestuurlijke claims	31.635	12.685	24.099	7.740	4	27.957
Egalisatiereserve investeringen	8.746	115			234	8.627
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	7.237	395	1.250			6.382
Onderhoud wegen	759		569			190
Onderwijshuisvesting	6.660	10.104	115			16.649
Herstructurering	4.000		4.000			0
Nadelen decentralisaties	3.477		3.477			0
Sportvastgoed		9.439				9.439
Totaal	88.834	32.738	33.510	7.740	238	95.564
Gerealiseerd resultaat						5.533
Totaal						101.097

Onder 'Bestemming resultaat' staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve

Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Bestuurlijke claims

Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve investeringen

Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties

Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Onderhoud wegen

Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting

Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Herstructurering

Deze reserve is in 2023 opgeheven.

Nadelen decentralisaties

Deze reserve is in 2023 opgeheven.

Sportvastgoed

Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen en afwaarderingen van sportvastgoed.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 1-1-2023	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2023
Voorziening pensioenen wethouders	5.171	137		284	5.024
Wachtgeld wethouders	258			184	75
Voorziening RVU		110			110
Voorziening spaarverlof	274	208		6	476
Voorziening riolering	6.629	162			6.791
Voorziening afval	1.195			421	774
Totaal	13.527	617	0	895	13.250

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgeld van wethouders.

Voorziening riolering

Op basis van het vastgestelde watertakenplan is sprake van een art. 44.2 voorziening (voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden). De voorziening heeft als doel tarief egalisatie. Voor- en nadelen in een jaar worden verrekend met de voorziening.

Voorziening afval

Op basis van een stellige uitspraak van de commissie BBV is de egalisatiereserve afval omgezet naar een voorziening. De voorziening is er voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van een voorziening zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De in de balans opgenomen vaste schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Balans	Balans 2023	Balans 2022
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
-binnenlandse banken overige financiële instellingen	54.911	57.559
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	54.911	57.559

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het afgelopen jaar.

	Saldo 1-1-2023	Ver-meerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Onderhandse leningen				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	57.559		2.648	54.911
-binnenlandse bedrijven				
- overige binnenlandse sectoren				
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
Vooruit ontvangen bedragen > 1 jaar				
Totaal	57.559	0	2.648	54.911

Onderhandse leningen:

De totale rentelast voor 2023 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.233.284. In 2022 hadden we een rentelast van € 1,3 miljoen.

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
P.2.1.1 Kasgeldleningen	0	0
P.2.1.2 Banksaldi	190	6
P.2.1.3 Overige schulden	9.306	8.912
Totaal P.2.1 netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.496	8.918

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 2023	Balans 2022
P.2 Vlottende Passiva		
P.2.2.0.0 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van Europes overheidslichamen	60	42
P.2.2.0.1 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van het Rijk	9.057	5.106
P.2.2.0.2 Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	4.091	4.375
P.2.2.0.3 Overige vooruit ontvangen bedragen	0	5
P.2.2.0.4 verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen muv jaarlijkse arbeidskosten	7.472	3.610
Totaal P.2 Vlottende Passiva	20.680	13.139

Vooruit ontvangen bedragen

Hieronder een verloopoverzicht van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Vooruitontvangen bedragen van Europa	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
Europese duurzame energietransitie	42	18		60

Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
Niet bestede specifieke uitkering onderwijs achterstanden beleid	348	37		385
Huisvesting aandachtsgroepen	28			28
Subsidieregeling sportakkoord	1			1
Preventieakkoord	30		30	0
Sanering varkenshouderijen	25			25
E84 verkeersmaatregelen	515		34	481
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	79		79	0
Versterking clientondersteuning	88		63	24
Aanpak energiearmoede	904	319	391	832
Onderwijsroute 2022		123	139	-16
NEAS 2022/2023		111	105	6
Breed 2023-2026		778	758	20
Meerkosten energie openbare zwembaden		599	341	258
Wet inburgering 2021		453	335	118
Opvang ontheemden Oekraïne		7.856	6.682	1.174
Capaciteit klimaat - en energiebeleid		806	470	336
Klimaatadaptatie 2021-2027 Achterhoek		340		340
Lokale aanpak isolatie		1.041		1.041
Woningbouw impuls RuNeBo		2.054		2.054
niet spec uitk vooruitontv/ nog te bet bijdragen Rijk	2.631	839	1.625	1.844
nog te bet BTW	458	1.012	1.362	107
Vooruit ontvangen bedragen van overige overheden	Stand 1-1	Bijboeking	Afboeking	Stand 31-12
Funcatievermenging locatie Gelselaar	389		1	388
Heerlijk thuis in huis	91		34	58
Transformatievisie Oudestraat 2030 Neede	501	60	7	554
Niet bestede subsidie landschapsregeling	25		43	-19
POHO vrijetijdseconomie	742	465	477	730
Niet bestede provinciale subsidie geluidsanering B-lijst woningen	45	71	33	83
DPRA Centrumplan Borculo oude haven	90		50	40
Landschap Berkelland 2023-2024		130		130
COA minderjarigen		11		11
Talent in actie		100		100
ZON fase 2 2023-2028		200	8	193
Volkshuisvestingsfonds Provincie	1.491		71	1.421
Vooruitontv/nog te bet bedr ov overheden	979	60	638	402
Regeling Covid	21		21	0

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg	12.000.000	Jaarlijks verlengd
Contracten WMO	12.000.000	Jaarlijks verlengd
Centric Netherlands bv	380.000	Jaarlijks verlengd
SBPost BV	90.000	Jaarlijks verlengd
Wolters Kluwer bv	75.000	Jaarlijks verlengd
PQR bv	600.000	2023
WIJ/Bee Happy bv	85.000	2023
Oliehandel Kusters	150.000	2023
ARP Nederland bv	180.000	2023
Seesing	450.000	2024
Reijn bv	600.000	2024
Driessen	700.000	2025
Kwiek bv	90.000	2025
Stichting Sport Federatie Berkelland	365.000	2026
Stichting Culturije	450.000	2026
Nedvang bv	99.999	2029
Vitam bv Catering	95.000	2030
Cone Nederland bv (Optisport)	650.000	2034
AGEM Gemeentelijke Energie bv	475.000	onbepaald/aandeelhouder
AVI Twente bv/Twence	1.000.000	onbepaald/aandeelhouder

Overig niet uit de balans blijken de verplichtingen

Niet van toepassing.

Waarborgen en garanties

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borgstellingen	Restant borg 1-1-2023	Restant borg 31-12-2023
Woningbouw	477.329	426.869	30,6%	75.599	89.901
Hypotheken	1.533	498	33,9%	273	162
De Laarberg	16.000	9.500	50,0%	8.000	4.750
Plaatselijke instellingen	6.243	1.533	89,9%	1872	1.428
Totaal	501.105	438.400		85.744	96.241

Toelichting overzicht van baten en lasten

Korte toelichting overzicht van baten en lasten

Programma Onze aantrekkelijke leefomgeving

Er zijn minder lasten gemaakt voor de implementatie van de Omgevingswet, de aanleg en het onderhoud van riolering en wegen. Bij afval zijn de lasten hoger dan verwacht. Met name door extra kosten voor afgekeurde PMD partijen en lagere opbrengst van oud papier.

Programma Passend wonen

In 2023 is winst gemaakt op de grondexploitaties. Deze winst is zoals besloten bij de Bestuursrapportage toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Verder zien we dat het budget voor het toevoegen van nieuwe woningen en de wijkontwikkeling Neede Noordoost nog niet is uitgegeven. Deze projecten zitten nog in de voorbereidingsfase.

Programma Vitaal Platteland

Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij het restantbudget van een project volledig is geraamd in het begrotingsjaar. Vanwege het meerjarige karakter van veel van de projecten blijven de uitgaven achter. Conform het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Nieuwe energie

Dit programma kent vooral meerjarige projecten waarbij het restantbudget van een project volledig is geraamd in het begrotingsjaar. Vanwege het meerjarige karakter van veel van de projecten blijven de uitgaven achter. Hoewel het budget totale budget voor de Achterhoek Bespaart regeling nog niet is uitgeput is het restant bedrag nog maar beperkt. Dit in tegenstelling tot het project Energie Armoede waar nog voldoende beschikbaar is. Conform het besluit bij de bestuursrapportage worden projectgelden verrekend met de reserves.

Programma Een toekomstbestendig sociaal domein

De lasten voor Jeugd en Wmo zijn hoger dan begroot. Oorzaak is de afrekening van het eerste jaar van de regionale inkoop en het niet kunnen invullen van de taakstellingen op beide onderdelen. De inkomsten uit de regeling opvang ontheemde Oekraïners zijn hoger dan de lasten waardoor we op dit onderdeel een voordeel zien. Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op de grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door het college van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdrage kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2023 is voor € 395.570,- aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord .

Programma Sport en cultuur bewegen je!

Zowel de lasten als de baten vallen iets lager uit. Aan de lasten kant is dit het gevolg van het beperkt gebruik maken van de eenmalige subsidieregeling voor cultuur en te hoog ingeschatte lasten voor zwembaden. De te hoog ingeschatte lasten voor zwembaden resulteren aan de batenkant ook in een lagere bijdrage van het Rijk voor de extra kosten van de zwembaden.

Programma Werken en leren

Door vertraagde investeringen in onderwijshuisvesting hebben we lagere lasten voor rente en afschrijving. Daarnaast zien we dat de lasten voor de energietoeslag iets lager zijn dan begroot. Ook de lasten voor Fijnder zijn lager dan begroot.

Programma Veiligheid

De lasten zijn lager doordat een tweetal projecten nog nauwelijks tot lasten heeft geleid. Omdat de projecten gedekt worden uit een bijdrage van derden of de reserve zien we ook bij deze onderdelen lagere bedragen.

Programma Algemeen bestuur en bedrijfsvoering

De lasten vallen lager uit als gevolg van een lagere dotering aan de voorziening pensioenen wethouders en de grote hoeveelheid vacatures. Aan de batenkant is sprake van een niet geraamde inkomst voor vervanging van zieke werknemers.

Overzicht van Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De lasten zijn lager doordat de kosten voor het GBTwente hier geraamd zijn maar in werkelijkheid geboekt zijn op de programma's Onze aantrekkelijke leefomgeving (riool en afval) en Algemeen bestuur en bedrijfsvoering (OZB). Daarnaast staat in dit programma nog een groot bedrag voor niet verdeelde prijscompensatie en taakmutaties. Aan de batenkant ontvingen we meer algemene uitkering en rente.

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Incidentele baten 2023	Incidentele lasten 2023	Toelichting op bedragen > 50.000
Onze aantrekkelijke leefomgeving			
Omgevingswet	406	452 Reserve	-46
Riolering	-151		-151 Lagere bijdrage compensabele BTW.
Openbare verlichting		171	-171 Hogere energielasten.
Straatreiniging		192	-192 Meer onkruidbestrijdingsrondes door groeizaam weer.
Rente openbare ruimte		-88	88 Lagere rentedoorbelasting dan geraamd.
Onderhoud wegen	570	570 Reserve	0
Wijk- en kerngericht werken	430	430 Reserve	0
Groenonderhoud en klimaat	251	251 Reserve	0
Noaberfonds	88	88 Reserve	0
Passend wonen			
Bouwleges	-377	-80	-297 Zie toelichting programma.
Projecten		-30	30
Rente		-35	35
Grondexploitaties woningen	349	349 Reserve	0
Bestemmingsplan Wildbaan	44	44 Reserve	0
Initiatieven nieuwbouw woningen	152	152 Reserve	0
Neede Noord Oost	158	158 Reserve	0
Vitaal platteland			
Adviseur buitengebied		-58	58 Aanstelling heeft vertraging opgelopen.
Sloopbonus	187	187 Reserve	0
Projecten vrije tijd	28	28 Reserve	0
Asbestsanering	93	93 Reserve	0
Meer bomen	50	50 Reserve	0
Nieuwe energie			
CDOKE	110		110 De Bijdrage wordt mogelijk vanaf 2024 structureel ingezet.
Energiearmoede	391	391	0
Gelders Winterfonds	102	102	0
Berkelland Bespaart	692	692 Reserve	0
Een toekomstbestendig sociaal domein			
Inclusie	63	-76	139 Lagere lasten voor tolken, begeleiding en lokale inclusie.
Opvang Oekraïners	6.673	4.220	2.453 Zie toelichting programma.
Sterke sociale basis	880	14	866 Zie toelichting programma.
Jeugd		2.351	- Zie toelichting programma. 2.531

Omschrijving	Incidentele baten 2023	Incidentele lasten 2023	Toelichting op bedragen > 50.000
WMO		1.011	- Zie toelichting programma. 1.011
Vrijwillige pijler inburgering	45	45 Reserve	0
Regionale inkoop	61	61 Reserve	0
Beschermde wonen	105	105 Reserve	0
Sport en cultuur			
SPUK Gala		9	-9 Zie toelichting programma.
combinatiefunctionarissen			
Heel Berkelland beweegt		56	-56 Uitbetaling niet geraamde subsidie sportakkoord.
Culturele accommodaties		-63	63 Subsidie compensatie OZB niet volledig aangesproken.
Zwembaden	341	563	-222 Zie toelichting programma.
Sport en beweegvisie	42	42 Reserve	0
Compensatie OZB Sport en cultuur 2022	150	150 Reserve	0
Lokale culturele voorzieningen	144	144 Reserve	0
Werken en leren			
Onderwijs Oekraïners	125	193	-68 Bijdrage in taal- en huisvestingskosten onderwijs Oekraïners.
Huren scholen		64	-64 Niet geraamde kosten Lange Dreef 3 in Borculo
Gymonderwijs		28	-28
Actieve deelname arbeidsmarkt		-298	298 Zie toelichting programma.
Armoedebestrijding		-73	73 Kosten hulp bij geldzaken lager dan geraamd.
WSW lonen		-128	128 De afbouw van het aantal medewerkers gaat sneller dan verwacht.
Rente		-86	86 Lagere rentedoorbelasting dan geraamd.
Energietoelage	1.914	1.914	0
Sloop oude Maxxgebouwen	78	78 Reserve	0
Bouw Staringcollege	1.031	1.031 Reserve	0
Vorbereidingskosten De Marke/Alfrinkschool	60	60 Reserve	0
Grondexploitatie bedrijven	46	46 Reserve	0
Verkoop Driesprong Eibergen	325	325 Reserve	0
Vrijval kapitaallasten onderwijshuisvesting	366	366 Reserve	0
Veiligheid			
Integraal veiligheidsplan		-35	35
Algemeen bestuur en bedrijfsvoering			
Loonkosten personeel		-138	138 Veel vacatures; een groot deel is ingezet voor personeel.
Ziektekostenvergoeding medewerkers	100		100 Zie toelichting programma.
Opleidingen		-164	164 Nog wel voordeel, maar nieuw personeel moet opgeleid worden.
Wethouders pensioenen		-88	88 Bijdrage blijft afhankelijk van renteontwikkelingen.
Telecommunicatie		90	-90 Eenmalige kosten voor nieuw abonnement.
Inhuur personeel	167	167 Reserve	0
Hybride werken	94	94 Reserve	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien			
Proceskosten WOZ		-122	122 Wel veel bezwaren, maar lagere toekenningen hiervan.
Toeristenbelasting	289		289 Zie toelichting programma.

Omschrijving	Incidentele baten 2023	Incidentele lasten 2023	Toelichting op bedragen > 50.000
Vennootschapsbelasting		-62	62 Teveel betaald belasting 2021.
Algemene uitkering	1.487		1.487 Zie toelichting programma.
Algemene baten en lasten		-2.356	2.356 Zie toelichting programma.
Vrijval reserve ombuigingen	550	550 Reserve	0
Vrijval reserve WOZ naar m2	40	40 Reserve	0
Diverse kleinere verschillen		50	-50
Totaal incidentele baten en lasten	18.749	14.287	4.462
Structureel:			
SPUK GALA	230		
combinatiefunctionarissen			
Lokaal sportakkoord	30		
Ziektekostenvergoeding medewerkers	400		
Stelpost bezuiniging gebouwen	-65		
Toeristenbelasting	25		
Totaal structurele baten en lasten	620		
Totaal incidenteel	4.462		
Totaal structureel	620		
Voorspeld resultaat slotwijziging	451		
Resultaat 2023	5.533		

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Overzicht taakvelden

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2023				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.1 Bestuur	-2.464	0	0	0	-2.464
0.10 Mutaties reserves	0	0	6.081	-5.072	1.009
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	-5.533	-5.533
0.2 Burgerzaken	-1.071	513	0	0	-558
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-51	10	0	0	-41
0.4 Overhead	-20.098	2.209	0	0	-17.889
0.5 Treasury	-1.493	3.713	0	0	2.220
0.61 OZB woningen	-656	6.566	0	0	5.910
0.62 OZB niet-woningen	-10	3.960	0	0	3.950
0.64 Belastingen overig	-22	212	0	0	190
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-2	89.804	0	0	89.802
0.8 Overige baten en lasten	-132	47	0	0	-85
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	39	0	0	0	39
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3.276	121	0	0	-3.155
1.2 Openbare orde en veiligheid	-837	1	0	0	-836
2.1 Verkeer en vervoer	-7.899	592	0	0	-7.307
2.2 Parkeren	-77	24	0	0	-53
2.4 Economische havens en waterwegen	-1	0	0	0	-1
2.5 Openbaar vervoer	-44	27	0	0	-17
3.1 Economische ontwikkeling	-184	48	0	0	-136
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-526	564	0	0	38
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-263	60	0	0	-203
3.4 Economische promotie	-1.122	1.237	0	0	115
4.1 Openbaar basisonderwijs	-64	0	0	0	-64
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.956	404	0	0	-2.553
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.630	369	0	0	-1.262
5.1 Sportbeleid en activering	-2.586	607	0	0	-1.979
5.2 Sportaccommodaties	-790	154	0	0	-636

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-719	0	0	0	-719
5.4 Musea	-516	34	0	0	-483
5.5 Cultureel erfgoed	-159	43	0	0	-116
5.6 Media	-881	44	0	0	-837
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.588	104	0	0	-4.484
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-8.065	7.998	0	0	-68
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.218	0	0	0	-5.218
6.3 Inkomensregelingen	-14.338	9.925	0	0	-4.413
6.4 WSW en beschut werk	-11.793	1.487	0	0	-10.306
6.5 Arbeidsparticipatie	-91	0	0	0	-91
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-8.019	175	0	0	-7.843
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-4.891	0	0	0	-4.891
6.71B Begeleiding (WMO)	-332	0	0	0	-332
6.71C Dagbesteding (WMO)	-871	0	0	0	-871
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-7.342	0	0	0	-7.342
6.72B Jeugdhulp behandeling	-971	0	0	0	-971
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-65	0	0	0	-65
6.73A Pleegzorg	-2.758	0	0	0	-2.758
6.73B Gezinsgericht	-68	0	0	0	-68
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.072	0	0	0	-1.072
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-26	0	0	0	-26
6.82A Jeugdbescherming	-357	609	0	0	253
7.1 Volksgezondheid	-1.798	0	0	0	-1.798
7.2 Riolering	-5.639	7.145	0	0	1.506
7.3 Afval	-3.362	4.021	0	0	659
7.4 Milieubeheer	-3.253	739	0	0	-2.514
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-312	284	0	0	-28
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.284	287	0	0	-998
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.967	2.390	0	0	423
8.3 Wonen en bouwen	-4.474	1.443	0	0	-3.031
Gerealiseerd resultaat	-143.446	147.970	6.081	-10.605	-1

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 5 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3 % (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4.455.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Regeling bezoldingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor de gemeente Berkelland is € 223.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Hieronder een overzicht m.b.t de leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1.000	J.A. Satijn	M.N.J. Broers	G. Koudijs	Fin. Bel.medewerkster
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris	Gemeente-secretaris	
Duur dienstverband in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/10	1/11 - 31/12	
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1	
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee	Nee	
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	
Bezoldiging				
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	102.535	111.509	18.782	
Beloningen betaalbaar op termijn	15.835	18.732	2.929	
Subtotaal	118.370	130.241	21.711	
individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	185.833	37.167	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Bezoldiging	118.370	130.241	21.711	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Gegevens 2022				
Duur dienstverband	1/1- 31/12	1/1 - 31/12		1/1 - 20/2
Omvang dienstverband (in fte)	1	1		1
Dienstbetrekking	Ja	Ja		Ja
Bezoldiging 2022				
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	92.675	128.812		41.607
Beloningen betaalbaar op termijn	16.323	22.191		35.539
Totaal bezoldiging 2022	108.998	151.003	0	77.146
Individueel WNT-maximum 2022	216.000	216.000		28.000
Bezoldiging	108.998	151.003	0	77.146

Overzicht kredieten

Kredieten

In het overzicht kredieten zijn de kredieten weergegeven zoals vastgesteld. Het overzicht geeft een beeld van het oorspronkelijke krediet en de inkomsten en uitgaven tot en met het boekjaar. De kredieten bestaan in sommige gevallen uit meer dan vaste activa, zoals voorraden en financiële vaste activa. Om die reden sluit dit overzicht niet aan bij het verloopoverzicht vaste activa.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Oorspronkelijk begroot			Uitgaven/Inkomsten tot begrotingsjaar			Realisatie 2023			Restant		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010 Wegen (of Openbare ruimte)												
010.010 Transformatie Oudestraat	-3.288	900	-2.388	-1.710	79	-1.631	-153	7	-146	-1.426	814	-612
010.020 Herinrichting Te Caoteplas Neede vjn 2013	-130	0	-130	0	0	0	0	0	0	-130	0	-130
010.030 Busplein Neede	-499	20	-479	-360	0	-360	0	0	0	-139	20	-119
010.050 Herinrichting: Van Bevervoordestraat Gelselaar	-355	0	-355	0	0	0	0	0	0	-355	0	-355
010.060 Vervanging brug over Bolksbeek /Esweg Geesteren	-592	0	-592	-534	0	-534	-58	0	-58	0	0	0
010.070 Inrichting oud Tracé N18 vanaf Steinkampswg Eibrg	-1.668	0	-1.668	-764	0	-764	-7	0	-7	-897	0	-897
010.080 Voorbereiding herinrichting N18 kern Eibergen	-200	0	-200	0	0	0	0	0	0	-200	0	-200
010.090 Aankoop openbare ruimte Maalderij Rietmolen	-125	0	-125	0	0	0	-100	0	-100	-25	0	-25
010.100 Vervanging openbare verlichting (nog te act)	-415	0	-415	-381	0	-381	0	0	0	-34	0	-34
010.110 Sterrenplt: Sloop en herinrichting Huenderstraat	-263	248	-16	-373	348	-25	-52	52	0	162	-153	9
010.150 Revitalisering Centrum Borculo(K)	-3.219	174	-3.045	-350	0	-350	-2.261	50	-2.211	-608	124	-484
010.160 Reconstructie Stationsweg Borculo(K)	-44	0	-44	-417	373	-44	-111	111	0	485	-485	0
010.170 Vervanging 3 verkeersregelinstallaties	-907	454	-454	0	0	0	0	0	0	-907	454	-454
010.180 Vervanging openbare verlichting langs oude N18	-237	237	0	0	0	0	0	0	0	-237	237	0
010.190 Verkeersplateau oude Diepenheimseweg - Rotmansdiekske	-60	0	-60	0	0	0	0	0	0	-60	0	-60
010.200 Reconstructie kruispunt Geesterseweg - Bollertweg	-100	0	-100	0	0	0	0	0	0	-100	0	-100
010.210 Aanpassing Klaashofweg/Schoppenstaestraat	-138	0	-138	0	0	0	0	0	0	-138	0	-138
010.220 Tiny houses Eibergen	-350	0	-350	-3	0	-3	-5	0	-5	-342	0	-342
010.230 Reconstructieprogramma Wegen	-900	0	-900	0	0	0	-779	0	-779	-121	0	-121
Totaal 010 Wegen (of Openbare ruimte)	-13.489	2.032	-11.457	-4.893	801	-4.092	-3.526	220	-3.306	-5.070	1.011	-4.060
020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte												
020.010 Herinrichting Bergstraat/Haverweg Neede	-1.720	0	-1.720	-1.453	0	-1.453	-253	0	-253	-14	0	-14
020.020 Riolervervanging en herinrichting Rozenkamp Neede	-120	0	-120	-5	0	-5	-74	0	-74	-41	0	-41

020.040 Borculoseweg	-2.350	278	-2.072	-35	0	-35	-15	0	-15	-2.299	278	-2.021
020.050 Herinr. Ruwenhofstr. Neede	-800	0	-800	-20	0	-20	-45	0	-45	-735	0	-735
020.080 Herinrichting wegen en riolering Gelselaar	-603	0	-603	-596	0	-596	0	0	0	-7	0	-7
020.090 Nieuwboer Borculo laatste fase wegen/riolering	-338	0	-338	-321	0	-321	-17	0	-17	0	0	0
020.100 Herinr. Voshaarweg/W Sluysterweg Haarlo	-285	8	-278	-180	0	-180	-4	8	3	-101	0	-101
020.110 Garvelinkskamp Ruurlo	-1.575	0	-1.575	0	0	0	0	0	0	-1.575	0	-1.575
020.130 Burg.Bloemerstr: herinr. fase 1	-800	0	-800	-109	0	-109	-729	37	-691	37	-37	0
020.140 Project Vijverweg Ruurlo	-340	55	-285	-195	81	-114	-237	87	-150	92	-113	-21
020.150 herinrichting: Lochemseweg	-795	133	-662	0	0	0	-13	0	-13	-782	133	-649
020.160 Revitalisering centrum Eibergen	-312	0	-312	-228	0	-228	-71	0	-71	-13	0	-13
020.190 Herinr. de Rozenkamp Eibergen	-1.240	0	-1.240	-36	0	-36	-9	0	-9	-1.195	0	-1.195
020.200 Herinr. woonstraten wijk oost Beltrum	-3.390	66	-3.324	0	0	0	-12	0	-12	-3.378	66	-3.312
020.210 Herinrichtings- en rioolwerkzaamheden Rekken	-3.850	17	-3.834	0	0	0	-21	0	-21	-3.829	17	-3.812
020.220 Ontwerpscenario en sociale wijkontwikkeling Neede Noord Oost	-12.100	500	-11.600	0	0	0	-26	0	-26	-12.074	500	-11.574
Totaal 020 Gecombineerde projecten: riolering en openbare ruimte	-30.618	1.056	-29.562	-3.178	81	-3.097	-1.527	132	-1.395	-25.912	843	-25.069
030 Riolering												
030.010 Relinen 2019	-80	0	-80	0	0	0	-88	0	-88	8	0	8
030.020 Kwaliteitsslag kolken	-1.100	0	-1.100	-649	0	-649	-476	0	-476	25	0	25
030.030 Klein onderhoud en relinen 2018-2019	-400	0	-400	-1	0	-1	-17	0	-17	-382	0	-382
030.040 Klein onderhoud en relinen	-200	0	-200	0	0	0	0	0	0	-200	0	-200
030.050 Renoveren rioolgemalen	-1.462	0	-1.462	-232	0	-232	-49	0	-49	-1.181	0	-1.181
030.080 Renovatie drukrioolunits	-2.700	0	-2.700	-15	0	-15	-438	0	-438	-2.247	0	-2.247
030.090 Tulp en Anemonenstr real natuurpark/berg nta(K)	-360	0	-360	0	0	0	-108	0	-108	-252	0	-252
Totaal 030 Riolering	-6.302	0	-6.302	-897	0	-897	-1.175	0	-1.175	-4.229	0	-4.229
050 Onderwijs en sport												
050.020 Het Simmelink	-5.307	0	-5.307	-1.288	0	-1.288	-3.461	0	-3.461	-558	0	-558
050.040 Staring College	-17.768	573	-17.195	-7.295	0	-7.295	-6.669	128	-6.542	-3.804	445	-3.358
050.050 Sporthal Ruurlo	-8.000	0	-8.000	-4	0	-4	-110	0	-110	-7.886	0	-7.886
050.080 Renovatie St. Jozefschool/vorming IKC	-1.196	0	-1.196	0	0	0	0	0	0	-1.196	0	-1.196
050.090 SUVIS bijdragen	-2.421	1.261	-1.160	-292	147	-144	-494	228	-266	-1.636	886	-750
050.100 Kiezel en Kei/Heuvelschool	-30	0	-30	-7	0	-7	-1	0	-1	-22	0	-22
050.110 OBS Noord	-1.489	232	-1.257	-27	2	-25	-22	0	-22	-1.439	230	-1.210
050.120 Sloop oude locatie Maxx onderwijs	-150	0	-150	0	0	0	-78	0	-78	-72	0	-72
050.130 Tijdelijke voorziening Op d'n Esch	-117	0	-117	0	0	0	-115	0	-115	-2	0	-2
Totaal 050 Onderwijs en sport	-36.477	2.066	-34.411	-8.913	149	-8.764	-10.950	356	-10.594	-16.614	1.561	-15.053
090 Bedrijfsvoering												
090.010 Materieel	-583	0	-583	-22	0	-22	-181	0	-181	-380	0	-380
Totaal 090 Bedrijfsvoering	-583	0	-583	-22	0	-22	-181	0	-181	-380	0	-380
Gerealiseerd resultaat	-87.469	5.153	-82.316	-17.904	1.031	-16.873	-17.359	708	-16.651	-52.206	3.415	-48.792

Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 6.447.772			€ 70.710	€ 0	€ 48.752
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10		
			€ 0	€ 28.560	€ 6.595.794	€ 10.909.380		
JenV	A24	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten in verband met het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2023 en 2024 Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
			Aard controle R Indicator: A24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A24/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A24/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A24/04		

			€ 0	€ 0	Nee			
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
							Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			1	36	0	5	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten		
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten
			Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15	Aard controle R Indicator: B2/16
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen			
Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R			

			Indicator: B2/17	Indicator: B2/18	Indicator: B2/19	Indicator: B2/20	Indicator: B2/21	Indicator: B2/22
			€ 380	€ 14.060	€ 0	€ 17.340	€ 0	€ 2.244
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.624	
BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aard controle D1 Indicator: C9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06
			1 2023-0000051407	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08	Aard controle R Indicator: C9/09	Aard controle R Indicator: C9/10	Aard controle R Indicator: C9/11	Aard controle R Indicator: C9/12
		Tranche 1 t/m 5 Gemeenten	1 2023-0000051407	Ja	€ 1.284.333	€ 1.284.333	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16</i>			
		1	2023-0000051407	Ja		Nee			
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikking nummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06</i>	
			1	00792076/St. Jozef	€ 0	€ 2.274	Ja		Nee
			2	00792250/Steppenboog	€ 0	€ 1.815	Ja		Nee
			3	00799887/Wereldboom	€ 0	€ 2.734	Ja		Nee
			4	00907084/Kerst Zwart	€ 242.711	€ 303.389	Ja		Ja
			5	00908369/van de Lugtschool	€ 118.737	€ 146.318	Ja		Ja
			6	00909041/Driesprong	€ 88.258	€ 110.323	Ja		Ja
			7	00909048/Diekmaat	€ 298.361	€ 386.619	Ja		Nee
			8	01732955/Assink	€ 609	€ 73.699	Ja		Nee
			9	03057721/Ariënschool	€ 0	€ 1.815	Ja		Nee
			10	03061299/Leuwerikschool	€ 0	€ 12.100	Ja		Nee
			11	03061382/SOKlein Borculo	€ 0	€ 3.025	Ja		Nee
			12	03061396/VSO Klein Borculo	€ 107.984	€ 111.009	Ja		Nee
				Kopie Beschikking nummer/Naa m	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1	00792076/St. Jozef	N.v.t.				
			2	00792250/Steppenboog	N.v.t.				
			3	00799887/Wereldboom	N.v.t.				

			4	00907084/Kerst Zwart	Ja				
			5	00908369/van de Lugtschool	Ja				
			6	00909041/Driesprong	Ja				
			7	00909048/Diekmaat	N.v.t.				
			8	01732955/Assink	N.v.t.				
			9	03057721/Ariënschool	N.v.t.				
			10	03061299/Leuwerikschool	N.v.t.				
			11	03061382/SOKlein Borculo	N.v.t.				
			12	03061396/VSO Klein Borculo	N.v.t.				
BZK	C47B	Volkshuisvesting (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één gemeente/provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente of provincie invullen	Deelplannaam / projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per deelplan
		Gemeenten		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47B/06</i>
			1	050004 Regio Achterhoek	Deelplan 1 Berkelland	24	24	15	€ 67.633
				Kopie deelplannaam / project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47B/11</i>	
			1	Deelplan 1 Berkelland	€ 172.704	€ 52.022	€ 132.840	€ 39.858	
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47B/12</i>					
				Nee					

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/06</i>
			266	€ 187.522	€ 175.677	68	€ 17.000	€ 44.654
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huiseeër – gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			334	€ 172.053	€ 215.218			
			Het aantal kleine gasbesparen de maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparen de maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/ energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>
			2.052	2.010	0	227	334	117

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 36.776	€ 7.039	4	83	232	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van de laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LAI/23-03498872	€ 0	0	0	0	€ 0

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling Aard controle R Indicator: C94/07	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle R Indicator: C94/08	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Aard controle R Indicator: C94/09	Eindverantwoording (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: C209/01	Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: C209/02	Besteding (jaar T) per project Aard controle R Indicator: C209/03	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Aard controle n.v.t. Indicator: C209/04	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project Aard controle D2 Indicator: C209/05	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C209/06
		1	RHA 2022-03341240	Woonwagendplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0	0
			Kopie Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: C209/07	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C209/08	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C209/09	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) Aard controle R. Indicator: C209/10		
		1	Woonwagendplaatsen uitbreiding gemeente Berkelland	0	Ja	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C209/11					

			Nee					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: D8/01	Indicator: D8/02	Indicator: D8/03	Indicator: D8/04	Indicator: D8/05	
			€ 262.413	€ 24.590	€ 23.829	€ 29	€ 193.899	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen		Bedrag		Bedrag		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: D8/06	Indicator: D8/07	Indicator: D8/08	Indicator: D8/09		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: D14/01	Indicator: D14/02	Indicator: D14/03	Indicator: D14/04	Indicator: D14/05	
			€ 57.675	€ 0	€ 0	€ 0	€ 38.684	

			Hieronder per regel één gemeente(co de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(co de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/09</i>		
		1						
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D19/03</i>			
			€ 79.023	€ 148.930	Ja			
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E3/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E3/06</i>
		1	2015.080.03	€ 624	€ 0	€ 0	€ 1.950	€ 0
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
				Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12	
			1	2015.080.03	€ 8.924	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06	
			1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09				
			1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2023/99860	Nee				
			2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee				
			3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee				

			4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	Nee		
			5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	Nee		
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsn ummer	Naam/numm er maatregel		Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>
			1	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2023/99860	aanleg IT riool/ afkoppelen verhard oppervlak		Nee
			2	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	afkoppelen verhard oppervlak		Nee
			3	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	aanleg IT riool		Nee
			4	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	extra waterberging in vijver		Nee
			5	060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK- 2022/21518	aanpassen maaiveld, verwijderen drempels		Nee
			IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsm aatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)		Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
	Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>			
		€ 67.500	€ 67.500	€ 33.750	Nee			
		Naam/numme r per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveili gheids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>			

			1	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h aantal in Stuks	Nee	2			
			2	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in Stuks	Nee	2			
			3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h aantal in Stuks	Nee	0			
			4	332 Wegversmallings aantal in Stuks	Nee	0			
			5	333 As-verspringing aantal in Stuks	Nee	0			
			6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone aantal in Stuks	Nee	0			
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één gemeente(co de) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
			1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000928	7500	7500	4289	4289
				Kopie beschikkingnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08				
			1	S2023-0000928	Nee				

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbod	Projectnaam/ UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F1/01	Aard controle R Indicator: F1/02	Aard controle D1 Indicator: F1/03	Aard controle D1 Indicator: F1/04	Aard controle R Indicator: F1/05	
			1 UWHS170264	€ 0	Nee	Nee	€ 275.858	
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten en (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten en (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten en (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 0	€ 134.655	€ 29.049	€ 163.704	€ 306.387	€ 306.387
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werken inkomsten kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Nee				
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaali 2022	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/03</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/04</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/05</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/06</i>
1	061859 Gemeente Berkelland	€ 6.591.804	€ 270.723	€ 291.993	€ 0	€ 0			
	Hieronder verschijnt de gemeente(co de) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet			
		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2A/07</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/08</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/09</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/10</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2A/11</i>			
1	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 144.850	€ 11.775	€ 0	€ 1.404.773			
	Hieronder verschijnt de gemeente(co de) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire					

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle D2		
			Indicator: G2A/13	Indicator: G2A/14	Indicator: G2A/15	Indicator: G2A/16		
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 23.259	€ 133	€ 0		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	

			Indicator: G3/07	Indicator: G3/08	Indicator: G3/09	Indicator: G3/10	Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _totaal 2022	Hieronder per regel één gemeente(co de) uit (jaar T- 1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstre kking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T- 1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/06</i>
		1	061859 Gemeente Berkelland	€ 16.192	€ 1.121	€ 168.555	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(co de) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoeks kosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderh oud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstre kking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhou d en kapitaalverstre kkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstr ekking
			In de kolommen hiernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderh oud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvang toeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden van achterstallige betalingen kapitaalverstre kkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhou d BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstre kkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden van achterstallige betalingen kapitaalverstr ekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvang toeslagaffaire
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3A/12</i>

			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedee l 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderho ud	Besteding (jaar T) kapitaalverstr ekking	Baten (jaar T) levensonderho ud	Baten (jaar T) kapitaalverstre king (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstr ekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderho ud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstr ekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		

5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstre- kking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstr- ekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstre- kking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskost en (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderh oud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderho ud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire	Levensonder houd- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijs te schelden schulden schulden levensonderh oud Tozo i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvang toeslagaffaire	Kapitaalverstr ekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstre- kkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverzekering	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (aflossing)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	<i>Indicator: G4A/01</i>	<i>Indicator: G4A/02</i>	<i>Indicator: G4A/03</i>	<i>Indicator: G4A/04</i>	<i>Indicator: G4A/05</i>	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 8.352	€ 116.208
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 3.722	€ 8.931
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 2.398	€ 24.490
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 299	€ 4.021
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T-1)		
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		

			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Aard controle R Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/08	Aard controle R Indicator: G4A/09	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 5.372	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 848	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.721	0	0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 260	0	0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10	Aard controle R Indicator: G4A/11	Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Aard controle R Indicator: G4A/13	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>	
			€ 575.796	€ 0	Ja	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_gemeentedeel I 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperati e kinderopvangt oeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>	
			€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire_ totalen 2022	Hieronder per regel één gemeente(co de) uit (jaar T- 1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangt oeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperat ie kinderopvang toeslagaffaire	

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12A/03</i>			
			1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 0	€ 0	€ 109.395	€ 0	Ja	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikking nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/01</i>	Totaal bedrag volgens beschikking <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/02</i>	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/03</i>	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/04</i>	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/05</i>	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/06</i>
			1 -	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 213.574
			Kopie beschikkingnummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/08</i>				
			1 -	Ja				

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
			€ 30.000	€ 67.903	Ja	Nee		
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 50.000	€ 50.000	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 33.781	€ 33.781	€ 0	€ 33.781	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 232.572	€ 353.925	€ 0	€ 353.925	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 51.971	€ 78.859	€ 0	€ 78.859	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 38.979	€ 31.924	€ 7.055	€ 31.924	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 18.190	€ 16.368	€ 1.822	€ 16.368	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 45.475	€ 68.265	€ 0	€ 68.265	Ja
			7 Valpreventie	€ 133.827	€ 148.195	€ 0	€ 148.195	Ja
			8 Leefomgeving	€ 25.986	€ 22.369	€ 3.617	€ 22.369	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.496	€ 6.249	€ 247	€ 6.249	Ja

			10	Versterken sociale basis	€ 94.848	€ 144.379	€ 0	€ 144.379	Ja
			11	Mantelzorg	€ 25.986	€ 38.672	€ 0	€ 38.672	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 25.986	€ 33.981	€ 0	€ 33.981	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 14.292	€ 11.670	€ 2.622	€ 11.670	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.496	€ 6.496	€ 0	€ 6.496	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 23.127	€ 24.477	€ 0	€ 24.477	Ja
				Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				
				Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			1	Lokaal Sportakkoord	Nee				
			2	Brede regeling combinatiefuncties	Nee				
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee				
			4	Kansrijke Start	Nee				
			5	Mentale Gezondheid	Nee				
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	Nee				
			7	Valpreventie	Nee				
			8	Leefomgeving	Nee				
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee				
			10	Versterken sociale basis	Nee				
			11	Mantelzorg	Nee				
			12	Eén tegen eenzaamheid	Nee				
			13	Welzijn op recept	Nee				
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee				
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee				
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					
VWS	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Beschikking nummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02	Aard controle R Indicator: H31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05	
			SPUKNEAS230144	€ 111.301	€ 105.427	Ja		
VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikking nummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen			
				Automatisch berekend	Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03			
			MEOZ23259	€ 598.528	€ 340.951			
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05	Aard controle R Indicator: H32/06	Aard controle D1 Indicator: H32/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08	
		1	Optisport ('t Vinkennest en 't Spilbroek)	€ 518.656	€ 261.079	Ja		
		2	't Timpke	€ 48.228	€ 48.228	Nee	Er is alleen een aanvraag gedaan voor 2022, niet voor 2023 hierdoor is geen verduurzamingsplan noodzakelijk.	
		3	de Meene (Ruurlo)	€ 31.644	€ 31.644	Nee	Er is alleen een aanvraag gedaan voor 2022, niet voor 2023 hierdoor is geen verduurzamingsplan noodzakelijk.	

VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			060222 Gemeente Doetinchem	€ 277.216				
LNV	L6	Regeling specifieke uitkering uitvoering Subsidieregeling sanering varkenshouderijen	Besteding (jaar T-1 +T-2)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R Indicator: L6/01	Aard controle R Indicator: L6/02	Aard controle R Indicator: L6/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L6/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L6/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja		

Controleverklaring

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN

Toelichting

In deze bijlage zijn de verplichte indicatoren opgenomen zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording. De beleidsindicatoren hebben in de meeste gevallen geen relatie met onze doelstellingen en activiteiten. De gegevens worden voor het grootste gedeelte via de website 'waar staat je gemeente' verzameld. Daar worden de nieuwste beschikbare cijfers gepubliceerd, net zo als de vergelijking met Nederland. De cijfers in deze bijlage zijn van 1 maart 2023.

Een passende woning

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Nieuwgebouwde woningen	per 1.000 woningen	2016	2,4	7,2	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
		2017	6,2	8,2		
		2018	4,1	8,6		
		2019	3,5	9,2		
		2020	5,1	8,9		
		2021	5,1	8,9		
		2022	3,3	9,3		
Demografische druk	%	2016	81,7	68,5	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
		2017	81,8	69		
		2018	82,8	69,6		
		2019	83,9	69,8		
		2020	84	70		
		2021	83,3	70,1		
		2022	83,5	70,3		
		2023	83,7	70,3		

Onze aantrekkelijke leefomgeving

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2016	252	189	CBS statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
		2017	252	178		
		2018	268	172		
		2019	169	161		
		2020	190	170		
		2021	154	169		
		2022	133	148		

Een toekomstbestendig Sociaal Domein

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2016	1	1	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
		2017	1	1		
		2018	0	1		
		2019	1	1		
		2020	1	1		
		2022	1	1		
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2016	4	7	CBS Jeugd	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
		2017	4	7		
		2018	4	7		
		2019	3	6		
		2020	4	6		
		2021	3	6		
		2022	4	6		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2016	2	2	CBS Jeugd	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polis administratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
		2017	2	2		
		2018	2	2		
		2019	1	2		
		2020	2	2		
		2021	2	2		
		2022	2	1		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	1e halfjaar 2016	7,6	8,9	CBS Jeugd	
		2e halfjaar 2016	7,9	9,5		
		1e halfjaar 2017	7,9	9,5		
		2e halfjaar 2017	8,3	9,9		

		1e	8,5	9,7		
		halfjaar				
		2018				
		2e	8,8	10,4		
		halfjaar				
		2018				
		2019	10,9	12,3		
		2020	10,8	11,9		
		2021	13,5	12,9		
		2022	13,2	13,2		
		2023	10,7	11,1		
Jongeren met jeugdbescherming	%	1e halfjaar 2016	1	1	CBS Jeugd	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.
						In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
		2e	0,8	1		
		halfjaar				
		2016				
		1e	0,8	1		
		halfjaar				
		2017				
		2e	0,9	1		
		halfjaar				
		2017				
		1e	0,9	1		
		halfjaar				
		2018				
		2e	0,9	1,1		
		halfjaar				
		2018				
		2019	0,9	1,2		
		2020	1,3	1,2		
		2021	1,4	1,2		
		2022	1,4	1,2		
		2023	1	1		
Jongeren met jeugdreclassering	%	1e halfjaar 2016	0,3	0,4	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
		2e	0,3	0,4		
		halfjaar				
		2016				
		1e	0,2	0,4		
		halfjaar				
		2017				
		2e	0,2	0,4		
		halfjaar				
		2017				
		1e	0,3	0,4		
		halfjaar				
		2018				
		2e	0,3	0,3		
		halfjaar				
		2018				

			2019	0,3	0,4		
			2020	0,3	0,4		
			2021	0,2	0,3		
Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo	per 10.000 inwoners	1e halfjaar 2016	440	570	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeen	
		2e halfjaar 2016	440	560			
		1e halfjaar 2017	440	570			
		2e halfjaar 2017	440	570			
		1e halfjaar 2018	450	590			
		2e halfjaar 2018	470	600			
		1e halfjaar 2019	600	610			
		2e halfjaar 2019	620	630			
		2020	710	700			
		2021	740	704			
		2022	740	710			

Werken en leren

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Functiemenging	%	2016	45,6	52,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2017	46,1	52,5		
		2018	46,1	52,8		
		2019	46,6	53,3		
		2020	46,6	53,3		
		2021	46,9	53,3		
		2022	47,7	53,8		
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2016	140,9	136,5	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
		2017	142,6	139,7		
		2018	147,6	145,4		
		2019	149	151,3		
		2020	151,8	158,1		
		2021	153,2	164,9		
		2022	160,9	174,1		
Banen	per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2016	596,8	752,3	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
		2017	613,3	761,1		
		2018	619,4	775,8		
		2019	641,7	792,1		
		2020	647,1	795,9		
		2021	653,5	805,5		
		2022	675,7	825,4		
Netto arbeids-participatie	%	2016	65,3	65,8	CBS - Arbeidsdeelname	
		2017	66,9	66,7		
		2018	67,5	67,8		
		2019	67,2	68,8		
		2020	69,3	68,4		
		2021	70,4	70,4		
		2022	73,1	72,2		

Personen met een bijstands- uitkering	per 10.000 inwoners	1e halfjaar 2018	207,5	401,1	CBS - Participatiewet	
		2e halfjaar 2018	201,9	390,4		
		1e halfjaar 2019	198,5	381,7		
		2e halfjaar 2019	187,3	373,9		
		2020	259,5	459,7		
		2021	228,3	431,2		
		2023	172,4	344,8		
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	1,2	1,8	DUO/Ingrado	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
		2015	0,7	2,3		
		2016	1	1,8		
		2017	0,6	1,8		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2016	12	27	DUO/Ingrado	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
		2017	15	27		
		2018	19	23		
		2019	16	25		
		2020	13	20		
		2021	13	20		
		2022	20	24		
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv- ers)	%	2016	0,7	1,7	DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2017	0,9	1,8		
		2018	1,1	1,9		
		2019	1,1	2		
		2020	1,2	1,7		
		2021	1,4	1,9		
		2022	1,1	2,4		
Lopende re- integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	552,4	202	CBS - Participatiewet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2021	550,5	197,7		
		2022	549	197,7		
		2023	492,3	191,5		

Nieuwe energie

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2016	4,8	15,3	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat	
		2017	4,2	16,3		
		2018	6,3	17,5		
		2019	7,5	20		
		2020	11,2	26,8		
		2021	17,5	33,1		

Sport en Cultuur bewegen je!

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%	2012	47	46,4	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
		2016	46,5	48,7		
		2020	47,4	49,3		
		2022	46,1	46,4		

Veiligheid

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2016	8	14	Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar.
		2017	8	13		
		2018	9	12		
		2019	9	13		
		2020	6	11		
		2021	9	8		
		2022	9	8		
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2016	3		CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven.
		2017	3,3	5,1		
		2018	3,7	4,9		
		2019	3,3	4,8		
		2020	2,4	4,5		
		2021	2,6	4,3		
		2022	3,6	4,5		
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2016	3,6		CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.
		2017	3,8	6,3		
		2018	3,2	5,8		
		2019	4,7	5,9		
		2020	4,3	6,2		
		2021	4,9	6,1		
		2022	5,1	6		
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2016	2	3,3	CBS - Diefstallen	
		2017	1,7	2,9		
		2018	1,2	2,5		
		2019	1,4	2,3		
		2020	0,7	1,8		
		2021	0,9	1,3		
		2022	0,9	1,4		
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2016	0,6	2,3	CBS - Diefstallen	
		2017	0,5	2,2		
		2018	0,3	2,2		
		2019	0,6	2,3		
		2020	0,3	2,0		
		2021	0,6	1,8		
		2022	0,3	2,3		

Algemeen bestuur en Bedrijfsvoering

Indicator	Eenheid	Periode	Berkelland	Nederland	Bron	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2016	198	209	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2017	205	217		
		2018	215	230		
		2019	241	250		
		2020	255	271		
		2021	273	290		
		2022	298	317		
		2023	357	368		
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2016	600	651	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2017	658	644		
		2018	644	649		
		2019	629	669		
		2020	648	700		
		2021	705	733		
		2022	689	823		
		2023	846	860		
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2016	732	723	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2017	796	723		
		2018	791	721		
		2019	782	739		
		2020	806	773		
		2021	867	810		
		2022	851	905		
		2023	967	942		
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	6,22	Eigen begroting		
		2018	6,85			
		2019	6,9			
		2020	7,5			
		2021	7,9			
		2022	8,3			
		2023	8,1			
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	5,86	Eigen begroting		
		2018	6,23			
		2019	6,1			
		2020	7,3			
		2021	7,2			
		2022	7,6			
		2023	3,7			

Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	475,32	Eigen begroting
		2018	467,13	
		2019	656,94	
		2020	732,55	
		2021	705,78	
		2022	1.053,93	
		2023	978,02	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	2,6	Eigen begroting
		2018	2,9	
		2019	16,38	
		2020	17,5	
		2021	15	
		2022	3	
		2023	28,41	
Overhead	% van totale lasten	2017	10,8	Eigen begroting
		2018	8,9	
		2019	7,84	
		2020	8,45	
		2021	11,85	
		2022	14,29	
		2023	12,16	

